

Woord vooraf

Met deze masterscriptie die handelt over het taalgebruik in Vlaamse films rond ik mijn vier jaar durende opleiding aan de faculteit taal- en letterkunde van de UGent af.

Hier zou ik graag plaats maken om enkele mensen te bedanken die mij gedurende heel mijn opleiding gesteund hebben: mijn ouders Claerhout Geert en Vandevelde Christine, mijn broer Kevin en mijn vriend Thomas.

Wat deze scriptie betreft gaat mijn dank in de eerste plaats uit naar mijn promotor Johan De Caluwe. In het derde bachelorjaar Nederlands doceerde hij het vak *Nederlandse taalkunde 3: aspecten van het taalgebruik* waar het fenomeen tussentaal centraal stond. In die periode werd mijn interesse voor de hedendaagse taalsituatie in Vlaanderen aangescherpt. In hetzelfde jaar hebben prof. dr. De Caluwe en drs. Steven Delarue mij begeleid voor de bachelorscriptie *De kloof tussen het taalbeleid en de praktijk in een basis- en middelbare school in Zuid-West-Vlaanderen* en uiteindelijk werd hij ook de promotor van mijn masterscriptie *Taalgebruik in Vlaamse films: een diachroon onderzoek naar tussentaalkenmerken in een selectie Vlaamse films*. Bij hem kon ik altijd terecht voor goed advies en deskundige begeleiding.

Ik hoop dat ik met dit eindwerk mijn bijdrage heb kunnen leveren aan het onderzoek naar tussentaal.

Evelyne Claerhout

0 Inleiding	4
1 Onderzoeksvragen	6
2 Het taallandschap in Vlaanderen	7
2.1 Het Vlaamse taallandschap in de 19e en 20e eeuw	7
2.2 Het Vlaamse taallandschap in de 21e eeuw	8
2.3 Tussentaal	11
2.3.1 Definitie, ontstaan en groei van tussentaal	12
2.3.2 De meest typische kenmerken van tussentaal	14
2.3.3 Code switching	19
2.3.4 Verdeelde meningen	20
2.3.5 Toekomstvoorspellingen	21
2.4 Het gebruik van tussentaal in de media	23
2.4.1 De openbare omroep en het gebruik van tussentaal	23
2.4.2 Vlaamse acteurs en actrices over het gebruik van tussentaal	24
2.4.3 Nu meer tussentaal op TV dan vroeger?	25
3 Methodologie	27
3.1 Selectie van Vlaamse films	27
3.2 Werkwijze	29
3.2.1 Transcriptie	29
3.2.2 Selectie personages	30
3.3.3 Tussentaalindex en schuifknoppenmodel	30
3.3.4 Tussentaal of informele standaardtaal	34
4 Analyses van het taalgebruik van de filmpersonages	35
4.1 Analyses films: 1983-1985	35
4.1.1. Wildschut	35
4.1.1.1 Deleye (acteur Josse De Pauw)	36
4.1.1.2 sheriff Dalsum (acteur Werchter Van Der Sarren)	38
4.1.2. Springen	40
4.1.2.1 Axel Woestewey (acteur Herbert Flack)	41
4.1.2.2 Pipo (acteur Mark Verstraete)	43
4.1.3. De leeuw van Vlaanderen	45
4.1.3.1 Jan Breydel (acteur Jan Declair)	47
4.1.3.2 Pieter De Coninck (acteur Julien Schoenaerts)	48
4.1.4. Zaman	49
4.1.4.1 Zaman (acteur Marc Janssen)	50
4.1.4.2 Frank (acteur Herbert Flack)	52
4.1.4.3 Katie (actrice Mieke Bouve)	53
4.2 Analyses films: 2006-2008	55
4.2.1 Loft	55
4.2.1.1 Vincent (acteur Filip Peeters)	58
4.2.1.2 Chris (acteur Koen de Bouw)	60
4.2.1.3 Luc (acteur Bruno Vanden Broucke)	61
4.2.2 Windkracht 10	62

4.2.2.1 Jean-Louis (acteur Warre Borgmans)	63
4.2.2.2 Rick (acteur Kevin Janssens)	65
4.2.2.3 Alex (actrice Veerle Baetens)	66
4.2.2.4 Marleen (actrice Tine Reymer)	68
4.2.2.5 Koen (acteur Axel Daeseleire)	69
4.2.2.6 Marc (acteur Koen de Bouw)	71
4.2.3 Man zkt vrouw	73
4.2.3.1 Julien (acteur Wim Opbrouck)	76
4.2.3.2 Leopold (acteur Jan Declair)	78
5 Resultaten van de analyses	81
5.1 Hoe nieuw is tussentaal in Vlaamse films?	81
5.2 Het schuifknoppenmodel	84
6 Inventaris van tussentaalkenmerken die voorkwamen in het filmcorpus	88
6.1 Tussentaalkenmerken in het filmcorpus	88
6.1.1 Kenmerken van tussentaal die ook voorkomen in de inventaris van De Ridder (2007: 40-51)	88
6.1.1.1 Fonologische kenmerken	88
6.1.1.2 Morfologische kenmerken	89
6.1.1.3 Lexicale kenmerken	89
6.1.1.4 Syntactische kenmerken 1	90
6.1.1.5 Syntactische kenmerken 2	90
6.1.2 Kenmerken van tussentaal die niet voorkomen in de inventaris van De Ridder (2007: 40-51)	91
6.1.2.1 Fonologische kenmerken	91
6.1.2.2 Morfologische kenmerken	91
6.1.2.3 Syntactische kenmerken	92
6.2 De meest en minst gebruikte tussentaalkenmerken in het filmcorpus	93
7 Conclusie	98
BIBLIOGRAFIE	101
Bijlage 1 Transcripties	105
Bijlage 1.1 Transcriptie Wildschut	105
Bijlage 1.2 Transcriptie Springen	116
Bijlage 1.3 Transcriptie De leeuw van Vlaanderen	132
Bijlage 1.4 Transcriptie Zaman	143
Bijlage 1.5 Transcriptie Loft	160
Bijlage 1.6 Transcriptie Windkracht 10	188
Bijlage 1.7 Transcriptie Man zkt Vrouw	201
Bijlage 2 Lijst met onomasiologische alternatieven en lexicale afwijkingen	218
Bijlage 3 Het voorkomen van tussentaalkenmerken in dalende volgorde	224
Bijlage 4 Het schuifknoppenmodel	225

0 Inleiding

De afgelopen decennia zorgde het fenomeen tussentaal voor heel wat commotie bij Vlaamse taalkundigen. In wetenschappelijke artikels hebben voor- en tegenstanders hun mening geuit over de taalvariëteit die noch dialect noch standaardtaal is. Geert Van Istendael beschrijft tussentaal als “de taal van een nieuwsoortig, door en door vals Vlaams zelfvertrouwen, het is een taal die uit angst voor dialect en uit angst voor het Nederlands is geboren, een wangedrocht is het, die taal van de Vlaamse intellectuele luiheid” (Van Istendael 1993:116-117). Niet iedereen staat echter zo negatief tegenover tussentaal. Cajot beschouwt deze variëteit als de “informele omgangstaal van alledag, op het werk, in de winkel, de taal waarin de “communicatieve” Vlaamse politicus debatteert of in een interview zijn antwoorden formuleert, misschien zelfs het idioom van de uitleg in de wiskundeles of van talrijke Journaalnederlandssprekenden-na-hun-werkuren” (Cajot 2000:6). Jurgen Jaspers (2001:129-153) tilde het spreken over tussentaal op een hoger niveau. Hij toonde aan dat tussentaal wordt gestigmatiseerd. Toch is -ondanks zijn kritiek op het tussentaaldebat- zijn artikel ook geen welkomstrede voor tussentaal als democratisch alternatief voor de standaardtaal.

Hoewel de meningen al snel gevormd waren, was grondig onderzoek naar de recente ontwikkelingen op het gebied van taalvariëteiten in Vlaanderen van recentere datum. In 2007 deden Kathy Rys en Johan Taeldeman onderzoek naar de fonologische ingrediënten van de Vlaamse tussentaal (Rys en Taeldeman 2007:1-9). Eén jaar later verscheen er een artikel van Taeldeman (2008:26-50) over de zich stabiliserende grammaticale kenmerken in de Vlaamse tussentaal. Dat ook masterstudenten Nederlands aan de universiteit van Gent geïnteresseerd zijn in de huidige Vlaamse taalrealiteit blijkt uit scripties als *Taalgebruik op de radio* van Carolien Saey (2009) en *Tussentaal in tekenfilms* van Tine Kintaert (2010).

Ook deze masterscriptie wil bijdragen tot nieuwe inzichten in het taalgebruik van de Vlamingen. Het medium dat in deze scriptie centraal zal staan, is de Vlaamse film. In tegenstelling tot de twee hierboven genoemde scripties beperkt dit onderzoek zich niet tot zeer recent taalgebruik, maar wordt er ook een vergelijking gemaakt tussen het taalgebruik in recente films (2007-2009) en het taalgebruik in oude Vlaamse films (1983-1985). Concreet wordt het taalgebruik van de acteurs in *Springen* (1985), *De leeuw van Vlaanderen* (1985), *Zaman* (1983) en *Wildschut* (1985) met het taalgebruik van de acteurs in *Loft* (2008), *Windkracht 10* (2006) en *Man zkt vrouw* (2007) vergeleken.

Deze masterscriptie is onderverdeeld in zeven hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk van deze scriptie worden de centrale onderzoeksvragen geëxpliciteerd. In het tweede hoofdstuk volgt na een korte historische schets de beschrijving van het huidige taallandschap in Vlaanderen. We bespreken de meest typische kenmerken van tussentaal en bekijken enkele mogelijke toekomstscenario's voor de tussentaal in Vlaanderen. Daarnaast wordt er ook dieper ingegaan op het gebruik van tussentaal in de media. In het derde hoofdstuk zal de werkwijze van het onderzoek toegelicht worden en zal ook de keuze voor bepaalde films verantwoord worden. Het vierde hoofdstuk bevat de analyses van het taalgebruik van de belangrijkste personages uit de films. Er wordt voor het taalgebruik van ieder personage een tussentaalindex berekend en er wordt aandacht besteed aan eventuele *code switching*. De resultaten van de analyses kunnen worden teruggevonden in het vijfde hoofdstuk. In het daaropvolgende hoofdstuk wordt er een antwoord gegeven op de volgende vragen: Welke tussentaalkenmerken komen er voor in het filmcorpus? Welke kenmerken duiken het vaakst op? Het laatste hoofdstuk bevat een algemene conclusie. Ten slotte wil ik er nog op wijzen dat het mogelijk is om de volledige transcripties van de films in te kijken, want de transcripties zijn opgenomen in de bijlagen.

1 Onderzoeksvragen

In deze scriptie staan drie onderzoeksvragen centraal. De eerste onderzoeksvraag van deze masterscriptie is:

Hoe nieuw is tussentaal in Vlaamse films?

Het is opvallend dat er in recente Vlaamse films heel vaak tussentaal wordt gesproken door de acteurs. Is dit een zeer recent verschijnsel of doen acteurs al tientallen jaren aan *code switching* tussen standaardtaal en tussentaal? Deze vraag kunnen we enkel beantwoorden door ook het taalgebruik in oudere films te analyseren. Bijgevolg werd er gekozen voor een diachroon onderzoek naar tussentaalkenmerken in Vlaamse films.

In deze scriptie wordt niet alleen onderzocht hoe lang er al tussentaal in Vlaamse films wordt gesproken. We vragen ons ook af welke tussentaalkenmerken vaak voorkomen.

Welke tussentaalkenmerken komen het vaakst voor in Vlaamse films?

Om te weten welke tussentaalkenmerken het vaakst voorkomen werd na het transcriberen van het taalgebruik van een personage een inventaris gemaakt van alle tussentaalkenmerken die in zijn of haar taalgebruik voorkwamen. Daarna kon er nagaan worden welke tussentaalkenmerken de personages gemeenschappelijk hebben. Vervolgens werden die tussentaalkenmerken gerangschikt in dalende volgorde van frequentie.

De laatste belangrijke vraag waarop er antwoord wordt gegeven in deze scriptie is:

Hoe tussentalig is het taalgebruik van de acteurs in Vlaamse films?

In de transcripties werd geteld hoe vaak bepaalde typische tussentaalkenmerken voorkwamen in het taalgebruik van een acteur. Aan de hand van die resultaten kon een tussentaalindex van het taalgebruik van elk personage berekend worden.

Meer uitleg over de manier waarop het onderzoek gevoerd werd, kan u terugvinden in het derde hoofdstuk. Voor we aan het hoofdstuk methodologie beginnen, wordt er eerst dieper ingegaan op het fenomeen tussentaal.

2 Het taallandschap in Vlaanderen

In de inleiding van deze masterscriptie werd er al verwezen naar het baanbrekende artikel ‘Het Vlaamse stigma’ waarin Jaspers (2001:129-153) duidelijk maakt dat tussentaal vaak gestigmatiseerd wordt door taalkundigen. Met termen als Verkavelingsvlaams, Soapvlaams en tussentaaltje wordt volgens Jaspers immers indirect aangegeven dat er een “betere” taalvariant voor de Vlamingen bestaat om te gebruiken. Ook wordt tussentaal vaak ten onrechte beschouwd als een overgangsvorm van het (standaard)taalleerproces (Jaspers 2001:135). Om dergelijke vooroordelen uit de weg te gaan en een beter inzicht te krijgen in wat tussentaal precies is, wordt hieronder een historisch overzicht gegeven van de ontwikkelingen in de taalvariëteiten in Vlaanderen.

2.1 Het Vlaamse taallandschap in de 19^e en 20^e eeuw

Dit verhaal begint op het moment dat België een onafhankelijke staat werd. In 1830 werd besloten dat Frans de enige officiële taal van het onafhankelijke België zou worden. Met dit besluit kon het Nederlands echter niet volledig uitgeroeid worden. In het onderwijs, gerecht en de administratie moest er weliswaar Frans gebruikt worden, maar in het dagdagelijkse leven spraken veel mensen in Vlaanderen hun Vlaams dialect (De Caluwe 2006a:519-520).

Actief reageren tegen de verfransing van het openbare leven in Vlaanderen deed de Vlaamse beweging. Zij ijverde voor de emancipatie van het Vlaamse volk. Over één belangrijk punt was er grote onenigheid binnen de Vlaamse Beweging: de standaardtaal. Enerzijds waren er de particularisten met als belangrijke figuren Guido Gezelle en Albrecht Rodenbach die een eigen Vlaamse standaardtaal wilden ontwikkelen op basis van de Vlaamse dialecten.

Anderzijds waren er de integrationisten met onder andere Jan-Frans Willems die zich op de al gevormde standaardtaal van het Noorden wilden richten. Deze laatste groep kreeg uiteindelijk zijn zin. Er werd gekozen voor een standaardtaal die georiënteerd was op het noordelijke Nederlands. Met de keuze voor het standpunt van de integrationisten startte ook de periode van de acties die ondernomen werden tegen het dialect (Reynebeau 1995:109-159).

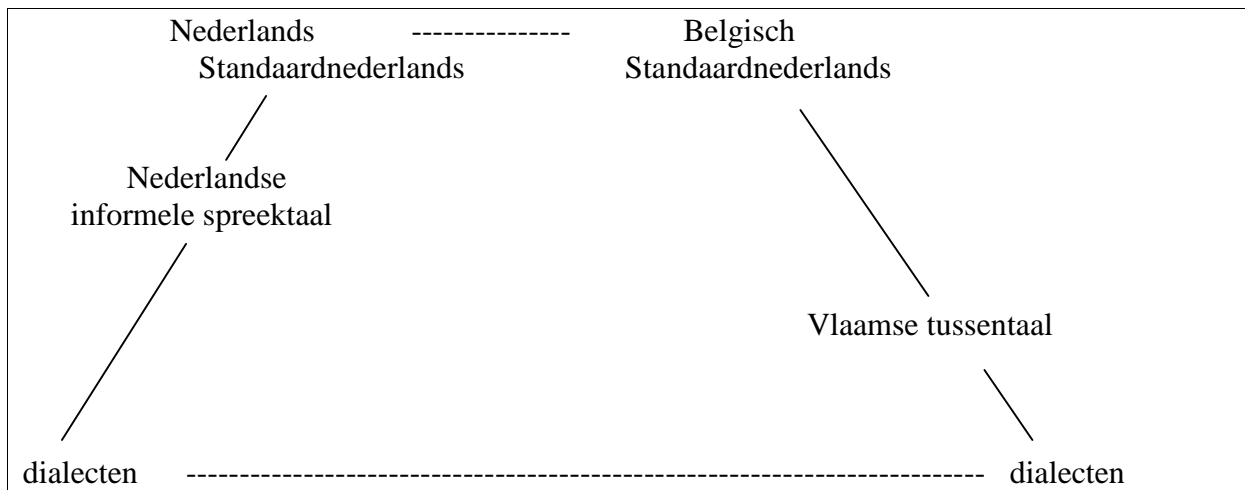
In het artikel ‘Het ehec van de ABN-actie in Vlaanderen’ vertelt Frans Debrabandere (2005:27-28) over zijn vroegste herinneringen aan de ABN-acties in Vlaanderen. Zowel op school als in de KSA deed men oproepen om voortaan standaardtaal te spreken in plaats van het onbeschaafde dialect. Verder in het artikel noemt De Brabandere (2005:28-29) de jaren ’50 tot mei ’68 de gouden jaren voor de taalzorg in Vlaanderen. Het was de periode waarin

openbare besturen, bedrijven, warenhuizen en gemeentebesturen taallessen organiseerden. Dergelijke initiatieven moesten ervoor zorgen dat elke Vlaming standaardtaal leerde. Na mei '68 kwam er echter een andere tijdsgeest waarin de ABN-acties niet meer pasten.

In de jaren '80 en '90 van de twintigste eeuw ontstond er een nieuwe discussie onder taalkundigen over de vraag of er ruimte was voor een eigen Vlaamse standaardtaalvariëteit (Janssens en Marynissen 2008:199). Uit studies blijkt dat er in die periode een mentaliteitswijziging was van de Vlamingen tegenover de Nederlanders. De Hollandse uitspraak werd bijvoorbeeld als arrogant beschouwd (De Caluwe 2000:52). Uiteindelijk werd het Belgisch-Nederlands een nationale variant van de Nederlandse standaardtaal, die vooral op vlak van uitspraak en woordenschat verschilt van de noordelijke norm. Het gebruik van het Belgisch-Nederlands is door bijna alle taalkundigen aanvaard. Enkel Frans De Brabandere (2005:30) is niet blij met twee gelijkwaardige variëteiten van één standaardtaal en noemt het Belgisch-Nederlands -onterecht- een eufemisme voor tussentaal. In het artikel 'Het Vlaamse stigma' beweert Jaspers (2001:137) dat we het accepteren van het Belgisch-Nederlands door de taalkundigen als een retorische strategie moeten beschouwen. Door het aanvaarden van het Belgisch-Nederlands als variant van de standaardtaal, willen bepaalde taalkundigen *goodwill* kweken bij de Vlamingen, maar onmiddellijk wordt er aan toegevoegd dat enkel een beetje variatie binnen de standaardtaal acceptabel is. Sommige taalkundigen zijn bijgevolg intolerant tegenover de opkomende tussentaal.

2.2 Het Vlaamse taallandschap in de 21^e eeuw

Na de beknopte beschrijving van de taalontwikkelingen in de 19^e en 20^e eeuw in Vlaanderen, is het tijd om het arsenaal aan variëteiten dat gebruikt wordt in deze eeuw toe te lichten. Hiervoor wordt er gebruik gemaakt van een overzichtelijk schema dat Dirk Geeraerts (2001: 339) al plaatste in zijn artikel over het taalgedrag, beleid en attitudes van het Nederlands in Vlaanderen.

Het Vlaamse taalcontinuüm (Geeraerts 2001:339)

De schuine lijn met als polen het Belgisch-Standaardnederlands en de dialecten, moet gezien worden als een continuüm van Vlaamse taalvariëteiten die zich tussen de twee uitersten (standaardtaal en dialecten) bevinden. Op die lijn staat ook -op een kleine afstand van de dialecten- de Vlaamse tussentaal. Uit deze figuur kunnen we dus al afleiden dat tussentaal noch als dialect noch als standaardtaal kan worden beschouwd (Geeraerts 2001:338-339). Tussentaal zou omschreven kunnen worden als een zelfgemixte variëteit (Dé tussentaal bestaat dus (nog) niet, omdat ze afhankelijk is van persoon tot persoon, van situatie tot situatie en van regio tot regio) van dialectogene en standaardtalige elementen zowel qua fonologie, morfologie, grammatica als woordenschat. Taeldeman en Rys (2007:3) wezen op het feit dat het vooral de tertiaire dialectkenmerken zijn (kenmerken waarvan we ons het minst bewust zijn) die naar de tussentaal worden getransfereerd. In hoofdstuk 2.3.2 en hoofdstuk 6.1 worden de kenmerken van tussentaal uitvoerig beschreven.

Ook kan er uit dit schema worden afgeleid dat Nederlands-Standaardnederlands en Belgisch-Standaardnederlands (ook wel VRT-Nederlands genoemd) twee variëteiten zijn die op dezelfde hoogte staan. Ze zijn met andere woorden gelijkwaardig. Dat er een Belgische variant van de Nederlandse standaardtaal bestaat, toont het onderstaande citaat uit het Taalcharter van de VRT aan.

“Als norm geldt de taal die door taalgevoelige Vlamingen wordt gehanteerd wanneer zij hun taal bewust verzorgen. Die norm sluit grotendeels aan bij de algemene Nederlandse standaardtaal, maar laat ruimte voor Belgisch-Nederlandse inbreng op het gebied van uitspraak, woordkeus, zegswijzen en beeldspraak” (Hendrickx 1998).

Toen we het Vlaamse taallandschap in de 19^e en 20^e eeuw besproken, hebben we vermeld dat het geen dominant dialect was dat in Vlaanderen gekozen werd om als standaardtaal te dienen. De integrationisten legden de Vlamingen de taal van de Nederlanders op. Volgens Jaspers (2001:143) is het dan ook niet verwonderlijk dat de Vlamingen een zondagspakmentaliteit ontwikkelden tegenover de standaardtaal. De Vlaming accepteert de norm, maar past die zelf weinig toe. Slechts in bepaalde formele situaties probeert de gemiddelde Vlaming standaardtaal te spreken.

De afstand tussen de twee standaardtaalvariëteiten is op de figuur (cf. p. 9) veel kleiner dan de afstand tussen de Nederlandse en Vlaamse dialecten. Deze variëteit is zeer heterogeen (qua uitspraak en woordenschat), omdat dialecten zeer lokaal gebonden zijn. Dat het de laatste jaren niet goed gaat met de dialecten tonen Devos en Vandekerckhove (2005:142) aan. Devos en Vandekerckhove (2005:142-143) hebben verschillende oorzaken voor het dialectverlies onderscheiden. Ten eerste is het dialectverlies vooral te wijten aan het feit dat de dialectspreker veel mobieler is geworden. Daardoor ontstond er meer taalcontact tussen mensen met verschillende dialecten, wat ervoor zorgde dat de dialecten naar elkaar toegroeiden. Ook de democratisering van het onderwijs werkt dialectverlies in de hand. Jongeren gaan immers langer naar school dan vroeger en komen daardoor intensiever in contact met de standaardtaal. Niettemin komen ook de mensen die niet verder studeren dankzij radio en televisie dagelijks in contact met de standaardtaal.

Devos en Vandekerckhove (2005:143-144) merken trouwens een geleidelijk dialectverlies op en menen dat het dialectgebruik momenteel vooral afhankelijk is van leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Zo zijn oudere generaties veel dialectvaster dan jongere generaties. Dat komt omdat het dialect haast niet meer wordt doorgegeven van moeder op kind. Vooral hoger opgeleiden geven het dialect minder door aan hun kinderen. Bovendien kiezen vrouwen niet alleen voor een hogere variëteit, omdat ze denken dat ze zo hun kinderen betere kansen geven om succesvol hun schoolloopbaan te doorlopen. Ze proberen ook door middel van hun taalgebruik op te klimmen op de sociale ladder.

Het ziet er dus naar uit dat de dialecten helemaal aan het verdwijnen zijn. Toch valt het op dat er de laatste jaren één en ander aan het veranderen is wat de attitude tegenover de dialecten betreft. Opvallend veel nieuwe series en films worden niet in standaardtaal of tussentaal, maar in het dialect gemaakt en stuk voor stuk worden deze series (*De ronde, Het goddelijke*

monster) en films (*Rundskop, Groenten uit Balen,...*) ontzettend populair. Misschien hebben de West-Vlaamse groep *'t hof van commerce* en de West-Vlaamse *stand-up comedian* Freddy De Vadder hun succes vooral te danken aan de dialecten die momenteel opnieuw zeer 'in' zijn. Of we werkelijk kunnen spreken over een dialectrevival zal de toekomst moeten uitwijzen.

Een tussentaal zoals in Vlaanderen, heeft Nederland niet. Wel zien we op een kleine afstand van de Nederlandse standaardtaal een variant staan die 'Nederlandse informele spreektaal' wordt genoemd. Met een eenvoudig voorbeeld wordt het verschil tussen Nederlandse informele spreektaal en tussentaal duidelijk. In de Nederlandse serie *Baantjer*, die ook wordt uitgezonden op de VRT, wordt er anders gesproken dan in het Nederlandse journaal. Ook in de Vlaamse soap *Thuis* wordt er anders gesproken dan in het Vlaamse journaal. De variëteiten liggen in Vlaanderen echter verder uit elkaar dan in Nederland.

We eindigen met twee belangrijke opmerkingen bij de voorstelling van Geeraerts (cf. p. 9). De Ridder (2007:13) meent dat de verschillende taalvariëteiten op het continuüm in elkaar overvloeien en dus moeilijk af te bakenen zijn. In het bovenstaande schema (cf. p. 9) lijkt tussentaal een volledig aparte variëteit, maar dat is het natuurlijk niet. De Zuid-Nederlandse standaardtaal en de Vlaamse tussentalen overlappen grotendeels.

Een tweede nuancering is dat er de laatste jaren in Nederland een fenomeen is ontstaan dat men Poldernederlands is gaan noemen. Poldernederlands is de naam die Jan Stroop bedacht voor de veranderde uitspraak van de diftongen ij, ui en ou die worden verlaagd in de richting van aai, au en aau en de lange monoftongen ee, oo en eu die licht worden gediftongeed. Deze taalvariant wordt vooral gebruikt door jonge, succesvolle vrouwen (Janssens en Marynissen 2008:193-194).

Waar het in deze scriptie allemaal om draait, is de Vlaamse tussentaal. Daarom gaan we nu dieper in op het ontstaan, de groei en de meest typische kenmerken van tussentaal.

2.3 Tussentaal

In dit hoofdstuk wordt er dieper ingegaan op wat taalkundigen precies begrijpen onder de term tussentaal. Vervolgens wordt er beschreven hoe tussentaal ontstaan en geëvolueerd is en we eindigen met enkele toekomstvoorspellingen in verband met tussentaal.

2.3.1 Definitie, ontstaan en groei van tussentaal

Jaspers (2001:129-130) definieert tussentaal als “ [...] die gesproken taalvariëteit van (sommige) Vlamingen die noch ‘Algemeen Nederlands’ kan worden genoemd, noch puur dialectisch is, maar “ertussenin” ligt. In termen van geografisch en functioneel bereik ligt tussentaal tussen de standaardtaal (die geografisch algemeen is en functioneert in prestigieuze domeinen) en het dialect (dat lokaal is en in minder prestigieuze domeinen functioneert)” (Jaspers 2001:129-130). Niet alleen wat het geografisch en functioneel bereik betreft, maar ook qua fonologische, morfologische, syntactische en lexicale ingrediënten neemt tussentaal een “tussen-positie” in. De Caluwe (2006a) beschrijft immers tussentaal als “een gemengde variëteit met zowel standaardtalige als dialectische ingrediënten” (2006a:521). In 2000 beweerde Devos “Tussentaal bestaat niet, er zijn alleen tussentalen” (Devos 2000:12). In een recente studie stelde Taeldeman (2008:27) daarentegen vast dat we niet langer te maken hebben met een continuüm van tussenvormen en tussenvariëteiten tussen de twee polen standaardtaal en dialecten, want “steeds duidelijker tekenen zich de contouren af van een zich min of meer stabiliserende tussentaal” (Taeldeman 2008:27).

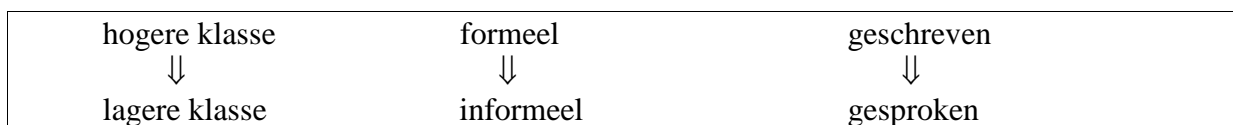
Taeldeman (2008:29) onderscheidt twee factoren die aan de basis liggen van het ontstaan van de Vlaamse tussentaal. Een eerste belangrijke factor is de beïnvloeding van de attitude van de taalgebruikers tegenover hun dialect door de ABN-acties. Ook Frans De Brabandere (2005:28-29) wees er al op dat het dilemma ABN of dialect een verkeerde tactiek was. Het dialect vormde immers nooit een bedreiging voor de standaardtaal. Het zijn twee aparte variëteiten die niet in elkaars vaarwater vertoeven. Toch lieten media en scholen uitschijnen dat ABN de ‘correcte’ variant was en veel beter was dan de onbeschaafde dialecten. Wat het gevolg hiervan was, beschreef Devos (2000):

“In minder dan 30 jaar tijd heeft men het dialect als thuistaal tegenover de kinderen massaal laten vallen. Dat is in zo’n korte tijd gebeurd dat de grote massa natuurlijk niet voldoende tijd kreeg om een behoorlijke kennis van de standaardtaal op te doen” (Devos 2000:9).

Debrabandere (2005:30-31) stelde vast dat een halve eeuw taalactie slechts heel weinig heeft opgebracht. De taalfouten blijven volgens hem maar voortwoekeren. Bovendien werd de moedertaal volgens Devos (2000:9) in te korte tijd afgezworen met als gevolg “ een soort van tussentaal, die beschouwd kan worden als “een poging tot standaardtaal”” (Devos 2000:9).

Een andere factor die Taeldeman (2008:29) onderscheidt, is de negatieve attitude van de Vlamingen tegenover de standaardtaal. Aangezien de integrationisten de ‘standaardtaaldiscussie’ wonnen, kregen de Vlamingen een vreemde taal opgedrongen om de diepgaande verfransing van Vlaanderen tegen te gaan. Volgens Frans De Brabandere (2005: 30-31) hebben de Vlamingen het noordelijk Nederlands -dat ver af stond van hun eigen Vlaamse dialect- in boeken moeten leren. Het zou volgens hem beter uitgedraaid zijn als de taal onderwezen werd met de didactische methodes van het vreemdetalenonderwijs. Doordat de Vlamingen de standaardtaal onvoldoende beheersten, kregen ze ook een negatieve houding tegenover de standaardtaal. Door de zondagspakmentaliteit tegenover de standaardtaal en de negatieve attitude tegenover het dialect, groeide de nood aan een niet-dialectisch omgangstaal in Vlaanderen.

De bovenstaande factoren illustreren dat de ABN-acties een onverwacht effect hadden. Taalkundigen hadden verwacht dat de doorsijpelingsstrategie op drie niveaus zou werken op de manier die geïllustreerd wordt in de onderstaande figuur.

Doorsijpelingsstrategie

Volgens De Caluwe (2006:25) zou de hogere klasse van de samenleving (leraars, dokters,...) wat taal betreft model staan voor de lagere klasse. Ook door de ABN-acties zou de lagere klasse vertrouwd raken met de taal overgenomen uit Nederland. Eerst zou standaardtaal gebruikt worden in formelere situaties zoals interviews, sollicitaties, Later zouden de mensen ook in dagelijkse situaties de Nederlandse standaardtaal gebruiken. De standaardtaal zou ook doorsijpelen van het geschreven naar het gesproken taalgebruik. Niettemin gebeurde uiteindelijk het tegenovergestelde. De variëteit die gesproken wordt door de lagere klassen in informele situaties, de tussentaal, wordt nu ook al gebruikt door mensen uit de hogere klassen in formele situaties. Denk maar aan politici die in tussentaal een interview geven in het journaal. De smstaal en de chattaal zijn twee voorbeelden van geschreven taalgebruik in tussentaal.

Volgens De Caluwe (2002:57) is tussentaal dus niet alleen het resultaat van de Vlamingen die het AN niet beheersen, maar toch proberen te spreken. “Het is tegelijk de taal van wie het AN

wél beheerst, maar bewust kiest voor een tussen-taal, het is dus ook de taal van veel hoger opgeleiden thuis, tijdens de koffiepauze op het werk enz.”(De Caluwe 2002:57).

Dat de Vlaamse tussentaal momenteel zéér populair is, bleek tijdens het bekijken van de selectie recente Vlaamse films. Hieronder zullen we verschillende factoren onderscheiden die hebben bijgedragen tot het succes van deze variëteit. Het is ten eerste vanzelfsprekend dat een taal slechts kan overleven wanneer ze wordt overgedragen van moeder op kind. De Caluwe (2006b:24) wijst erop dat ouders hun kinderen niet langer opvoeden in het dialect. De oorzaak van dit fenomeen is dat de dialecten momenteel als sociaal minderwaardig worden beschouwd. Een andere vaststelling is dat veel Vlaamse ouders niet vlekkeloos standaardtaal kunnen spreken. Het gevolg van deze twee vaststellingen is dat veel Vlaamse kinderen in tussentaal worden opgevoed. Dit is alvast een eerste factor die het succes van tussentaal verklaart.

Een tweede succesfactor die De Caluwe (2006b:24) opsomt, is de toegenomen mobiliteit. Wanneer Vlamingen in contact komen met mensen uit andere regio's, wordt niet gekozen voor het dialect als omgangstaal. Dialecten zijn immers zeer lokaal gebonden en dus vaak onbegrijpbaar voor mensen die niet uit dezelfde regio afkomstig zijn. Evenmin wordt er voor standaardtaal gekozen, omdat die variëteit als te formeel wordt ervaren. Tussentaal heeft noch die geografische beperktheid van de dialecten noch het 'stijve' van de standaardtaal, dus wordt deze variëteit als de ideale oplossing beschouwd.

De laatste factor die bijgedragen heeft tot de populariteit van de tussentaal, is “de democratisering en informalisering van de omgangsvormen en van de media” (De Caluwe 2006b:24). Hierboven werd al duidelijk dat tussentaal de variëteit is die in alledaagse situaties door de Vlamingen gebruikt wordt. Aangezien er in de media steeds meer aandacht wordt besteed aan het alledaagse leven van de gewone Vlaming, is er op de televisie en op de radio ook steeds meer tussentaal te horen. Bovendien spreken ook politici vaker tussentaal in de media in de hoop om als gewone mensen te worden beschouwd en zo stemmen te ronselen.

2.3.2 De meest typische kenmerken van tussentaal

In 2000 beweerde Devos “Tussentaal bestaat niet, er zijn alleen tussentalen” (Devos 2000: 12). Het is volgens haar dus niet mogelijk om dé grammatica van dé tussentaal neer te schrijven. Toch is Taeldeman (2008:27) van mening dat veel elementen uit de niet-dialectische omgangstaal frequent over heel Vlaanderen voorkomen. Hij stelde vast dat we

niet te maken hebben met een diaglossie, want “steeds duidelijker tekenen zich de contouren af van een zich min of meer stabiliserende tussentaal” (Taeldeman 2008:27). De meeste kenmerken die Taeldeman in zijn artikel bestempelt als tussentaalkenmerken die een vaste plaats aan het veroveren zijn in de Vlaamse tussentaal, werden in deze scriptie gebruikt om een tussentaalindex te berekenen per personage. Om een tussentaalindex op te stellen, worden dus de kenmerken gekozen die de meest typische markeerders zijn van tussentaal. Uit de tussentaalindex kan dan afgeleid worden hoe tussentalig het taalgebruik van iemand is.

Taeldeman (2008:32-39) onderscheidt vier thematische subcategorieën wat de courante dialectogene grammaticale tussentaalelementen betreft. De eerste categorie is het morfofonologische gebied. Slechts één grammaticaal kenmerk wordt in deze categorie behandeld: de diminutievormen op *-ke* (voorbeeld 1)/*-eke*(voorbeeld 2)/ *-ske* (voorbeeld 3). Opvallend is Taeldemans opmerking dat ook mensen uit de westelijke en noordelijke dialectregio's van West-Vlaanderen die een dialectisch *-je*-systeem gebruiken om verkleinwoorden te vormen, bij de overstap naar een tussentalige variëteit de diminutievorm *-ke* gebruiken. Een verklaring hiervoor is dat voor de niet-dialectische omgangstaal in Vlaanderen Brabant in dit geval de toon zet. Dat ook bijwoorden gediminueerd kunnen worden kan u zien in het vierde voorbeeld. De diminutief op *-ke* en is een eerste tussentaalkenmerk dat gehanteerd werd om de tussentaalindex te berekenen.

(Vincent in de film *Loft*) **Iz da' uw** klein zuske (voorbeeld 1)

(Vincent in de film *Loft*) **Gij** speelt graag spellekes. (voorbeeld 2)

(Vincent in de film *Loft*) Wie weet er nog van **ons** afsprakskes (voorbeeld 3)

(Luc Seynaeve in de film *Loft*) Sarah, wacht efkes. (voorbeeld 4)

Drie grammaticale kenmerken worden besproken in de tweede categorie: de morfo-syntactische verschijnselen. Het eerste kenmerk is de verbuiging van adnominale woorden in tussentaal. Dit kenmerk werd ook opgenomen in de tussentaalindex. Met de term ‘adnominale woorden’ worden alle adjectieven, voornaamwoorden, telwoorden en lidwoorden bedoeld die vlak voor een substantief staan. Deze woorden kunnen onder bepaalde voorwaarden in tussentaal verbogen worden. Zo krijgt het bezittelijk voornaamwoord in het vijfde voorbeeld de uitgang *-en*, omdat *tijd* een mannelijk substantief is in het enkelvoud en met een *t* begint.

(Julien in de film *Man zkt vrouw*) **Ge** moet **med** ...uwen tijd meegaan.
(voorbeeld 5)

Een ander voorbeeld van adnominale flexie is *ne klootzak* uit voorbeeld 6. Het onbepaald lidwoord heeft hier geen *-en* uitgang door een fonologische voorwaarde in de grammaticaregels van tussentaal. De suffigale *-n* verschijnt alleen als het volgende woord met een vocaal, een *t* (zoals in voorbeeld 5), een *d*, (soms een *b*) of een *h* begint (Taeldeman 2008:32-33). In voorbeeld 6 begint het substantief met een *k*, dus mogen we de *-n*-loze uitgang verwachten.

(Luc in de film *Loft*) Vincent... Vincent is **ne** klootzak. (voorbeeld 6)

Dat ook telwoorden, aanwijzende voornaamwoorden en adjectieven in tussentaal verbogen kunnen worden, bewijzen de volgende voorbeelden (7-9) uit het filmcorpus.

(Frederick in de film *Loft*) Steek er ooit **ene** vinger naar uit en **ge zijt 't** zaad van **uwe maat** kwijt (voorbeeld 7)

(Marnix in de film *Loft*) Wat een kalf, **dienen** baas van **u** (voorbeeld 8)

(Vicky in de film *Loft*) **Gij dikken onnozelaar** (voorbeeld 9)

Dat de Brabantse sturing niet oppermachtig is, blijkt uit een Brabants dialectverschijnsel dat frequent voorkwam in de film *Loft*. Het gaat om de deletie van de sjwa-uitgang voor vrouwelijke substantieven in het enkelvoud en substantieven in het meervoud (zie voorbeeld 10). Dit Brabants dialectverschijnsel wordt niet door andere gebieden in hun tussentaal overgenomen.

(Luc in de film *Loft*) Er moet iemand met één van **ons** sleutels binnen geraakt zijn. (voorbeeld 10)

Een tweede morfo-syntactisch verschijnsel is het afwijkende persoonlijk voornaamwoord van de tweede persoon enkelvoud. Naargelang het persoonlijk voornaamwoord de rol van subject (vb 11)/object (vb 13) op zich neemt, voor (vb 11) of achter (vb 12) het werkwoord staat en benadrukt of niet benadrukt (vb 11) wordt, kunnen verschillende vormen voorkomen. Het prestige van het persoonlijk voornaamwoord *gij/ge* in Vlaanderen is te verklaren vanuit de archaïsche schrijftaal (vb 14).

(Ann in de film *Loft*) Ik wil **nie'** dat **ge** verliefd **zijt** op mij (voorbeeld 11)

(Rick in de film *Windkracht 10*) 'oe kom **de** daarbij? (voorbeeld 12)

(Julien in de film *Man zkt vrouw*) Ik schrijf **u** in (voorbeeld 13)

(de sheriff in de film *Wildschut*) Ge zult niet vloeken, Klipsteen (voorbeeld 14)

Aangezien het tussentalige persoonlijk voornaamwoord van de tweede persoon enkelvoud zeer frequent voorkomt in tussentaal, mocht ook dit kenmerk niet ontbreken in een tussentaalindex.

Het laatste morfo-syntactische verschijnsel dat Taeldeman (2008:34-35) onderscheidt, is de subjectsverdubbeling bij de persoonlijke voornaamwoorden. Subjectsverdubbelingen kunnen met alle persoonlijke voornaamwoorden gevormd worden. Dit tussentalig kenmerk werd niet opgenomen in de berekening van de tussentaalindex.

(Chris in de film *Loft*) ‘oe zou **kik** moeten weten waar Filip zit?’(voorbeeld 15)
(Marleen in de film *Windkracht 10*) Meen **de gij da**’ nu? (voorbeeld 16)

De derde subcategorie die Taeldeman (2008:36-38) bespreekt, zijn de syntactische verschijnselen. Ook in deze subcategorie worden er drie kenmerken van tussentaal onderscheiden. Het eerste verschijnsel is het overvloedige onderschikkend voegwoord *dat* aan het begin van een bijzin die ingeleid wordt door een onderschikkend woord (met uitzondering van *dat* en *als*). Dit is het enige syntactisch verschijnsel dat gebruikt werd in de berekening van de tussentaalindex.

(Zaman in de film *Zaman*) **Dad is den enigen** verkoper **waar da’ ge** van elf **uren** ’s avonds de **gazel** van ’s anderendaags kunt krijgen. (voorbeeld 17)

Een tweede verschijnsel is de dubbele negatie. Taeldeman (2008:36-37) onderscheidt twee types van dubbele negatie. Het eerste type is geografisch beperkt tot West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen. Dit type bevat één volle negatie en een oud negatiepartikel vlak voor de persoonsvorm. Als voorbeeld geeft Taeldeman (2008:37): ‘k **en** doen da(t) **nie(t)** gaarne. Dat dit type van dubbele negatie niet voorkomt in het filmcorpus is niet verwonderlijk. De meeste acteurs wonen immers in de provincie Antwerpen. Slechts enkele acteurs uit het filmcorpus komen uit de regio waar er in de dialecten nog gebruik gemaakt wordt van het oude negatiepartikel (bijvoorbeeld Wim Opbrouck uit Bavikhove). Het tweede type van dubbele negatie komt wel zeer frequent voor in het filmcorpus: twee of meer volle negaties (voorbeeld 18).

(Zaman in de film *Zaman*) ‘k ‘**eb nooit geen** schorsing gehad, **nooit geen** blaam, **nooit geen** vermaning. (voorbeeld 18)

Het laatste syntactische tussentaalkenmerk is het gebruik van *voor/van* in beknopte bijzinnen die in de standaardtaal worden ingeleid door het woordje *om*. In het onderstaande voorbeeld is de beknopte bijzin die ingeleid wordt door *van* het direct object van de zin en is het standaardtalige voorzetsel *om* eigenlijk facultatief.

(Zaman in de film *Zaman*) Ik ‘**ad u** toch gevraagd **van** de dagorders door te nemen. (voorbeeld 19)

Alle grammaticale tussentaalkenmerken die hierboven werden besproken, zijn volgens Taeldeman (2008:39-41) “tertiaire” kenmerken omwille van twee redenen. Ten eerste komen ze in zéér grote gebieden voor en zijn ze dus minder lokaal beperkt in vergelijking met de primaire dialectische elementen. De tweede reden is dat de sprekers zich nauwelijks bewust zijn van het dialectkarakter van deze elementen.

Samen met Kathy Rys onderzocht Taeldeman (2007:1-9) ook de fonologische ingrediënten van Vlaamse tussentaal. Opnieuw maakte hij een onderscheid tussen primaire, secundaire en tertiaire kenmerken. Uit hun corpusanalyse blijkt dat de tertiaire kenmerken niet worden onderdrukt wanneer iemand overschakelt naar een hogere variëteit. Deze dialectkenmerken vallen ongeveer samen met het accent. In deze scriptie zal niet voor iedere dialectregio alle tertiaire dialectkenmerken opgesomd worden. We beperken ons tot vijf courant voorkomende verschijnselen.

Een eerste verschijnsel is dat kleine functiewoordjes zoals *dat*, *wat* en *niet* hun *t* verliezen net voor een pauze (voorbeeld 20) en als het volgende woord met een medeklinker begint (voorbeeld 21). In de transcripties werden alle T-deleties geteld, omdat het één van de zes typische tussentaalkenmerken is die we gehanteerd hebben om de tussentaalindex te berekenen.

(Vincent in de film *Loft*) **Da**’ kan **nie**’! (voorbeeld 20)

(Marleen in de film *Windkracht 10*) Rick is **ne goejen** duiker, **da**’ weet **gij**. (voorbeeld 21)

Een tweede verschijnsel is de wegval van de eind-sjwa als het volgende woord met een klinker begint.

(Vincent in de film *Loft*) Doe **nie**’ onnozel Luc. **G’ebt** ermee gesproken. (voorbeeld 22)

Hersyllabering is het derde verschijnsel. De laatste medeklinker van een lettergreep kan zelfs over de woordgrens heen naar de volgende lettergreep overgedragen worden (ont- erven wordt in tussentaal on –terven).

Ook wordt in tussentaal vaak progressief geassimileerd wanneer een woord eindigt op een –t en het volgende woord met een *d* begint.

(Chris in de film *Loft*) Ann, zeg dat ta' nie' waar is. Komaan. Hey? (voorbeeld 23)

Tot slot wordt ook de *h* vaak weggelaten aan het begin van een woord. De H-procope is het laatste tussentaal kenmerk dat gekozen werd om de tussentaalindex te berekenen.

(Vincent in de film *Loft*) Iedereen moet direct naar 'ier komen. (voorbeeld 24)

Wat de fonologische kenmerken betreft, is de grens tussen informele standaardtaal en tussentaal niet altijd duidelijk te trekken. H-procopes, T-deleties en het wegvallen van de eind-sjwa zijn immers kenmerken die ook voorkomen wanneer Vlamingen informele standaardtaal spreken. In het hoofdstuk methodologie gaan we hier dieper op in.

Een uitgebreidere opsomming van alle tussentaal kenmerken die voorkomen in het filmcorpus, kan worden teruggevonden onder hoofdstuk 6.1.

2.3.3 Code switching

In mijn bachelorscriptie (Claerhout:2011) werd het taalgebruik van leerkrachten in een basisschool en middelbare school in Harelbeke geanalyseerd. De conclusie van het onderzoek was dat het taalgebruik van de meerderheid van de leerkrachten niet voldeed aan de verwachtingen van minister Vandenbroucke in het taalbeleid (2007) *De lat hoog voor talen in iedere school. Goed voor de sterken, sterk voor de zwakken*. Elke onderwijzer moet volgens de taalbeleidsnota van minister Vandenbroucke (2007:11) communiceren in de standaardtaal. Dit is volgens minister Vandenbroucke (2007:11) immers de eerste voorwaarde voor goed onderwijs.

Slechts heel weinig leerkrachten spraken AN tijdens de les. Eén leerkracht sprak trouwens de hele les dialect. De overgrote meerderheid van de leerkrachten switchte echter voortdurend

tussen standaardtaal en tussentaal. Naar dit fenomeen wordt verwezen met de Engelse term *code switching*. In de bachelorscriptie werd veel aandacht besteed aan *code switching*. Er werd vastgesteld dat leerkrachten om diverse redenen overschakelen naar een tussentaligere variant. Vaak had het te maken met een veranderende emotie: de leerkracht werd boos, begon zich te ergeren,... . Soms vond er een *code switching* plaats wanneer de leerkracht iets persoonlijks, een anekdote of een grapje vertelde aan zijn leerlingen. De vraag is nu of de acteurs in de selectie Vlaamse films ook gemakkelijk overschakelen naar een hogere of lagere variëteit van het Nederlands wanneer iets aan de gesprekssituatie verandert. Ook in deze masterscriptie zal *code switching* dus een belangrijk aandachtspunt zijn. In hoofdstuk 4 wordt bij iedere acteur vermeld hoe vaak hij/zij aan *code switching* deed gedurende de film. In het vijfde hoofdstuk kunnen de resultaten van de analyses nagelezen worden. Daarin wordt onder andere vermeld onder welke omstandigheden acteurs aan *code switching* doen.

2.3.4 Verdeelde meningen

Wat opvalt in veel artikels over tussentaal is dat taalwetenschappers niet alleen beschrijven, maar ook veel evalueren. Uit die evaluaties blijkt dat er meer tegenstanders dan voorstanders zijn van tussentaal. Een taalkundige uit die eerste groep is Jan Goossens. Hij vindt dat Vlaanderen (let op de macrocategorie die Goossens gebruikt) “geen behoefte heeft aan twee talen, één die Nederlands is voor officiële en formele gelegenheden, en één die dat niet is, voor alledag” (Goossens 2000:11). Bovendien is zo’n tweetalig systeem niet gemakkelijk voor mensen uit het buitenland die Nederlands zouden willen leren. Onterecht meent Goossens (2000:11) ook dat tussentaal geen cultuurtaal is. Zo leggen bepaalde schrijvers als Kristien Hemmerechts en Tom Lanoye hun personages vaak tussentaal in de mond en op het einde van deze scriptie zal blijken dat tussentaal zeer frequent voorkomt in films. De grootste bestrijder van de tussentaal is zonder twijfel de taalkundige Frans Debrabandere (2005:30), die tussentaal zelfs verwart met de Belgisch-Nederlandse standaardtaal.

Niet iedereen verzet zich echter tegen de tussentaal. De taaladviseur van de VRT, Ruud Hendrickx, accepteert dat er verschillende soorten Nederlands zijn en die hebben volgens hem allemaal recht van bestaan (De Standaard 23/05/2009). De Caluwe (2002:59) beschouwt tussentaal als een natuurlijk en logisch gevolg van het fenomeen dat mensen hun dialect afzweren en de standaardtaal niet kunnen of willen spreken. Weliswaar vinden zowel Hendrickx (De Standaard 23/05/2009) als De Caluwe (2002:64) het wel belangrijk dat in het

onderwijs standaardtaal aangeleerd wordt, omdat “(...) standaardtaal onmisbaar is voor de formele gesproken en geschreven communicatie” (De Caluwe 2002:64).

2.3.5 Toekomstvoorspellingen

Hierboven werd het ontstaan van tussentaal geschetst en werden er factoren opgesomd die ervoor zorgden dat tussentaal uitgroeide tot een populaire variëteit. Sommige taalkundigen wagen zich ook aan toekomstvoorspellingen in verband met de tussentaal. Hieronder worden de ideeën van Geeraerts (2001:342) en De Caluwe (2009:21) beschreven.

Dirk Geeraerts (2001:342-343) stippelde drie mogelijke toekomstscenario's uit voor de tussentaal die hieronder met een eenvoudige, zelfgemaakte illustratie toegelicht zullen worden.

1	2	3
ST	ST	ST
↑	↓	
TT	TT	TT

Drie mogelijke toekomstscenario's volgens Geeraerts.

De eerste mogelijkheid is dat naar verloop van tijd de gebruikers van de tussentaal deze variëteit als een onvolwaardige taal beginnen te beschouwen. Als een moeder tussentaal niet meer gepast vindt om haar kind in op te voeden, dan zal zij in haar taalgebruik meer dialectische elementen wegfilteren en zal de tussentaal opschuiven in de richting van de standaardtaal. Dit scenario leidt dus eigenlijk naar de Nederlandse situatie die toegelicht werd, in hoofdstuk 2.2. Dat deze evolutie werkelijk zal plaatsvinden is eerder onwaarschijnlijk, aangezien ze niet overeenstemt met de populariteit en de snelle verspreiding die deze variëteit de laatste jaren heeft gekend.

De standaardtaal en tussentaal kunnen ook door de omgekeerde beweging dichter bij elkaar komen te liggen. Als in formele situaties taalelementen gebruikt worden uit lagere variëteiten en wanneer dit algemeen aanvaard wordt (zoals in Nederland waar jonge presentatrices Poldernederlands spreken op TV) zal de standaardtaal dalen in de richting van de tussentaal. Dit scenario is het minst waarschijnlijk, omdat volgens Jaspers (2001:133-134) standaardtaal moet worden beschouwd als een soort symbolisch kapitaal dat werd verworven door hard te werken (AN leren is immers een proces van jaren). De hogere klasse wil graag de vruchten

blijven plukken van hun arbeid “want met het eventuele verdwijnen van de standaardtaal zouden ook andere gerelateerde vormen van kapitaal aan waarde verliezen, of niet louter via de weg van de standaardtaal kunnen bereikt worden, waardoor de standaardtaal een foute investering zou blijken” (Jaspers 2001:134). Het is vooral onwaarschijnlijk dat de standaardtaal zal afdalen in de richting van de tussentaal of dat de tussentaal de functies van de standaardtaal volledig zal overnemen omdat de lagere klasse -ook al hebben ze soms zelf het AN niet onder de knie- het Standaardnederlands aanvaardt in formele situaties en verwacht dat de hogere klasse die variëteit in formele situaties gebruikt. Een concreet voorbeeld is het bestaan van allerlei forums op het internet naar aanleiding van (fout) taalgebruik in journaals. Op 9 april 2007 plaatste Koen Van de Moortel uit Gent een tekst online met als titel ‘taalfouten die me irriteren’. Het volgende fragmentje komt uit de inleiding van zijn tekst.

“Als ik zie wat er allemaal rondgaat in de media, heb ik de indruk dat het met de kennis van onze taal (of talen: Nederlands en Vlaams) bar slecht gesteld is. (...) daarnaast zie ik ook meer en meer spraakkundige fouten maken, zelfs door mensen die zogezegd gekwalificeerd zijn, zoals leerkrachten en journalisten. Vergeef mij, maar ik kan niet anders dan hier een boompje over op te zetten, in de hoop dat er hier en daar iemand begint over na te denken. Uw bedenkingen zijn natuurlijk welkom” (Van de Moortel 2007:1).

De laatste mogelijkheid is dat de Vlaming wil dat de afstand tussen tussentaal en standaardtaal blijft bestaan. Men wijst de officiële norm niet af, maar verkiest om in informele situaties die niet te gebruiken. Deze attitude wordt de ‘zondagspakmentaliteit’ genoemd. In onze dagdagelijkse kleren (symbool voor tussentaal) voelen we ons tijdens de werkweek (informele situaties) het best. Op zondag (formele situaties) voelen we ons daarentegen verplicht om ons mooie pak aan te trekken (standaardtaal) en met die regeling hebben we geen probleem.

De toekomst van de tussentaal is volgens Geeraerts (2001:342) dus volledig afhankelijk van de attitude van de tussentaalgebruiker tegenover de tussentaal en de standaardtaal.

De Caluwe (2009:21) verwacht dat tussentaal in de toekomst nog duidelijker dé variant van het Nederlands in informele situaties zal worden. Zelf verwoordt hij het als volgt:

“Aan de andere kant lijkt er een groeiende groep Vlamingen te zijn die het onrealistisch vinden om de lat zo hoog te leggen en die zonder schroom meer en meer omgangstaal gebruiken in situaties waar volgens de traditionele taalpropaganda informele standaardtaal zou moeten worden gesproken. Nu meer en meer ook bekende

Vlamingen zonder schroom die omgangstaal gaan gebruiken in informele gesprekken, zelfs voor radio en televisie, is het misschien niet onrealistisch om te verwachten dat de grotendeels *virtuele* informele standaardtaal in Vlaanderen [...] de baan zal moeten ruimen voor, of meer en meer beïnvloed zal worden door de reële standaard-taal voor de informele communicatie in Vlaanderen, de omgangstaal” (De Caluwe 2009:21).

In het citaat vermeldt De Caluwe (2009) dat bekende Vlamingen onbeschroomd tussentaal gebruiken op radio en televisie. Hoe de media omgaat met tussentaal kan nagelezen worden in het volgende hoofdstuk.

2.4 Het gebruik van tussentaal in de media

Eén van de factoren die zorgde voor de snelle groei van tussentaal, is volgens De Caluwe (2006b:24) de “opvallende democratisering en informalisering van de omgangsvormen en van de media” (De Caluwe 2006b:24). Veel studenten hebben de laatste jaren het taalgebruik in de meest uiteenlopende domeinen van de media onderzocht. Zo schreef Carolien Saey in 2009 een masterscriptie over het taalgebruik van radiopresentatoren, ook in 2009 lette Sarah Auman op de *code switching* in *De zevende dag*, een actualiteitenprogramma van de VRT en in 2006 onderzocht Tom De Laere het taalgebruik van de acteurs in de soapserie *Thuis*. In deze scriptie wordt nog een ander medium onder de loep genomen: de Vlaamse film.

2.4.1 De openbare omroep en het gebruik van tussentaal

In het taalcharter van de VRT, opgesteld door Ruud Hendrickx in 1998, blijkt duidelijk dat de openbare omroep veel belang hecht aan het gebruik van standaardtaal in hun programma’s.

“Als openbare omroep zijn wij het aan ons publiek verplicht de standaardtaal te gebruiken. Onze kijkers en luisteraars -en de Vlamingen in het algemeen- hechten aan het Nederlands van de openbare omroep traditioneel een grote normatieve waarde. Voor hen geeft de VRT het voorbeeld: ze beschouwen onze taal als bron voor correct Nederlands en passen dat voorbeeld zelf toe” (Hendrickx 1998).

Dit betekent echter niet dat men alleen maar standaardtaal kan horen op de VRT, in tegendeel zelfs, tv-series zoals *Het goddelijke monster* en *De ronde*, die allebei in 2011 op de VRT werden uitgezonden, bewijzen dat zelfs dialect op de openbare omroep moet kunnen. In het charter kunnen we hierover het volgende lezen:

“Dialect en tussentaal zijn geenszins uitgesloten, maar ze kunnen alleen worden gebruikt in programma’s waarin ze functioneel zijn, met name in fictie en in uitzendingen over streekcultuur. In soaps, feuilletons en comedyseries van eigen bodem mag dialect en tussentaal te horen zijn. Als er personages uit een bepaald

milieu opgevoerd worden, mogen ze klinken zoals die mensen spreken” (Hendrickx 1998).

In het charter van de VRT wordt dus een oogje dicht geknepen als het over taalgebruik in een fictieprogramma gaat.

Ook de Vlaamse films behoren tot het genre fictie. Wat het taalgebruik in dit medium betreft, zijn er geen regels terug te vinden. Zo staat in het reglement van het Vlaams Audiovisueel Fonds waar regisseurs subsidies kunnen aanvragen voor hun films niets over het gebruik van dialecten of tussentaal in films.

2.4.2 Vlaamse acteurs en actrices over het gebruik van tussentaal

In het programma *Volt* van de VRT werd op 28 oktober 2009 gepolst naar de meningen van de acteurs en actrices wat het gebruik van tussentaal in fictieprogramma's en films betreft. Marleen Merckx, die de rol van Simonneke speelt in de soap *Thuis*, heeft een duidelijk standpunt: “ge gelooft toch geen woord van de familie Bomans als zij in het beschaafd algemeen Nederlands zouden praten” (Marleen Merckx in *Volt* op 28 oktober 2009). Pol Goossen vertelde in het programma dat hij zeker AN zou spreken wanneer hij een dokter of advocaat zou moeten spelen, maar in *Thuis* speelt hij een volksfiguur, Frank (Pol Goossen in *Volt* op 28 oktober 2009). Net zoals Marleen Merckx en Pol Goossen vindt filmregisseur Jan Verheyen geloofwaardigheid zeer belangrijk: “Je kan tenslotte de béste dialogen schrijven, maar als het er geforceerd uitkomt, trekt het op niets” (Gazet Van Antwerpen: 10/09/2009).

In het radioprogramma *Peeters en Pichal* vond op 9 september 2009 een discussie plaats in verband met het taalgebruik in de Vlaamse serie *Code 37*. Voorstanders bestempelen de taal die de acteurs gebruiken als realistisch taalgebruik. Tegenstanders vinden dan weer dat zo'n taalgebruik op televisie taalverloedering in de hand werkt. Ruud Hendrickx, taaladviseur van de VRT, vertelde in dit programma dat de meeste Vlaamse acteurs standaardtaal niet kunnen combineren met een natuurlijke manier van acteren. Acteur Michaël Pas voelde zich beledigd door deze uitspraak van Hendrickx. Volgens hem slaat Ruud Hendrickx de bal helemaal mis:

“Voor er wordt opgenomen, wordt er gerepeteerd, worden dingen doorgesproken. Bij elke drama-aflevering of serie waarbij ik al bij betrokken ben geweest, wordt dat gesprek gevoerd: jongens, we zitten hier met het scenario, wat gaan we doen? Beginnen met ‘jij’ en ‘je’? Of gaan we ‘gij’ en ‘ge’ zeggen? Dat is al een keuze die in het begin wordt gemaakt, en elk van die beide keuzes heeft natuurlijk consequenties [...] Het is niet zo dat je kan concluderen dat iemand dialect spreekt op de radio, dat hij niets anders kan. Dat is natuurlijk een grote fout waarbij Ruud niet alleen mij

-want het gaat hier niet over mij persoonlijk- maar ook talrijke vakbroeders en vakzusters eigenlijk ten onrechte en een beetje gemakkelijk beledigd. [...] Men heeft vaak de woorden vol over televisie en drama moeten herkenbaar zijn. De herkenbaarheid van drama zit ook in de manier waarop mensen zich uitdrukken” (Michaël Pas in *Peeters en Pichal* op 9 september 2009).

Zelf vroeg ik aan acteur Wim Opbrouck, die een hoofdrol kreeg in de film *Man zkt vrouw*, wat hij vond van het gebruik van tussentaal in films. Ik kreeg het volgende antwoord:

“Er bestaan zo veel talen als er soorten mensen zijn. Er zijn zo veel mensen, ze zingen allemaal anders. Ze rijmen en vormen strofen. Niemand spreekt precies hetzelfde. Ik beperk me als acteur dan ook niet tot de drie gebeitelde begrippen: dialect, tussentaal en algemeen Nederlands. Onze taal is zo rijk aan nuance, aan schakering, is zo vol verrukkelijke uitdrukkingen en zegswijzen, dat het een zonde zou zijn ze tot drie categorieën te beperken. Hoe je in een film of op het theater praat, is het resultaat van overleg tussen acteur en regisseur. Samen bepalen we de klank van de taal. Accent, timbre, spraakgebrek, dialect, warm, koud, hard, scherp, zacht, luid, dik, dun, enz.... Zo ontstaat het personage en zijn steeds weer unieke taalgebruik” (E-mail Wim Opbrouck aan Evelyne Claerhout, 12/02/2012)

Dat het gebruik van tussentaal en herkenbaarheid ook vroeger al hand in hand gingen, bewijst een uitspraak van acteur Tuur De Weert. Hij beschrijft het taalgebruik in *De collega's* (1978) als “een natuurlijke spreektaal, geënt op de personages, wat ook logisch is als je levensechte karakters wil neerzetten” (De Morgen: 12/04/2008). Sarah Van Hoof (2012:177) omschreef het taalgebruik in *De collega's* als “een bonte verzameling aan tussentaal- en dialectvariëteiten” (Van Hoof 2012:177). In haar artikel vergelijkt Van Hoof (2012:167-185) het tussentaalgebruik in oudere en recentere Vlaamse TV-series. De resultaten van dat onderzoek worden besproken in het volgende hoofdstuk.

2.4.3 Nu meer tussentaal op TV dan vroeger?

Naar aanleiding van een onderzoek naar substandaardisering in fictieprogramma's van vroeger en nu nuanceert Sarah Van Hoof (2012:183) de idee dat het gebruik van substandaardtaal op de openbare omroep over de laatste dertig jaar gegroeid is. Ook in de televisiefictie van de vroege jaren '80 werd tussentaal gesproken. De hoogste substandaardrealisatie merkte Van Hoof (2012:173) in *De vulgaire geschiedenis van Charelke Dop*. Ook het taalgebruik in de iets bekendere series: *Paradijsvogels*, *De kolderbrigade*, *Slisse en Cesar* en *De collega's* is sterk substandaardtalig gekleurd. Wat wel veranderd is, is het verdwijnen van de genres historisch drama en docudrama, die hoofdzakelijk standaardtalig waren (zoals de serie *Rubens, schilder en diplomaat*). Hierdoor is het gebruik van

standaardtaal in fictie grotendeels verdwenen. De laatste jaren is fictie dus vooral gericht op entertainment en niet meer op het educatieve, waardoor er momenteel minder standaardtaal te horen is in fictieprogramma's dan in het verleden.

In deze scriptie zal nagegaan worden of de historische, didactische films in de jaren '80 eveneens standaardtalig waren en of er de laatste jaren nog dergelijke films in standaardtaal gemaakt worden. Bovendien zal onderzocht worden of er in de films uit de jaren '80 evenveel tussentaal te horen was als nu. De manier waarop het onderzoek gevoerd werd, kan nagelezen worden in het volgende hoofdstuk.

3 Methodologie

Voor we de diepgaande analyses van het taalgebruik in Vlaamse films aanvatten, is het noodzakelijk om even stil te staan bij de manier waarop het onderzoek naar het taalgebruik in oudere en recentere films gevoerd is. In het eerste gedeelte van dit hoofdstuk wordt de keuze voor een bepaalde selectie van films verantwoord. Daarna volgt er een toelichting bij de methode die gebruikt wordt om het taalgebruik te analyseren.

3.1 Selectie van Vlaamse films

Aangezien het onmogelijk is om het taalgebruik in alle Vlaamse films te bestuderen, werd in overleg met mijn promotor Johan De Caluwe een selectie gemaakt met een streven naar een zo groot mogelijke variatie in genres, regisseurs en acteurs. Uiteindelijk werden er vier genres geselecteerd: actie, thriller, komedie en historische film. Voor elk van deze vier genres werd er gezocht naar zowel een oudere film (1983-1985) als naar een recentere film (vanaf 2006) die in dat genre geplaatst kan worden. In de onderstaande tabel wordt de uiteindelijke filmkeuze weergegeven.

Genre	1983-1985	2006-2008
Actie	<i>Wildschut</i>	<i>Windkracht 10</i>
Thriller	<i>Zaman</i>	<i>Loft</i>
Komedie	<i>Springen</i>	<i>Man zkt Vrouw</i>
Historische film	<i>De leeuw van Vlaanderen</i>	/

Selectie van Vlaamse films

Zoals u kan merken in de tabel, wordt er in deze scriptie geen recente tegenhanger van het genre historische film geanalyseerd. In het vorige hoofdstuk werd er al verwezen naar het artikel ‘Taalvariatie op de Vlaamse openbare omroep’ van Sarah Van Hoof (2012:167-185) waaruit bleek dat er de laatste jaren geen fictieseries zoals historisch drama en docudrama meer gemaakt worden voor de openbare omroep. Het documentair-didactische heeft plaats moeten maken voor nog meer amusementprogramma’s. Na uren vruchteloos zoeken naar een recente tegenhanger voor de film *De leeuw van Vlaanderen* blijkt Van Hoofs stelling ook te kloppen voor de Vlaamse filmwereld. De meest recente historische/didactische Vlaamse film is *Daens*. Aangezien *Daens* in 1993 in de bioscoop verscheen, valt deze film buiten de afgebakende periodes.

Aangezien de regisseur van de film vaak beslist welke variant van het Nederlands door een acteur moet worden gesproken, werd er tijdens de keuze van de films ook gelet op een zo groot mogelijke variatie aan regisseurs. De drie recente Vlaamse films die geanalyseerd zullen worden, werden door drie verschillende mensen geregisseerd. De film *Windkracht 10* was de derde langspeelfilm van regisseur Hans Herbots (°1970, Antwerpen)¹. In tegenstelling tot Herbots maakt Miel Van Hoogenbemt (°1958, Ukkel), de regisseur van de komedie *Man zkt vrouw*, vooral documentaires. Af en toe werkt hij ook voor de televisie. Zo was hij in 2009 regisseur van de zeer populaire Vlaamse politiserie *Aspe*. We sluiten dit rijtje hedendaagse regisseurs af met de meest bekende en succesvolle filmmaker: Eric Van Looy (°1962, Deurne). Hij maakte samen met Bart De Pauw de kaskraker *Loft*. Veel mensen kennen hem ook als presentator van *De Slimste Mens ter Wereld*.

Ook wat de oudere films betreft, zijn we erin geslaagd om telkens andere regisseurs te kiezen. De Nederlander Bobby Eerhart (°1947, Amsterdam) verzorgde de regie van de Belgisch-Nederlandse actiefilm *Wildschut*. Vlamingen kennen hem vooral als de regisseur van de Nederlandse politiserie *Baantjer*, die ook werd uitgezonden op de VRT. Patrick Lebon (°1940, Antwerpen) regisseerde de misdaadfilm/thriller *Zaman*. De meest bekende film van Lebon is ongetwijfeld *Paniekzaaiers* (1986) met het komische duo Gaston en Leo in de hoofdrol. *Springen* is een komedie in een regie van Jean-Pierre De Decker (°1945, Gent). Niet alleen door zijn regiewerk voor televisie en films werd hij een bekende figuur. Tot zijn dood in 2001 bekleedde hij immers de functie van directeur van het Nederlands Toneel Gent. De laatste filmregisseur die we hier voorstellen is de creatieve duizendpoot, Hugo Claus (°1929, Brugge). Hij nam de regie van *De leeuw van Vlaanderen* voor zijn rekening. Claus was niet alleen filmmaker. In de eerste plaats was hij een briljant dichter en schrijver.

Het is opvallend dat steeds dezelfde acteurs en actrices terugkeren in Vlaamse series en films. Het lijkt of regisseurs steeds in hetzelfde vijvertje vissen wanneer er hoofdrollen verdeeld moeten worden. Ook in het filmcorpus werden enkele belangrijke rollen in verschillende films door dezelfde acteurs gespeeld, maar dit werd eerder als een voordeel dan een nadeel beschouwd. Zo werd het taalgebruik van Jan Declair twee keer geanalyseerd. Eén keer wanneer hij de rol van Jan Breydel vertolkte in de film *De leeuw van Vlaanderen* en één keer in de rol van Leopold in de hedendaagse komedie *Man zkt vrouw*. Dit biedt ons de kans om het taalgebruik van Jan Declair in een oudere en recentere film te vergelijken. Het kan ook

¹ Alle informatie i.v.m regisseurs, acteurs en films is afkomstig van the internet movie database: www.imdb.com

interessant zijn om het taalgebruik van een acteur in twee films uit dezelfde periode te vergelijken. Zo kunnen we immers merken of een acteur zijn taalgebruik aanpast aan de rol die hij speelt. De taal van Herbert Flack werd zowel in de film *Springen* als in de film *Zaman* geanalyseerd. Ook in de recente Vlaamse films kregen we de kans om het taalgebruik van een acteur in twee rollen te vergelijken. Koen De Bouw kreeg immers zowel in *Loft* als in *Windkracht 10* een hoofdrol.

3.2 Werkwijze

3.2.1 Transcriptie

Nadat de filmkeuze vaststond, werd met veel aandacht voor het taalgebruik een aantal keer naar de geselecteerde films gekeken. Alles wat in de films gezegd werd, werd nauwkeurig getranscribeerd en is terug te vinden in de bijlagen. Als voorbeeldje van zo'n transcriptie worden hieronder de eerste zinnen van de film *Loft* geplaatst.

(VS)ik **'eb 'ier niks** mee te maken. 'k meen **'et. ge** moet mij gelove.

(vrouwelijke agent)We zouden **niks** liever willen dan u te geloven, meneer Stevens. Maar **uw**en uitleg is op zijn minst nogal raar.

(VS)Luister, we zijn **geflikt**. Alles is in scène gezet.

(mannelijke agent)Dus **ge zijt** erin geluisd? Is **'et da' wa' ge** wilt zeggen? **Da' ge zelf** slachtoffer **zijt**?

Het kleine fragment toont aan dat er niet gekozen werd voor het *International Phonetic Alphabet* als transcriptiesysteem, maar voor het alfabetische schrift, omdat de transcriptie dan ook voor leken leesbaar is. Om alles overzichtelijk te houden werd systematisch niet-Nederlandse woorden in de transcriptie gecursiveerd en tussentaalmerken vet gedrukt. Als een klank niet werd uitgesproken, werd dat zoals in het onderstaande voorbeeld duidelijk gemaakt via een apostrof.

(Vincent in de film *Loft*) ik **'eb 'ier niks** mee te maken .

Nadat alle films getranscribeerd waren, werden de films herbekeken en werd er gelet op situaties waarbij geswitcht werd van de éne variant van de Nederlandse taal naar een andere variant (bijvoorbeeld van Standaardnederlands naar tussentaal). Dit fenomeen wordt *code switching* genoemd en werd al uitvoerig besproken in hoofdstuk 2.3.3. In de analyses werd vermeld wanneer en waarom een personage aan *code switching* deed.

3.2.2 Selectie personages

Alle gesproken taal werd weliswaar getranscribeerd (met uitzondering van aarzelingen, herhalingen en gelach), toch werd door tijdsgebrek niet het taalgebruik van alle personages geanalyseerd. De keuze voor bepaalde personages is gebaseerd op het aantal woorden van de totale filmtranscriptie en het aantal woorden dat het personage gesproken heeft. Wat betreft filmtranscripties die niet meer dan 10 000 woorden bevatten, wordt het taalgebruik van de personages geanalyseerd vanaf 400 woorden. Een uitzondering is *De leeuw van Vlaanderen* waar het taalgebruik van personages al geanalyseerd wordt vanaf 300 woorden, omdat er anders slechts één personage voldoende woorden heeft gesproken. In de films waar er meer dan 10 000 woorden gesproken werd (alleen de film *Loft* voldeed aan deze vereiste), werd het taalgebruik van de personages vanaf 1500 woorden geanalyseerd. Als bij iedere film 400 woorden het criterium was, zou voor de film *Loft* het taalgebruik van een twintigtal personages geanalyseerd moeten worden. Dit was door gebrek aan tijd spijtig genoeg niet mogelijk.

In enkele (vooral oudere) films speelden Noord-Nederlandse acteurs mee. In één film, *Man zkt vrouw*, speelden bepaalde acteurs een tweedetaalverwerver van het Nederlands (vb Ada, Alina en Anne-Marie in *Man zkt vrouw*). Het is vanzelfsprekend dat hun taal -hoewel deze personages aan de minimumvereiste van aantal gesproken woorden voldeden- niet geanalyseerd werd, aangezien dit niet paste in het kader van het onderzoek.

3.2.3 Tussentaalindex en schuifknoppenmodel

Tijdens de analyses van de transcripties werd telkens bepaald hoe tussentalig het taalgebruik van de acteurs was. Hiervoor werd een tussentaalindex berekend. Om een tussentaalindex te kunnen berekenen, werden zes typische tussentaalkenmerken geselecteerd (zie hoofdstuk 2.3.2). De keuze voor die zes kenmerken is weloverwogen.

In het artikel 'Style shifting in commercials' van Van Gijssel, Spielman en Geeraerts (2008 : 205-226) werd de *code switching* in reclameboodschappen onderzocht aan de hand van tussentaalindexen die berekend werden voor iedere reclameboodschap. Om de tussentaalindex te kunnen berekenen werden er fonologische kenmerken (T-deleties en H-deleties) en morfologische kenmerken (afwijkende persoonlijke voornaamwoorden; verbuiging van

adjectieven, lidwoorden en voornaamwoorden; verkleinwoorden op *-ke* en imperatief gevormd door stam + *t*) van tussentaal geselecteerd (Van Gijssel, Speelman & Geeraerts 2008: 212-213). Van Gijssel, Speelman & Geeraerts (2008:213) kozen niet voor syntactische kenmerken (bijvoorbeeld redundant *dat*), omdat reclameboodschappen gekarakteriseerd worden door korte, eenvoudige zinnen. Syntactische tussentaalkenmerken komen vooral voor in complexere zinnen. Lexicale tussentaalkenmerken kwamen wel voor in hun corpus, maar waren veel minder frequent dan de morfofonologische kenmerken (het woordje *camion* komt veel minder voor dan een T-deletie). Daarom werden ook lexicale tussentaalkenmerken niet geselecteerd voor de berekening van de tussentaalindex.

Sarah Van Hoof (2012:167-185) deed onderzoek naar taalvariatie op de Vlaamse openbare omroep. Ook zij berekende tussentaalindexen om het gebruik van tussentaal in verschillende fictieprogramma's te vergelijken. Ze selecteerde enkel fonologische en morfosyntactische variabelen. Lexicale kenmerken bleven opnieuw buiten beschouwing. Aan de hand van de volgende tien kenmerken berekende zij de tussentaalindexen: auslaut *-t* wordt *-d* voor vocalen; H-procope; diminuering van substantieven met *-ke*; afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord van de tweede persoon enkelvoud; verbogen lidwoorden; verbogen bezittelijke, aanwijzende en onbepaalde voornaamwoorden; redundant *dat* en dubbele negatie. Van Hoof (2012:171) koos voor deze variabelen, omdat ze in de literatuur als typische kenmerken van tussentaal worden beschouwd (cf. o.a. Plevoets 2008; Rys & Taeldeman 2007; Taeldeman 2008).

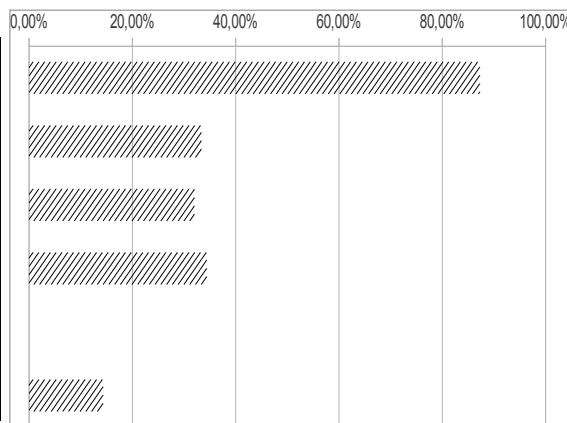
Net zoals bij Van Gijssel, Speelman, Geeraerts (2008:205-226) en Van Hoof (2012:167-185) werden voor de berekening van de tussentaalindexen in dit onderzoek lexicale kenmerken buiten beschouwen gelaten, omdat ze minder frequent voorkomen dan fonologische of morfologische kenmerken. Er werd gekozen voor de volgende zes variabelen: het afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord tweede persoon enkelvoud; diminutiefvormen op *(e)ke*; H-procopes; T-deleties; redundant *dat* en de verbuiging van lidwoorden, telwoorden, voornaamwoorden en adjectieven. We kozen voor deze kenmerken, omdat ze ook allemaal door Van Hoof (2012:171) geselecteerd werden. Van Hoof (2012:171) selecteerde daarnaast ook de dubbele negatie als tussentaalkenmerk. Dit kenmerk werd in deze scriptie niet geselecteerd, omdat het soms moeilijk te bepalen is of er een dubbele negatie zou kunnen worden gevormd in tussentaal. Dat de zin "ze kent hier niemand" in tussentaal met een dubbele negatie gevormd kan worden, bewijzen de filmtranscripties: Ze kende **niemand nie'**

hier en **z'** **ad** geen geld (Leopold in de film *Man zkt vrouw*). Of de standaardtalige uitdrukking “[...] dat Suzanne, uw lieve vrouw en onze betreurde collega, dit niet meer kan meemaken” uit de film *Man zkt vrouw* ook met een dubbele negatie zou kunnen worden gevormd in tussentaal, is moeilijker te bepalen. Ook werd er -in tegenstelling tot Van Hoof (2012:171)- niet gekozen voor het tussentaalkenmerk ‘auslaut *-t* wordt *-d* voor vocalen’, omdat acteurs vaak héél snel en niet altijd duidelijk spreken. Vijf van de zes gekozen kenmerken werden ook geselecteerd door Van Gijssel, Speelman en Geeraets (2008:212-213). In tegenstelling tot hen kozen we niet voor het kenmerk ‘imperatief gevormd door stam + *t*’, omdat dit kenmerk heel weinig voorkwam in het corpus. Wel werd er gekozen voor het syntactische kenmerk ‘redundant gebruik van *dat*’, aangezien onze selectie dan niet enkel bestaat uit fonologische of morfologische kenmerken en omdat dit tussentaalkenmerk gemakkelijk telbaar is.

Twee van de geselecteerde tussentaalkenmerken zijn dus de diminutief op *-ke* en het persoonlijk voornaamwoord *ge/gij*. Als er in een transcriptie van het taalgebruik van een personage 10 verkleinwoorden en 100 persoonlijke voornaamwoorden in de tweede persoon enkelvoud voorkomen, waarbij acht keer werd gekozen voor de tussentalige vorm *-ke* en 10 keer voor het tussentalige persoonlijk voornaamwoord *ge*, dan zouden we de graad van tussentaligheid kunnen berekenen door het gemiddelde te nemen van de procenten (80 procent en 10 procent). Het nadeel is dat die 80 procent aan tussentalige diminutiefvormen zwaar doorweegt, hoewel er slecht 10 verkleinwoorden voorkomen in de volledige transcriptie. Dit kan verholpen worden door niet de procenten, maar de absolute getallen samen te tellen: 18/110. Als het gemiddelde zou berekend worden op de eerste manier, is het resultaat 45 procent. Een heel andere uitkomst wordt verkregen als het gemiddelde berekend wordt op basis van de absolute getallen: 16,3 procent. De keuze tussen een ongewogen en een gewogen gemiddelde is dus cruciaal voor de resultaten. In de analyses worden altijd zowel het ongewogen als het gewogen gemiddelde vermeld.

Nadat de tussentaalindex berekend was, kon er ook telkens een schuifknoppenmodel worden opgesteld. Zoals u kan zien in de onderstaande figuur wordt de overgang tussen standaardtaal en tussentaal in dit model weergegeven in de vorm van een geselecteerd aantal schuifknoppen. Dit schuifknoppenmodel is een variant op het model dat bedacht werd door De Caluwe (2009:17).

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>
H-procope
T-deletie
Redundant <i>dat</i>
Verbuiging van lidwoorden; telwoorden; voornaamwoorden en adjectieven

Schuifknoppenmodel Leopold (*Man zkt vrouw*)

De Caluwe (2009:18) stelt dat de keuze voor een omgangstalige of standaardtalige variant in Vlaanderen vaak geen alles-of-niets kwestie is. Als we het concrete taalgebruik van de Vlaamse acteurs analyseren, merken we dat er niet stelselmatig bij alle zes geselecteerde kenmerken (voor de berekening van de tussentaalindex) voor de tussentalige of de standaardtalige variant wordt gekozen. Het is niet omdat een acteur consequent kiest voor het *ge/gij*-systeem dat hij ook consequent kiest voor alle andere mogelijke tussentalige varianten. Door een schuifknoppenmodel op te stellen aan de hand van het taalgebruik van elke acteur, kan er nagegaan worden of het opschuiven van bepaalde knoppen, andere knoppen beïnvloedt. We kunnen met andere woorden nagaan of bepaalde schuifknoppen met elkaar correleren of onafhankelijk bewegen. Er werd gekozen voor de volgende zes schuifknoppen: blaas de *h* aan; spreek de eind- *t* uit; verbuig geen lidwoorden, telwoorden, bezittelijke en aanwijzende voornaamwoorden; vorm verkleinwoorden met *-je* ipv *-(e)ke*; maak geen gebruik van redundant *dat* en gebruik *je/jij* ipv *ge/gij*. Het gaat om de zes standaardtalige tegenhangers van de kenmerken die geselecteerd werden voor de berekening van de tussentaalindex. De bevindingen in verband met het schuifknoppenmodel kunnen worden teruggevonden onder hoofdstuk 5.

Nadat het taalgebruik van alle personages geanalyseerd was, werd uiteindelijk nog een inventaris gemaakt van alle types tussentaalkenmerken die de personages gebruiken. Deze kenmerken werden gerangschikt van meest naar minst frequent (zie hoofdstuk 6.2).

3.2.4 Tussentaal of informele standaardtaal?

Hierboven werd er vermeld dat er twee fonologische kenmerken opgenomen werden in de berekening van de tussentaalindex: H-procopes en T-deleties. Wat deze fonologische kenmerken betreft, is de grens tussen informele standaardtaal en tussentaal niet altijd duidelijk te trekken. H-procopes, T-deleties, het wegvallen van de eind-sjwa, ... zijn immers kenmerken die ook voorkomen in het taalgebruik van Vlamingen die informele standaardtaal spreken (De Ridder 2007:41-42)

Wat de morfologische kenmerken betreft, is de grens tussen informele standaardtaal en tussentaal duidelijker (De Ridder 2007:44). Wanneer een Vlaming overschakelt naar de *ge*-vorm; lidwoorden, telwoorden en voornaamwoorden verbuigt en met het suffix *-(e)ke* substantieven of bijwoorden diminueert, kan zijn taalgebruik enkel bestempeld worden als tussentaal.

De syntactische kenmerken moeten volgens De Ridder (2007:47-51) in twee groepen verdeeld worden. De eerste groep bestaat uit kenmerken die zowel in de tussentaal als in de informele standaardtaal voorkomen (bijvoorbeeld 'redundant *dat*'). In de tweede groep zitten kenmerken die enkel voorkomen in tussentaal (bijvoorbeeld 'subjectsreduplicatie'). Deze indeling werd behouden in hoofdstuk 6.1.1.

In woordenboeken wordt het label 'tussentaal' niet gehanteerd. Het is dan ook niet gemakkelijk om te bepalen of een bepaald woord typisch is voor tussentaal. We beweren dan ook niet dat de lijst van lexicale afwijkingen in bijlage twee enkel woorden bevat die alleen maar voorkomen in tussentaal. Het gaat hier om woorden die in het woordenboek het label 'vulgair', 'informeel', 'spreektaal', 'volkstaal' of 'Belgisch-Nederlands' kregen. 'Spreektaal' en 'volkstaal' verwijzen niet noodzakelijk naar tussentaal. Het label 'volkstaal' wordt vooral gebruikt om te verwijzen naar lokale taal in Nederland. 'Spreektaal' is gewoon een register: het woord komt vooral in de gesproken taal voor (meer dan in de geschreven taal). Tussentaal wordt vooral gesproken in informele situaties. Het is dan ook niet verwonderlijk dat veel woorden uit de lijst het label 'informeel' kregen. In bijlage twee gaan we hier dieper op in.

4 Analyses van het taalgebruik van de filmpersonages

4.1 Analyses: films 1983-1985

De analyse van een film wordt telkens als volgt opgebouwd. We beginnen met een korte samenvatting van de film, zodat de tekstfragmentjes die aangehaald worden in de analyse, gemakkelijker gekaderd kunnen worden. Vervolgens wordt de cast voorgesteld en wordt het taalgebruik van ieder personage dat voldoende woorden sprak diepgaand geanalyseerd.

Tijdens de analyse wordt er een tussentaalindex berekend en is er aandacht voor *code switching*. Daarna wordt er ingegaan op eventuele bijzonderheden. In het vijfde hoofdstuk zullen de resultaten van de analyses op een rijtje gezet worden.

4.1.1 *Wildschut*

Regisseur Bobby Eerhart baseerde zich voor de Belgische-Nederlandse film *Wildschut* op het gelijknamige boek van Felix Thyssen (home page Moviemeter). Het plot is eenvoudig. Door een schotwonde in zijn been kan Charlie en zijn kompaan Jim na een overval op een casino niet onmiddellijk vluchten. Ze besluiten om enkele dagen te verblijven in een afgelegen hoeve -Wildschut- tot Charlie beter kan stappen. Tijdens hun verblijf gijzelen ze de familie die er woont. Hun schuilplaats moet immers geheim blijven voor de politie. Uiteindelijk laten heel wat mensen gedurende de gijzeling hun leven: de twee gangsters, de sheriff, een soldaat en Hugo. Door de vele 'wegkijkmomenten' en de spectaculaire stunts past deze film zowel in het genre thriller als actiefilm.

Aan deze film werkten zowel Vlaamse als Nederlandse acteurs mee. De Vlaamse acteurs die in *Wildschut* een belangrijke rol spelen zijn: Josse De Pauw (Deleye), Chris Lomme (Sibylle), Marc Van Eeghem (Hugo), Annick Christiaens (Lisa), Werchter Van Der Sarren (sheriff Dalsum), Hans De Munter (Luitenant Hansen), Dries Wieme (Klipsteen), Annick Segal (HB, mevrouw Dalsum), Mark Peeters (mercedes dief) en Ronny Waterschoot (ritmeester). De Nederlandse acteurs die aan deze film meewerkten, zijn Hidde Maas (Jim) en Jack Monkau (Charlie). De keuze voor een gemengde cast is waarschijnlijk niet toevallig. Op deze manier kon immers een groter doelpubliek voor ogen worden gehouden. Dat het hier gaat om een Belgisch-Nederlandse film kan ook afgeleid worden uit het dankwoord in de aftiteling dat

gericht is aan het het bestuur van de stichting productiefonds voor Nederlandse films én het ministerie van de Vlaamse gemeenschap.

Nu we weten dat de film *Wildschut* zowel door het Vlaamse als door het Nederlandse publiek begrepen moest worden, is het niet meer zo verwonderlijk dat de Vlaamse acteurs in deze film standaardtaal spreken. Wat wel vreemd is, is dat hun Nederlandse collega's niet de hoogste variant spreken. Hidde Maas en Jack Monkau spelen twee gangsters en hun taal kunnen we omschrijven als informeel, plat Noord-Nederlands. Hoewel Maas en Monkau beiden een hoofdrol vertolken in de film, werd het taalgebruik van deze personages niet geanalyseerd. In deze masterscriptie wordt immers enkel belangstelling getoond voor de varianten van het Nederlands die gesproken worden in Vlaanderen. Het is onmogelijk om het taalgebruik van alle Vlaamse acteurs die aan deze film meewerkten, te analyseren. Daarom werd er besloten om weliswaar het taalgebruik van alle personages te transcriberen, maar enkel het taalgebruik van de personages met de meeste tekst (meer dan 400 gesproken woorden) te analyseren.

De transcriptie van deze film telt 4610 woorden. Slechts twee personages kunnen diepgaand geanalyseerd worden: vader Deleye (427 woorden) en de sheriff (787 woorden).

4.1.1.1. Deleye (acteur Josse De Pauw)

In het hoofdstuk methodologie werd al uit de doeken gedaan wat een tussentaalindex is en hoe die kan worden berekend. Hieronder staat de tussentaalindex die berekend is op basis van de transcriptie van het taalgebruik van Josse De Pauw (°1952, Asse) in de rol van Deleye. Hij is de eigenaar van de hoeve Wildschut en wordt samen met zijn familie gegijzeld.

tussentaal kenmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	Percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	0	18	18	0
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	0	0	0	0
H-procope	1	21	22	4,55
T-deletie	2	33	35	5,71
Redundant <i>dat</i>	0	0	0	0
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven.	0	8	8	0
ongewogen gemiddelde				1,71 procent
gewogen gemiddelde				3,61 procent

Tussentaalindex Deleye

Het ongewogen gemiddelde van deze tussentaalindex bedraagt 1,71 procent. Als we niet het gemiddelde van alle percentages nemen, maar de absolute getallen samentellen komen we aan een gewogen gemiddelde van 3,61 procent.

Aangezien het gewogen gemiddelde van de tussentaalindex slechts 3,61 procent bedraagt, kan er besloten worden dat dit personage zéér standaardtalig spreekt. Vier van de zes typische tussentaal kenmerken kwamen zelfs niet voor in zijn taalgebruik. Wel werd enkele keren een T-deletie en een H-procope vastgesteld zoals geïllustreerd wordt in het onderstaande fragment. Zoals al vermeld werd in het hoofdstuk methodologie komen deze kenmerken desalniettemin ook voor in de informele standaardtaal.

(Deleye in *Wildschut*) **Da'** 's maar goed ook en donder nu maar op. ... Je kan hem toch oproepen, mevrouw Dalsum. Zeg '**em** *nou* maar dat ik gebeld heb en dat hij gelijk had.

Deze figuur blijft gedurende de hele film en in alle situaties zéér standaardtalig spreken. Wel valt het op dat er meer lexicale afwijkingen voorkomen wanneer hij zich boos maakt. Hij kiest dan voor woorden als *klootzak*, *flikker*, *poten* (in de betekenis van handen) en *oprotten*. Deze woorden kregen in Van Dale (2005) respectievelijk het label: vulgair, informeel, informeel/vulgair en informeel/vulgair. Het Prisma online handwoordenboek Nederlands (2009) geeft respectievelijk de volgende labels aan deze woorden: scheldwoord, standaardtaal, spreektaal en informeel. De woordenboeken geven dus niet altijd dezelfde labels aan woorden. Over deze problematiek wordt er uitgeweid in bijlage twee.

4.1.1.2 Sheriff Dalsum (acteur Werchter Van Der Sarren)

Sheriff Dalsum, gespeeld door Werchter Van Der Sarren (°1941, Waregem), is een goede vriend van Deleye en bezoekt hem regelmatig in zijn hoeve. Aangezien de twee gangsters de familie verboden hebben te spreken met de politie, probeert Deleye zich zo normaal mogelijk te gedragen wanneer de sheriff bij hen langskomt. Dalsum is desondanks achterdochtig en merkt dat er iets niet pluis is. Hij ontdekt dat de twee overvallers in de hoeve schuilen en moet dat met zijn leven bekopen.

Net zoals bij de bespreking van het taalgebruik van Josse De Pauw in de rol van Deleye, wordt er ook hier een tussentaalindex berekend.

tussentaalkenmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	0	37	37	0
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	1	1	2	50
H-procope	4	50	54	7,41
T-deletie	0	37	37	0
Redundant <i>dat</i>	0	3	3	0
Verbuiging van lidwoorden, telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven.	1	34	35	2,86
ongewogen gemiddelde				10,05 procent
gewogen gemiddelde				3,57 procent

Tussentaalindex sheriff Dalsum

Door het hoge percentage tussentalige diminutiefvormen krijgen we een hoog ongewogen gemiddelde: 10,05 procent. Als echter niet de procenten, maar de absolute getallen samengeteld worden, zien we een heel ander resultaat: het gewogen gemiddelde bedraagt slechts 3,57 procent.

Drie van de zes geselecteerde tussentaalkenmerken werden niet teruggevonden in het taalgebruik van sheriff Dalsum: het gebruik van redundant *dat*, een T-deletie en het afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord tweede persoon enkelvoud. Belangrijk om te vermelden, is dat er één keer wel gebruik werd gemaakt van de *gij*-vorm, maar dat we een goede reden hadden om deze vorm niet mee te tellen in de tussentaalindex. Het persoonlijk voornaamwoord *ge/gij* heeft namelijk een dubbele status. Het is niet alleen een typisch tussentalig kenmerk. Ook komt het voor in de archaïsche Belgisch-Nederlandse schrijftaal. In de uitdrukking “Gij zult niet vloeken, Klipsteen” citeert de sheriff één van de tien geboden uit de bijbel. Vandaar de keuze voor *gij* in plaats van *je*.

Uit de berekening van de tussentaalindex blijkt dat de sheriff zeer standaardtalig spreekt. De tussentaalkenmerken die toch geattesteerd konden worden, kwamen onder andere voor in de

gesprekken tussen sheriff Dalsum en zijn vrouw. De sheriff schakelt over naar een iets tussentaligere variant wanneer hij met zijn vrouw praat. Met zijn vrouw heeft hij immers een intiemere band in vergelijking met Deleye of andere personages in het verhaal. In het onderstaande fragment kan er dus gesproken worden van *code switching*. Met de figurant, een garagist, spreekt de sheriff standaardtaal. Wanneer hij met zijn vrouw spreekt, duikt er in zijn taalgebruik een verboden onbepaald lidwoord (*ne*) op.

(figurant) Goeiemorgen. Hoe is 't met hem ?

(sheriff) Met wie ?

(figurant) ja met die Klipsteen.

(sheriff) Hoezo?

(figurant) nou ja, gangsters voor je deur.

(sheriff) Hier hoeft niemand bang te zijn zolang ik er ben.

(HB, vrouw van de sheriff) HB voor sheriff, over. HB voor sheriff, over. De telex is binnen, over.

(sheriff) Lees maar, moppie.

(HB, vrouw van de sheriff) Roofoverval op illegaal casino bij Breda. Buit, 600.000 gulde's. Hoeveel is dat in **frankskes**, over?

(Sheriff) **Ne** ranch in Texas, een zwembad voor jou en een eigen veestapel voor mij.

4.1.2 *Springen*

Springen is een komedie uit 1985 geregisseerd door Jean-Pierre De Decker. Centraal in deze film staat een rusthuis waar alle dromen van de rijke bewoners werkelijkheid worden. Het is vooral Pipo, de assistent van de directeur, die ervoor zorgt dat de bewoners alles kunnen meemaken wat ze maar willen. De directeur zelf heeft weinig tijd om mee te helpen aan het realiseren van dromen. Al zijn tijd besteedt hij immers aan affaires met mooie jonge vrouwen. Er is maar één vrouw in deze film met wie hij geen liefdesrelatie heeft en dat is de vrouw met wie hij getrouwd is. Op deze mollige dame is Pipo stiekem verliefd, maar door het noodlot is hij uiteindelijk de oorzaak van haar dood. De titel van deze film verwijst naar de manier waarop de vrouw sterft. Ze wordt door Pipo per ongeluk met dynamiet opgeblazen. In de laatste scène van de film springt ze dan ook letterlijk uit elkaar. Deze film is gebaseerd op een roman van Fernand Auwera (1983) *Uit het raam springen moet als nutteloos worden beschouwd*.

Vooral Vlaamse acteurs werkten aan deze komedie mee: Herbert Flack (Axel Woestewey), Mark Verstraete (Pipo Himmelsorge), Ingrid De Vos (Matti), Tine Balder (mevrouw Driebergen), Piet Bergers (Vanderpluym), Jef Cassiers (Clement), Maurits Goossens (Koekelkoorn), Vic Moeremans (Adalbrecht Schimmelpenninck), Raf Reymen (Driebergen), Bob Van Der Veken (Tiendepening), Cyriel Van Gent (meneer Verkruis), Bert Van Tichelen (Ton), en Dries Wieme (Krop). Er is ook één Nederlandse dame die een belangrijke rol kreeg: Maya van den Broecke (Bellina Woestewey). Deze actrice speelt de echtgenote van Axel, de directeur van het rusthuis. Vermits zij Noord-Nederlands spreekt, wordt haar taalgebruik niet geanalyseerd in deze scriptie. De personages van wie het taalgebruik wel in detail werd besproken zijn: Axel (2159 woorden) en Pipo (975 woorden)

Bijzonder aan deze film is dat bijna alle personages vlekkeloos standaardtaal spreken. Ook de stokoude bewoners van het rusthuis, mensen van wie we verwachten dat ze nog het echte dialect van hun streek kennen, gebruiken voortdurend standaardtaal. In tegenstelling tot de film *Zaman*, die hieronder nog besproken zal worden, spreekt zelfs de actrice die het hoertje speelt in de film, Algemeen Nederlands. Er is slechts één acteur die Antwerps dialect spreekt. Hij speelt de portier van een bordeel die voorbijgangers naar binnen probeert te lokken.

(portier in *Springen*) Cabaret, naakt, met de **schunste meiskes** van 't stad. Cabaret, naakt, met de **schunste meiskes** van 't stad. **Wad is 't jong durft ge nie'** binnenomen? **Allee** kom. Cabaret, naakt, met de **schunste meiskes** van 't stad

Aangezien we in dit fragment niet alleen tussentaalkenmerken zoals de diminutief op *ke* (*meiskes*), *ge* als persoonlijk voornaamwoord, T-deletie (*nie'*), het tussenwerpsel *allee*, het stemhebbend worden van de auslaut *t* voor een klinker (*wad is*) ..., maar ook typische Antwerpse klanken *schunste*, *'t stad*, ... herkennen, kan dit taalgebruik bestempeld worden als dialect of naar dialect neigende tussentaal.

4.1.2.1 Axel Woestewey (acteur Herbert Flack)

Axel is de oprichter van het rusthuis. Af en toe helpt hij mee aan het verwezenlijken van de wensen van de bejaarden, maar vrouwelijk schoon is zijn grootste passie. Hij bedriegt zijn zieke echtgenote met alle vrouwen die zijn pad kruisen. Deze rol wordt vertolkt door Herbert Flack (°1949, Reet).

Als we de tussentaalindex berekenen op basis van de transcripties, komen we aan een ongewogen gemiddelde van 3,21 procent en een gewogen gemiddelde van 5,84 procent.

tussentaal kenmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	0	78	78	0
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	0	2	2	0
H-procope	12	165	177	6,78
T-deletie	14	113	127	11,02
Redundant <i>dat</i>	0	8	8	0
Verbuiging van lidwoorden, telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven.	1	69	70	1,43
ongewogen gemiddelde				3,21 procent
gewogen gemiddelde				5,84 procent

Tussentaalindex Axel

Axels taalgebruik varieert van ‘naar tussentaal neigende standaardtaal’ tot standaardtaal. Slechts af en toe duikt er een tussentalig woordje (bijvoorbeeld *niks*) of een H- en T-deletie op.

Op drie plaatsen in de transcriptie was er een duidelijke *code switching* van standaardtaal naar ‘naar tussentaal neigende standaardtaal’. Een eerste voorbeeld is het onderstaande fragment waarin Axel stomdronken is en praat met een olifant. Twee H-deleties, een afwijkend voegwoord van vergelijking en een lexicaal tussentaal kenmerk zorgen ervoor dat dit fragment niet als zuivere standaardtaal mag worden beschouwd.

(Axel in *Springen*) Jij ook wat? Voelen jullie dat de dood nadert? Hoe zit het met die wilde verhalen over schaduwrijke plaatsen vol beenderen en ivoor waar jullie op ‘t einde naartoe trekken? Of sterven jullie gewoon en smerig, **gelijk** iedereen? Kan je me niet even helpen, prinses he? Til je poot op en zet ‘**m** op m'n **kop**. Dat kost jou geen

moeite. Niemand doet jou iets. Doe het dan. Doe het dan. Doe het dan. Je bent gewoon een stomme olifant.

Een tweede situatie waarin Axel iets tussentaliger spreekt (T-deleties in *da'* en *nie'*), is het moment waarop zijn schoonzus, met wie hij een affaire heeft, hem naakt in de gang van het hotel achterlaat.

(Axel in *Springen*) **Da'** meen je **nie'** he. Erika, doe toch open, kom. Doe open. Doe open, kom. Erika.

In het laatste voorbeeld wordt Axel kwaad op zijn secretaresse Mattie, omdat hij ontdekt heeft dat zij uit wraak al zijn liefjes heeft uitgenodigd op het jaarfeest van het rusthuis.

(Axel in *Springen*) **Goeiemorgen** ja, **me'** wie spreek ik ? Daar spreekt u mee, ja. Ik denk Sylvia. Ah, Isabelle. Nee, de stem. Alleen de stem. Een invitatie voor morgen ? Ja, **ma'**... Nee, je **komt** maar **af**. Er zal alleen heel veel volk zijn. Ja, dat spreken we dan morgen af. Zeg 's, ik kan dat toch niet...Hallo. Tot morgen dan ja. Nee, Chantal. Fijn dat je gebeld hebt. Morgen. Ik bedoel, ik kan niet volgen. Wie heb jij allemaal geïnviteerd?

Goedemorgen en *goeiemorgen* betekenen hetzelfde, maar zijn niet zomaar in elke context inwisselbaar. Het verschil tussen de beide vormen is dat *goede* een neutrale vorm is, terwijl *goeie* informeler en spreektaaliger is. Het werkwoord *afkomen* in de betekenis van 'op bezoek komen, langskomen' behoort volgens Van Dale 2005 en het Prisma online handwoordenboek tot de Belgisch-Nederlandse spreektaal. In dit blokje tekst staat ook een T-deletie (*me'*) en een afkorting van het woordje *maar* (*ma'*).

Ook een ander soort *code switching* komt voor in het taalgebruik van Axel: van informeel naar formeel taalgebruik. Patricia, de mooie dochter van een toekomstige bewoner van het rusthuis, spreekt hij consequent aan met *u* wanneer hij haar een rondleiding geeft in het rusthuis. De andere personages worden door Axel met *je* aangesproken.

4.1.2.2 Pipo (acteur Mark Verstraete)

Pipo, gespeeld door Mark Verstraete (°1948, Mortsels), is in staat om alle dromen en wensen van de bewoners van het rusthuis te realiseren. Belangrijk in het verhaal is dat hij ook verliefd is op de vrouw van zijn baas. Hij stuurt haar bloemen en gaat vaak bij haar langs. Bellina zelf is gecharmeerd door Pipo. Er is maar één man die hun liefde in de weg staat: Axel. Daarom besluit Pipo om zijn baas te vermoorden op het jaarfeest van het rusthuis. Zijn plan loopt

echter uit de hand. Het dynamiet wordt opgeblazen op het moment dat Bellina een toespraak houdt met als gevolg dat zij en niet Axel uit elkaar springt.

Code switching komt in het taalgebruik van Pipo niet voor. Van alle personages in de geanalyseerde films sprak hij het meest standaardtaal. De tussentaalindex bedraagt zelfs minder dan een halve procent. Het ongewogen gemiddelde bedraagt 0,38 procent. Het gewogen gemiddelde bedraagt 0,48 procent.

tussentaalmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	0	36	36	0
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	0	5	5	0
H-procope	0	92	92	0
T-deletie	1	43	44	2,27
Redundant <i>dat</i>	0	5	5	0
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven.	0	28	28	0
ongewogen gemiddelde				0,38 procent
gewogen gemiddelde				0,48 procent

Tussentaalindex Pipo

Zoals we al vermeld hebben, kunnen H-procopes en T-deleties ook voorkomen in informele standaardtaal. De T-deletie die we in de transcriptie van het taalgebruik van Pipo hebben opgemerkt, behoort eigenlijk tot de informele standaardtaal. Hieronder volgt een klein fragmentje uit de transcriptie.

(Pipo in *Springen*) Dat is het woord, ja. Een wilde nacht.(...) Jij mag toch ook **nie'** klagen. (...)Waarom hak je de knoop niet door? Je kan weggaan. (...)Wat houdt je tegen ? (...) Hoe is het met Bellina ?(...) Nee. (...) Het aardgas misschien ? Ik zoek Bellina op vanavond en doe een mooi verhaal. Jij hebt uit goede bron vernomen dat er op internationaal niveau werk wordt gemaakt van de onteigening.

4.1.3 *De leeuw van Vlaanderen*

De historische film *De leeuw van Vlaanderen* (1985) handelt over De Slag der Gulden Sporen, die gestreden werd op de Groeningekouter te Kortrijk in 1302. In het begin van de film wordt de moeder van Jan Breydel in de verf gezet. Hij bevrijdt een gegijzelde Vlaamse boer uit de handen van een groep Franse edelen die op weg waren naar het kasteel van Wijnendale. Nadat Jan Breydel door De Chatillon werd geslagen, werpt hij de edele van zijn paard en doodt hij enkele knechten. Jan Breydel slaagt erin om te vluchten in het bos. Wanneer de Franse edelen uiteindelijk aankomen op het kasteel, eisen ze dat Gwijde van Dampierre zich onderwerpt aan Filips de Schone. Hoewel Charles de Valois, de broer van de Franse koning, beloofd had dat iedereen na de onderwerping veilig zou kunnen terugkeren naar Vlaanderen, worden alle Vlaamse edelen gevangen genomen door Filips de Schone. De Franse koningin stelt vervolgens de Chatillon aan als landvoogd van Vlaanderen. Onder zijn bewind worden onder andere de moeder, de broer en de zus van Jan Breydel vermoord. Dezelfde nacht nog wordt onder leiding van Pieter de Coninck en Jan Breydel wraak genomen. Ze dringen Brugge binnen en vermoorden alle Fransen. De Franse koning laat het hier niet bij en brengt een groot leger op de been. Op de Groeningekouter in Kortrijk wachten de Vlamingen hen op. Uiteindelijk worden de Franse ridders verslagen dankzij de hulp van een mysterieuze goudkleurige ridder, de Leeuw van Vlaanderen. Scenarist-regisseur Hugo Claus baseerde zich voor deze film op de gelijknamige roman van Hendrik Conscience.

Er zijn opvallende gelijkenissen tussen *De leeuw van Vlaanderen* en de hierboven geanalyseerde film *Wildschut*. In *Wildschut* werden de rollen van de twee overvallers, Jim en Charlie, gespeeld door Nederlandse acteurs. In *De leeuw van Vlaanderen* worden de Fransen vertolkt door Nederlandse acteurs. Opnieuw is de taal van de slechteriken dus het Noord-Nederlands. In een interview met Hugo Claus, vroeg Temmerman of de keuze voor Nederlandse acteurs voor de Franse rollen als een ironisch grapje bedoeld was. Claus antwoordde hierop:

“Nee, nee. Dat heeft zijn belang. De taal van de verdrukker vind ik het Noord-Nederlands. In die tijd was de Fransman de dominante figuur in Vlaanderen. In de film spreken die personagen hun eigen, bekakt, wat hautain Nederlands, tegenover het wat krachtiger Nederlands uit de middeleeuwen waar wij dichterbij staan” (Claus in een interview met Temmerman in het boekje dat hoort bij de dvd ‘filmcollectie Hugo Claus’ van De Morgen 2008:11).

Deze film heeft een typisch Vlaams thema en is dus bedoeld voor een Vlaams publiek. Dit idee wordt ondersteund door het dankwoord in de aftiteling dat gericht is aan het ministerie van de Vlaamse gemeenschap, de BRT en Kunst en Kino. Claus koos hier niet in de eerste plaats voor een gemengde cast om een ruimer doelpubliek te behagen, het taalverschil moest vooral de ‘goeden’ en de ‘slechteriken’ onderscheiden.

De belangrijkste rollen zijn dus verdeeld onder Vlaamse en Nederlandse acteurs.

De Nederlandse acteurs die in deze film schitteren zijn: Theu Boermans (Jacques de Chatillon), Josine van Dalsum (Johanna van Navarra), Peter te Nuyl (Filips de Schone), Jules Croiset (Robert d’Artois) en Hans Boskamp (de Saint Pol). De Vlaamse acteurs in *De leeuw van Vlaanderen* zijn: Frank Aendenboom (Robrecht van Bethune), Jan Declair (Jan Breydel), Julien Schoenaerts (Pieter de Coninck), Robert Marcel (Gwijde van Vlaanderen), Patricia Linden (Machteld), Hans de Munter (Adolf van Nieuwland), Herbert Flack (Willem van Gullik), Ronny Waterschoot (Gwijde van Namen) en Hugo Van den Berghe (burgemeester/verteller)

De volledige film werd getranscribeerd, maar enkel het taalgebruik van de Vlaamse acteurs met de meeste tekst werd geanalyseerd. De totale transcriptie telde 4688 woorden.

Normaalgezien wordt het taalgebruik van personages die meer dan 400 woorden spreken geanalyseerd, maar in het hoofdstuk methodologie werd er al vermeld dat *De leeuw van Vlaanderen* een uitzondering vormt op deze regel. In deze film wordt het taalgebruik al geanalyseerd vanaf 300 woorden, daar er anders slechts één personage voldoende woorden heeft gesproken. Voor deze film wordt dus het taalgebruik van Jan Breydel (359 woorden) en Pieter de Coninck (404 woorden) geanalyseerd. Wie ook behoorlijk wat tekst had, was de stem van de verteller (643 woorden). Desalniettemin wordt zijn taalgebruik niet geanalyseerd, omdat er door de verteller vlekkeloos standaardtaal wordt gesproken én hij geen echt personage is. Ook het taalgebruik van de held van het verhaal, ‘de Leeuw’, werd niet geanalyseerd, omdat hij slechts 243 woorden gesproken heeft.

Net zoals in *Wildschut* en *Springen* is ook in *De leeuw van Vlaanderen* Standaardnederlands dé gesproken variëteit. Toch is er in deze film niet enkel standaardtaal te horen. Eén van de vele figuranten zei bijvoorbeeld op een bepaald moment in de film:

(figurant) Pieter, **gij** 'ebt makkelijk praten. Als we eenmaal aan de slag zijn dan...Ja. 'oe weet **ge** dan of het een Fransman is of een Vlaming, in het donker, als **g**' eenmaal bezig **zijt**?

We herkennen de tussentalige vorm van het persoonlijk voornaamwoord tweede persoon enkelvoud, twee H-deleties, een sjwa-apocope voor een klinker en de tussentalige vervoeging van het werkwoord *zijn*. Dit fragment krijgt dus het label 'tussentaal'.

4.1.3.1 Jan Breydel (Jan Declair)

Jan Declair (°1946, Niel) speelt in deze film de rol van Jan Breydel, de deken van de Brugse beenhouwers. Om uitspraken te kunnen doen over zijn taalgebruik, werd opnieuw een tussentaalindex berekend op basis van zes typische tussentaalkenmerken. Drie kenmerken werden geen enkele keer geattesteerd: de diminutievormen op *ke*, redundant *dat* en de verbuiging van lidwoorden, telwoorden, voornaamwoorden of adjectieven. Het ongewogen gemiddelde bedraagt 9,16 procent. Het gewogen gemiddelde bedraagt 12,94 procent.

tussentaalkenmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	2	10	12	16,67
Diminutievormen op (<i>e</i>)ke	0	1	1	0
H-procope	5	29	34	14,71
T-deletie	4	13	17	23,53
Redundant <i>dat</i>	0	0	0	0
Verbuiging van lidwoorden, telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven.	0	21	21	0
ongewogen gemiddelde				9,15 procent
gewogen gemiddelde				12,94 procent

Tussentaalindex Jan Breydel

Jan Declair spreekt in deze film wel overwegend, maar niet voortdurend vlekkeloze standaardtaal. Ter illustratie staat hieronder een fragment uit de transcriptie van Jan Breydel. Dit personage doet aan *code switching* wanneer hij zich richt tot Willem (cursief), een vriend die hij uit de handen van de Franse edelmannen wil redden. T-deleties, het tussentalige persoonlijk voornaamwoord *ge* en progressieve assimilatie verschijnen alleen maar wanneer Jan Breydel met Willem spreekt. Wanneer Jan Breydel zich tot de edelmannen richt, spreekt hij veel standaardtaliger (niet cursief).

(Jan Breydel in *De leeuw van Vlaanderen*) **Goeiemiddag. Goeiemiddag.** Goedemiddag. Goedemiddag, edele heren. Welkom, edele heren, in het land van Vlaanderen. U bent een feest voor het oog en u heeft mooi weer meegebracht uit het verre zuiden. Oh Willem, laat jij onze mooie streek zien aan de edele heren Willem? Heren, u heeft zich vergist. Willem is de braafste jongen, maar de slechtste gids van heel Vlaanderen. *Maak da' je wegkomt. Maak ta ge wegkomt. Weg!* Heren, mag ik u mijn diensten aanbieden? Ik ken de streek op m'n duimpje. Mag 'k u voorgaan heren? Kom. Onze oude graaf zal tevreden zijn. Hij houdt van bezoek, vooral van mensen van adel. Hij houdt ook van het gewone volk, ja ja zeker, onze graaf die houdt van het gewone volk, als ze belasting betalen. Dat vindt onze graaf het lekkerst!

4.1.3.2 Pieter De Coninck (Julien Schoenaerts)

Pieter De Coninck was een wever uit Brugge. Samen met zijn makker Jan Breydel zette hij het volk aan tot verzet tegen de Franse bezetters. De Coninck, gespeeld door Julien Schoenaerts (° 1925, Eigenbilzen - 2006, Antwerpen), doet niet aan *code switching*. Hij spreekt met iedereen (Bekka, Jan Breydel, het volk) en in elke situatie even standaardtalig. In het onderstaande fragment spreekt hij tot het volk.

(Pieter De Coninck in *De leeuw van Vlaanderen*) Oversten...Een boer wacht tot de morgen...als het kil is...En dan, als de rupsen tezamen in één nest slapen...hakt de boer het nest uit de boom...en vertrapt hij het ongedierte. Zo zullen wij zijn. In de kilte van de morgen. Het Franse ongedierte ligt nu te slapen, in de slaap van het kwaad. Voor morgen de zon opgaat, zullen wij dit ongedierte, dit rupsennest vertrappelen. Hoe fel het gevecht ook verloopt, **denkt** eraan, geen Vlaming mag gedood worden. We hebben alle Vlamingen nodig, ook zij die zich tegen ons gekeerd hebben.

Uit de onderstaande tussentaalindex kan worden afgeleid dat er nauwelijks tussentaalkenmerken voorkomen in het taalgebruik van Pieter De Coninck. Het tussentaalkenmerk dat het vaakst voor kwam (3 keer op 5) was de imperatief + *t*. Dit kenmerk werd niet opgenomen in de tussentaalindex. Anders zou het ongewogen gemiddelde een stuk

hoger liggen dan nu. Het ongewogen en gewogen bedragen nu respectievelijk 6,49 procent en 6,35 procent.

tussentaalkenmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	1	3	4	25
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	0	0	0	0
H-procope	2	24	26	7,69
T-deletie	1	15	16	6,25
Redundant <i>dat</i>	0	1	1	0
Verbuiging van lidwoorden, telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven,	0	16	16	0
ongewogen gemiddelde				6,49 procent
gewogen gemiddelde				6,35 procent

Tussentaalindex Pieter De Coninck

4.1.4 Zaman

Zaman was niet onbelangrijk voor de Vlaamse filmgeschiedenis. Deze eerste Vlaamse politiefilm uit 1983 van regisseur Patrick Le Bon was immers één van de inspiratiebronnen voor de kaskraker *De Zaak Alzheimer* van Eric Van Looy (Van Wichelen 2003:1). De film werd genoemd naar het hoofdpersoonage Hergé Zaman, een agent bij de opsporingsdienst. Zaman heeft zowel een moeilijke relatie met zijn negentienjarige dochter, die als hoertje veel geld verdient, als met zijn vrouw, die hem vaak bedriegt. Ook op professioneel vlak verloopt niet alles vlekkeloos. Het klikt niet onmiddellijk met zijn nieuwe collega Frank en het loopt helemaal fout wanneer ze een containerdiefstal proberen op te lossen. Frank raakt immers verlamd toen hij probeerde de klus alleen te klaren tijdens de schorsing van Zaman.

De film *Zaman* verschilt op twee vlakken van de hierboven geanalyseerde films. Ten eerste kan er vastgesteld worden dat standaardtaal in *Zaman* niet de hoofdvariëteit is. Deze film speelt zich af in de provincie Antwerpen en het Antwerpse dialect wordt door enkele personages voortdurend gesproken: Valerie (een hoertje met wie Zaman vaak afspreekt) John (de ex-collega van Zaman), De Rooi Deur (de bijnaam van een overvaller) en Moe (de

uitbaatster van een frituur). Zaman schakelt soms over naar het Antwerpse dialect, maar spreekt meestal naar dialect neigende tussentaal. Zijn vrouw, zijn zoon, zijn dochter en de commissaris spreken voortdurend tussentaal. De vrouw van Frank sprak naar standaardtaal neigende tussentaal. Standaardtaal werd in deze film niet gesproken.

Een ander groot verschil met de vorige films is dat de cast van deze film volledig Vlaams is. De belangrijkste acteurs in *Zaman* zijn: Marc Janssen (Zaman), Herbert Flack (Frank), Gerda Lindekens (Magda), Mieke Bouve (Katie), Sylvia Sabbe (Valerie), Ann Petersen (Moe), Paul 's Jongers (commissaris), Fred van Kuyk (De Vos), Jan Moonen (John) en Ann Nelissen (vrouw van Frank)

Net zoals bij de vorige films zal het taalgebruik van de personages die meer dan 400 woorden gesproken hebben, diepgaand worden geanalyseerd. Drie personages voldoen aan dit criterium: Hergé Zaman (2398 woorden), Frank (1052 woorden) en de dochter van Zaman (466 woorden). De personages die net te weinig tekst hadden, zijn: de commissaris (361 woorden) en Magda, de vrouw van Zaman (351 woorden).

4.1.4.1 Zaman (acteur Marc Janssen)

Hergé Zaman is een Antwerpse politie-inspecteur die enkel oog heeft voor zijn job. In de film bijt hij zich vast in een moeilijke zaak. Het spoor leidt naar de invloedrijke ondernemer Collas. Werk en privé kruisen elkaars pad wanneer Zamans dochter het liefje blijkt te zijn van de handlanger van Collas. De dochter wil niets meer te maken hebben met haar vader, maar de vriendschap tussen Zaman en zijn veel jongere, nieuwe collega Frank groeit.

Zaman, gespeeld door Marc Janssen (°1940, Brecht), schakelt soms over naar het Antwerpse dialect, maar meestal spreekt hij naar dialect neigende tussentaal. In geen enkele situatie sprak Zaman standaardtaal. Het ongewogen en gewogen gemiddelde van de tussentaalindex liggen zeer hoog: respectievelijk 78, 39 procent en 85, 32 procent.

tussentaalkenmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	153	1	154	99,35
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	13	5	18	72,22
H-procope	176	20	196	89,80
T-deletie	150	21	171	87,72
Redundant <i>dat</i>	6	3	9	66,67
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven.	54	45	99	54,55
ongewogen gemiddelde				78,39 procent
gewogen gemiddelde				85,32 procent

Tussentaalindex Zaman

Zamans keuze tussen Antwerps dialect of tussentaal is afhankelijk van zijn gesprekspartner. Met zijn vrouw en kinderen spreekt hij tussentaal. Op café en met zijn collega's spreekt hij dialect of naar dialect neigende tussentaal. In het onderstaande voorbeeld spreekt Zaman in een café met zijn vriend Cois. De dialectische klanken werden onderlijnd.

(Zaman in Zaman)Cois, **'eb de wad uitgespukt?** (...) en **a' 'k da' nie'** geloof, maakt **e mie** iets anders wijs zeker.

Wanneer hij met zijn zoon spreekt, kiest Hergé Zaman voor een hogere variant. In het onderstaande fragment zijn geen dialectische klanken te horen. Dit fragment bevat wel veel typische tussentaalkenmerken: het tussentalige persoonlijk voornaamwoord *ge* en het bezittelijk voornaamwoord *uw* in een informele context, het dubbel subject (*kik*), de afkorting van *eens* (*e's*), H-deleties (*'ier*, *'ebben*, *'ad*, *'adden*), het verbogen onbepaald lidwoord (*nen*), T-deleties (*da'*, *wa'*, *nie'*), de diminutiefvorm op *ke* (*braakballekes*), het stemhebbend worden van een auslaut *t* voor een klinker (*dad openpeutert*, *steld u*)

(Zaman in Zaman) Nu direct. Kijk **e's**. **'ier** moet **nen** uil gezeten **'ebben**. Als **ge da'** openpeutert...**Da'** zijn **braakballekes**... Als **ge dad** openpeutert, dan kunt **ge** zien **wa'da'**ze gegeten **'ebben**. Meestal veldmuisjes. **Zied e's**. **'ier se**. 'k heb gisteren mensen opgepakt die **nie'** in ons land mochten zijn. Ze kunnen **'ier nie'** aan werk geraken. Ze hebben geen geld om eten te kopen. Ze zijn dus wel verplicht om te gaan stelen. **Steld u e's** voor **da' kik** gisteren mijn werk **nie'** **'ad** gedaan en naar **uw** fees'je

was gekomen. Dan 'adden die kerels misschien vannacht ergens ingebroken. Misschien wel bij ons.

4.1.4.2 Frank (acteur Herbert Flack)

Wanneer de collega van Zaman, John, het iets rustiger aan wil doen, besluit hij zijn carrière als inspecteur verder te zetten op het platteland. Een jonge kerel, Frank, wordt daarom het nieuwe teamgenoot van Hergé Zaman. Zaman heeft het moeilijk om Frank te aanvaarden als de vervanger van John. Toch slaagt Frank er na enige tijd in om gerespecteerd te worden door Zaman. Uiteindelijk worden ze de beste vrienden. Deze rol wordt gespeeld door Herbert Flack (°1949, Reet).

Uit de berekening van de tussentaalindex blijkt dat Frank iets minder tussentalig spreekt dan Zaman. Het ongewogen gemiddelde bedraagt 72,25 procent en het gewogen gemiddelde bedraagt 72,41 procent.

tussentaalkenmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	49	2	51	96,08
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	2	3	5	40
H-procope	61	27	88	69,32
T-deletie	51	12	63	80,95
Redundant <i>dat</i>	1	0	1	100
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven.	25	28	53	47,17
ongewogen gemiddelde				72,25 procent
gewogen gemiddelde				72,41 procent

Tussentaalindex Frank

Frank Callens koos al vanaf de eerste ontmoeting met Zaman voor een tussentalige variëteit. Gedurende de hele film blijft Frank tussentalig spreken. Slechts één keer is er een *code switching* naar een iets standaardtaligere variëteit tijdens een formeel telefoongesprek met een inlichtingendienst.

(Frank in *Zaman*) De naam van de dochter en de grootmoeder is Felsenthal. Felsenthal. Met de F van Foxtrot. neenee, 't waladres van de dochter geeft **niks**. Wat wij willen weten is of die grootmoeder nog andere kinderen 'eef. Een zoon? En 'eef die een adres? Uitgeweken naar Duitsland? Goed. Dan zien we wel verder. Bedankt. Ik vind 'ier geen andere familieleden.

Slechts enkele H-deleties ('t, 'eef, 'ier) en een lexicaal tussentalige elementje (*niks*) zorgen ervoor dat dit fragmentje niet onder de categorie standaardtaal mag worden geplaatst. Waarschijnlijk wordt er hier gekozen voor een hogere variëteit, omdat Frank de vrouw met wie hij belt niet kent.

Af en toe zijn de Antwerpse dialectklanken in het taalgebruik van Frank goed te horen. Het onderstaande zinnetje komt uit een gesprek met een collega die informeert naar zijn samenwerking met Zaman.

(Frank in *Zaman*) **Ge zie' g' 'et, hé 't goa'**.

Een speciale niet-standaardtalige uitdrukking van Frank is:

(Frank in *Zaman*) **allee kom, zij' nie' moeilijk, da'** vissen we zo uit, als we willen.

De combinatie van het adjectief *moeilijk* en het werkwoord *zijn* met betrekking tot personen is niet gebruikelijk in de standaardtaal. Een persoon kan wel moeilijk *doen*, maar kan niet moeilijk *zijn*. *Moeilijk doen (over iets)* wordt in de Grote Van Dale (2005) opgenomen in de betekenis "er allerlei bezwaren tegen hebben, bemerkingen bij maken, het niet zonder meer kunnen aanvaarden".

4.1.4.3 Katie (Mieke Bouve)

Mieke Bouve (°1961, Sint-Niklaas) speelt in deze film de dochter van Zaman. Tegen de zin van haar vader verdient ze veel geld als prostituee. Bovendien heeft ze een relatie met Kaplan, die enkele nachtclubs bezit. Hij is een verdachte in het onderzoek van haar vader naar de

containerdiefstal. Zaman probeert Katie terug op het juiste pad te krijgen, maar Katie wordt de bemoeienissen van haar vader beu. Ze besluit om te verhuizen naar Brussel en het contact met haar vader te verbreken.

Code switching treedt in het taalgebruik van de dochter van Zaman niet op. Onafhankelijk van haar emoties of haar gesprekspartner spreekt zij even tussentalig. In het onderstaande fragment vraagt ze aan haar vader of ze samen met Kaplan in zijn appartement mag komen wonen.

(Katie in *Zaman*) Kan ik **'ier** geen tijdje blijven wonen, tot dat **w'** iets gevonden **'ebben?** 'k mag in één van zijn boetieks werken (...). Ik zou **'t 'ier wa'** kunnen opruimen. Er **sta' nen** afwas van **ne** week en **der** is in maanden **nie'** gestofzuigd.

Dit fragmentje bevat enkele H-deleties (*'ier, 'ebben, 't*), T-deleties (*wa', nie'*), een sjwa-apocope (*w' iets*), een verbogen onbepaald lidwoord (*nen afwas*), *der* in plaats van *er* en een afwijkende werkwoordsvorm (*er sta'* in plaats van *er staat*). Dialectische klanken werden niet gehoord in haar taalgebruik.

Door de tussentaalindex te berekenen, kan er gemeten worden hoe tussentalig het taalgebruik van Katie is. Het ongewogen gemiddelde van de tussentaalindex bedraagt 61,26 procent. Het gewogen gemiddelde ligt iets hoger: 67,77 procent. Opvallend is dat Katie consequent iedereen aanspreekt met de tussentalige *ge*-vorm. Slechts één van de zes tussentaalkenmerken werd niet teruggevonden: de diminutievormen op *ke*.

tussentaalmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	25	0	25	100
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	0	2	2	0
H-procope	32	6	38	84,21
T-deletie	17	17	34	50
Redundant <i>dat</i>	1	0	1	100
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven,	7	14	21	33,33
ongewogen gemiddelde				61,26 procent
gewogen gemiddelde				67,77 procent

Tussentaalindex Katie

Ten slotte kan er nog gewezen worden op een speciale niet-standaardtalige uitdrukking in de transcriptie van het taalgebruik van Katie. In de onderstaande zin wordt het werkwoord *hebben* gebruikt waar we eigenlijk *hoeven* hadden verwacht.

(Katie in *Zaman*) g' **ebt** mij **nie**' te commanderen.

4.2 Analyses: films 2006-2008

4.2.1 *Loft*

De thriller *Loft*, een film van Bart De Pauw en Eric Van Looy, draait rond vijf vrienden die een sleutel hebben van een loft waar ze hun minnaressen zonder medeweten van hun echtgenotes kunnen zien. Dat de vrienden elkaar onterecht vertrouwen, blijkt wanneer er in de loft het lijk van een jonge vrouw, Sarah, aangetroffen wordt. De verschillende meningen over hoe de situatie moet worden opgelost, zorgen voor spanningen. Bovendien blijkt uit video-opnames dat de eigenaar van de loft, Vincent, met de vrouwen van al zijn vrienden slaapt. Uiteindelijk ontdekt Chris dat Luc Sarah heeft verdoofd en dat Filip ze per ongeluk heeft vermoord. Wanneer Luc zich realiseert dat hij ontmaskerd is, besluit hij zelfmoord te plegen.

De cast van deze film is helemaal Vlaams. De belangrijkste rollen zijn voor de volgende acteurs: Filip Peeters (Vincent Stevens), Koen De Bouw (Chris Van Outryve), Matthias Schoenaerts (Filip Willems), Bruno Vanden Broecke (Luc Seynaeve), Koen De Graeve (Marnix Laureys) . Hun respectievelijke vrouwen in de film worden vertolkt door Tine Reymer (Barbara), An Miller (Ellen), Charlotte Vandermeersch (Vicky), Wine Dierickx (Elsie) en Maaïke Cafmeyer (Miriam). Daarnaast heeft ook Veerle Baetens een hoofdrol in deze film. Zij speelt de minnares van Chris, Ann Marai. Tot slot is er nog Marie Vinck. Zij nam in *Loft* de rol van het vermoorde meisje Sarah Delporte op zich.

Wat het taalgebruik in deze film betreft, kan er vastgesteld worden dat er bijna alleen maar tussentaal wordt gesproken en dat door alle personages. Er zijn slechts twee personages die in sommige situaties overschakelen naar standaardtaal: Chris Van Outryve (Koen De Bouw) en de vrouwelijke ondervraagster. De laatstgenoemde figuur spreekt enkel vlekkeloze standaardtaal met de psychiater Chris Van Outryve na zijn ondervraging (zie onderstaande fragment). Tijdens de ondervragingen van Chris en de andere mannen, gebruikt ze een tussentaligere variant. Een verklaring voor deze *code switching* is moeilijk te geven. Misschien kiest ze uit respect voor Chris voor een hogere variant, omdat ze weet dat Chris een hogere opleiding heeft genoten (psychiater) in tegenstelling tot de andere personages. Tijdens de ondervragingen maakt ze daarentegen geen onderscheid in haar taalgebruik. Dan is iedereen voor haar gelijk en een potentiële betrokkene of verdachte.

(vrouwelijke agent)meneer Van Outryve, u mag gaan. Bedankt voor de medewerking. U begrijpt dat we het verhaal van uw vriend moesten checken.

(CV)Ja, **tuurlijk**.

(vrouwelijke agent)Er is nog één ding dat me dwarszit, dokter. Waarom blijft Vincent z'n vrienden beschuldigen?

(CV)Ja, ik heb geen idee. Ik begrijp **dad** ook **nie**'.

(vrouwelijke agent)Zou **et** kunnen dat ie iets anders probeert te verbergen?

(CV) Hoe bedoelt **ge**?

(vrouwelijke agent)Dat hij haar vermoord heeft?

(CV)Maar uw collega zei dat het om zelfmoord ging.

(vrouwelijke agent)Zo zag het ernaar uit ja. Maar volgens de autopsie is ze niet gestorven aan die slaappillen. Haar pols is overgesneden, maar ze heeft het niet zelf gedaan. Er zijn geen *hesitation cuts* gevonden, dokter. Sneden op de arm, eerste poging van iemand die z'n pols wil oversnijden. Ze zijn er niet bij haar.

(CV)Vincent zou zoiets nooit doen.

(vrouwelijke agent)Zijn vingerafdrukken staan op het mes en er is geen afscheidsbrief gevonden. Is er iets, meneer Van Outryve?

Wanneer Chris voor het eerst spreekt met zijn toekomstige minnares Ann kiest hij voor een hogere variant (fragment 1) in vergelijking met de gesprekken die hij voert wanneer hij Ann al beter kent (fragment 2). Dergelijke *code switching* is volgens De Ridder (2007:74) normaal.

“Wanneer je voorgesteld wordt aan een groepje onbekende mensen, gebruik je bij het eerste contact meestal standaardtaal. Je kent de mensen niet en je start het gesprek dus op een formele manier. Maar naargelang je deze mensen beter leert kennen, raak je meer op je gemak. Je herdefinieert de situatie van formeel naar informeel en schakelt over op tussentaal” (De Ridder 2007:74).

FRAGMENT 1

(Ann)Mag ik u nu 's iets vragen? U bent toch psychiater, hè?

(CV)Ja klopt, Chris Van Outryve.

(Ann)Dokter Van Outryve, klopt ja. **Da'** was **'t**.

(CV)Kennen wij **mekaar**?

(Ann)Nee, u heeft mijn zus nog gekend. Zij heeft nog therapie bij u gevolgd. Sofie. Sofie Marai.

(CV)Het spijt me heel erg wat er met uw zus gebeurd is.

(Ann)Ach ja, sommige mensen worden nu eenmaal ongelukkig geboren, dokter. **Da'** zou u toch moeten weten.

(CV)Ja, ik begrijp **'t nie'**. We hadden die laatste weken nochtans veel vooruitgang geboekt.

(Ann)Maar die laatste sprong voorwaarts was **nie'** direct een succes he. Tien verdiepingen. Heeft u hier een appartement gekocht misschien?

(CV)Nee, de architect is een vriend van mij. U?

(Ann)Ik? Nee, nee, nee... Ik ben **'ier me'** burgemeester Vannestbrouck. Ik werk voor hem. Ik ben zijn... persoonlijke assistente, zeg maar.

(CV) Ah ja. Interessant?

(Ann)**Nie'** echt, nee. Ik ben Ann. Ann Marai.

(CV) Het spijt me van uw zus.

FRAGMENT 2

(CV)**Ge** kunt alleen maar gekwetst worden door diegenen die **ge** graag ziet. **'eb** 'k van **u** geleerd.

(Ann)Ik weet **nie'** of ik daar nog in geloof. **Ge geraakt** er veel door kwijt. 'k ben veranderd.

(CV)**Ge zijt** zelfs van job veranderd, heb ik gehoord.

(Ann)Dus **ge** volgt me nog een beetje?

(CV)Een beetje, ja.

(Ann)Een beetje... **'ebt ge** misschien zin om mij een beetje te volgen voor een **kop** koffie of zo?

Om te weten hoe tussentalig in de film gesproken wordt, worden opnieuw de tussentaalindexen berekend op basis van het taalgebruik van de personages die het meest hebben gesproken. De grens lag deze keer op minstens 1500 woorden, omdat de transcriptie van de volledige film meer dan 10 000 woorden telt. Het taalgebruik van drie personages kwam in aanmerking om geanalyseerd te worden. Het zijn drie van de vijf vrienden die een sleutel van de loft hebben: Vincent (2359 woorden), Chris (1987 woorden) en Luc (1572). De andere twee vrienden, Marnix en Filip, hebben respectievelijk 1446 en 1105 woorden gesproken.

4.2.1.1 Vincent (acteur Filip Peeters)

Filip Peeters (°1962, Anderlecht) nam de rol van Vincent voor zijn rekening. Vincent is een architect die zijn loft ter beschikking stelt aan zijn vrienden. Iedereen mag daar een nachtje slapen met zijn minnares, maar wat de vrienden niet weten is dat Vincent ook met hun eigen vrouwen de liefde bedrijft in de loft.

Dat Vincent behoorlijk tussentalig spreekt, blijkt na de berekening van de tussentaalindex. Het ongewogen gemiddelde bedraagt 73,39 procent. Het gewogen gemiddelde ligt nog iets hoger: 78,70 procent.

tussentaalmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	123	1	124	99,19
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	17	1	18	94,44
H-procope	151	47	198	76,26
T-deletie	183	33	216	84,72
Redundant <i>dat</i>	11	11	22	50
Verbuiging van lidwoorden, telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven.	25	45	70	35,71
ongewogen gemiddelde				73,39 procent
gewogen gemiddelde				78,70 procent

Tussentaalindex Vincent

Vincent spreekt voortdurend tussentaal. Een kleine code wisseling vindt plaats wanneer hij spreekt met burgemeester Tyberghein en zijn echtgenote. Hij herinnert de burgemeester op een subtiele manier aan een belofte. Wanneer Vincent niet zou doorvertellen dat Tyberghein zijn vrouw bedriegt, zou hij de architect worden van een groot, nieuw project in Antwerpen. Wanneer Vincent zich zowel richt tot de dames als tot de burgemeester spreekt hij veel standaardtaliger dan anders. Vanaf regel 8 van het onderstaande tekstfragment richt hij zich enkel tot Tyberghein en spreekt hij weer tussentaliger. We merken twee T-deleties op (*da'* en *wa'*), een verbogen bepaald lidwoord (*den inzet*), een sjwa-apocope (*d' anderen*), een H-deletie (*'et*) en een diminutief op *ke* (*zoietske*). Vincent eindigt het gesprek weer standaardtaliger (vanaf r 9), omdat hij zich ook weer tot de dames richt.

(VS) Dank u. Ik had het er nog over **me'** uw man in Düsseldorf. Spijtig dat u er niet bij was in Dusseldorf. U hebt mij toen iets verteld over een project op Linkeroever meneer Tyberghein en u ging mij **daar** nog **over** bellen.

(Tyberghein) Daar zijn we mee bezig. We hebben een bouwaanvraag ingediend en ja... We wachten af. We hopen. Zoals iedereen.

(VS) Fantastisch. Bent u een gokker, meneer de burgemeester?

(Tyberghein) En u meneer Stevens, neemt u graag risico's?

(VS) Och **da'** hangt van **den** inzet af. En **wa' d'** anderen te verliezen hebben.

Hoe zei u **'et** weer? *Dictum sapienti sat est?* **Zoietske?** Dames, mag 'k u heel veel succes wensen in **'t** spel, want in de liefde hebt u het absoluut **nie'** meer nodig, hè. Heren...

De acteur die de rol van Vincent op zich nam, Filip Peeters, is afkomstig uit de provincie Vlaams-Brabant. Typisch in het taalgebruik van mensen uit die streek is de deletie van de sjwa-uitgang voor vrouwelijke substantieven in het enkelvoud en voor substantieven in het meervoud.

(VS) Wie weet er nog van **ons afspraakskes?**

Dit dialectoogeen flexieverschijnsel kwam in deze film ook voor in het taalgebruik van Koen De Bouw (*ons moeder*) en Bruno Vanden Broecke (*ons sleutels, ons kamer*).

Taeldeman (2008:33) stelde in zijn onderzoek naar zich stabiliserende grammaticale kenmerken in Vlaamse tussentaal vast dat dit flexieverschijnsel niet voorkwam bij zijn Oost- en West-Vlaamse informanten. Hij besloot dat er van een algemene infiltratie in Vlaamse tussentaal (voorlopig) nog geen sprake is. Het is dus niet zo dat de Vlaamse tussentaal volledig gestuurd wordt vanuit Brabant.

4.2.1.2 Chris (Koen De Bouw)

Chris, een rol die vertolkt wordt door Koen De Bouw (°1964, Antwerpen), is een psychiater die verliefd wordt op de mooie prostituee van de burgemeester, Ann Marai. Hij neemt haar mee naar de loft van zijn vriend Vincent en bedriegt dus zijn echtgenote. Hij is woedend wanneer hij ontdekt dat Vincent Ann betaalde om met hem naar bed te gaan. Door zijn woede ziet hij niet onmiddellijk hoe de situatie werkelijk in elkaar zit: niet Vincent maar Luc is verantwoordelijk voor de dood van Sarah.

Hierboven werd er al vermeld dat enkel Chris en de ondervraagster soms overschakelen naar standaardtaal. Over het algemeen hanteert Chris een tussentalige variant. Als we de tussentaalindex berekenen op basis van de transcripties, zien we dat het ongewogen en gewogen gemiddelde respectievelijk 66,84 en 71,91 procent bedragen. Consequent gebruikt Chris het persoonlijk voornaamwoord *ge* (wanneer Chris standaardtaal spreekt, gebruikt hij altijd de beleefdheidsvorm *u*) en de diminutievorm wordt telkens gevormd met het suffix *ke*.

tussentaalmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	110	0	110	100
Diminutievormen op (<i>e</i>) <i>ke</i>	9	0	9	100
H-procope	100	80	180	55,56
T-deletie	146	32	178	82,02
Redundant <i>dat</i>	4	10	14	28,57
verbuiging van lidwoorden telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven	15	28	43	34,88
ongewogen gemiddelde				66,84 procent
gewogen gemiddelde				71,91 procent

Tussentaalindex Chris

4.2.1.3 Luc (acteur Bruno Vanden Broecke)

Bruno Vanden Broecke (°1974, Sint-Niklaas) speelde in *Loft* de rol van Luc. Nadat Chris ontdekt had dat Luc de afscheidsbrief van Sarah heeft laten verdwijnen om alle sporen uit te wissen, geeft Luc toe dat hij in Duitsland verliefd geworden is op Sarah. Hij was jaloers op Vincent, die Sarah wel had kunnen verleiden. Uit wraak gaf hij haar een overdosis insuline. Wanneer Luc merkt dat Chris de politie heeft verwittigd en zijn vrouw alles zal te weten komen, pleegt hij zelfmoord door van het balkon van de loft te springen.

Luc spreekt voortdurend tussentaal. Het ongewogen en gewogen gemiddelde van de tussentaalindex bedragen respectievelijk 76,71 en 81,44 procent.

tussentaalmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	98	1	99	98,99
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	8	0	8	100
H-procope	119	28	147	80,95
T-deletie	118	20	138	85,51
Redundant <i>dat</i>	4	4	8	50
Verbuiging van lidwoorden, telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven,	26	32	58	44,83
ongewogen gemiddelde				76,71 procent
gewogen gemiddelde				81,44 procent

Tussentaalindex Luc

In het onderstaande fragment staan Lucs laatste woorden. Ze worden uitgesproken net voor het moment dat hij van het balkon springt. In dit fragment wordt aan *code mixing* gedaan. Dit betekent dat verschillende variëteiten (AN en tussentaal) door elkaar worden gebruikt. Chris wordt immers zowel met *ge* als met *je* aangesproken. Verder zien we ook een diminutiefvorm op *ke* (*Chriske*), enkele H-deleties (‘*t*, ‘*ier* en ‘*eb*), de tussentalige verbuiging van het werkwoord *zijn* (*ge zijt*), een imperatief op *t* (*geeft*), een verbogen aanwijzend voornaamwoord (*diene brief*), T-deleties (*da*’en *nie*’) en het tussenwerpsel *jong*.

(Luc in *Loft*) **Ge** liegt **Chriske**. **Ge** **zijt** aan 't bluffen **jong**. Ik ken **u**. **Geeft diene** brief 'ier. **Geeft diene** brief 'ier, Chris. Ik vraag 't **nie**' nog 's. Chris, zeg tegen Elsie en de kinderen **da**' 'k ze heel graag gezien 'eb. Zou je **da**' willen doen? Doe 't voor Elsie. Alstublieft.

4.2.2 *Windkracht 10*

Na de televisieserie *Windkracht 10*, die uitgezonden werd in 1997-1998, besloot regisseur Hans Herbots een gelijknamige actiefilm te maken. Opnieuw stond een team dat werkt voor de Belgische luchtmacht op de basis van Koksijde centraal. Het hoofdpersonage in deze film is de duiker Rick (Kevin Janssens). Hij wordt verliefd op Alex (Veerle Baetens), de verpleegster van de *Sea King crew*. Naast enkele spectaculaire reddingsacties, zien we ook hoe Alex het traumatische verleden van haar nieuwe liefde te weten komt.

In de aftiteling van de film staat vermeld dat de film steun kreeg van het Vlaams audiovisueel fonds, CoBO fonds (de Belgische taxshelter voor filmfinanciering) en het mediaprogramma van de Europese gemeenschap.

Aan deze film uit 2006 werkten enkel Belgische acteurs mee. De hoofdrollen zijn voor: Kevin Janssens (Rick Symons), Veerle Baetens (Alex Breynaert), Warre Borgmans (Jean Louis Hubert De Jonghe), Ludo Busschots (Patrick Adams), Jelle Cleymans (Bert Gorissen), Axel Daeseleire (Koen), Koen De Bouw (Mark Van Houte), Vic De Wachter (Bob Govaerts), Tine Reymer (Marleen), Stan Van Samang (Serge Helsen), Eric Godon (Minister van Defensie), François Beukelaers (Generaal Cassiman) en Gert Winckelmans (Thys).

Eén van de acteurs die daarnet werden opgesomd, is geen Vlaming maar een Waal: Eric Godon. Hij speelt de minister van Defensie. In deze film is er dus naast Nederlands ook Frans te horen. Behalve Nederlands en Frans wordt er ook vaak Engels gesproken door de acteurs. Er worden namelijk twee reddingsoperaties uitgevoerd op schepen waar de bemanning Engelstalig is en de *crew* dus moet overschakelen naar het Engels. Ook de vaktaal die gebruikt wordt door de *Sea King crew* bevat veel Engelse woorden. De Franse en Engelse zinnen werden niet getranscribeerd. Wanneer Engelse of Franse woorden voorkwamen in Nederlandse zinnen, werden deze woorden cursief gedrukt.

Hoewel alle Nederlandse zinnen getranscribeerd werden, werd opnieuw enkel het taalgebruik van de personages met de meeste tekst geanalyseerd. De personages die het vaakst spreken, zijn vanzelfsprekend de leden van de *crew*: Rick (540 woorden), Alex (787 woorden), Marc

(406 woorden), Serge (324 woorden), Bert (191 woorden) en Patrick (308 woorden).

Daarnaast spelen ook Koen (498 woorden) en zijn vriendin Marleen (768 woorden) een grote rol. Wie ook behoorlijk wat tekst heeft, is de C.O. van de *crew*: Jean- Louis (562 woorden).

De transcriptie van deze film telt 4976 woorden. Alle personages die meer dan 400 woorden hebben gesproken en dus geanalyseerd worden, zijn: Rick, Alex, Marc, Koen, Marleen en Jean-Louis.

4.2.2.1 Jean-Louis (acteur Warre Borgmans)

Jean-Louis Hubert De Jonghe is de C.O. van de *Sea King crew*. Deze rol wordt gespeeld door de acteur Warre Borgmans (°1956, Mortsels).

Het ongewogen en gewogen gemiddelde van de tussentaalindex bedragen respectievelijk 26,60 procent en 27,27 procent. Uit de onderstaande tabel kan er afgeleid worden dat Jean-Louis in informele situaties zijn gesprekspartner altijd aanspreekt met de tussentalige vorm *ge/gij*. Daarnaast valt ook op dat het gebruik van redundant *dat* of diminutiefvormen op *ke* niet voorkomen in zijn taalgebruik.

tussentaalkenmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	Percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	9	0	9	100
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	0	2	2	0
H-procope	5	26	31	16,13
T-deletie	12	19	31	38,71
Redundant <i>dat</i>	0	5	5	0
verbuiging van lidwoorden, telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven.	1	20	21	4,76
ongewogen gemiddelde				26,60 procent
gewogen gemiddelde				27,27 procent

Tussentaalindex Jean-Louis

De duidelijkste codewisselingen in deze film kwamen voor in het taalgebruik van Jean-Louis. Wanneer hij zich voorstelt aan een nieuwe medewerker (Rick) spreekt hij standaardtaal.

(Jean-Louis in *Windkracht 10*) Ah Sergeant Symons? Jean-Louis De Jonghe, C.O. Ja wij zijn natuurlijk heel blij dat u zo snel kon inspringen.

In latere gesprekken met Rick spreekt Jean-Louis iets tussentaliger, omdat hij Rick al beter kent. Ook wanneer hij met de andere leden van het team spreekt, kiest hij voor ‘naar tussentaal neigende standaardtaal’.

(Jean-Louis in *Windkracht 10*) Noem **da**’ maar gerust chantage en ik stel voor dat u nu iets **droog** aantrekt, want u maakt een plasje in mijn kantoor.

In het bovenstaande fragment staat een tussentaalkenmerk dat niet vaak voorkomt in het filmcorpus: geen *s* bij het adjectief na het onbepaald voornaamwoord *iets* (*iets droog* in plaats van *iets droogs*).

Jean-Louis is razend na een vechtpartij van zijn *crew* op het bal van de officieren. Enkel in dit fragment gebruikt Jean-Louis het *ge/gij*-systeem om de leden van zijn team aan te spreken. Toch kan er afgeleid worden uit de tussentaalindex dat Jean-Louis voortdurend kiest voor de tussentalige tweede persoon enkelvoud bij de persoonlijke voornaamwoorden. Dit komt omdat hij in alle andere situaties zijn personeelsleden niet met het informele *je*, maar met de beleefdheidsvorm *u* aanspreekt. De *u*-vorm die hij in dit fragment gebruikt, is niet de beleefdheidsvorm. In tussentaal wordt *u* immers gebruikt voor de objectsvorm van het persoonlijk voornaamwoord tweede persoon enkelvoud en *uw* wordt gebruikt voor het bezittelijk voornaamwoord tweede persoon enkelvoud.

(Jean-Louis in *Windkracht 10*) **Ge** verdient allemaal de kogel en ik zal Brussel vragen...**dat** ik zelf de trekker mag overhalen. Ik had **u** verwittigd:Ge houdt **uw** gemak. Ik wil geen problemen.' Ik had m'n tong nog **nie**' verbrand aan die eerste amuse...of m'n squadron stond de marine al op z'n **smoel** te timmeren. En zelfs de gepensioneerden lieten zich **nie**' onbetuigd, **nie**' waar commandant? Ik ben zeker dat woorden als 'voorbeeldfunctie'... en 'responsabiliteit' voortdurend door **uw** hoofd flitsten...terwijl **ge** iedereen in 'et wilde weg stond **af** te **troeven**. Wat is dat, adjudant? Wat is dat? Verzwikt bij het steken van een baxter? of verstuikt toen **ge** dacht **da**' **ge** de vijand **van** in de rug moest aanvallen? Ik had nooit gedacht dit te kunnen zeggen. Nooit. Maar sergeant Symons was een voorbeeld voor alle *anciens* hier. Zijn enige bekommernis was een invalide persoon in een rolstoel evacueren. En we zullen maar **nie**' vragen hoe het allemaal is kunnen beginnen he, sergeant Gorissen. Want ik heb het zelf gezien. Ik stond erbij en ik keek ernaar. De manier waarop u de marine ten dans vroeg. De **bootjanetten**.

Behalve de tussentalige vorm van het persoonlijk voornaamwoord zien we in het fragment ook nog andere tussentaalkenmerken opduiken: T-deleties (*nie* en *da*), H-deleties (*et*) en lexicale elementen: *aftroeven* is volgens het Prisma online handwoordenboek (2009) en Van Dale (2005) Belgisch-Nederlandse spreektaal voor “*een pak slaag geven, afranselen*”, *smoel* is het informele, vulgaire alternatief voor *mond* of *gezicht* en *janet* krijgt in beide woordenboeken het label ‘Belgisch-Nederlandse spreektaal’.

4.2.2.2 Rick (acteur Kevin Janssens)

Rick is een duiker die na een incident overgeplaatst wordt naar de luchtmacht. Hij belandt in het team van Marc, Alex, Bert, Patrick en Serge. Hierdoor komt hij ook opnieuw in contact met zijn oude vrienden, Marleen en Koen. Rick mag beschouwd worden als het belangrijkste personage in de film. Deze rol wordt gespeeld door Kevin Janssens (°1979, Antwerpen).

Na de berekening van de tussentaalindex blijkt dat Rick consequent het tussentalige persoonlijk voornaamwoord van de tweede persoon enkelvoud gebruikt. Andere tussentaalkenmerken zoals de vorming van diminutiefvormen op *ke* en het gebruik van redundant *dat* komen dan weer niet in zijn taalgebruik voor. Het ongewogen en gewogen gemiddelde van de tussentaalindex bedragen respectievelijk 46,52 en 62,22 procent.

tussentaalkenmerken	AN vorm	TT vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	12	0	12	100
Diminutiefvormen op (<i>e</i>) <i>ke</i>	0	1	1	0
H-procope	29	14	43	67,44
T-deletie	23	18	41	56,10
Redundant <i>dat</i>	0	2	2	0
verbuiging van lidwoorden telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven	20	16	36	55,56
ongewogen gemiddelde				46,52 procent
gewogen gemiddelde				62,22 procent

Tussentaalindex Rick

Wanneer Rick boos wordt, blijft zijn taalgebruik even tussentalig. Wel blijkt uit de transcripties dat Rick zijn taalgebruik aanpast aan zijn gesprekspartner. Met zijn baas (fragment 1) spreekt hij standaardtaliger dan met zijn collega's (fragment 2).

(Rick in *Windkracht 10*, fragment 1) Duidelijk C.O. . Ik heb geen idee waar u het over hebt C.O (...) C.O. , Als **nieuwkomer** mag ik mij misschien **nie'** moeien, maar ik heb vanaf dag één ervaren dat een crew zonder adjudant maar een halve crew is.

In het bovenstaande fragment kunnen we Rick enkel betrappen op een T-deletie (*nie'*) en een persoonsnaam op-er (*nieuwkomer* in plaats van *nieuweling*).

(Rick in *Windkracht 10*, fragment 2)

(met Alex) Ik ook **nie' me' u. Ge** moet geen deals afsluiten **me' uzelf**.

(met Mark) Hé Mark, Fier zeker **da' ge** zo **goe'** kunt liegen? **Wad** is 't probleem?

Het tweede fragment bevat duidelijk meer tussentaalkenmerken dan het eerste fragment. Enkele fonologische kenmerken die in het bovenstaande tekstje staan, zijn: de T-deleties (*nie'*, *me'*, *goe'* en *da'*), een H-deletie ('*t*) en een auslaut *t* die stemhebbend wordt voor een klinker. Daarnaast wordt ook het *ge/gij*-systeem gebruikt.

4.2.2.3 Alex (actrice Veerle Baetens)

Veerle Baetens (°1978, Brasschaat) speelt in deze film de rol van Alex, de verpleegster van de *crew*. Langzaam maar zeker wordt ze tot over haar oren verliefd op de nieuwe duiker, Rick. Wanneer ze met hem een relatie begint, ontdekt ze wat er echt gebeurd is tijdens het duikongeval van Koen.

In het taalgebruik van Alex werd er geen *code switching* vastgesteld. Haar taalgebruik is altijd even tussentalig gekleurd. Het ongewogen gemiddelde van de tussentaalindex bedraagt 69,51 procent en het gewogen gemiddelde bedraagt 77,06 procent. Uit de onderstaande tabel kan afgeleid worden dat Alex consequent het tussentalige persoonlijk voornaamwoord van de tweede persoon enkelvoud en redundant *dat* gebruikt. Verder valt op dat ze geen enkele keer een diminutievorm op *ke* vormt.

tussentaalkenmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	30	0	30	100
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	0	2	2	0
H-procope	46	23	69	66,67
T-deletie	62	10	72	86,11
Redundant <i>dat</i>	3	0	3	100
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven	27	15	42	64,29
ongewogen gemiddelde				69,51 procent
gewogen gemiddelde				77,06 procent

Tussentaalindex Alex

In het onderstaande fragment spreekt Alex met haar vriendin Marleen, de vrouw van Koen. De antwoorden van Marleen worden hier weggelaten.

Waarom **'ebt** **gij** mij nooit verteld **da'** **ge** Rick kent? (...)Niet toen Koen is verongelukt, want Thys zegt **da'** Rick **'eeft** afgebeld (...) Marleen, Ik wil gewoon weten of **da'** ik **diene** kerel kan vertrouwen... of **gaat 'ij** mij ook in de steek laten als **'t** gevaarlijk wordt? (...)Waar was hij dan **diene** avond? Symons is een gevaar voor heel de crew en **gij** zegt mij **niks**. **Wa'** is **da'** toch **me'** jullie? (...) Ik weet **nie'** **waar da' ge 't over 'ebt**.

Dit tekstje bevat behoorlijk veel tussentaalkenmerken. Alex spreekt Marleen aan met *ge/gij*. Daarnaast vallen ook de verbogen voornaamwoorden (*diene kerel, diene avond*), de H-deleties (*'ebt, 't, 'ijen 'eeft*), de T-deleties (*da', wa', me'* en *nie'*) en het puur futuraal gebruik van het werkwoord *gaan* (*gaat 'ij mij ook in de steek laten*) op. Tot slot wordt er ook één keer redundant *dat* (*waar da' ge 't over 'ebt*) en het woordje *niks* in plaats van *niets* gebruikt.

4.2.2.4 Marleen (actrice Tine Reymer)

Tine Reymer (°1974) nam de rol van Marleen, de vriendin van Koen, op zich. Marleen voelt zich zoals Rick verantwoordelijk voor het duikongeluk van Koen. In tegenstelling tot de hierboven besproken personages is zij geen lid van de *Sea King crew*. Haar job houdt in dat ze noodoproepen moet melden, zodat een team kan uitrukken.

Het ongewogen en gewogen gemiddelde van de tussentaalindex die berekend werd op basis van haar taalgebruik, bedragen respectievelijk 66,62 en 62,93 procent. We kunnen uit de onderstaande tussentaalindex afleiden dat Marleen net zoals Jean-Louis, Rick en Alex voortdurend het tussentalige persoonlijk voornaamwoord van de tweede persoon enkelvoud gebruikt.

tussentaalmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	TT percentage
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	30	0	30	100
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	1	0	1	100
H-procope	46	42	88	52,27
T-deletie	35	8	43	81,40
Redundant <i>dat</i>	1	3	4	25
Verbuiging van lidwoorden, telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven.	16	23	39	41,03
ongewogen gemiddelde				66,62 procent
gewogen gemiddelde				62,93 procent

Tussentaalindex Marleen

Als we het taalgebruik van Marleen tijdens haar werkuren vergelijken met haar taalgebruik tijdens haar vrije tijd, kunnen we vaststellen dat Marleen standaardtaliger spreekt wanneer ze aan het werk is. Het eerste fragment komt uit een privégesprek met haar vriendin Alex. In het tweede fragment geeft ze via de telefoon informatie over een reddingsactie door aan het team.

(Marleen in *Windkracht 10*, fragment 1) Alstublieft, Alex. Meen **de gij da'** nu? **Dien gaat** toch nooit van zijn vrouw weggaan.

(Marleen in *Windkracht 10*, fragment 2) *Rescue 9-1*. De kustwacht en marine zijn ter plaatse. Ze hebben een reddingssloep gevonden met vrouw en kind. Rick heeft hen eruit gehaald. *9-1* Rick was er **nie'** bij. Hij heeft de slachtoffers van boord geholpen en de Tigris is gezonken. We weten **nie'** waar Rick is. Marine en kustwacht hebben al hun schepen uit. Ze blijve zoeken.

Het ligt voor de hand dat er van Marleen verwacht wordt dat ze duidelijk en standaardtalig spreekt tijdens een oproep zoals in het tweede fragment, zodat alle cruciale informatie door iedereen van het team goed begrepen wordt. Dit verklaart waarom we haar in dit fragmentje enkel kunnen betrappen op twee T-deleties (*nie'*). Het eerste fragment bevat meer tussentaalkenmerken. Ze gebruikt een dubbel subject (*meen de gij da' nu*), een verbogen voornaamwoord (*dien*), het werkwoord *gaan* in een puur futurale betekenis en een T-deletie (*da'*)

4.2.2.5 Koen (acteur Axel Daeseleire)

Door een verschrikkelijk duikongeval werd Koen verlamd. Hij zit in een rolstoel, maar wil van niemand afhankelijk zijn. Hij droomt ervan om met zijn vriend Rick nog één keer de oceaan over te varen. Rick vindt dit veel te gevaarlijk en wil zijn droom niet verwezenlijken. Koen besluit dan om alleen te gaan varen. Er is echter storm op zee en de boot van Koen kapseist. De *Sea King crew* rukt uit, maar de redding mislukt. Koen sterft op zee in de armen van Rick. De rol van Koen wordt vertolkt door Axel Daeseleire (°1968, Gent).

De gemiddelden van de tussentaalindex liggen zeer hoog. Het ongewogen en gewogen gemiddelde bedragen respectievelijk 78,46 en 78,10 procent. Uit de onderstaande tabel kunnen we afleiden dat ook Rick zijn gesprekspartners voortdurend met *ge/gij* aanspreekt. Daarnaast komen ook de andere vijf tussentaalkenmerken minstens één keer voor in de transcriptie.

tussentaalkenmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	17	0	17	100
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	2	3	5	40
H-procope	33	4	37	89,19
T-deletie	29	7	36	80,56
Redundant <i>dat</i>	1	0	1	100
verbuiging van lidwoorden, telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven.	25	16	41	60,98
ongewogen gemiddelde				78,46 procent
gewogen gemiddelde				78,10 procent

Tussentaalindex Koen

In het taalgebruik van Koen kon geen *code switching* vastgesteld worden. In iedere situatie en met iedere gesprekspartner (Marleen of Rick) spreekt hij even tussentalig. Ook een verandering van emotie brengt geen *code switching* voort.

In het onderstaande fragment is Koen boos op Rick, omdat Rick denkt dat Koen hem als de verantwoordelijke voor zijn duikongeval beschouwt.

(Koen in *Windkracht 10*) **Dad 'ebbe kik** nooit gezegd. Nooit. Ik **'eb da'** zelfs nooit gedacht. **Nie' uw** schuld. **Nie'** die van Marleen, **nie'** die van Thys. En **wa' diene** oversteek betreft, **da'** zien we later wel.

Het fragmentje staat vol met tussentaalkenmerken: een dubbel subject (*kik*), T-deleties (*da'*, *nie'* en *wa'*), H-deleties (*'ebbe* en *'eb*), een verbogen voornaamwoord (*diene oversteek*), een tussentalig bezittelijk voornaamwoord (*uw schuld*) en een auslaut *t* die stemhebbend wordt voor een klinker.

(Koen in *Windkracht 10*) Ik **'eb** morgen of overmorgen **ne** duiker nodig voor een **jobke**. *Easy money*. **Wa'** denkt **e?** Marleen weet **'ier niks** van en ik wil **da'** zo **houwe** ja? Anders maakt ze zich weer zorgen. Nelson, **wa'** denkt **e?** **Bazeke 'eeft** een boon voor **diene medic** he. Jajaja ik denk **dad** ook. Een dikke boon.

In het bovenstaande fragmentje is Koen niet meer boos, maar zijn taalgebruik blijft even tussentalig. Koen heeft zich er bij neergelegd dat Rick niet met hem wil varen. In ruil wil hij dan wel dat Rick hem als duiker helpt bij een drugslevering, zodat hij geld heeft om zijn boot af te werken. In dit fragment staan: H-deleties ('*eb*', '*ier*' en '*eeft*'), T-deleties (*wa*' en *da*'), twee diminutieven op *ke* (*jobke* en *bazeke*), een auslaut *t* die stemhebbend wordt voor een klinker (*dad ook*), een verbogen onbepaald lidwoord (*ne duiker*), een afwijkende werkwoordsvorm (*houwe*) en clitische vormen van persoonlijke voornaamwoorden (*denkt e*)

Eén keer werd ook een dialectische klank gehoord in het taalgebruik van Koen. In de onderstaande zin wordt de klinker verkort, omdat ze voorafgaat aan twee medeklinkers.

'ij 'eeft al vriendjes gemakt

4.2.2.6 Marc (acteur Koen de Bouw)

Marc is de boordcommandant van de *crew*. Deze rol wordt gespeeld door Koen de Bouw (°1964, Antwerpen). Na de berekening van de tussentaalindex blijkt dat zijn taalgebruik minder tussentalig is in vergelijking met het taalgebruik van Alex, Koen, Rick en Marleen. Het ongewogen en gewogen gemiddelde bedragen respectievelijk 38,42 en 47,67 procent. Zijn gesprekspartners spreekt hij consequent aan met *ge* of *gij*. Andere tussentaalkenmerken zoals de vorming van een diminutief op *ke* of het gebruik van redundant *dat* kwamen in de transcriptie niet voor.

tussentaalmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	12	0	12	100
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	0	4	4	0
H-procope	10	11	21	47,62
T-deletie	14	8	22	63,64
Redundant <i>dat</i>	0	1	1	0
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven.	5	21	26	19,23
ongewogen gemiddelde				38,42 procent
gewogen gemiddelde				47,67 procent

Tussentaalindex Marc

Marc past zijn taalgebruik altijd aan zijn gesprekspartner aan. Toen hij bijvoorbeeld de dagplanning doornam voor een groot publiek (zie het fragment hieronder) sprak hij veel standaardtaliger dan wanneer hij enkel met zijn collega's sprak.

(Marc in *Windkracht 10*) Goedemorgen. Vluchtprogramma voor vandaag. De RS01 heeft... goeiemorgen... een trainingsvlucht om negen uur dertig en een paradrop om dertien uur. De RS05 **me'** commandant Govaerts en crew *on stand-by*. Met nog altijd de C.O. als tweede piloot.

Marc begroet de volledige groep met *goedemorgen*. Wanneer zijn vriendin Alex iets later aankomt, begroet hij haar met het informelere *goeiemorgen*. Daarna kunnen we hem enkel nog betrappen op een T-deletie (*me'*).

In het onderstaande fragment spreekt Marc enkel met Rick, het nieuwe lid van zijn team. Marc kiest voor een tussentaligere variëteit. In het onderstaande fragment staat: een *t* die stemhebbend wordt voor een klinker (*wad 'eefi*), een H-deletie (*'eefi*), een verbogen aanwijzend voornaamwoord (*diene Thys*), het tussentalige voornaamwoord *u*, een dubbel subject (*de gij*) en een T-deletie (*nie'*).

(Marc in *Windkracht 10*) Zeg **wad 'eefi diene** Thys eigenlijk tegen **u**? Kom we zijn weg. Ga **de gij nie'** mee.

4.2.3 *Man zkt vrouw*

Man zkt vrouw is een komedie uit 2007 van regisseur Miel van Hoogenbemt. We maken in de film kennis met Leopold, een gepensioneerd schooldirecteur die na het vertrek van zijn huishoudster op zoek is naar een vrouw. In zijn zoektocht naar de ware liefde wordt hij met raad en daad bijgestaan door zijn goede vriend Julien. Uiteindelijk wordt hij verliefd op de piepjonge Alina, die zijn huishoudster tijdelijk vervangt. Hoewel de liefde uiteindelijk wederzijds blijkt te zijn, raadt Leopold Alina aan om opnieuw een relatie te beginnen met de man van haar ongebooren kind.

Deze film kwam tot stand met de steun van het Vlaams Audiovisueel Fonds, het Nederlands Fonds voor de Film, le Centre du Cinema et de l'Audiovisuel de la Communauté Française de Belgique et des teledistributeurs Wallon en het marketingfonds van de stad Gent.

De twee belangrijkste figuren in dit verhaal zijn Leopold (Jan Decleir) en zijn vriend Julien (Wim Opbrouck). De bijrollen zijn voor de zoon van Leopold (Bert Haelvoet), de huishoudster Ada (Leny Breederveld) en haar nichtje Alina (Maria Popistasu), die haar tante tijdelijk vervangt. Daarnaast zijn er nog de vrouwen met wie Leopold een afspraakje had: Anne-Marie (Manuela Servais), Francine (Brigitte De Man), Sophia (Nadine Vanvossem), Thérèse (Mia Van Roy), Monique (Rita Lomme), Colette (Camilia Blereau), Simone (Gert Portael), Ingrid (Mieke Bouve), Silvia (Suzanne Saerens), Marie-Louise (Mia Boels), Eveline (Viviane Redant), Erna (Monika Dumon) en Olivia (Guusje van Tilborgh).

De cast bestaat niet alleen uit Vlaamse acteurs en actrices. Het personage Anne-Marie wordt gespeeld door een Waalse actrice. De rol van de Roemeense huishoudster Ada wordt vertolkt door een Nederlandse actrice en de rol van het nichtje Alina nam een Roemeense actrice voor haar rekening. Dit betekent ook dat deze film niet honderd procent Nederlandstalig is. Alina spreekt niet alleen Roemeens wanneer ze belt met haar ex-verloofde Liviu. Ze gebruikt soms ook Roemeense woorden in haar Nederlandse zinnen wanneer ze praat met haar baas Leopold en zijn vriend Julien. Deze woorden werden cursief gedrukt. Het is vanzelfsprekend dat de gesprekken in het Russisch niet werden getranscribeerd, omdat ze irrelevant zijn voor dit onderzoek.

Anne-Marie, Ada en Alina zijn tweedetaalverwervers. Het Nederlands is dus niet hun moedertaal. Vooral Alina, die nog maar net in België is aangekomen, maakt typische

tweedetaalverwerversfouten zoals het niet vervoegen van werkwoorden. Dergelijke fouten werden cursief gedrukt. Wat ook opvalt, is dat zowel Julien als Leopold hun taalgebruik aanpassen wanneer ze spreken tegen Alina. Zij verbuigen dan bijvoorbeeld ook hun werkwoorden niet:

(Alina in *Man zkt vrouw*) U mij *ontslaan*? (Leopold) Ik *u trouwen*.

Ada is al lang in België en spreekt zeer goed Nederlands. Anne-Maries moedertaal is Frans, maar door haar job in het stadhuis van Gent heeft ze het Nederlands al goed onder de knie. Af en toe duikt er een Frans woordje op in haar gesprekken met Leopold. Die Franse woorden werden cursief gedrukt. Wanneer ze in het stadhuis hoort dat Leopold zal trouwen met een andere vrouw, Alina, wordt ze woedend op Leopold en scheldt ze hem uit in het Frans. Deze Franse scène werd niet getranscribeerd.

In tegenstelling tot de andere twee recente films, *Loft* en *Windkracht 10*, is deze film niet over de hele lijn tussentalig. In *Man zkt vrouw* zijn immers alle mogelijke varianten van het Nederlands te horen. In het eerste hoofdstuk van deze scriptie werd er al vermeld dat er zich in Vlaanderen een continuüm heeft ontwikkeld tussen de twee uiterste polen: de standaardtaal en het dialect. Deze twee uitersten zijn te horen in deze film. Een voorbeeld van een personage dat enkel standaardtaal spreekt, is Bastijns. Hij volgt Leopold op als directeur van de school. Deze rol wordt gespeeld door de acteur Tom van Bouwens. In het begin van de film geeft Bastijns een toespraak in standaardtaal ter gelegenheid van het pensioen van Leopold. Dat hier gekozen wordt voor vlekkeloze standaardtaal is niet verwonderlijk, aangezien de situatie heel formeel is.

(Bastijns in *Man zkt vrouw*) Ik had het zelf nooit durven dromen dat ik ooit hier nog eens zou staan als uw opvolger. Directeur Vossius, sedert vele jaren bent u hier de onbetwistbare kapitein van het schip geweest en vandaag neem ik van u het roer over. Er is één ding dat ik toch betreur en ik weet zeker vele collega's met mij. Dat is dat Suzanne, uw lieve vrouw en onze betreurde collega, dit niet meer kan meemaken. Maar vandaag begint een nieuw hoofdstuk in uw leven en ik wens u namens iedereen hier een lang en welverdiend pensioen toe. Francine? Het beste.

De Vlaamse dialecten worden geplaatst aan de andere kant van het continuüm. Aangezien deze film steun kreeg van het marketingfonds van de stad Gent, is het niet verwonderlijk dat in deze film het echte Gentse dialect te horen is. Een voorbeeld van een personage dat haar

Gents accent niet kan verbergen, is Ingrid (Mieke Bouve). Zij is één van de vrouwen met wie Leopold afspreekt in de Bloch in Gent.

(Ingrid in *Man zkt vrouw*) Ik ben Ingrid. ja ik werk in 't GB, aan de vis. Feitelijk is mijn bedoeling om **alle** zo **wa'** meer uit te kunnen gaan. **Ma' da'** wil **nie'** zeggen natuurlijk **da' kik nen** keer **nie' alle wa'** meer zou willen...**van den anderen** kant, zo alleen maar. Zo **gelijk da'** wij zeggen...van bil gaan.

Het is vooral de uitspraak van bepaalde klanken die ervoor zorgt dat dit fragment het meest dialectische fragment van de hele film is. Korte klinkers worden door Ingrid lang uitgesproken. Zo worden *wa* en *da* uitgesproken als *wa:* en *da:*. Daarnaast spreekt Ingrid -zoals een echte Gentenaar- de *r* in *Ingrid* en *meer* op zijn Frans uit.

Tussen de twee polen standaardtaal en dialecten bestaat er een breed scala aan variëteiten van het Nederlands. Een voorbeeld van 'naar dialect neigende tussentaal' is het taalgebruik van Olivia in het onderstaande fragment.

(Olivia in *Man zkt vrouw*) En op **den** overweg is 'et gebeurd, het **accident**. Zijn **camionette** is meegesleurd door **den** exprestrein naar Kortrijk. Nu ligt 'em daar, **gelijk ne** zak. Ik zal 't maar eerlijk zeggen. Ik **kom tekort**. Ik wil op ontdekkingsreis naar de g-plek. En 'k denk **da' gij mijnen** gids zou kunnen zijn. Ik 'eb Spaans bloed, ik waarschuw **u**. Zeg, **ma' gij** zegt zo weinig

Het verschil met het taalgebruik van Ingrid is dat er in dit fragment geen dialectische klanken te horen zijn. Wel staat dit fragment vol met typische tussentaalkenmerken zoals de verbuiging van lidwoorden en voornaamwoorden (*den, ne* en *mijnen*), het persoonlijk voornaamwoord *gij*, H- en T-deleties ('*et, 'em, da'* en '*eb*) en enkele lexicaal tussentaalkenmerken zoals *accident* en *camionette*.

De tussentaal die gesproken wordt in het onderstaande fragment, leunt dichter aan bij de standaardtaal dan bij een dialect. Het is een voorbeeld van 'naar standaardtaal neigende tussentaal'.

(Leopold in *Man zkt vrouw*) Hij zit in een club. Een Scrabbleclub. Daar speelt ie Scrabble. Hij is verslaafd aan dat spel. Hij doet **niks** anders. Hij wil **niks** anders doen, in een bus rondrijden een schoolbus en Scrabble spelen. Voor iemand met zo'n talent.

Dit fragment telt slechts één lexicaal tussentaalkenmerk (*niks* in plaats van *niets*). Leopold kiest hier voor een variëteit die dicht aanleunt bij de standaardtaal, omdat hij in dit fragment spreekt met zijn nieuwe huishoudster Alina, die het Nederlands nog niet helemaal beheerst.

Tot slot kan er in deze film ook gewezen worden op het fenomeen *code mixing* waarbij verschillende variëteiten door elkaar worden gebruikt. Sophia spreekt in het onderstaande fragment Leopold aan met de standaardtalige beleefdheidsvorm *u* en met het tussentalige persoonlijk voornaamwoord *gij*.

(Sophia in *Man zkt vrouw*) Ach ja **mijnen** man was kenner van kunst. Hij hield van schilderijen. Ik hield vooral van juwelen. Hij noemde mij daarom Bijou. Ja **ma' 't** is **schoon**. L.V.? Bent u dat? Ja? **Gij 'ebt 't** gemaakt? Maar u hebt mij niet gezegd dat u kunstenaar bent.

Deze film telt 6964 woorden. Dit betekent dat het taalgebruik van alle personages die meer dan 400 woorden hebben gesproken, zal worden geanalyseerd. Het is vanzelfsprekend dat de tweedetaalverwerfers, Alina en Anne-Marie, buiten beschouwing werden gelaten. Er zijn twee personages die voldoen aan de criteria om geanalyseerd te worden: Leopold (2124 woorden) en Julien (1830 woorden).

4.2.3.1 Julien (acteur Wim Opbrouck)

Julien, de buurman en de beste vriend van Leopold, wordt gespeeld door de West-Vlaamse acteur Wim Opbrouck (°1969, Bavikhove). De onderstaande tussentaalindex toont aan dat er veel tussentaalkenmerken staan in de transcriptie van Julien. Het ongewogen gemiddelde bedraagt 50,17 procent. Het gewogen gemiddelde ligt een heel stuk hoger: 69,36 procent.

tussentaalkenmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	80	0	80	100
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	2	9	11	18,18
H-procope	100	41	141	70,92
T-deletie	72	46	118	61,02
Redundant <i>dat</i>	0	1	1	0
verbuiging van lidwoorden telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven	29	28	57	50,88
ongewogen gemiddelde				50,17 procent
gewogen gemiddelde				69,36 procent

Tussentaalindex Julien

Dat het gewogen gemiddelde zo hoog ligt is niet verwonderlijk. In de film spreekt Julien vooral met Leopold. Aangezien er tussen hen een hechte vriendschappelijke relatie is, spreken die twee figuren tussentaal met elkaar. Ter illustratie wordt hieronder een kort gesprekje tussen Julien en Leopold weergegeven.

(J) **Awel wad is 't? Ge zit in 't tonker.**

(L) 't is kapot.

(J) Kapot? **weeral?** en verteld **e's. Wad 'eb de** gekregen?

(L) Een setje om lino's te snijden.

(J) Lino's? **dad is ne schonen** cadeau. Ik heb **niks** gekregen van Sabena. **Niks.** Failliet en de straat op. Smerige Zwitsers. Aha. **Voilà.** En **'ier.** Hup, licht.

(L) dank **u,** Julien.

(J) **Allee.** ja dan **gaan** wij nu **wa'** meer tijd **'ebben** samen, zeker? Wij... God, daar **iz da'** mens weer. Wij kunnen **nooit** eens rustig praten **nooit.** **Allee,** 'k zie **u** straks he.

In het fragment staan enkele fonologische tussentaalkenmerken: H-procopes ('*eb*, '*t* en '*ebben*), T- deleties (*wa'* en *da'*) en een auslaut *t* die stemhebbend wordt voor een vocaal (*wad is*, *wad 'eb* en *dad is*). Ook kunnen er enkele morfologische tussentaalkenmerken opgemerkt worden zoals de verbuiging van lidwoorden en adjectieven (*ne schonen cadeau*), een clitische vorm van het persoonlijk voornaamwoord ('*ebde*) en de objectsvorm *u* die in dit geval hoort bij het *ge/gij*-systeem. In dit fragmentje komen er ook lexicale tussentaalkenmerken aan bod zoals *weeral* in plaats van *alweer*, *niks* in plaats van *niets*, *schoon* in plaats van *mooi* en enkele Vlaamse tussenwerpsels (*awel*, *allee*). Ten slotte bevat de bovenstaande tekst ook nog syntactische tussentaalkenmerken zoals het hulpwerkwoord *gaan* met een toekomstige betekenis en een dubbele negatie (*nooit nooit*).

Wanneer Julien met Alina spreekt, kiest hij net zoals Leopold voor een hogere variëteit van het Nederlands. Aangezien Julien zijn taal aanpast aan de persoon met wie hij spreekt, kunnen we van *code switching* spreken. Bovendien last Julien Engelse woordjes in zijn Nederlandse zinnen in om beter begrepen te worden door Alina. Vermits de kennis van het Engels bij Julien zeer beperkt is en Alina hem ook begrijpt zonder de Engelse woorden, krijgt zijn taalgebruik een komisch effect.

(Julien in *Man zkt vrouw*) Medische experimenten.(...) Ze hebben een naald in mijn zij gestoken. Hier. En daarna hebben ze, ja, excuseer voor het woord, hebben ze sperma, *little fish*, afgetapt. (...) 'k 'eb mij da' lang afgevraagd. Tot dat ik deze foto hier zag. Deze foto. Hier. Kijk. *Look*. Valt er u niks op? (...) Ja, twee druppels water. Echt, zo gelijkend. Ja ma' 't is zo geniaal. 't is zo slim. Als ze mannen ontvoeren, dan ontvoeren zij ook vrouwen. En wat doen ze dan met dat sperma da' ze afgetapt hebben? Da' planten ze dan in bij die vrouwen. Maar toen ik dat doorhad... Kijk, 53 heb ik er al geteld. Zijn allemaal mijn zonen en mijn dochters. Allemaal. Nu heb ik niks tegen kinderen, maar 53. Het mag stoppen nu. Dus ik geef een teken, *signal*, een signaal *to stop*. *It 's enough*. He?

Aan het Gentse dialect waagt deze West-Vlaamse acteur zich niet. Julien bewijst echter wel dat hij standaardtaal kan spreken, wanneer hij een boodschap –in naam van Leopold– inspreekt in een antwoordapparaat.

(Julien in *Man zkt vrouw*) Hallo, welkom aan boord van het automatische antwoordapparaat van Leopold Vossius. Ik ben er even niet, maar u kan uw boodschap inspreken na het noodsignaal. Dank u.

Wanneer hij uitlegt aan zijn vriend Leopold waarvoor het antwoordapparaat dient, schakelt hij opnieuw over naar tussentaal. Dit is opnieuw een voorbeeld van *code-switching*.

(Julien in *Man zkt vrouw*) Uit ne Swissair gevallen. Dan moet gij nie' altijd opnemen als uw vrouwen bellen.

Een opvallend element in het taalgebruik van Julien is het mixen van twee uitdrukkingen. Een eerste voorbeeld is *om nu van 't ene moment in 't andere uiterste te gaan*. Deze uitdrukking is een combinatie van *van het ene uiterste in het andere vervallen* en *van het ene moment op het andere moment*. Een tweede voorbeeld is *ge moet genen bang zijn*. De laatste uitdrukking is een combinatie van *geen schrik/angst hebben* en *bang zijn*.

Verder viel ook de verbuiging van het voorzetsel *te* in de volgende woordengroep op: *een veel ten dikken Russische kop*. De flexie van adjectieven en lidwoorden werd al uitvoerig beschreven door Taeldeman (2008:32-33), maar blijkbaar kan ook een voorzetsel zoals *te* een suffigale *-n* krijgen, wanneer het volgende woord met een *d* begint.

4.2.3.2 Leopold (acteur Jan Declair).

Jan Declair (°Niel, 1946) speelt in *Man zkt vrouw* een schooldirecteur op rust. Via het internet gaat hij op zoek naar de liefde van zijn leven. De tussentaalindex van de gepensioneerde schooldirecteur ziet er als volgt uit:

tussentaalmerken	TT vorm	AN vorm	totaal	percentage TT
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud	41	6	47	87,23
Diminutiefvormen op <i>(e)ke</i>	1	2	3	33,33
H-procope	55	117	172	31,98
T-deletie	56	107	163	34,36
Redundant <i>dat</i>	0	9	9	0
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, voornaamwoorden, adjectieven	10	60	70	14,29
ongewogen gemiddelde				33,53 procent
gewogen gemiddelde				35,13 procent

Tussentaalindex Leopold

Het ongewogen gemiddelde bedraagt 33,53 procent en het gewogen gemiddelde 35,13 procent.

In de film spreekt Leopold veel vaker standaardtaal dan Julien. Waarschijnlijk wordt hiermee de verschillende status van de twee personages gemarkeerd. Leopold wordt voorgesteld als een zéér deftige man die voor zijn pensioen een belangrijke functie met glans vervulde. Julien is een komisch personage dat vroeger als bediende werkte bij Sabena en nu postbode is. Het fragment hieronder is een voorbeeld van een situatie waarin Leopold ervoor kiest om standaardtaal te spreken. Via de telefoon spreekt hij af met de voor hem nog onbekende Sophia.

(Leopold in *Man zkt vrouw*) Spreek ik met Sophia Deleu? U spreekt met Leopold Vossius van ware liefde dot com. U heeft mij een e-mail gestuurd en die mij bijzonder heeft getroffen en nu wou ik u graag...Precies. Wanneer het u past. Dan ben ik vrij, ja. Kent u Bloch in de Veldstraat? Vossius. Leopold Vossius. Aangenaam.

Wanneer hij spreekt met zijn vriend Julien (J) kiest hij (L) vanzelfsprekend voor een tussentaligere variant.

(L)zijt gij 'ier nog?

(J)Direct succes he **med u'** Sophia,?

(L)**Dad** is Sophia **nie'**, **dad** is de werkvrouw.

(J)Die Russische?
 (L)Roemeense.
 (J) **Ma** die slaapt **'ier** toch **nie**?
 (L) Ze kende **niemand nie** hier en **z** **'ad** geen geld.
 (J)Leopold, Leopold, Leopold...
 (L)'t is maar tot **'t eind** van de maand **'eb** ik haar gezegd
 (J) **Enen** nacht is genoeg om **u** en heel **uw** huis **'ier** leeg te halen
ge hoort **van nie** anders **me** die verhalen van oostblokkers
 (L)**enfin**, 't is familie van **tant**' Ada.

Wat opvalt aan de bovenstaande fragmenten is dat Leopold zijn taal aanpast aan de persoon met wie hij spreekt. Zo zijn er geen tussentaalkenmerken te bespeuren tijdens het telefoongesprek met Sophia. Wanneer Leopold met zijn goede vriend Julien praat, durft hij wel te kiezen voor een tussentaligere variëteit. Hij spreekt Julien aan met *gij* en gebruikt een afwijkende verbuiging van het werkwoord *zijn*. Verder staan er ook nog H-deleties ('*ier*', '*ad*' en '*eb*'), T-deleties (*nie*' en *me*'), een auslaut *t* die stemhebbend wordt voor een klinker (*dad is*), een dubbele negatie (*niemand nie*'), een sjwa-apocope voor een klinker (*tant*' *Ada*) en een tussenwerpsel (*enfin*) in dit fragment..

De variëteit die Leopold kiest, is niet alleen afhankelijk van de persoon met wie hij spreekt. Zijn taalgebruik wordt ook beïnvloed door zijn emoties. Wanneer hij zich kwaad maakt, spreekt hij veel tussentaliger. In het onderstaande fragment vliegt hij (L) uit tegen zijn nieuwe huishoudster Alina (AL), die haar neus graag in andermans zaken steekt.

(L)**Da**' zijn **uw** zaken niet. Net zo min **dat** **'et** mijn zaken zijn **'oe gij da**' kindje **gaat** grootbrengen. alleen. Sorry, ik had dat niet mogen zeggen. **Da**' was gemeen. Het spijt me.
 (AL) Nee, mijn schuld. Ik veel *praten*.
 (L) Nee. Helemaal niet, ik...Alina, ik hou ervan om met u te praten.

In het bovenstaande fragment spreekt hij Alina aan met *gij*. Daarnaast staan er ook T-deleties (*da*'), H-deleties ('*et*' en '*oe*') en een afwijkend gebruik van het werkwoord *gaan* in deze tekst. Opvallend is ook dat Leopolds taalgebruik standaardtaliger wordt naarmate hij kalmeert en zich excuseert.

5 Resultaten van de analyses

Nu het taalgebruik van de belangrijkste personages uit de films geanalyseerd is, kan er een antwoord geven worden op twee van de drie onderzoeksvragen die centraal werden gesteld in het eerste hoofdstuk: Hoe nieuw is tussentaal in Vlaamse films? en Hoe tussentalig is het taalgebruik van de acteurs in Vlaamse films? Tot slot worden ook de bevindingen in verband met het schuifknoppenmodel geformuleerd.

5.1 Hoe nieuw is tussentaal in Vlaamse films?

In de films van 2006-2008 is tussentaal zeer goed vertegenwoordigd. Na de berekening van de tussentaalindexen kan er besloten worden dat acht van de elf personages een gewogen gemiddelde hebben dat hoger ligt dan 50 procent. Met topscores van 81,44 procent, 78,70 procent en 78,10 procent respectievelijk van Luc (acteur Bruno Vanden Broecke in *Loft*), Vincent (acteur Filip Peeters in *Loft*) en Koen (acteur Axel Daeseleire in *Windkracht 10*). Deze resultaten liggen veel hoger in vergelijking met de tussentaalindexen die berekend werden op basis van de transcripties van de films uit 1983-1985. Slechts drie van de negen personages hebben een gewogen gemiddelde boven de 50 procent. Het gaat om Zaman (acteur Marc Janssen), Frank (acteur Herbert Flack) en Katie (actrice Mieke Bouve), de drie personages uit de film *Zaman*. De personages met de laagste scores waren: Deleye (acteur Josse De Pauw in *Wildschut*), Dalsum (acteur Werchter Van Der Sarren in *Wildschut*) en Pipó (acteur Mark Verstraete in *Springen*). Hun gewone gemiddelden waren respectievelijk 3,61; 3,57 en 0,48 procent. We kunnen dus besluiten dat er in de oudere Vlaamse films wel degelijk al tussentaal te horen is. De hoofdvariëteit die in deze films gehanteerd wordt, is weliswaar Standaardnederlands, maar af en toe wordt er door de acteurs aan *code switching* gedaan. Er zijn ook acteurs die toen al gedurende de hele film tussentaal spreken, denk maar aan Mieke Bouve in de rol van Katie in de film *Zaman*.

In hoofdstuk 2.4.2 werd al vermeld dat de huidige Vlaamse acteurs in samenspraak met de regisseur vaak kiezen voor tussentaal, omdat de personages dan geloofwaardiger overkomen bij het publiek. In oudere films wordt vooral voor standaardtaal als hoofdvariëteit gekozen om praktische en pedagogische redenen. Een film maken kost veel geld, daarom wil men een zo groot mogelijk publiek aanspreken (Vlamingen én Nederlanders). Typisch voor oudere Vlaamse films is dan ook de gemengde cast. Regisseurs werken samen met populaire

Vlaamse én Nederlandse acteurs. Vermits de films ook voor het Nederlandse publiek begrijpbaar moesten zijn, spreken de Vlaamse acteurs standaardtaal. Dat het gebruik van standaardtaal zowat in alle filmgenres kon, bewijzen de komedie *Springen*, de actiefilm *Wildschut* en de historische film *De leeuw van Vlaanderen*. Daarnaast mogen we niet vergeten dat de openbare omroep al sinds zijn ontstaan in 1930 model wou staan voor een Standaardnederlands dat zo goed mogelijk aansloot bij de Noord-Nederlandse norm (Van Hoof 2012:167). Door de acteurs in de films standaardtaal te laten spreken, konden veel Vlamingen in contact gebracht worden met de standaardtaal.

Toch is -zoals al bleek uit de tussentaalindexen- standaardtaal niet de enige variëteit die gehoord kan worden in deze oudere films. In *Wildschut* wordt aan *code switching* gedaan door de Vlaamse acteur Werchter van der Sarren en spreekt de vrouw van de sheriff tussentaal. In *De leeuw van Vlaanderen* spreken enkele figuranten tussentaal en schakelt ook Jan Breydel over van standaardtaal naar tussentaal wanneer hij zich niet langer richt tot de Franse edelen, maar tot zijn goede vriend. In de film *Springen* schakelt acteur Herbert Flack over naar een iets tussentaligere variant wanneer hij een dronken of boze Axel moet spelen. In één scène was ook het Antwerpse dialect te horen uit de mond van een figurant. In de film *Zaman* wordt in tegenstelling tot de andere oudere films niet overwegend standaardtaal gesproken. Zo spak Katie, de dochter van Zaman, gedurende de hele film tussentaal. Behalve tussentaal was in deze film ook het Antwerpse dialect goed vertegenwoordigd.

Wat het taalgebruik in de recente film *Loft* betreft, kon er vastgesteld worden dat er bijna alleen maar tussentaal wordt gesproken en dat door alle personages. Er zijn slechts twee personages die in sommige situaties overschakelen naar standaardtaal: Chris Van Outryve (Koen De Bouw) en de vrouwelijke ondervraagster. Ook in *Windkracht 10* spreken alle personages tussentaal. De C.O. Jean-Louis (acteur Warre Borgmans) en de boordcommandant Marc (acteur Koen De Bouw) spreken het meest standaardtalig met een gewogen gemiddelde van respectievelijk 27,27 en 47,67 procent. Koen (acteur Axel Daeseleire) sprak het meest tussentalig. Het gewogen gemiddelde van zijn tussentaalindex bedroeg 78,10 procent. In tegenstelling tot de andere twee recente films, *Loft* en *Windkracht 10*, is de komedie *Man zkt vrouw* niet over de hele lijn tussentalig. In *Man zkt vrouw* zijn immers alle mogelijke varianten van het Nederlands te horen. Er zijn personages die enkel standaardtaal spreken (de nieuwe directeur Bastijns) en die enkel dialect spreken (Ingrid). De twee hoofdpersonages van de film, Leopold (acteur Jan Decler) en Julien (acteur Wim Opbrouck), doen aan *code*

switching afhankelijk van hun gesprekspartner en hun emoties. Met elkaar spreken de twee hoofdpersonages tussentaal.

Het taalgebruik van de acteurs Herbert Flack, Koen De Bouw en Jan Declair werd twee keer geanalyseerd, aangezien ze in twee films een belangrijke rol speelden. Herbert Flack speelt in *Zaman* de rol van Frank Callens. Gedurende de hele film blijft Frank tussentalig spreken, slechts één keer is er een *code switching* naar een iets standaardtaligere variëteit tijdens een formeel telefoongesprek met een inlichtingendienst. Twee jaar later speelt Flack in *Springen* de rol van Axel. Axel spreekt bijna voortdurend standaardtaal. De auteur past dus duidelijk zijn taalgebruik aan, aan de rol die hij moet spelen. Koen De Bouw speelde in *Loft* de psychiater Chris. Over het algemeen hanteert Chris een tussentalige variant. Af en toe schakelt hij over naar standaardtaal bijvoorbeeld wanneer hij voor de eerste keer Ann Marrai ontmoet. In de film *Windkracht 10* vertolkte Koen De Bouw de rol van de boordcommandant van de *Sea King-crew*, Marc. Marc spreekt tussentaal met zijn collega's, maar wanneer hij voor een groot publiek moet spreken, kiest hij voor standaardtaal. Jan Declair ten slotte speelde in de oudere film *De leeuw van Vlaanderen* de rol van Jan Breydel. In deze rol spreekt hij wel overwegend, maar niet voortdurend vlekkeloos standaardtaal. Wanneer Jan Breydel zich niet langer richt tot de Franse edelmannen, maar tot zijn vriend Willem schakelt hij over van standaardtaal naar tussentaal. Onlangs vertolkte Jan Declair ook een hoofdrol in de film *Man zkt vrouw*. Het gewogen gemiddelde van de tussentaalindex lag voor deze film een stuk hoger. Zijn keuze voor het gebruik van tussentaal of standaardtaal hing in deze film niet alleen af van zijn gesprekspartner. Ook een verandering in zijn emoties beïnvloedde zijn taalgebruik.

In de analyses werd er vaak gewezen op *code switching*. Samenvattend kan er gesteld worden dat acteurs om verschillende redenen aan *code switching* doen. Ten eerste wordt het taalgebruik van de acteurs beïnvloed door de situatie. Het ligt voor de hand dat er in formelere situaties gekozen wordt voor een standaardtaligere variëteit van het Nederlands. Om die reden spreekt Koen De Bouw in de rol van Marc in *Windkracht 10* standaardtaal wanneer hij de dagplanning van de luchtmacht overloopt voor een groot publiek. Ten tweede wordt het taalgebruik ook beïnvloed door de gesprekspartner van de acteur. Julien (acteur Wim Opbrouck) en Leopold (acteur Jan Declair) zijn al jarenlang zeer goede vrienden. Het zou vreemd zijn als deze personages standaardtaal met elkaar zouden spreken. Wanneer men iemand voor het eerst ontmoet, is het wel normaal dat er gekozen wordt voor een hogere

variëteit. Vandaar dat Chris (acteur Koen De Bouw) standaardtaal spreekt met Ann Marrai (Veerle Baetens) tijdens hun eerste ontmoeting. Een derde type *code switching* dat vastgesteld kon worden, is de *code switching* die plaatsvindt onder invloed van de veranderende emoties van de spreker. In het taalgebruik van Deleye (acteur Josse De Pauw) in de film *Wildschut* kwamen opvallend meer tussentalige lexicale elementen voor, wanneer hij zich boos maakte. Dat *code switching* ook een humoristisch effect kan teweegbrengen, wordt bewezen in de komedie *Man zkt vrouw*. Julien praat meestal tussentaal, maar past wel zijn taalgebruik aan wanneer hij met de Russische huishoudster Alina spreekt. Hij probeert een hogere variëteit te spreken en last Engelse woordjes in zijn Nederlandse zinnen in om beter begrepen te worden door Alina. Aangezien de kennis van het Engels bij Julien zeer beperkt is en Alina hem ook begrijpt zonder de Engelse woorden, krijgt zijn taalgebruik een komisch effect.

5.2 Het schuifknoppenmodel

In het hoofdstuk methodologie werd het schuifknoppenmodel voorgesteld. Dit nieuwe, geïntegreerde model van omgangstaal en standaardtaal werd bedacht door De Caluwe (2009:17). Het model biedt een aantal interessante voordelen. Het houdt bijvoorbeeld rekening met het feit dat omgangstaal en standaardtaal voor het grootste stuk zowel op fonologisch, lexicaal als morfo-syntactisch vlak overlappen. Goossens (2000:7) wees er al op dat de uitspraak van tussentaal standaardtalig is. Dialectische klanken zijn dus niet te horen in tussentaal. In bijlage 2 werd er een lijst opgesteld van alle woorden die niet tot de neutrale² standaardtaal behoorden. Hoewel deze lijst redelijk omvangrijk is, behoren de meeste woorden die de acteurs gebruiken wanneer ze tussentaal spreken tot de neutrale standaardtaal. Een tweede voordeel is dat dit model beantwoordt aan de resultaten uit analyses van reëel taalgebruik. Uit die analyses bleek dat de keuze voor een omgangstalige of standaardtalige variant geen alles-of-niets kwestie is en dus niet met een aan/uit-knop kan worden voorgesteld (De Caluwe 2009:18).

In deze scriptie wordt in de eerste plaats met dit model gewerkt, omdat het toelaat te onderzoeken of een bepaalde verschuiving van een kenmerk in de richting van de omgangstaal, andere kenmerken activeert en ook laat opschuiven in de richting van de omgangstaal. Hieronder zullen de schuifknoppenmodellen die opgesteld werden op basis

² met de term neutraal wordt bedoeld dat het woord in Van Dale 2005 of Prisma online geen label krijgt.

van de tussentaalindexen vergeleken worden. Daarna proberen we te achterhalen of bepaalde tussentaalkenmerken correleren. Het schuifknoppenmodel dat gebruikt wordt in deze scriptie is een variant op het schuifknoppenmodel dat bedacht werd door De Caluwe (2009:17).

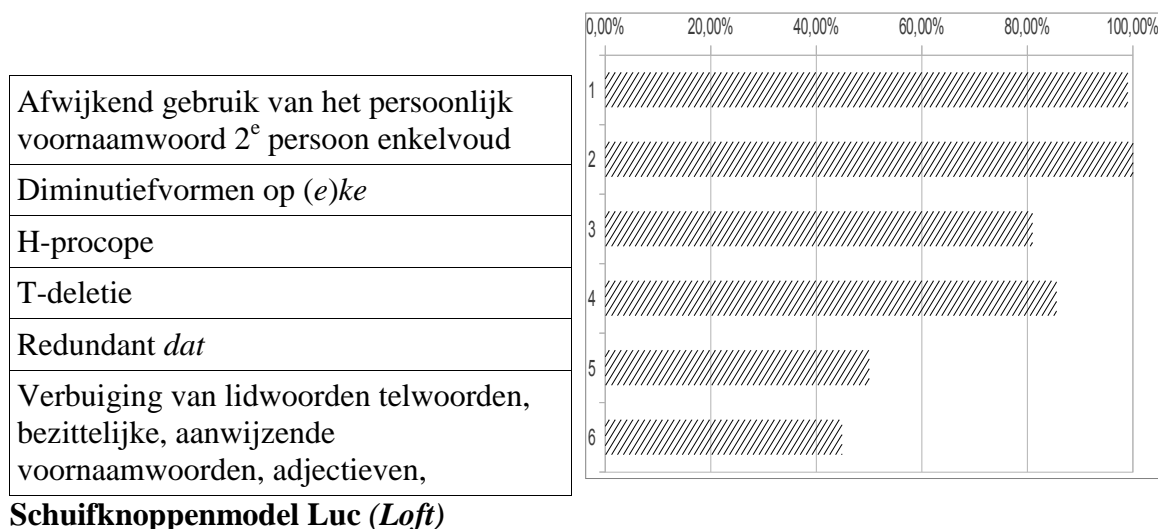
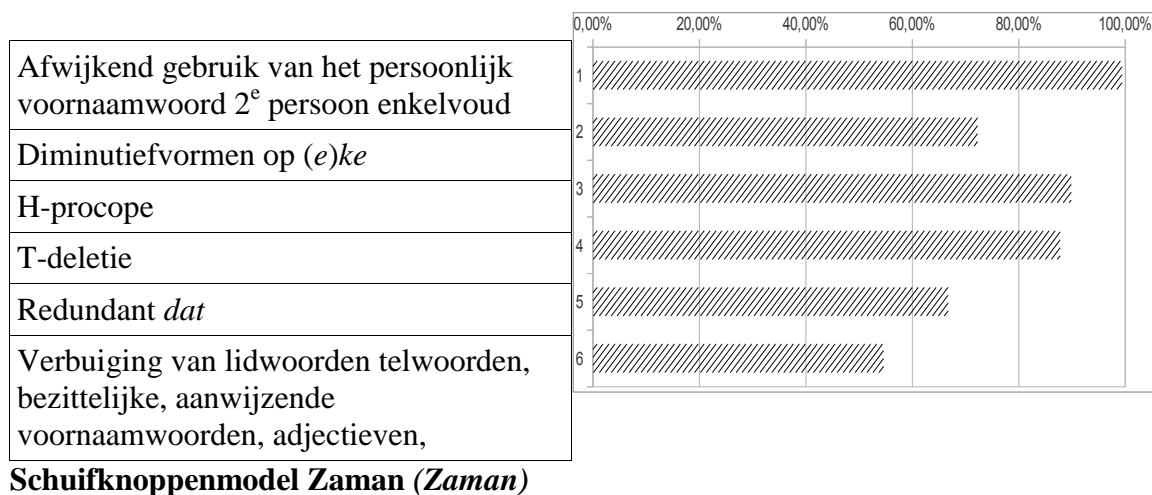
In bijlage 4 kunnen alle schuifknoppenmodellen teruggevonden worden die opgesteld werden op basis van de tussentaalindexen. In enkele films zoals *Wildschut*, *Springen* en *De leeuw van Vlaanderen* wordt bijna alleen standaardtaal gesproken. De H-procopes en T-deleties die af en toe voorkomen in het taalgebruik van deze films passen beter onder de noemer informele standaardtaal dan tussentaal. Voor dit onderdeel concentreren we ons op de films waarin vooral tussentaal wordt gesproken: *Zaman*, *Loft*, *Windkracht 10* en *Man zkt vrouw*.

Opvallend is dat het tussentalige persoonlijk voornaamwoord 2° persoon enkelvoud (*ge/gij* in plaats van *je/jij*) in de tussentaalindex van alle personages uit de vier laatstgenoemde films tussen de 87,23 en de 100 procent bedraagt. Aangezien enkel dit tussentaalkenmerk door alle personages bijna voortdurend wordt gebruikt, zal in wat volgt onderzocht worden of de verschuiving van dit kenmerk in de richting van de omgangstaal, andere kenmerken beïnvloedt en ook laat opschuiven in de richting van de omgangstaal. In wat volgt proberen we dus het gebruik van de andere vijf tussentaalkenmerken in relatie te brengen met het gebruik van het *ge/gij*-systeem.

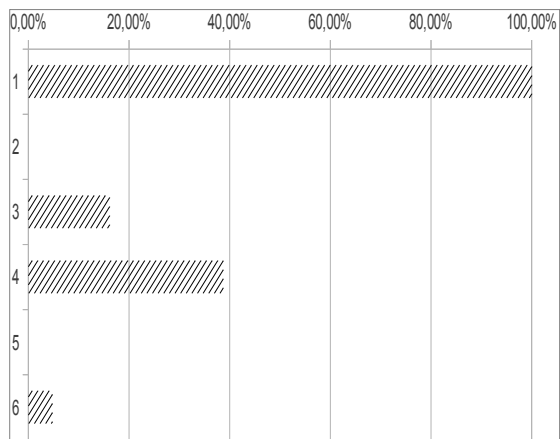
Het kenmerk 'redundant *dat*' wordt niet noodzakelijk gebruikt wanneer het *ge/gij*-systeem gehanteerd wordt. Leopold en Julien uit de komedie *Man zkt vrouw* en Marc, Rick en Jean-Louis uit *Windkracht 10* gebruiken immers geen enkele keer redundant *dat*, maar wel vaak *ge/gij*. Ook lijkt het gebruik van het *ge/gij*-systeem de diminutievorming op *-ke* niet te beïnvloeden. Katie uit *Zaman* en Jean-Louis, Rick, Alex en Marc uit *Windkracht 10* vormden geen enkele keer een verkleinwoord met het suffix *-ke*. Wat wel voorkomt in het taalgebruik van ieder personage uit *Zaman*, *loft*, *Windkracht 10* en *Man zkt vrouw* zijn H-procopes, T-deleties en de verbuiging van lidwoorden, telwoorden, voornaamwoorden en adjectieven. Als we de percentages van het gebruik van het *ge/gij*-systeem en de flexie van adnominale woorden vergelijken, zien we dat het eerstgenoemde tussentaalkenmerk bij bijna elk personage bijna 100 procent bedraagt. De flexie van adnominale woorden daarentegen ligt bij 7 van de 14 personages onder de 50 procent. Er kan dus niet besloten worden dat door het gebruik van het persoonlijk voornaamwoord *ge/gij*, het toepassen van flexie in adnominale woorden wordt beïnvloed. Wat nu nog overblijft zijn de H-procopes en T-deleties. Als we de percentages van de H-procopes en T-deleties vergelijken, merken we dat deze percentages

bijna altijd heel dicht bij elkaar liggen. Waarschijnlijk stimuleert het gebruik van H-procopes de T-deleties en omgekeerd. Een link tussen H-procopes en T-deleties aan de ene kant en het gebruik van het *ge/gij*-systeem aan de andere kant kan dan weer niet afgeleid worden uit onze gegevens.

De onderstaande schuifknoppenmodellen van Zaman, Luc, Jean-Louis en Rick tonen mooi aan dat de H-procopes en T-deleties ongeveer in dezelfde mate voorkomen. De percentages van de H-procopes en T-deleties liggen niet per se zeer hoog, omdat het percentage van het *ge/gij*-systeem hoog ligt (zie schuifknoppenmodel van Jean-Louis). Hieruit kan er afgeleid worden dat er enkel een link is tussen H-procopes en T-deleties en niet tussen H-procopes en T-deleties aan de ene kant en het *ge/gij*-systeem aan de andere kant. De absolute aantallen die horen bij de onderstaande schuifknopmodellen kunnen teruggevonden worden onder hoofdstuk 4.

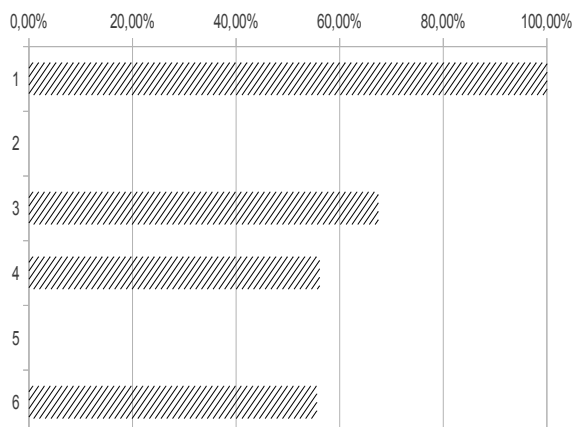

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutiefvormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

Schuifknoppenmodel Jean-Louis (*Windkracht 10*)

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutiefvormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

Schuifknoppenmodel Rick (*Windkracht 10*)

6 Inventaris van tussentaalkenmerken die voorkwamen in het filmcorpus

Nadat alle films getranscribeerd waren en het taalgebruik van de personages geanalyseerd was, werd een inventaris gemaakt van alle soorten tussentaalkenmerken die voorkwamen in het taalgebruik van de gekozen personages. In het eerste deel van dit hoofdstuk worden deze tussentaalkenmerken gerangschikt volgens de categorieën: fonologie, morfologie, syntaxis en lexicon. In het tweede deel van dit hoofdstuk wordt er een antwoord gegeven op de derde onderzoeksvraag van deze scriptie: welke tussentaalkenmerken komen het vaakst voor in Vlaamse films?

6.1 Tussentaalkenmerken in het filmcorpus

Een uitgebreide inventaris van mogelijke tussentaalkenmerken werd door De Ridder (2007: 40-51) al samengesteld. Hij maakt in zijn scriptie een onderscheid tussen fonologische, morfologische, syntactische en lexicale tussentaalkenmerken. Wat de syntactische kenmerken betreft, maakt hij een onderscheid tussen de kenmerken die typisch zijn voor tussentaal en de kenmerken die ook in de informele standaardtaal gebruikt kunnen worden (De Ridder 2007:47-51). Er werd gecontroleerd of de tussentaalkenmerken in zijn corpus ook in het filmcorpus terugkomen en of er nog andere tussentaalkenmerken voorkomen die niet vermeld werden in het werk van De Ridder (2007:40-51).

6.1.1. Kenmerken van tussentaal die ook voorkomen in de inventaris van De Ridder (2007: 40-51)

6.1.1.1 Fonologische kenmerken

1. *H-procope*
(de sheriff in de film *Wildschut*) **Wad ‘eef**t ie?
2. *Apocope en syncope bij functiewoorden en inhoudswoorden*
(Axel in de film *Springen*) Goeiemorgen ja, **me**’ wie spreek ik?
3. *apocope van eind-schwa als het volgende woord met een vocaal begint*
(Jean-Louis in de film *Windkracht 10*) Roep **z**’ allemaal op.
4. *apocope auslaut-d in werkwoordstammen eindigend op /nd/*
kwam niet voor in het filmcorpus
5. *invoegen van verbindings -n tussen twee vocalen*
(Vincent in de film *Loft*) iedereen is ‘**ier, behalven ‘ij.**
6. *progressieve in plaats van regressieve assimilatie*
(Vincent in de film *Loft*) Blijf **taar** af, Chris.
7. *auslaut -t/-f wordt -d/-v voor vocalen*
(Sarah in de film *Loft*) Ja, nog. Ja, **dad** is helemaal **nie**’ slecht eigenlijk voor zo'n **ouden** vent.
(Julien in de film *Man zkt vrouw*) **Braay** e.

8. *invoegen van klanken/lettergrepen*

(Julien in de film *Man zkt vrouw*) Een veel **ten dikken** Russische **kop**.

9. *der, derover*

(Chris in de film *Loft*) Maar... **Der** gebeurt **niks** voor we honderd procent zeker zijn.

6.1.1.2. Morfologische kenmerken

10 *verbuiging van de lidwoorden en telwoorden*

(de sheriff in de film *Wilschut*) **Ne** ranch in Texas, een zwembad voor jou en een eigen veestapel voor mij.

(Koen in de film *Windkracht 10*) **énen** keer en gedaan.

11 *verbuiging van de bezittelijke en aanwijzende voornaamwoorden*

(Koen in de film *Windkracht 10*) **Diene** medic zit in **uwe kop**

12 *afwijkend gebruik van persoonlijke voornaamwoorden*

(Jan Breydel in de film *De leeuw van Vlaanderen*) **Maakt ta' ge** wekomt.

13 *afwijkende bezittelijke voornaamwoorden*

(Chris in de film *Loft*) **Zie ma' da' 't nie'** in **ulle** gezicht ontploft.

14 *afwijkende verbuiging adjectieven*

(Marc in de film *Windkracht 10*) oefenvluchtje voor de **nieuwen** duiker.

15 *diminuering van substantieven met -ke, -eke, -ske.*

(Zaman in de film *Zaman*) tof **vrouwke jong**.

16 *diminuering van bijwoorden met -(e)ke(s)*

(Zaman in de film *Zaman*) Wacht **efkes Bobke**.

17 *clitische vormen van persoonlijke voornaamwoorden*

Koen in de film *Windkracht 10*) Weet **e** nog?

18 *afwijkende meervouden*

kwam niet voor in het filmcorpus

19 *afwijkende werkwoordsvormen*

(Rick in de film *Windkracht 10*) en 't is t' 'open dat er geen 'aar op **sta'**.

20 *imperatief + -t*

(De Coninck in de film *De leeuw van Vlaanderen*) Daarom, Bruggelingen, **blijft** waakzaam!

21 *afwijkend formeel paradigma van het werkwoord 'zijn'*

(Marleen in de film *Windkracht 10*) Alleen ik ben wel bij 'em gebleven. **Gij zij'** gaan lopen.

6.1.1.3 Lexicale kenmerken

22 *onomasiologische alternatieven en lexicale afwijkingen*

(vader Deleye in *Wildschut*) Als wij **niks** doen, doen zij ook **niks**.

23 *hypercorrecties*

kwam niet voor in het filmcorpus

24 *persoonsnamen op -er*

(Frederick in de film *Loft*) Zou **gij nie'** beter stoppen **me'** zuipen, **alcoholieker**

25 *gebruik van het aanwijzend voornaamwoord 'zo'n' in plaats van 'zulke'*

(Vincent in de film *Loft*) Want **zo'n** vrienden zijn we

26 *gebruik van 'vanals' in plaats van het voegwoord 'zodra'*

kwam niet voor in het filmcorpus

27 *fout tegen het enkelvoud/meervoud bij tijdsaanduidingen*

(Luc in de film *Loft*) Nu hebben we twee **uur** om voor alibi's te zorgen en alles in scène te zetten.

(Luc in de film *Loft*) die was toch op **uw** opening een paar **maand geleje?**

28 *tussenwerpsels*

(Jan Breydel in de film *De leeuw van Vlaanderen*) **Awel**, daar **gaan** ze ‘**em** toch **nie**’ ophangen?

29 *archaïsmen*

kwam niet voor in het filmcorpus

6.1.1.4 Syntactische kenmerken 1

30 *consecutieve en finale dat-zinnen*

kwam niet voor in het filmcorpus

31 redundant/expletief en versterkend gebruik van ‘dat’ bij voegwoorden en voornaamwoorden

(Koen in de film *Windkracht 10*: **Ge** vraagt **nie**’ **wa**’ **da**’ we **gaan** doen?)

32 *hulpwerkwoord ‘moeten’ in hypothetische zinnen*

kwam niet voor in het filmcorpus

33 *voorzetsels in plaats van achterzetsels*

kwam niet voor in het filmcorpus

34 *doorbreking van de werkwoordelijke eindgroep*

Is dit wel een kenmerk van tussentaal?

35 *geen –s bij adjectieven na ‘iets’, ‘veel’,...*

(Jean-Louis in de film *Windkracht 10*) Ik stel voor dat u nu iets **droog** aantrekt, want u maakt een plasje in mijn kantoor.

36 *beknopte bijzin + te- infinitief ingeleid door ‘voor/van’ in plaats van ‘om’*

(Zaman in de film *Zaman*) Ik ‘**ad u**’ toch gevraagd **van** de dagorders door te nemen.

37 *werkwoorden zonder ‘te’*

kwam niet in het filmcorpus voor

38 *afwijkend gebruik van ‘gaan’*

(Jan Breydel in de film *De leeuw van Vlaanderen*) **Awel**, daar **gaan** ze ‘**em** toch **nie**’ ophangen?

6.1.1.5 Syntactische kenmerken 2

39 *gebruik van lidwoorden bij persoonsnamen*

(Luc in de film *Lof*) Marnix en Chris zijn onderweg, **de** Filip die kon ik **nie**’ bereiken.

40 *subjectsreduplicatie*

(Marc in de film *Windkracht 10*) Ga **de gij nie**’ mee?

41 *presentatief ‘t in plaats van ‘er’*

(Julien in de film *Man zkt vrouw*) **Awel wad** is ‘**t**? **Ge** zit in ‘**t tonker.**

42 *afwijkend gebruik van betrekkelijke voornaamwoorden ‘die’ en ‘dat’*

kwam niet voor in het filmcorpus

43 *redundant gebruik van ‘geworden/geweest’ in passieve zinnen*

(Leopold in de film *Man zkt vrouw*) ja, Julien die is er heilig van overtuigd dat ‘**em** een onbestemd aantal kere ontvoerd is **geweest** door ufo’s.

44 *dubbele negatie*

(Leopold in de film *Man zkt vrouw*) Ze kende **niemand nie**’ hier en **z**’ ‘**ad** geen geld.

45 *afwijkend gebruik van voornaamwoorden*

kwam niet voor in het filmcorpus

46 *gebruik van congruerend voegwoord*

kwam niet voor in het filmcorpus

47 *als in afhankelijke vragen*

kwam niet voor in het filmcorpus

48 rechtse plaatsing van het negatiepartikel 'niet'

(Koen in de film *Windkracht 10*) Daar is 't een klein beetje te laat voor **nie'**?

49 afwijkende voegwoordconstructies van vergelijking

(Koen in de film *Windkracht 10*) Ja, 'elemaal alleen, **gelijk ne** grote jongen

50 'als' als voegwoord van tijd

kwam niet voor in het filmcorpus

6.1.2 Kenmerken van tussentaal die niet voorkomen in de inventaris van De Ridder (2007: 40-51)

In de transcripties komen een aantal niet-standaardtalige elementen voor die niet in de inventaris van De Ridder (2007:40-51) worden beschreven, maar die na overleg met mijn promotor Johan De Caluwe toch onder de categorie tussentaal geplaatst mogen worden. In de onderstaande lijst worden de tussentaalkenmerken die in het filmcorpus bij minstens twee personages voorkomen, vermeld.

6.1.2.1 Fonologische kenmerken

1. apocope van 'aar', 'oor' en 'eer'.

Bij éénlettergrepige woorden die eindigen op *aar*, *oor* of *eer*, kunnen de laatstgenoemde klanken in tussentaal weggelaten worden.

(Vincent in de film *Loft*) **Ma'** 'et idee **da'** ge ergens naartoe kunt, in alle stilte.

2. -d wordt vervangen door een -w of -j

Vooral bij adjectieven en werkwoordsvormen wordt een *-d* in tussentaal soms vervangen door een *-w* of *-j*

(Rick in de film *Windkracht 10*) Ik ga naar **beneje**.

6.1.2.2 Morfologische kenmerken

3. de meervoudsvorm van 'uur' gebruiken bij het noemen van een tijdstip

In de standaardtaal verschijnt een substantief in de meervoudsvorm na een telwoord hoger dan één. Enkel in dialecten en tussentaal wordt deze regel soms ook gehanteerd bij het noemen van een tijdstip.

(Zaman in de film *Zaman*) Luister, Twee weken geleden ziet een patrouille van de mobiele **nen** man uit een bouwwerf komen om twaalf **uren** 's nachts

6.1.2.3 Syntactische kenmerken

4. *Het gebruik van een objectsvorm in plaats van een subjectsvorm bij persoonlijke voornaamwoorden.*

De derde persoon mannelijk enkelvoud van het persoonlijk voornaamwoord kan in tussentaal in de objectsvorm verschijnen, wanneer het voornaamwoord de functie van subject in een zin heeft.

(Zaman in de film *Zaman*) **Wad 'ad 'em** te vertellen?

5. *Verkeerd gebruik van het bepaald lidwoord*

Het Nederlands heeft twee bepaalde lidwoorden: *de* en *het*. *het* wordt enkel gebruikt in combinatie met een enkelvoudig onzijdig woord. In alle andere gevallen wordt er in de standaardtaal gebruik gemaakt van *de*. In tussentaal wordt deze regel niet altijd gevolgd.

(Chris in de film *Loft*) 't is nu **de** moment

6. *Verkeerd gebruik van het hulpwerkwoord 'hebben' of 'zijn' in een voltooide tijd.*

Als we de twee onderstaande zinnen vergelijken, merken we dat de zin met het hulpwerkwoord *zijn* gebruikt wordt in combinatie met een onovergankelijk (intransitief) werkwoord dat een verandering van de toestand waarin het onderwerp zich bevindt, uitdrukt. De zin met het hulpwerkwoord *hebben* wordt gebruikt in combinatie met een overgankelijk (transitief) werkwoord.

(eerste voorbeeldzin) Zij is vertrokken.
(tweede voorbeeldzin) Ik heb de griep gehad.

Het werkwoord *hebben* wordt ook gebruikt in combinatie met alle onovergankelijke werkwoorden die geen verandering van toestand van het onderwerp uitdrukken (home page elektronische ANS). Deze algemene regels in verband met het gebruik van de hulpwerkwoorden *hebben* of *zijn* worden in tussentaal vaak geschonden. In het onderstaande voorbeeld staat een onovergankelijk werkwoord (inbreken) dat geen verandering van toestand van het onderwerp uitdrukt, in combinatie met het hulpwerkwoord *zijn*.

(Vincent in de film *Loft*) **Langs waar zijn** ze ingebroken?

6.2 De meest en minst gebruikte tussentaalkenmerken in het filmcorpus

Nu we weten welke tussentaalkenmerken in het filmcorpus voorkomen, kan er in dit hoofdstuk onderzocht worden welke kenmerken het vaakst voorkomen en welke zo goed als afwezig waren. We beperken ons tot de twintig personages van wie we in hoofdstuk 4 het taalgebruik geanalyseerd hebben.

Om na te gaan welke tussentaalkenmerken het frequentst voorkomen in het filmcorpus, werd in een Excelbestand aangekruist welke kenmerken voorkwamen bij een bepaald personage (zie bijlage 3). Hieronder staat de tabel met de tien meest voorkomende tussentaalkenmerken in het taalgebruik van de twintig personages. In de tweede kolom van deze tabel wordt de categoriale status van het kenmerk vermeld. In de derde kolom wordt het tussentaalkenmerk beschreven en in de laatste kolom wordt het aantal personages vermeld bij wie het kenmerk in de transcripties werd teruggevonden.

Rangschikking	Cat.	Kenmerken	Aantal personages
1.	fon	H-procope	18
2.	fon	Apocope en syncope bij functie- en inhoudswoorden	18
3.	fon	Auslaut <i>-t</i> wordt <i>-d</i> voor vocalen	17
4.	lex	Onomasiologische alternatieven en lexicale afwijkingen	16
5.	morf	Afwijkend gebruik van persoonlijke voornaamwoorden <i>ge/gij</i>	15
6.	morf	Verbuiging van lidwoorden en telwoorden	15
7.	Syn 1	Afwijkend gebruik van <i>gaan</i>	14
8.	fon	Apocope van eind schwa voor vocaal	14
9.	morf	Verbuiging van de bezittelijke en aanwijzende voornaamwoorden	13
10.	morf	Afwijkende verbuiging van adjectieven	13

Top tien meest voorkomende tussentaalkenmerken

In de top tien komen zowel fonologische, morfologische, syntactische als lexicale kenmerken voor. De drie meest voorkomende kenmerken van tussentaal zijn fonologische kenmerken. Dat de H-procope en de apocope/syncope van functie- en inhoudswoorden in het taalgebruik van bijna alle personages voorkomen is niet verwonderlijk, omdat deze kenmerken ook frequent te horen zijn in de informele variant van de standaardtaal. Op de vijfde plaats in de rangschikking staat een morfologisch kenmerk dat typisch is voor tussentaal: het afwijkend gebruik van persoonlijke voornaamwoorden. In de film *Windkracht 10* gebruikten de meeste personages consequent dit tussentaalkenmerk.

Er is geen enkel tussentaalkenmerk dat in het taalgebruik van alle personages terug te vinden is. Dit komt omdat bepaalde personages uit de oudere films vlekkeloos standaardtaal spreken gedurende de hele film. Toen de tussentaalindexen berekend werden op basis van het taalgebruik van Deleye (acteur Josse De Pauw in *Wildschut*), Dalsum (acteur Werchter Van Der Sarren in *Wildschut*) en Pipo (acteur Mark Verstraete in *Springen*) bleken de gewone gemiddelden zeer laag te liggen: respectievelijk 3,61; 3,57 en 0,48 procent.

Verder valt er op dat er slechts één syntactisch tussentaalkenmerk voorkomt in de top 10: het afwijkend gebruik van *gaan*. Vooral de acteurs die meespelen in de recentere films, gebruiken vaak het werkwoord *gaan* in puur futurale betekenis.

Hieronder volgt een tabel met de tien minst gebruikte tussentaalkenmerken die voorkomen in het filmcorpus.

rangschikking	Cat.	kenmerken	Aantal personages
1.	Syn 2	Rechtse plaatsing van het negatiepartikel <i>niet</i>	1
2.	Syn 2	Afwijkende voegwoordconstructies van vergelijking	1
3.	Syn 2	Afwijkend gebruik van voornaamwoorden	1
4.	Syn 2	Redundant <i>geworden/geweest</i> in passieve zinnen	1
5.	Syn 1	Geen –s bij adjectieven na iets, veel, ...	1
6.	Fon	Invoegen van klanken en lettergrepen	1
7.	Syn 2	Presentatief ‘t in plaats van <i>er</i>	2
8.	Syn 1	Beknopte bijzin + <i>te</i> -infinitief ingeleid door <i>voor/van</i> in plaats van <i>om</i>	2
9.	lex	Gebruik van het aanwijzend voornaamwoord <i>zo’n</i> in plaats van <i>zulke</i>	2
10.	fon	Invoegen van een verbindings <i>n</i> tussen twee vocalen	2

Top tien minst voorkomende kenmerken

In de tabel met de tien minst voorkomende kenmerken in het taalgebruik van de twintig personages staan vooral syntactische en lexicale elementen. De tussentaalkenmerken die onder de categorie *syn 1* geplaatst worden, zijn kenmerken die volgens De Ridder (2007:47) niet typisch voor tussentaal zijn. Deze kenmerken kunnen immers ook voorkomen in de informele standaardtaal. De syntactische kenmerken die onder de categorie *syn 2* geplaatst worden, zijn volgens De Ridder (2007:48) wel typisch voor tussentaal. Een afwijkende visie hierop werd teruggevonden bij Taeldeman (2008:27-28). Volgens hem bevat tussentaal drie soorten ingrediënten: standaardtalige, dia-en regiolectische en nieuwe, typisch tussentalige elementen. Het kenmerk dat op de vierde plaats in de bovenstaande tabel staat, redundant *geworden/geweest* in passieve zinnen, beschouwt Taeldeman (2008:28) als een voorbeeld van een standaardtalig ingrediënt van de tussentaal. Hij merkt wel op dat dit kenmerk tot de Belgische variant van de standaardtaal behoort en dat dit verschijnsel in Nederland

gewestelijk of incorrect klinkt. De Ridder (2007:50) beschouwt dit kenmerk –zoals u kan zien in de tabel- als een typisch tussentaalkenmerk (*syn 2*). Welke taalkundige gelijk heeft, is moeilijk te bepalen. Waarschijnlijk heeft De Ridder tijdens zijn opleiding geleerd dat overbodig *geweest/geworden* na een passivum in de voltooid tijd (bijvoorbeeld: hij is uitgescholden geworden door het volledige publiek) in de standaardtaal niet mag gebruikt worden. Naar mijn mening moet het gebruik van redundant *geweest/geworden* enkel afgekeurd worden in de geschreven standaardtaal. Aangezien het gebruik van dit kenmerk al zeer ingeburgerd is in de gesproken informele standaardtaal, zou ik het net als Taldeman categoriseren onder Belgisch-Nederlandse standaardtaal. Desalniettemin werd er omwille van de continuïteit voor dit kenmerk geen uitzondering gemaakt. De volledige classificering van De Ridder (2007:40-51) werd in deze scriptie overgenomen.

Hieronder wordt er een overzicht gegeven van de kenmerken die niet voorkomen in het taalgebruik van de twintig personages. Het gaat vooral om syntactische tussentaalkenmerken.

Cat.	Kenmerken
fon	Apocope van auslaut –d in werkwoordstammen eindigend op <i>nd</i>
Morf	Afwijkende meervouden
Syn 1	Hulpwerkwoord <i>moeten</i> in hypothetische zinnen
Syn 1	Voorzetsels in plaats van achterzetsels
Syn 1	Consecutieve en finale <i>dat</i> -zinnen
Syn 1	Werkwoorden zonder <i>te</i>
Syn 2	<i>Als</i> in afhankelijke vragen
Syn 2	Gebruik van congruerend voegwoord
Syn 2	Afwijkend gebruik van voornaamwoorden <i>die/dat</i>
Syn 2	<i>Als</i> als voegwoord van vergelijking
Lex	Gebruik van <i>vanals</i> in plaats van <i>zodra</i>
Lex	Hypercorrecties
Lex	archaïsmen

Niet voorkomende tussentaalkenmerken

Bepaalde tussentaalkenmerken zoals ‘hulpwerkwoord *moeten* in hypothetische zinnen’ komen wel voor in het taalgebruik van personages die in deze scriptie niet geanalyseerd werden.

(Miriam in de film *Loft*) **Vinde gij da’** nu **vo’** te lachen, **dikke?** **Uwen** maat zit tenminste in **me’** zijn vrouw. ‘K vraag mij af **wa’ gij** zou doen **moest** ik **da’ voorhebben**.

7 Conclusie

De afgelopen jaren werd al heel wat onderzoek verricht naar de opkomst en het gebruik van tussentaal in de media. In deze scriptie gaat de aandacht uit naar het gebruik van tussentaal in Vlaamse films. Vier oudere en drie recentere films werden geselecteerd waarbij er een zo groot mogelijke variëteit was van genres, regisseurs en acteurs. Dit onderdeel overloopt nog even de verschillende stappen van deze scriptie en formuleert de belangrijkste bevindingen en conclusies van het onderzoek.

In het eerste hoofdstuk werden drie centrale onderzoeksvragen afgebakend. We wilden te weten komen hoe nieuw tussentaal in Vlaamse films is, welke tussentaalkenmerken het vaakst voorkomen in Vlaamse films en hoe tussentalig het taalgebruik van de Vlaamse acteurs is. Vooraleer een antwoord te geven op deze vragen, werd er een algemene inleiding gegeven op het fenomeen tussentaal. In het tweede hoofdstuk werd het Vlaamse taallandschap in de 19^e, 20^e en 21^e eeuw beschreven. In Vlaanderen heeft zich immers een continuüm aan variëteiten van het Nederlands ontwikkeld met als twee uiterste polen de dialecten en de Belgisch-Nederlandse standaardtaal. Tussen de twee polen bevinden zich variëteiten die in meer of mindere mate kenmerken van beide polen hebben. In de jaren '50 en '60 van de 20^e eeuw probeerde men via ABN-acties de dialecten uit te roeien en wou men dat iedereen standaardtaal kon spreken. Aangezien de dialecten jarenlang werden gestigmatiseerd en de standaardtaal voor veel mensen als een zondagspak werd aangevoeld, was er nood aan een informele variëteit die zich onderscheidde van de dialecten én van de standaardtaal. De laatste jaren lijken de tussentalen zich te stabiliseren. Bepaalde elementen keren immers herhaaldelijk terug in het informele taalgebruik van de Vlamingen. Deze elementen worden de vaste ingrediënten van de tussentaal genoemd. Wat de toekomst van de tussentaal betreft, zijn de meningen verdeeld. Wat wel duidelijk is, is dat tussentaal steeds populairder wordt. Ze wordt door meer mensen gesproken en alsmaar meer kinderen worden opgevoed in tussentaal.

Eén van de factoren die zorgde voor de snelle groei van de tussentaal, is volgens De Caluwe (2006b:24) de “opvallende democratisering en informalisering van de omgangsvormen en van de media” (De Caluwe 2006b:24). Uit het taalcharter van de VRT, opgesteld door Ruud Hendrickx in 1998, bleek duidelijk dat de openbare omroep veel belang hecht aan het gebruik van standaardtaal in hun programma's, maar dialect en tussentaal zijn geenszins uitgesloten. In het charter van de VRT wordt er immers een oogje dicht geknepen als het over taalgebruik in een fictieprogramma gaat. In het programma Volt van de VRT werd er gepolst naar de

meningen van de acteurs en actrices wat het gebruik van tussentaal in fictieprogramma's en films betreft. De meeste acteurs vertelden in dit programma dat ze hun taalgebruik aanpassen aan de rol die ze spelen, omdat dit bijdraagt aan de geloofwaardigheid. Wanneer ze in de huid van een volksfiguur moeten kruipen, kiezen ze voor tussentaal, omdat tussentaal nu eenmaal de omgangstaal van het Vlaamse volk is.

Voor de diepgaande analyses van het taalgebruik in Vlaamse films, werd even stilgestaan bij de manier waarop het onderzoek naar het taalgebruik in oudere en recentere films gevoerd is. Hierbij werd er verantwoording afgelegd bij de keuze voor een bepaalde selectie van films en werd er een toelichting gegeven bij de methode die gebruikt werd om het taalgebruik te analyseren.

In het vijfde hoofdstuk werd het taalgebruik van bepaalde personages uit de films geanalyseerd. De tussentaalindex werd telkens berekend en er was aandacht voor *code-switching*. De resultaten van de analyses tonen aan dat tussentaal in de films van 2007-2009 zeer goed vertegenwoordigd is. In oudere films was er ook al tussentaal te horen, maar de hoofdvariëteit die in deze films gehanteerd wordt, is standaardtaal. Een film waarin voortdurend tussentaal wordt gesproken, is dus een recenter fenomeen. In hoofdstuk 2 werd al vermeld dat de huidige Vlaamse acteurs vooral voor tussentaal kiezen, omdat hun personages dan geloofwaardiger overkomen bij het publiek. In oudere films spelen nog andere facetten een rol bij de keuze voor een bepaalde taalvariëteit. In de jaren tachtig wou men de Vlamingen duidelijk maken dat Nederland en Vlaanderen één taalgebied was. Allerlei instanties werkten mee om de Vlamingen standaardtaal aan te leren. Eén van de methodes die hiervoor gebruikt konden worden, was om de acteurs in films en TV-programma's standaardtaal te laten spreken. Door films in de standaardtaal te maken, hadden de regisseurs ook een groot doelpubliek (Vlaanderen én Nederland). Dat het gebruik van standaardtaal zowat in alle filmgenres kon, bewijzen de komedie *Springen*, de actiefilm *Wildschut* en de historische film *De leeuw van Vlaanderen*. In de recente Vlaamse films is standaardtaal niet langer de hoofdvariëteit. Zo spreken de acteurs in de films *Loft* en *Windkracht 10* voortdurend tussentaal. De regisseurs hadden bij het maken van deze films dus een Vlaams doelpubliek voor ogen. Dit betekent niet per se een inkomstenverlies. De opbrengsten van de recente Vlaamse films liggen immers zeer hoog. Zo telde de film *Loft* in 2008 bijna twee miljoen bezoekers. Dankzij het enorme succes van deze film werd er besloten om ook een Nederlandse en een Amerikaanse versie te maken. Dat de Vlaamse films zo succesvol zijn, is

onder andere te wijten aan de acteurs die dezelfde taal spreken als de Vlaamse bioscoopbezoeker in informele situaties. Hierdoor zijn de films herkenbaarder en geloofwaardiger geworden.

In films is er ook vaak sprake van *code switching*. Er zijn verschillende oorzaken voor het voorkomen van *code switching*: het taalgebruik kan immers (onbewust) aangepast worden aan de veranderende situatie, aan de gesprekspartner of aan de veranderende emoties van de spreker. *Code switching* kan ten slotte ook zorgen voor een komisch effect. In hoofdstuk vijf werd ook het taalgebruik van bepaalde acteurs die in verschillende films een hoofdrol vertolkten, vergeleken. De conclusie was dat de acteurs Herbert Flack, Koen de Bouw en Jan Declair de standaardtaal beheersen en hun taalgebruik aanpassen aan de rol die ze moeten spelen.

In dit hoofdstuk werd ten slotte ook nog het schuifknoppenmodel gebruikt om te onderzoeken of de verschuiving van een bepaald kenmerk in de richting van de omgangstaal, andere kenmerken kan beïnvloeden en laten opschuiven in de richting van de omgangstaal. Er werd vastgesteld dat enkel H-procopes en T-deletie correleren. Bij de vergelijking van de percentages van de H-procopes en T-deleties, liggen deze percentages bijna altijd heel dicht bij elkaar. Waarschijnlijk stimuleert het gebruik van de H-procopes de T-deleties en omgekeerd. Hier valt tevens op te merken dat H-procopes en T-deleties ook voorkomen in de informele standaardtaal.

Het zesde hoofdstuk verzamelde alle tussentaalkenmerken die voorkomen in het filmcorpus. De kenmerken werden gerangschikt van meest naar minst frequent. Het viel hierbij op dat vooral de fonologische elementen zeer vaak voorkomen. De H-procope, de apocope en syncope bij functie- en inhoudswoorden en de auslaut *-t* die *-d* wordt voor vocalen bekleden de top drie van de meest voorkomende tussentaalkenmerken.

Uit dit onderzoek is gebleken dat tussentaal de laatste jaren nog meer is doorgedrongen in de filmwereld. Acteurs en actrices vinden het belangrijk om geloofwaardig over te komen bij het grote publiek, daarom kiezen ze ervoor om de taal te spreken die we nu in Vlaanderen in het alledaagse leven het meest horen: de tussentaal. De keuze voor tussentaal strookt dus perfect met de hedendaagse Vlaamse taalrealiteit: tussentaal is momenteel dé taalvariëteit voor informele communicatie in Vlaanderen.

BIBLIOGRAFIE

- Auman, S. (2009).** En op de zevende dag was er tussentaal. Een onderzoek naar het gebruik van de Nederlandse standaardtaal, Vlaamse tussentaal en codewisseling in *De zevende dag*. masterscriptie. Universiteit Gent.
- Auwers, F. (1983).** *Uit het raam springen moet als nutteloos worden beschouwd*. 1^e druk. Antwerpen: Manteau.
- Cajot, J. (2000).** De omgangstaal van Vlaanderen. In: *Over Taal*, 39 (1), 3-6.
- Caluwe, J. De (2000).** Belgisch Nederlands versus Nederlands Nederlands. In: J. De Caluwe, M. Devos & J. Taeldeman (red.), *Het taallandschap in Vlaanderen*. Gent: Academia Press, 49-58.
- Caluwe, J. De (2002).** Tien stellingen over functie en status van tussentaal in Vlaanderen. In: De Caluwe, J. et al. (reds): *Taalvariatie en taalbeleid: bijdragen aan het taalbeleid in Nederland en Vlaanderen*. Antwerpen / Apeldoorn: Garant, 57-67.
- Caluwe, J. De (2006a).** Pleidooi voor een herijking van het taalbeleid in Vlaanderen. In: *Neerlandistiek in contrast. Handelingen Zestiende Colloquium Neerlandicum*: 519-529.
- Caluwe, J. De (2006b).** Tussentaal als natuurlijke omgangstaal in Vlaanderen. In: J. De Caluwe & M. Devos (red.), *Structuren in talige variatie in Vlaanderen*. Themanummer van Studia Germanica Gandensia, Gent: Academia Press, 19-34.
- Caluwe, J. De (2009).** Tussentaal wordt omgangstaal in Vlaanderen. *Nederlandse taalkunde* 14: 8-25.
- Claerhout, E. (2011).** De kloof tussen het taalbeleid en de praktijk in een basis-en middelbare school in Zuid-West-Vlaanderen. bachelorscriptie. Universiteit Gent.
- Debrabandere, F. (2005).** Het ehech van de ABN-actie in Vlaanderen. *Nederlands van nu* 53, 27-31.
- Degryse, I. (2009).** Stop met klagen, het gaat prima met onze taal. In: *De Standaard* 23/05/2009.
- Devos, M. (2000).** Taalsituatie en taalontwikkeling in Vlaanderen. In: De Caluwe, J./ Devos M. / Taeldeman, J. (red): *Het taallandschap in Vlaanderen*. Gent: Academia Press, 1-12.
- Devos, M. 7 R. Vandekerckhove (2005).** *Taal in stad en land: West Vlaams*. 1^e druk. Tielt: Lannoo.
- Geeraerts, D. (2001).** Een zondagspak? Het Nederlands in Vlaanderen: gedrag, beleid, attitudes. *Ons erfdeel* 44 (3), 337-344.
- Gijssels, S. Van, D. Speelman 7 D. Geeraerts (2008).** Style shifting in commercials. *Journal of Pragmatics* 40, 205-226.

- Goossens, J. (2000).** De toekomst van het Nederlands in Vlaanderen. *Ons Erfdeel* 43 (1), 2-13.
- Hoof, S. Van (2012).** Taalvariatie op de Vlaamse Openbare omroep. Substandaardisering in fictieprogramma's vroeger en nu. In: *de Handelingen van de Koninklijke Zuid-Nederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis*, 2010, vol. 64, 167-185.
- Istendael, G. Van (1993).** *Het Belgisch labyrint*. Geheel herziene uitgave' [eerste druk: 1989]. Amsterdam: De Arbeiderspers.
- Janssens, G 7 A. Marynissen (2008).** *Het Nederlands vroeger en nu*. 3^e herwerkte uitgave. Leuven: Acco.
- Jaspers, J. (2001).** Het Vlaamse stigma. Over tussentaal en normativiteit. *Taal en Tongval* 53, 129-153.
- Kintaert, T. (2010).** Tussentaal in tekenfilms: Een onderzoek naar tussentaalkenmerken, codewisseling en sociolinguïstische parameters. masterscriptie. Universiteit Gent.
- Laere, T. De (2006).** Tussentaal THUIS gesproken: een sociolinguïstische studie van de trajecten en performances van Vlaamse soapacteurs. masterscriptie. Universiteit Gent.
- Plevoets, K. (2008).** Tussen spreek- en standaardtaal. Een corpusgebaseerd onderzoek naar de situationele, regionale en sociale verspreiding van enkele morfo-syntactische verschijnselen uit het gesproken Belgisch-Nederlands. K.U. Leuven, proefschrift.
- Reynebeau, M. (1995).** *Het klauwen van de leeuw. De Vlaamse identiteit van de 12de tot de 21ste eeuw*. 1^e druk. Leuven: Van Halewyck.
- Ridder, F. De (2007).** Vlaamse tussentaal op televisie: een analyse van het fictieve reportageprogramma *In De Gloria*. masterscriptie. Universiteit Gent.
- Rys, K. 7 J. Taeldeman (2007).** Fonologische ingrediënten van Vlaamse tussentaal. Sandra, D./ R. Rymenans/ P. Cuvelier/ P. Van Petegem (red.): *Tussen taal, spelling en onderwijs. Essays bij het emeritaat van Frans Daems*. Gent: Academia Press, 1-9.
- Saey, C. (2009).** Taalgebruik op de radio: tussentaal en code-switching bij presentatoren. masterscriptie. Universiteit Gent.
- Taeldeman, J. (2008).** Zich stabiliserende grammaticale kenmerken in Vlaamse tussentaal. *Taal en Tongval* 60 (1), 26-50.
- Vets, T. (2009).** Acteurs zijn geen nieuwslezers. In: *De Gazet Van Antwerpen*, 10/09/2009.
- Weert, T. De (2008).** De collega's maken de brug van toen naar nu. In: *De Morgen* 12/04/2008.

Internetbronnen

Hendrickx, R. (17/07/1998) het taalcharter van de VRT.

<<http://www.vrt.be/taal/taalcharter>> (25/12/ 2011).

Moortel, K. Van De (09/04/2007). Taalfouten die me irriteren.

<<http://www.astrovdm.com/taalfouten.htm>> (5 februari 2012).

Pas, M. (09/09/2009). Interview met Michael Pas in *Peeters en Pichal*.

<<http://www.radio1.be/programmas/peeters-pichal/taalgebruik-van-vlaamse-acteurs>> (06/01/2012).

Vandenbroucke, F. (2007). De lat hoog voor talen in iedere school. Goed voor de sterken, sterk voor de zwakken. *Webside klascement*

<<http://www.klascement.net/talen/artikels/10034/?previous>> (8/11/2011).

Wichelen, M. Van (2003). De Zaak Alzheimer. Van A(lzheimer) tot Z(aman).

<<http://www.moviegids.be/index.cfm?id=91931>> (15 oktober 2011).

De elektronische ANS (Algemeen Nederlandse Spraakkunst) (2007).

<<http://www.let.ru.nl/ans/e-ans/index.html>> (21/02/2012).

Prisma online handwoordenboek Nederlands (2009).

<<http://mijn.prisma.nl/?id=-3>> (november 2011- april 2012)

Vlaams audiovisueel fonds (2011). Reglement.

<[http://www.vaf.be/uploads/media/Regleme t_VAF_Filmfonds_met_wijzigingen_-_vanaf_16.05.2011.pdf](http://www.vaf.be/uploads/media/Regleme_t_VAF_Filmfonds_met_wijzigingen_-_vanaf_16.05.2011.pdf)> (15 oktober 2011).

Home page Moviemeter < <http://www.moviemeter.nl/film/1650#>> (06/01/2012).

The internet movie database (1990).

Hans Herbots <<http://www.imdb.com/name/nm0378681/>> (06/01/2012).

Miel Van Hoogenbempt <<http://www.imdb.com/name/nm0393554/>> (06/01/2012).

Eric Van Looy <http://www.imdb.com/name/nm0887452/> (06/01/2012).

Bobby Eerhart <<http://www.imdb.com/name/nm0250532/>> (06/01/2012).

Jean-Pierre De Decker <<http://www.imdb.com/name/nm0495811/>> (06/01/2012).

Patrick Lebon <<http://www.imdb.com/name/nm0495811/>> (06/01/2012).

Hugo Claus <<http://www.imdb.com/name/nm0165282/>>(06/01/2012).

cd-rom

Boon, T. den & Geeraerts, D. (2005). Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal. 14^e editie augustus 2005. hoofdredactie drs Ton den Boon en prof. Dr. Dirk Geeraerts

dvds

CLAUS, H. DERUDDERE, D. & CONINX, S. (reg). De leeuw van Vlaanderen. Film, België, 1985.

VAN LOOY, E. (reg) Loft. Film, België, 2008.

VAN HOOGENBEMT, M. (reg) Man zkt vrouw. Film, België, 2007.

DE DEKKER, J. (reg) Springen. Film, België, 1986.

EERHART, B. (reg) Wildschut. Film, België -Nederland, 1985.

HERBOTS, H. (reg) Windkracht 10. Film, België, 2006.

LEBON, P. (reg) Zaman. Film, België, 1983.

BIJLAGE 1: TRANSCRIPTIES

BIJLAGE 1.1 transcriptie *Wildschut*

(Klipsteen) We zijn gesloten.

(Jim) We gaan toch niet moeilijk doen hè? Rechts of links ?

(Charlie) Rechts. De rimboe in.

(Jim) Dat doen gewonde tijgers altijd.

(vader Deleye) Is Hugo al wakker ? En Lisa ?

(moeder Deleye) 't is toch elke ochtend 't**zelfde** liedje.

(vader Deleye) Lisa, eiere. Spreek godverdomme je moedertaal. Kom toch 's uit je nest. Over vijf minuten aan tafel en zet dat ding uit. Zet dat ding uit.

(Hugo) nieuws komt zo.

(vader Deleye) Zachter, en aan tafel. Hier wordt eerst gebeden. Nog steeds.

(Jim) *Bekken* dicht en luister. Ik zei, *bek* dicht en daar hoort jouw *waffel* ook bij. Zit of zullen we jou vandaag nog begraven ? Je stoel voor m'n vriend. Je stoel. Leuk, hè ? paar logés *derbij* voor een dag of wat en wat m'n vriend in z'n hand houdt is een 9 mm parabellum. Die slaat gaten, daar kan ik in *pootjebajen*.

(vader Deleye) Ja. Met Deleye. Nee, die komt niet vandaag. Ziek. Ja weet ik veel, gewoon ziek.

(Charlie) Heb jij een pyjama ?

(Hugo) py... pyjama ?

(Charlie) Py... Pyjama, ja. Overall uit, pyjama aan en naar je *nest*.

(Jim) Kijk. Kijk eens wat ik hier heb. Een *naneukertje*.

(moeder Deleye) Dat is **onze** Ruben.

(Jim) Ben jij z'n moeder ?

(moeder Deleye) Nee, zij is de moeder.

(Jim) En de vader ? Jij ?

(Hugo) Ik ben haar broer.

(Jim) Wat kan ons het schelen wie jou *ter* wereld geschopt heeft hè? Maar 'k moet wel weten of die klootzak nog langskomt. Zielig hè, een hoer als moeder en geen pappie. Wil jij hem hebben?

(Charlie) Zorg jij er *nou* maar voor dat niemand ons hindert zolang wij hier zijn. Anders... en dat geeft een smeerbeel....

(vader Deleye) Als er iets met dat kind gebeurt man...

(Charlie) Dan heb jij het op je geweten.

(Jim) Hoe heet jij ?

(Lisa) Lisa.

(Jim) Goed, *zuster*. Kom mee met *ome* dokter.

(luitenant Hansen) Charlie Six, **did** is Six. Alles is rustig, niemand te zien. Zero, **did** is Six. Maak u klaar.

(Jim) Kom kom, *zustertje*. Flauwvallen doe je maar in je eigen tijd. *Nou* vooruit kom, ga op 'm zitten en hou z'n schouders vast. Niet zo. Zo.

(Lisa) Nee, dat is niet voor ons. 't zijn oefeningen.

(Jim) Oorlogje ? Oorlogje spelen? Hier, in je voortuin ?

(Charlie) Jim. *Wa* 's dat voor herrie buiten?

(Jim) De cavalerie oefent. Wacht maar tot er iemand met scherp schiet. Dan schijten ze alle kleuren stront.

(figurant) Goeiemorgen. Hoe is 't met hem ?

(sheriff) Met wie ?

(figurant) ja met die Klipsteen.
(sheriff) Hoezo?
(figurant) nou ja, gangsters voor je deur.
(sheriff) Hier hoeft niemand bang te zijn zolang ik er ben.
(HB) HB voor sheriff, over. HB voor sheriff, over. De telex is binnen, over.
(sheriff) Lees maar, moppie.
(HB) Roofoverval op illegaal casino bij Breda. Buit, 600.000 **guld**es. Hoeveel is dat in **frank**skes, over?
(Sheriff) **Ne** ranch in Texas, een zwembad voor jou en een eigen veestapel voor mij.
(HB) Vuurwapengevaarlijk. Vuurwapengevaarlijk ? Weggereden in een donkerblauwe Mercedes. Kenteken: FT-41-BE.
(sheriff) Herhaal dat kenteken nog even.
(HB) FT-41-BE.
(Klipsteen) Verdomme. **Pleuris**auto. Rotjongen.
(sheriff) **ge** zult niet vloeken, Klipsteen.
(Klipsteen) Help me liever, godverdomme. Nooit is **da' jong** ziek , nooit! en nu laat me in de steek. 'k ben er **nie'**.
(sheriff) Hij is er niet. Wie laat jou in de steek?
(Klipsteen) Hugo natuurlijk
(sheriff) Ziek ?
(Klipsteen) **Da'** zeggen ze.
(sheriff) Wie ?
(Klipsteen) Wie denk je ? Waar blijft die zoon van je, vraag ik. Ziek, zegt ie, en hij **haakt** meteen **op**.
(sheriff) Hoe ziet ie **deruit** die kerel?
(Klipsteen) Dat heb ik toch al gezegd vannacht.
(sheriff) In smoking?
(Klipsteen) Ja, smoking, ja.
(sheriff) Veertig jaar ?
(Klipsteen) Zoiets, ja veertig ja.
(sheriff) En die andere, kleurling ? Kleurling?
(Klipsteen) Ah ja **da'** weet ik **nie'**. bleef in de auto zitten. Bleef gewoon in de auto zitten.
(sheriff) Gewond?
(Klipsteen) Nee nee, 'k **mankeer niks**.
(sheriff) Jij niet. De andere. De andere.
(Klipsteen) **Da'** weet ik **nie'**. Alles kan.
(sheriff) Stel Klipsteen, jij bent gewond en jij kan niet naar een dokter. Waar verberg jij je dan?
(Klipsteen) Hier in de buurt bedoel je? Er is **niks**. 't bos misschien of Wildschut. Nee, Deleye die ziet je komen... schiet je zo van z'n erf af.
(Jim) Heb jij naar de nieuwsberichten geluisterd? En zet dat ding uit.
(Hugo) ja. Ze hebben tien miljoen frank gestolen. Tien miljoen.
(Jim) Waar ?
(Hugo) In Holland. Een of ander **speelhol**. Er is ook bij geschoten.
(moeder Deleye) Niet te veel anders wordt het te papperig.
(Jim) Dat wordt oplikken.
(Lisa) Dat was het eten van Ruben.
(Jim) Geef hem gewoon de borst en mij ook als je er toch één over hebt. Waar is die hengst van jou ? *Nou* ?
(Lisa) Die is bij m'n broer op de kamer.

(Jim) Dat wordt *niks* tussen ons. Jij *lult* te veel. Heb jij ze gebeld ? Nooit van gehoord, zeker, de politie hè ? Die *zeikers* die je *pakken* als je door rood licht rijdt.

(Hugo) En ?

(Jim) en? Wij doen niet anders mijn vriend en ik, wij gaan altijd door alle *roje* lichtjes. Snap je dat?

(vader Deleye) Nee

(Jim) Nee? Toch komt er *nou* zo'n slagschip aan. Rara hoe kan dat ?

(vader Deleye) Ik weet het niet. Ik verzin wel wat.

(Jim) Dat hoop ik voor jou. En voor die kleine *doepiedoepie* van je hè.

(vader Deleye) Dalsum ? Kom je voor mij ?

(sheriff) Niet als je **niks** te verbergen hebt.

(vader Deleye) Koffie ? Of iets anders ?

(sheriff) Koffie en iets anders. En ik wou Sybil eens goeiendag zeggen.

(vader Deleye) Dat kan hier ook. De fles weet je staan, de koffie komt zo.

(sheriff) Kijk eens. Liep zomaar vrij rond en *nou* zoek ik nog twee ratten, waarvan èèn met een kogel in z'n lijf.

(vader Deleye) Ratten ? Wat voor ratten ?

(sheriff) Gangsters, Deleye. Levensgevaarlijke gangsters. Ah Sybil. Hoe is 't ermee?

(moeder Deleye) Goed.

(sheriff) En met de kinderen ?

(moeder Deleye) Ook goed.

(sheriff) Maar Hugo is ziek, hoor ik.

(moeder Deleye) Ja.

(sheriff) **Wad 'eeft** ie ?

(moeder Deleye) Griep. Alsjeblieft.

(sheriff) Kus de kleine van mij, wil je ? Stel, Deleye, je rooft in Holland tien miljoen **frankskes** en je komt hier klem te zitten. Wat doe je dan ?

(vader Deleye) Met tien miljoen ?

(sheriff) Geld interesseert me niet. De schuilplaats wil ik weten.

(vader Deleye) Ik weet er wel honderd.

(sheriff) Precies.

(vader Deleye) Moet ik ze alle honderd opnoemen ?

(sheriff) nee, die éne waar ik niet aan denk.

(vader Deleye) De hunkebunker.

(sheriff) De hunkebunker. Deleye, Ook al heb je hier geen vergunning voor, toch moet je 'r voor zorgen. Anders komt er roest in.

(Jim) Executie uitgesteld. Maar het vonnis blijft van kracht.

(Charlie) Jimmie. Je bent een fantastisch chirurg.

(Jim) Wacht jij maar tot je de rekening krijgt.

(Lisa) Jullie... Zijn jullie al lang vrienden ?

(Charlie) Hij heet Jim. Noem mij maar Charlie.

(Lisa) Als ik nu gewoon de deur uitloop ?

(Charlie) Dat zou heel erg dom zijn. Morgen zijn we weg. Op z'n laatst overmorgen.

(Lisa) Waar naar toe?

(Charlie) Zo ver mogelijk.

(Lisa) Ik heb m'n eigen land.

(Jim) Word je daar niet *kierewiet* van ? Ik zou het leger 'n *poot uitdraaien* en *verkassen*.

(vader Deleye) **Did** is mijn grond.

(Jim) je hebt van die *schijtbakken* die blijven hun hele leven op een *gifbelt hokken*. Is dit wagenpark van jou ? En ? Rijdt het?

(vader Deleye) Hoezo ?

(Jim) Ik stel hier vragen. Anders haal ik die uitgedroogde trut van je hier en neuk 'r net zo lang tot ze zachjes begint te babbelen. Nog èèn keer. Rijdt dat strijkijzer, ja of nee ? Kapot ?

(vader Deleye) Te duur. **Zuipt** te veel.

(Jim) Niet kapot ?

(vader Deleye) Er mankeert van alles aan, denk ik.

(Jim) Laat het denken maar aan mij over. Eens horen wat die zoon van je ervan zegt.

(soldaat 1) Hoe wou je die dan klaarmaken ?

(soldaat 2) Laat dat maar aan mij over al was 't 'n schaap.

(sheriff) Goeiemiddag, heren. Hebben jullie die gestroopt, dat konijn?

(soldaat 1) Nee, meneer.

(soldaat 2) die was al lang dood hier vlakbij

(soldaat 1) in een strik. Hij zat in een strik.

(soldaat 2) En ik zei nog: **Pik in.**

(sheriff) Zo, dat zei je.

(soldaat 1) Mag dat dan niet ?

(sheriff) Is dit hier jullie bivak?

(soldaat 1) Iedereen komt hier.

(soldaat 2) Elke patrouille.

(soldaat 1) Om te **pitten** en zo.

(soldaat 2) Mogen we dat konijn **houwe** ?

(sheriff) eigenlijk zoek ik een donkerblauwe Mercedes.

(soldaat 1) Een donkerblauwe Mercedes.

(sheriff) Gezien ?

(soldaat 1) Nee, **niks.** Nee.

(sheriff) Smakelijk.

(soldaat 1) Wie **waz** dat ? De cowboy ?

(soldaat 2) Oom agent uit het dorp.

(Jim) *Wad iz er ?*

(Hugo) **Niks**, meneer.

(Jim) Wat wou je vragen dan ?

(Hugo) **Niks**, meneer.

(Jim) Toch niet weer over uurloon en koffiepauze hè ?

(Hugo) Nee, meneer.

(Jim) Nou, wat sta je daar dan ?

(Hugo) 't is een klusje van **niks.**

(Jim) Wat en dan loopt ie weer als een *tiet* ?

(Hugo) Ja, dan loopt ie weer als...

(Jim) Naar je **nest.** We krijgen bezoek. Wat is er aan de hand ? Eerst de kit, nou de cavalerie.

(vader Deleye) Die komen niet voor jullie, die komen voor Lisa.

(Jim) Zo speelt die ook nog de soldatenhoer ?

(vader Deleye) Ik geef jou je eigen woorden nog 's te vreten **klootzak.**

(Jim) Maak dat die hoerenlopers *oprotten.* Anders duw ik jou 'n gevilde baby door je *strot.* *Schijtbak.*

(luitenant Hansen) Hier zijn we weer, met uw permissie. Er zijn nogal wat veldflessen te vullen op dit soort dagen.

(vader Deleye) Ik heb geen tijd voor prietpraat vandaag.

(luitenant Hansen) nee, Neem me niet kwalijk. Kom mannen, een beetje tempo.

(Charlie) Wat is dat voor taal als je met die kleine praat? Je noemt 'm geen Ruben.

(Lisa) Wanja'm.

(Charlie) Wanja'm. Hoe zou je mij noemen ?

(Lisa) Ramso.

(Charlie) Ramso ?

(Lisa) Vreemdeling. Ik heb m'n eigen land. Hier denken ze dat ik gek ben.

(Charlie) Hoe kom ik daar in dat land van je ?

(Lisa) Alleen als je de route kent.

(Charlie) Ken jij die ?

(Lisa) Soms.

(Jim) Wel een verschil zeg met die *diepvrieslijken* bij ons. Heerlijk. Is die van jou ook zo lekker ? Hier, moet je proeven. Je bent toch *nie'* vies van me ?

(vader Deleye) Vuile **flikker**.

(Jim) Ik hou van je, *kippenneuker*. Niemand eet z'n bordje leeg? Voor straf vroeg naar bed.

(Lisa) Hij kan niet slapen.

(Charlie) Ik droomde.

(Jim) Dat *wijf* had ervandoor kunnen gaan.

(Charlie) Ik droomde van jou.

(Jim) Dat kind is godverdomme ons onderpand.

(Charlie) Dat weet ik en dat blijft het zolang we hier zijn.

(Jim) Laat die strontmajoor met rust 's nachts.

(Lisa) Iedereen weet het altijd beter. Zelfs de eerste de beste gangster is een betere moeder.

(Jim) Dat *wijf* is *gaga*, totaal.

(Charlie) Ze heeft me in slaap gezongen.

(Jim) Hier, blijf je wakker van. En ? Hoe is 't met de pijn ?

(Charlie) De tandarts is erger.

(Jim) Je droomde over mij ? Wat ?

(Charlie) over... Ik droomde dat je danste.

(Jim) Met wie ?

(Charlie) Alleen. Je danste achteruit. Met een hele grote bos rozen. Rode rozen.

(Jim) En toen ?

(Charlie) Toen schrok ik wakker.

(vader Deleye) Moet jij niet naar bed, Dalsum ?

(sheriff) Louter onrust, Deleye. Hoe is 't '**ier** ?

(vader Deleye) Hoezo ?

(sheriff) Zomaar.

(vader Deleye) Sinds wanneer rij je zomaar wat rond in het donker ?

(sheriff) Sinds er gangsters in de buurt zijn.

(vader Deleye) Mocht ik ze zien, dan... dan bel ik je wel.

(sheriff) In de hunkebunker waren ze in ieder geval niet. **Slaap ze**.

(vader Deleye) Welterusten.

(Jim) Je hebt gehoord wat oom agent zei. Welterusten.

(Lisa) Ga nu maar slapen.

(Hugo) hé, Ik weet wie het zijn. Het was op de radio. Ze hebben ontzettend veel geld bij zich. Ik weet alleen niet waar. In de schuur, denk ik.

(Lisa) Waar heb jij het over?

(Hugo) **Niks, niks**.

(Lisa) Je probeert het niet, hoor je ? Het is geen spelletje. Die éne is levensgevaarlijk.

(Jim) *Koppen dicht*, licht uit en geen vieze spelletjes alsjeblijft.

(moeder Deleye) **Kun** je ook niet slapen? Ik moet steeds aan Ruben denken. Jij ? Jouw kind.

(vader Deleye) Als wij **niks** doen, doen zij ook **niks**. God, als ik ze in m'n **poten** krijg...

(moeder Deleye) Dat hebben we gezien.

(vader Deleye) Die soldaten vanmiddag, dat was mijn konijn.
 (moeder Deleye) Je strikken ?
 (vader Deleye) Ik maak ze niet leeg. **Da'** 's verdacht.
 (moeder Deleye) Wat bedoel je ?
 (vader Deleye) Het kan argwaan wekken.
 (moeder Deleye) Bij wie ?
 (vader Deleye) Dalsum, bijvoorbeeld. Sluwe vos.
 (moeder Deleye) Dalsum ?
 (Charlie) Iedereen onder de wol ?
 (Jim) Die parkeerwachter uit het dorp zoekt ons.
 (Charlie) Hier ?
 (Jim) nee nog niet, maar hij wordt wel steeds warmer.
 (Charlie) Heb je die auto getest ?
 (Jim) Morgen, als ie klaar is.
 (Charlie) En de Mercedes ?
 (Jim) Geloosd, een uur hier vandaan.
 (Charlie) We moesten het morgen maar 's proberen.
 (Jim) Geen sprake van. Eén dag nog. Jij bent de baas, maar ik ben de dokter.
 (Charlie) We zien wel.
 (Jim) Ik heb toch nog steeds zin om dat *wijf* te pakken.
 (Charlie) Ze wil hier weg. Daar droomt ze van.
 (Jim) Je moet niet dromen, maar doen.
 (Charlie) *Da'* 's haar land. Dat heeft ze zelf getekend. Leuk gedaan, hè ?
 (Jim) Ik zei toch al dat dat *wijf gaga* was. Die kan niet eens neuken, denk ik.
 (Charlie) Jimmie, doe me een *lol* en ga *pitten*. Ik blijf wel wakker.
 (Jim) Straks. Als ik zeker weet dat iedereen *pit*. Prachtig, jongen. Een stem als een nachtegaal.
 Hier, voor je *uitzet*.
 (vader Deleye) Klootzak.
 (Jim) Raap op. Dat kan wel als jij je bukt, *boerenhufter*. *Nou*, kom op *nou*. Braaf. Goed zo.
 Wie het kleine niet eert...
 (vader Deleye) Ik wou dat jij 's achter je karabijn vandaan kwam.
 (Jim) Wil jij hem hebben ? Van mij mag je. Als je toch bezig bent, voor mij met ham graag ,
 dubbel gebakken. Wij komen het kleine kreng verschonen, oma en ik.
 (Charlie) Waar is Lisa ?
 (Jim) Die kan er *niks* van hé *grootje*. Die dochter van je heeft twee linkerhanden.
 (moeder Deleye) Wassen en verschonen doe ik altijd.
 (Jim) Geen wonder dat die meid het huis uit wil.
 (Charlie) Help eens een handje.
 (Jim) Ik dans toch liever met je zuster.
 (Charlie) Die is getrouwd met een dominee.
 (Jim) Ik bemin God op mijn manier.
 (Charlie) Hoe dan ?
 (Jim) Ik laat zien hoe het niet moet.
 (Charlie) Daar was je weer vroeg mee bezig vanochtend.
 (Jim) Wie niet horen wil, moet voelen. Eén dagje nog, zolang zijn wij de baas. Of niet soms ?
 (Charlie) Pas op voor die stroper. Hij is een wreker.
 (Jim) hij heeft één zacht *plekkie*. Z'n oogappel. Vraag 's aan je natte zus of ze nog een kindje
 wil.
 (Hugo) Een kindje ?
 (Jim) Hoor je me ? Schiet op dan. 'k wil direct antwoord. En ?

(Hugo) Ze wil niet.

(Jim) Snap jij dat *nou* ? Soms smeken ze er om. Naar je **nest**.

(sheriff) Als ik ongelijk heb, dan mag je tegenspreken. Maar wild wordt gestroopt om op te zetten of om op te vreten, maar niet om te laten rotten. Waarom haal je je strikken niet leeg Deleye?

(vader Deleye) Er zijn meer stropers in deze buurt.

(sheriff) Maar niemand die ze zo maakt, vakwerk. En een vakman houdt niet van prutswerk.

(vader Deleye) Jij had predikant moeten worden.

(sheriff) Slaat Sybil jou, Deleye ?

(vader Deleye) Ik heb een rothuwelijk.

(sheriff) Dat weet ik al zolang ik je ken. Jij kunt geen sprookjes vertellen. Ik wel en ik ben er vrij bedreven in ook. Er waren eens twee snoodaards die een tas vol geld roofden. Maar op weg naar het zonnige zuiden kwamen ze klem te zitten. Ze hadden dus een schuilplaats nodig en die vonden ze ook. Niet in de hunkebunker. Maar in een afgelegen hoeve. De bewoners mochten kiezen: of mondje dicht, of een kogel door de kop en om hun dreigementen kracht bij te zetten, deelden ze af en toe bloedneuzen uit. Hoe vind je die ?

(vader Deleye) Ik hou niet van sprookjes.

(sheriff) Ik wel.

(vader Deleye) Ben je klaar ?

(sheriff) Ik ga je huis doorzoeken Deleye.

(vader Deleye) Wat zeg je ?

(sheriff) Dat ik je huis ga doorzoeken .

(Jim) Die parkeerwachter komt cowboytje spelen. Eén verkeerd woord en het wordt een bloedbad.

(sheriff) Wat weet jij van de wet ?

(vader Deleye) Genoeg. Ik eis een huiszoekingsbevel. Zwart op wit.

(sheriff) Dat krijg je over de post. Sybil, hoe komt dat ? En je man ? Wie heeft die zo toegetakeld ? Die kerels soms ?

(vader Deleye) We hebben een rothuwelijk, dat zei ik toch. Dan gebeuren zulke dingen.

(sheriff) Is dit jouw kamer, jongen ?

(Hugo) Ja, meneer.

(sheriff) Slaap je hier alleen ?

(Hugo) Ja, meneer.

(sheriff) En dat dan ?

(Hugo) Daar ook wel eens, meneer.

(sheriff) Maar niet als je ziek bent.

(Hugo) Ziek ?

(sheriff) Je baas zegt dat je een goede monteur bent. Is dat zo ?

(Hugo) 'k geloof het wel.

(vader Deleye) Moet dat nu ? Die jongen is ziek.

(sheriff) Ja, ik zie het. Hij zweet ervan. Is dat de kamer van Lisa ?

(vader Deleye) Ja, en van het kind. Dat slaapt nu.

(sheriff) Ik doe het heel stilletjes.

(vader Deleye) Als dat kind iets overkomt...

(sheriff) Verspreek jij je, Deleye ?

(vader Deleye) Ik bedoel, als het schrikt van jou.

(sheriff) Je weet toch wie ik ben. Oom agent. Dol op kinderen. Lisa ? Hou jij wel van sprookjes ?

(Lisa) Sprookjes ?

(sheriff) Je stiefvader niet. In sprookjes ligt de boze wolf altijd in bed. Maar in dit sprookje ligt hij er misschien wel onder. Weet jij waar ik hem moet zoeken ?

(Lisa) In het bos.

(HB) HB voor sheriff, dringend, over.

(vader Deleye) Dalsen Telefoon.

(HB) HB voor sheriff...

(vader Deleye) Hoe **heet** dat? Dat ding in je wagen piept.

(HB) HB voor sheriff, dringend, over.

(sheriff) Ja.

(HB) Waar zit je in vredesnaam ? Ik ben al een kwartier bezig.

(sheriff) Zeg het *nou* maar.

(HB) De donkerblauwe Mercedes is in het dorp. Over. Heb je dat gevangen, over ?

(sheriff) Ik kom eraan. Op luister en *out*. Een mens kan zich vergissen Deleye.

(Jim) Die is ervandoor alsof de *duvel* achter hem aan zit. Heeft die cowboy nog collega's in het dorp? Hij werd weggeroepen *per mobilfoon*.

(Lisa) Dat doet z'n vrouw.

(Jim) Een vrouw ? Hij ? Wie wil er nou getrouwd zijn met zo'n varkenskop? Zou jij dat willen ? Neuken met die teddybeer ?

(Lisa) Met die teddybeer wel, ja.

(sheriff) Waar is ie die vriend van je ? Die zwarte ?

(bestuurder mercedes) Zwarte ? Welke zwarte ?

(HB) Meteen om de hoek daar, daar is de bushalte. Hij gaat elk halfuur. Ik had het je zo gegund lieverd, twee echte gangsters.

(sheriff) ja maar ik heb iets over het hoofd gezien maar wat he?

(HB) Een schuilplaats bedoel je?

(sheriff) Ik heb overal gezocht, de veenhutten, Wildschut, de hunkebunker en waar vindt die hufter die Mercedes terug ? Daar godverdomme.

(HB) Is dat jouw gebied nog wel ?

(sheriff) Dat maak ik wel uit. De vraag is kun je daar onderduiken ?

(HB) Er is daar alleen maar akkerland.

(sheriff) Ze kunnen toch niet zomaar van de aardbodem verdwenen zijn.

(HB) Ik gun het je zo. Lieverd.

(Jim) Dat stinkt rottig.

(Charlie) Ik dacht dat alleen zachte heelmesters stinkende wonden maakten.

(Jim) En brute amateurs. Vuurwerk, dat is alles. Daar zijn ze weer. Loopse honden. Is dat een aardige bijverdienste, zo'n bordeel ?

(vader Deleye) Dat kan jij toch aan je moeder vragen jongen. Giftig baasje, hè ? Hij bijt nog niet. Nog niet. Zorg dat ze **oprotten**.

(luitenant Hansen) Wat is er met u gebeurd ?

(vader Deleye) Dat zal ik je vertellen. Jullie beginnen me de strot uit te komen.

(Jim) Lisa, hier. Met het kind, schiet op. Blijf hier.

(luitenant Hansen) Ja maar ik dacht. **enfin**. Dit was toch afgesproken.

(vader Deleye) Af en toe water halen, ja. Niet elke dag komen loeren naar die meid.

(luitenant Hansen) Neem me niet kwalijk. Dat wist ik niet.

(vader Deleye) **Da' 's** maar goed ook en donder nu maar op.

(Jim) Dat wordt weer *rukken* vannacht voor die aanbidders van 'r. Maar je bent wel een lekker dier.

(Charlie) Jim, laat haar met rust.

(Jim) ah wat is lekker ?

(Hugo) Hij kan wel **rijje hé**.

(vader Deleye) Reed hij zich maar dood.

(Jim) Schijtbak. Hoeveel benzine heb je nog ?

(Hugo) meer dan genoeg.

(Jim) Volgooien, wegzetten met de kont naar achteren

(Hugo) Slaap je ? Ik weet waar het geld is.

(Lisa) Je doet het niet. Die éne, die Jim die vermoordt je. Niet doen.

(Hugo) Maar ik doe het toch voor jou. Voor ons. Dan kunnen we samen weg.

(Jim) Je kunt weer op eigen benen staan, zie ik.

(Charlie) Mag ik ditmaal deze dans van u ?

(Jim) Wie leidt dan ? Jij of ik ?

(Charlie) Ik.

(Jim) Je kan wel een lift van me krijgen.

(Charlie) Ga jij maar eerst slapen. Je bent al zestig uur op de been.

(Jim) ah man, ik breng je zo in één ruk naar Spanje.

(Charlie) Ik wek je wel bijtijds.

(Jim) Ik doe toch geen oog dicht.

(Charlie) Je hebt een mooi kindje. Lijkt het ook op de vader ?

(Lisa) Z'n vader. Deleye is z'n vader.

(Charlie) Die stroper ?

(Lisa) Waar gaan jullie naar toe ?

(Charlie) Zo ver mogelijk.

(Lisa) Heb jij geen vrouw ?

(Charlie) Soms.

(Lisa) Mag ik mee ?

(Charlie) En wie wast dan de luiers ? Jim ?

(Lisa) Wanja'm blijft hier. Ze zeggen het elke dag: Ga jij maar. Wij zorgen wel voor het kind.

(Charlie) Jij hebt je eigen land. *Da' 's* veiliger. Jim en ik, we hebben alleen maar vluchtroutes. Schuilplaatsen en vluchtroutes.

(Lisa) Maar ik kan heel veel. Stropen, schieten, autorijden. Liefhebben.

(Charlie) Dat zou wat wezen. Bonnie en Clyde.

(Lisa) Wie zijn dat ?

(Charlie) Romeo en Julia van de misdaad.

(Lisa) Dan zijn we dat maar. Misdadigers.

(Jim) Jezus. Mag ik even een *teiltje* ? Ik word niet goed.

(Charlie) Nog drie uur te gaan.

(Jim) Al dat *gelul* aan m'n *kop*.

(Lisa) Is ie *nou* boos ?

(Charlie) Hij is m'n vriend.

(Lisa) Kan ik jouw vriendin zijn ?

(Charlie) Zeg het maar.

(Jim) Onder vier ogen.

(Charlie) Stront aan de knikker ?

(Jim) broer van haar.

(Charlie) Het geld ?

(Jim) Hij is dood.

(Charlie) Waar is hij nu ?

(Jim) In de schuur onder stro.

(Charlie) Dump hem maar in het bos. Met een *dooie* kan onze voorsprong niet groot genoeg zijn.

(Lisa) Wat is er gebeurd ?

(Charlie) Roet in het eten.
(korporaal) Wat kom jij hier doen, Jos ?
(Jos) Waarom word ik niet afgelost ?
(korporaal) Al duurt het een week, je mag je post nooit verlaten.
(Jos) Je kunt me wat. Het is twee uur op, vier uur af en ik sta **der** al drie uur.
(korporaal) Dat kan niet. Verdomme. Dat ding is stuk. Maar toch ga je op rapport.
(Jos) Je doet maar. Je denkt zeker dat het oorlog is ? Uitslover.
(korporaal) Eddie, jouw beurt. En tempo, kom.
(Eddie) Twee uur, geen minuut langer.
(korporaal) Jij gaat ook op 't rapport.
(Eddie) **Kontlikker**.
(korporaal) Doe **da'** vuur weg. **Da'** 's kilometers ver te zien.
(soldaat) Door wie dan wel ?
(korporaal) Jij wilt ook op 't rapport, zeker ? Je zegt het maar hé.
(soldaat) Prik een uilskuiken een streep op en denkt meteen dat hij klauwen heeft.
(Eddie) Een d...Een **dooie**. Daar ligt een **dooie**.
(ritmeester) En daar wil ik het C-eskadron om het gat te dichten. Is dat duidelijk ?
(figurant) Komt in orde, ritmeester.
(figurant) Met uw permissie ritmeester. Een van onze luisterposten heeft een lijk gevonden.
(ritmeester) Een lijk ?
(figurant) Correct. Met uw permissie.
(ritmeester) Iemand van ons ?
(figurant) Nee, het is een burger met uw permissie
(ritmeester) Weet iemand wie dat is ?
(figurant) Hij lag in het bos. Bij de luisterpost Rita.
(ritmeester) En wie zit daar nu ?
(figurant) Niemand. De post is verlaten.
(ritmeester) Door jullie ?
(korporaal) Jawel ritmeester
(ritmeester) Nooit onder geen beding mag een post verlaten worden korporaal.
(figurant) Nee, ritmeester.
(ritmeester) Krijgsraad.
(figurant) Ingerukt.
(luitenant Hansen) Ik ken die jongen. Hij is van Wildschut.
(ritmeester) Het stropershuis ?
(luitenant Hansen) Wilt u dat ik daar poolshoogte ga nemen ?
(ritmeester) Dit is geen zaak voor het leger, dit is een zaak voor de politie.
(figurant) Plaats.
(ritmeester) Gangsters, zei u ?
(sheriff) Moordenaars.
(ritmeester) Bel de rijkswacht, oproerpolitie, wat u wilt. De lijn is vrij.
(sheriff) Dat duurt uren voor die hier zijn. Ik doe een beroep op u, kapitein...
(ritmeester) Ritmeester.
(sheriff) Ritmeester, als ik er alleen op af ga, wordt het een bloedbad. U hoeft er alleen maar te zijn, met uw troepen meer niet. Nood breekt wet, ritmeester. Hier gaat het om mensenlevens. Er is zelfs een baby bij.
(vader Deleye) Je kan hem toch oproepen, mevrouw Dalsum. Zeg **'em nou** maar dat ik gebeld heb en dat hij gelijk had.
(Jim) Met de gemakken van deze tijd daar moet je kunnen omgaan Deleye. Wij hadden ons vertrek geheim willen houden. Uw taxi staat voor, meneer.

(Charlie) Keurig op tijd.
(Jim) Zou u zich wel kunnen haasten ? Ons vertrek is al doorgebeld.
(Charlie) Dan blijft die kleine toch maar bij ons.
(vader Deleye) Wat komen jullie hier godverdomme doen ?
(luitenant Hansen) we komen jullie bevrijden.
(vader Deleye) **Sodemieter op.**
(luitenant Hansen) We weten alles. Ook dat je zoon dood is.
(vader Deleye) Dat wie dood is ?
(moeder Deleye) Nee.
(luitenant Hansen) We hebben hem in het bos gevonden.
(moeder Deleye) Jij hebt mijn zoon vermoord. Jij hebt mijn Hugo... Laat me...
(Jim) *Ouwe* hoer.
(moeder Deleye) Jij hebt mijn zoon vermoord.
(Jim) Weet je wat jij doet ? Jij gaat nu weg en je laat je een medaille opspelden voor moed, beleid en trouw. Nu kan het nog.
(luitenant Hansen) Het spel is uit. De politie is onderweg.
(Jim) Ik tel tot twee en dan ben je weg. Eén. Twee.
(sheriff) Jammer, jou had ik liever dood **als** levend.
(Jim) Je hebt me helemaal nog niet, vreetzak.
(sheriff) Ik tel tot drie. Gooi die karabijn weg. Eén.
(Jim) En dan ?
(sheriff) Dan moet ik tienduizend formulieren invullen. Maar ik heb het er graag voor over. Twee.
(Jim) Zie je *nou* wel, bolle ? Toch nog met lege handen naar huis.
(moeder Deleye) Nee, alsjeblieft. Niet Ruben, niet doen. Geef dat kind, ons kind. Niet doen. Niet doen.
(Lisa) Ik ga met je mee.
(Charlie) We laten hem er uit zodra we de bocht om zijn.
(Jim) Teef, donder op.
(ritmeester) Dit is het leger. Geef jullie over. Ik herhaal, dit is het leger. Geef jullie over.
(Charlie) Liza, Liza
(ritmeester) Niets te zien. Nog niets te zien. We hebben hem. Alle zijwegen afsluiten. Sector zuid, zijwegen afsluiten. Alle zijwegen in de zuidelijke sector afsluiten. Auto verlaat onze sector, wij staken actie. Ik herhaal, wij staken actie.

BIJLAGE 1.2 transcriptie *Springen*

(minister)Dat zorgt wel voor een beetje sfeer. Geen commentaar. *No comment*. Ik geef geen commentaar.

(Pipo)We moeten onmiddellijk beginnen.

(journalist)Hoe is de situatie, meneer de minister? Hoe is de situatie?

(Adelbrecht)Tragisch, dat is het woord. *The point of no return* is nu bereikt. De aanval van de vijand kan niet meer worden afgeslagen. Niet meer worden onderschept.

(journalist)Wat gaat u doen, meneer de minister?

(minister)Misschien is het waanzin, maar wij vervullen onze plicht. Tot het bittere einde. Daar kan u op rekenen.

(journalist)Wat betekent dat?

(Adelbrecht)**Mijne** heren, ik heb dit niet gewild.

(Pipo)Alle zenders nemen ons over. Dames en heren, na **Zijne** Majesteit de koning vertegenwoordig ik het hoogste gezag in dit land. Ik verklaar de natie, **van** dit ogenblik **af** in alarmsituatie drie van het nationale rampenplan. Het is mijn plicht informatie te verschaffen over aard en oorzaken van het gevaar dat u bedreigt. Ik geef het woord aan generaal Adelbrecht Schimmelpenninck, minister van landsverdediging.

(Clement)Dit is niet het concert dat men beloofd had. *Saint-Saens*.

(Matti)Meneer Clement, u blijft hier. Dat is uw plicht.

(Adelbrecht)Waarde landgenoten, weldra is er geen geschiedenis meer om mij en anderen te oordelen. Hoe de internationale toestand is geëvolueerd, weet ondertussen iedereen. De jongste dagen hebben allerlei conflicten zowat overal ter wereld hun hoogtepunt bereikt. Het gebruik van tactische kernwapens had een onverwachte escalatie van natuurrampen tot gevolg. Landen die zich bedreigd voelden, hebben van hun kernarsenaal gebruikgemaakt. Radioactiviteiten verspreiden zich. Aardbevingen en vulkaanuitbarstingen teisteren onze continenten. Ik ontving de officiële bevestiging dat zowel in de VS als in de Sovjet-Unie kernraketten met nog onbekende doelen werden afgevuurd. We moeten ons op het allergrootste voorbereiden. Het einde is nabij.

(Pipo)De directie is afwezig.

(Ton)Axel is bij Mira.

(Pipo)Of bij Matti.

(Adelbrecht)Over exact drie minuten en zestien seconden zal ook ik de rode knop indrukken, opdat onze kernraketten op hun beurt operationeel worden.

(mevrouw Driebergen)Dat is mijn stoel. Ik wil mijn stoel hebben.

(oude koloniaal)Wie het eerste komt, heeft de beste plaat

(mevrouw Driebergen)Zulke onbeschaamdheid hoef ik niet te nemen.

(Adelbrecht)Overleven is nutteloos. Vluchten zinloos. Lang leve de koning.

(iedereen)Ja, prachtig.

(Verkruis)Twee, één, vuur.

(Muller)Mijn beurt.

(mevrouw Driebergen) Schreeuw niet zo.

(Koekelkoorn)Ten aanval. Voelt u zich niet goed ?

(Clement)'k heb het alleen maar koud.

(Muller)Ik ook.

(meneer Driebergen)Keulen.

(mevrouw Driebergen)Berlijn, Warschau.

(Krop)En Parijs.

(Muller)Nee, niet Parijs.

(Krop)Parijs.
(figurant)Ga toch zitten.
(meneer Driebergen)Mevrouwen, **mijne** heren. Dit is ons laatste offensief.
Allemaal samen. Vuur.
(Pipo)Het is niet eenvoudig om de ondergang van de wereld te regisseren.
(Axel)M'n compliment. Het beste spektakel sinds maanden.
(Pipo)Met uitzondering van meneer Clement was iedereen tevreden.
(Axel)De ondergang van de wereld. Je benadert de perfectie.
(Pipo)Ik weet er stilaan alles van.
(Axel)Je wordt ook zo stilaan ook een genie op het gebied van springstoffen en vuurwerk.
(Pipo)Ik ben het al.
(Axel)Als je maar niet overdrijft.
(Pipo)Ik pas wel op.
(Ton)Promotie ?
(Pipo)Nee, maar ik ben geniaal.
(Axel)**Goeiemorgen**, iedereen.
(Clement)Neem me niet kwalijk meneer de directeur, als u even de tijd hebt? Eén minuutje maar.
(Axel)Nu niet, meneer Clement. Morgen misschien morgen of wanneer je maar wilt.
(Clement)Natuurlijk, ik begrijp het. Dank u wel.
(Matti)Je bent laat.
(Axel)Ik was nog nooit zo vroeg.
(Matti)Ik kreeg telefoon daarnet van...
(Axel)Dat kan wachten.
(Matti)We zijn in dienstverband.
(Axel)Hier niet.
(Matti)Je ziet er moe uit.
(Axel)Dat denk jij maar.
(Koekelkoorn)Waarschijnlijk overbelasting, je zult het zien.
(mevrouw Driebergen)Ik moet er niet aan denken.
(Krop)en het is al meer gebeurd de laatste tijd.
(meneer Driebergen)Het mechanisme moet worden nagekeken.
(mevrouw Driebergen)Ook daar hebben we voor betaald.
(Verkruis)Nog even geduld. Er komt hulp.
(Muller)Hij gaat weer schreeuwen.
(Koekelkoorn)Ik heb eens gelezen in een artikel dat iemand in een lift twee dagen en twee nachten heeft staan kloppen. Net zo.
(Verkruis)Maakt u zich niet ongerust. We komen u helpen.
(Axel)*Fuck off.*
(Verkruis)Hou vol. Gaat het nog ?
(Krop)Kunnen we niet helpen ?
(meneer Driebergen) De installatie is verouderd. Ik ben er zeker van.
(mevrouw Driebergen) We moeten de brandweer verwittigen
(Pipo)Rustig maar, kalm aan.
(mevrouw Driebergen) Er zit iemand in de lift.
(Pipo)Hoe lang al ? Wie zit er vast ?
(Axel)Goeiemorgen, dames. Goeiemorgen heren. Stom, dit incident.
Het was kortsluiting, misschien.
(meneer Driebergen) Heb ik het niet gezegd ?
(Pipo)Bellina.

(Axel)Dat ziet er niet zo best uit he.

(Matti)Wat bedoel je ?

(Axel)Men heeft nieuwe boringen verricht. De hoeveelheid aardgas moet enorm zijn. Als dat zo verder gaat, wordt de hele streek een industriegebied.

(Matti)Denk je ?

(Axel)Men spreekt ook voor het eerst over onteigeningen.

(Pipo)Met Pieter Paul Himmelsorge van rusthuis Semper Vivax. De bloemen voor mevrouw Bellina Woestewey. Liefst vandaag nog. Hetzelfde uur. En naamloos. Dank u zeer.

(Axel)Het is ook amper bij te houden. Eén therapie om de twee dagen.

(Matti)Het wordt ook steeds moeilijker voor Pipo. Meneer Clement bijvoorbeeld is niet gelukkig te maken.

(Axel) Clement...Clement zou beter de instelling verlaten. Wat staat er voor morgen op het programma ?

(Matti)Een hoogstaand bezoek. Mevrouw Patricia Haegeman is geïnteresseerd om haar grootvader, minister van staat, op de wachtlijst plaatsen.

(Axel)Dat lijkt me interessant. Wat kunnen we laten zien ?

(Matti)Puccini wordt verder afgewerkt.

(Patricia)drieënnegentig ?

(Axel)Ja. Een professionele aanpak. Decor, kostuum, repetitie. Elke maand opnieuw geeft mevrouw Muller haar recital. Hoogtepunten uit het oeuvre van Puccini.

(Patricia)En iedereen gelooft er in telkens weer ?

(Axel)Ik ken geen uitzonderingen.

(Patricia)'t is onwaarschijnlijk.

(Axel)Als de illusie vakkundig is verpakt,dan wordt ze voor velen zelfs onweerstaanbaar. Geef toe, er zijn facetten van de werkelijkheid die aantrekkelijker zijn dan de droom. Ik kan dit niet alleen bedenken, dat spreekt vanzelf. Dat is mijn assistent, het *brain*, absoluut genie. Die man daar.

(Patricia) Die ?

(Axel) Pieter Paul Himmelsorge. En wij noemen hem Pipo. Hij is het hart van de instelling. Zonder hem was ik verloren.

(Patricia)Ik had dit niet voor mogelijk gehouden.

(Axel) Wij maken het onmogelijke waar mevrouw. En u noteert dat ons programma nog heel wat meer te bieden heeft. Ik zou u kunnen spreken over de safari of de vlucht van onze montgolfière of het *bal masqué*. Er is nog zoveel meer,als u begrijpt wat ik bedoel. Of het proces. Kom 's kijken naar het proces. Die man met de rode anjer, ziet u 'm ? Dat is meester Krop, ooit aan de balie geniaal. Op elk proces een fenomeen. Tot die moordzaak in 1937. De totale mislukking in de zaak Hulsthout. Z'n cliënt kreeg levenslang. De hetze achteraf en het schandaal in de pers werden hem fataal en Krop werd manisch-depressief, raakte aan de drank en vond bij ons het enige alternatief. Hier wordt om de maand hetzelfde proces opnieuw geënceneerd, maar alleen krijgt Krop vrijspraak telkens weer opnieuw.

(Patricia)Maar dat is toch een beetje waanzin of niet soms?

(Axel)De therapie is doeltreffend en de resultaten liegen niet. Hier is honderd worden niet uitzonderlijk. Meneer Himmelsorge ? Mijn rechterhand en de regisseur van wat u waanzin noemt. Mevrouw Haegeman. Patricia Haegeman.

(Patricia)Ik ben zeer blij u te ontmoeten. De directeur heeft namelijk veel over u verteld.

(Axel)Mevrouw Haegeman komt ondermeer haar grootvader, minister van staat, introduceren. Maar dit wist jij wel.

(Pipo)Dat wist ik niet.

(Axel)We nemen hem beslist in overweging.

(Patricia) Zijn grote ideaal is dansen. Zonder de politiek was hij beslist een zeer groot revuester geworden. Maar in onze familie, u begrijpt dat...**enfin** Dat is nu zijn grote verdriet.

(Pipo) Een grote danscarrière is hier voor hem wellicht nog weggelegd.

(Axel) Wij organiseren hier het geluk mevrouw, maar nemen er zelf niet aan deel.

(Patricia) Dus pas als iemand sterft, komt er een plaats vrij. Dat is duidelijk.

(Axel) Hier sterft men niet nee. Men verlaat de instelling, begrijpt u ?

(Patricia) ja maar hoe dan ook, de kans is voorlopig erg klein voor hem.

(Axel) Dat heb ik niet gezegd he. integendeel. Uw grootvaders politieke vrienden en oud-collega's die moeten u toch bekend zijn nee?

(Patricia) Ja, natuurlijk.

(Axel) In dat geval kunt u ons helpen. Als u misschien enige politieke invloed zou kunnen laten gelden in verband met de onteigeningen die ons hier bedreigen dan zouden wij uw grootvader beslist gelukkig kunnen maken. En u ook.

(Pipo) Neem me u niet kwalijk, ik ga me omkleden. Ik moet nog gaan wandelen met Mira. Het was me zeer aangenaam.

(Axel) Hebt u, mevrouw, een onvervuld verlangen? Een grote droom? Dan realiseer ik 'm voor u. Professioneel. Maar met een hart.

(Patricia) Wie is Mira?

(Ton) Ze stelt het niet zo best. Haar eten blijft onaangeroerd twee dagen al.

(Pipo) Ook het instuderen gaat niet meer zo vlot de laatste tijd. Ze reageert te traag op elk bevel. Er is iets aan de hand, maar wat?

(Ton) Ik hoop dat dit hier niet de verklaring is. In minder dan een week. En altijd hier. Dat gaat te ver, vind ik.

(Pipo) Jij drinkt toch niet, Mira? Of wel?

(Ton) Zij is een grote *comédienne*.

(Pipo) Axel is het grootste beest. Hij zuipt zich nog 's dood. Op een morgen vind je hier z'n lijk.

(Ton) Wat scheelt er toch met 'm? Hij heeft geen reden. Alhoewel, Bellina...

(Pipo) Wat is er met Bellina?

(Ton) **Niks**. Gewoon Bellina.

(portier) Cabaret, naakt, met de **schunste meiskes** van 't stad. Cabaret, naakt, met de **schunste meiskes** van 't stad. **Wad** is 't jong durft ge nie' binnenomen? **Allee** kom. Cabaret, naakt, met de **schunste meiskes** van 't stad

(prostitutee) Wat zullen we drinken?

(Pipo) Champagne, natuurlijk.

(prostitutee) Piper-Heidsieck extra.

(Pipo) Dat is het helemaal, natuurlijk.

(prostitutee) Je hebt toch geld?

(Pipo) Wat dacht je?

(prostitutee) Genoeg?

(Pipo) Maar natuurlijk.

(prostitutee) Dan maken we er een feestje van.

(Pipo) Dat zou geweldig zijn, natuurlijk.

(prostitutee) Waarom zeg jij altijd natuurlijk?

(Pipo) Doe ik dat? Dat is dan dom van mij, natuurlijk.

(prostitutee) Wat zegt je vrouw van dit gepruts?

(Pipo) Ik ben niet getrouwd. Nog nooit. Ik weet wel beter.

(prostitutee) Ik had 't kunnen denken. Laat maar. Een glaasje kan helpen. Dat is het poesje niet gewoon.

(Pipo)Poesje? Laat me los. Nee.

(portier)**Niks van.** Cabaret, naakt, met de **schunste meiskes van 't stad.** Cabaret, naakt, met de **schunste meiskes van 't stad.** Cabaret, naakt, met de **schunste meiskes van 't stad**

(Verkruis)Na drie rugoperaties ben ik in 1980 opnieuw beginnen spelen. En in twee jaar tijd stond ik weer aan de wereldtop. Ik weet dat men van mij zegt: Goed, hij was een geweldig speler, maar hij zal nooit meer winnen. Vandaag sta ik hier om het tegendeel te bewijzen.

(Axel)Hoe was het op je *rendez-vous* ? Een wilde nacht, zo te zien.

(pipo)Dat is het woord, ja. Een wilde nacht.

(mevrouw Muller)Twee maanden geleden zag ie er beter uit. Meneer Himmelsorge maakt zich zorgen, dat zeg ik je.

(Pipo)Jij mag toch ook **nie'** klagen.

(Axel)Ja, 's waar. De jacht valt dikwijls mee, maar omwille van de rechten van het huisgezin word ik verplicht om stichtende verhalen te verzinnen over de voorbije nacht en avond. 'k wil best komedie spelen maar dan op niveau.

(Verkruis)Bij Eisenhower op de thee. Ik herinner het me heel goed.

Het Witte Huis. Zijn golfspel was best aardig.

(Pipo)Waarom hak je de knoop niet door ? Je kan weggaan.

(Axel)Iedereen kan weggaan.

(Pipo)Wat houdt je tegen ?

(Verkruis)Je luistert weer niet.

(Clement)Je hebt het al zo dikwijls verteld.

(Pipo)Hoe is het met Bellina ?

(Axel)Ze weegt nu honderdtweeënveertig. Ze eet niet meer en vet maar aan.

honderdtweeënveertig... Je zou 'r moeten zien. Leven met iemand die je haat... Begrijp je **da'** ?

(Pipo)Nee.

(Axel)Als ik haar zeg dat ze te dik is, ben ik het monster en niet zij.

Het kan haar echt **niks** schelen of ze eruitziet als een groepsfoto. Val dood, denk ik soms als ik 'r zie. In m'n dromen maak ik haar soms

zelfs kapot. Met een kogel of een mes. Of verzuipen. Elke kilo van dat lijf verzuipen. Dat is een kans voor jou. Jij kan de meest volmaakte moord bedenken. Zeg, Pipo. Je zou nog eens een passend excuus moeten verzinnen voor m'n nachtelijke afwezigheid. Ik heb mezelf voorgenomen om vannacht niet naar huis te komen.

(Pipo)Het aardgas misschien ? Ik zoek Bellina op vanavond en doe een mooi verhaal. Jij hebt uit goede bron vernomen dat er op internationaal niveau werk wordt gemaakt van de onteigening.

(Axel)Ik beleg een spoedvergadering.

(Pipo)Niet hier natuurlijk

(Axel)In Brussel op z'n minst.

(Pipo)Luxemburg is beter.

(Koekelkoorn) Mijn tekst voor het jaarfeest is... die is al klaar. Als u misschien wat tijd zou kunnen vinden, dan lees 'k 'm eens voor.

(Axel)Met plezier. Ik ben benieuwd.

(Pipo)Vanavond moet het programma op papier worden gezet. We zijn erg laat.

(Axel)Het wordt een cruciaal moment. Het moet 'n verbluffende demonstratie worden van onze therapieën.

(Pipo)De val van de Hindenburg ? De tocht door de Rode Zee ?

Of beter nog: een zuipende olifant.

(Axel)Soms ben jij een zwijn. Het is ernstig.

(Pipo)Ik weet het maar ik had het over Mira. Ze is ziek. Ook dat is ernstig.

(Axel)Wat is er, prinses he? Als jij nu kon spreken dan zou ik waarschijnlijk iets meer te weten komen over jouw groot verdriet. Ook het intieme leven van een olifant is waarschijnlijk *passionant*. Ben je echt ziek? Of is het maar wat heimwee? En alleen zijn. Dat is de grootste ramp. Dat is bekend. Eenzaamheid ligt me nauw aan 't hart.

Ook na de honderd vrouwen die 'k heb gehad en de duizend anderen die ik nog wil neuken. En jij... Jij kunt mij ook niet helpen.

Niet weggaan? Moet ik blijven? Zachtjes maar. Wat tederheid misschien?
De kleine dood kan wachten.

(dokter)Basaal metabolisme. Ik blijf het maar herhalen, mevrouw Woestewey. En nu ook nog die verhoogde druk op beide voetgewelven.

Het risico wordt erg groot. U moet zich houden aan de voorschriften.

En nu even inademen. En uit.

(Pipo)Dag, Ansje.

(Ansje)Papa is er **nie'**.

(Pipo)Dat weet ik. Maar is mama thuis?

(Ansje)De dokter is bij haar.

(Pipo)Mag ik op haar wachten? Dat wordt zo stilaan een hele familie. Van wie krijg je die poppen?

(Ansje)Van papa. Hij gaat veel op reis.

(Pipo)Dat weet ik, ja.

(Ansje)En mama krijgt bloemen.

(Pipo)Ook van hem?

(Ansje)Dat zeg ze toch, maar ik geloof haar niet.

(Pipo)Waarom niet?

(Ansje)Mama. Mama.

(Bellina)Ze kosten een fortuin, denk ik.

(Pipo)Daar heb ik geen verstand van. Maar je wordt wel verwend.

(Bellina)Hoe zie jij **deruit**? Wil je iets drinken?

(Pipo)Ja, natuurlijk. Je ziet er stralend uit.

(Bellina)Dat zei de dokter ook daarstraks. Port?

(Pipo)Ja. Sorry, ik kom zomaar langs. Ik moet je namelijk vertellen dat Axel onverwachts naar Luxemburg vertrokken is.

(Bellina)En overmorgen pas weer thuiskomt.

(Pipo)Natuurlijk.

(Bellina)Geweldig.

(Pipo)De reden voor dit onverwacht vertrek...

(Bellina)Kan me gestolen worden. Bovendien is het avondeten veel beter aan jou besteed. Is er iets?

(Pipo)Ik kijk gewoon.

(Bellina)'k ben blij dat je er bent.

(Axel)Jij ook wat? Voelen jullie dat de dood nadert? Hoe zit het met die wilde verhalen over schaduwrijke plaatsen vol beenderen en ivoor waar jullie op 't einde naartoe trekken? Of sterven jullie gewoon en smerig, **gelijk** iedereen? Kan je me niet even helpen, prinses he? Til je poot op en zet 'm op m'n **kop**. Dat kost jou geen moeite. Niemand doet jou iets. Doe het dan. Doe het dan. Doe het dan. Je bent gewoon een stomme olifant.

(Pipo)Je eet niet meer, had ik gehoord.

(Bellina)Vanavond wel.

(Pipo)Het is verrukkelijk ernaar te kijken.

(Bellina)Kijk maar.

(Pipo)Je krijgt prachtige bloemen, heb ik gezien.

(Bellina) Al veertien keer.

(Pipo) Ze zijn van Axel, zei Ansje.

(Bellina) Waarom ben jij niet getrouwd ?

(Pipo) De vrouw waar ik van hou, is onbereikbaar helaas.

(Bellina) Wie is het ? Ken ik haar ?

(Pipo) Jij, natuurlijk. Wie zou het anders kunnen zijn ?

(Bellina) Je weet, ik sta op springen, hé? Zelfs van water drinken word ik dik.

(Pipo) Er is dus altijd meer om van te houden.

(Bellina) Axel vindt je 'n genie.

(Pipo) Ik ben maar een vertegenwoordiger in dromen.

(Bellina) Soms zou ik er wel eens bij willen zijn. Ik hoor de meest opwindende verhalen.

(Pipo) Kom eens naar het jaarfeest. Je moet het me beloven.

(Bellina) Nee, dit lijf komt niet meer buiten. Nooit meer. Al twee jaar niet. Ook vanavond niet.

(Pipo) Vanavond?

(Bellina) Er is toch het concert van Erika in Brussel.

(Pipo) Erika?

(Bellina) M'n zuster. M'n mooiere uitgave.

(Pipo) Magere mensen kunnen lelijk zijn. Jij bent mollig en mooi.

(Bellina) En de dokter zegt: mevrouw, u krijgt nog een hartstilstand.

(Pipo) Jij wordt heel oud. Jij overleeft ons allemaal. Jij wordt nog ooit een lustige weduwe.

(Bellina) Een wat?

(Pipo) Een weduwe?

(Axel) Italiaanse kwartels?

(Erika) Nee.

(Axel) Je lievelingsgerecht.

(Erika) Nee, dank je.

(Axel) Misschien doodgewoon een ossobuco.

(Erika) Nee. Waarom was je te laat? Waarom zie ik je zo weinig? Je hebt gedronken.

(Axel) Ja. En met een gewichtig iemand. Een dame, als je het wilt weten.

(Erika) Bellina ?

(Axel) Die is toch al lang geen dame meer.

(Bellina) Ze is nog altijd m'n zuster.

(Axel) Erger nog. Ze is mijn vrouw.

(Erika) Er zit zand op je broek. Waar kom je eigenlijk vandaan ?

(Axel) Het is geregeld dat ik vanavond bij jou kan blijven. En als je wilt de hele nacht. Dat is toch geweldig, of niet ? Je bent mooi, geloof me. Ik ben zo blij dat ik je zie. Dagenlang zit ik hierop te wachten. Ik praat graag tegen je. Alleen bij jou kan 'k mezelf zijn. Tegen jou kan ik dingen zeggen die ik nog aan niemand anders heb verteld. Nee, echt waar. Alleen hier en bij jou, wil ik **nie'** liegen.

(Erika) Goed. Met wie heb je gedronken? Wie was het?

(Axel) Je zou me niet geloven.

(Erika) Wie ?

(Axel) 't was 'n olifant. Dat siert je. Een echte, grote, dikke olifant.

(Erika) Eruit.

(Axel) Dat was m'n voet. En dat is m'n schou...

(Erika) Eruit.

(Axel) Ik doe het echt, hoor.

(Erika) Ik zeg: Eruit.

(Axel)Dat is m'n schouder. En m'n kin.

(Erika)Eruit.

(Axel)Ik doe het echt, hé.

(Erika)Eruit.

(Axel)Ik spring echt. Ik spring. Erika, kom. Doe open.

(Erika)En de rest is voor een andere keer.

(Axel)Da' meen je **nie'** he. Erika, doe toch open, kom. Doe open. Doe open, kom. Erika.

(Pipo)Ooit neem ik je mee.

(Bellina)Waarheen ?

(Axel)leden van de jury, u hebt zojuist de procureur-generaal gehoord in zijn rekwisitoor. Jan Hulsthout, 34 jaar, wordt –zoals u al weet- ervan beschuldigd zijn vriend en werkgever Romain de Burghraeve om het leven te hebben gebracht door een springlading aan te brengen in **diens** auto nadat hij door het slachtoffer was betrapt tijdens overspel met Blanche de Burghraeve, zijn echtgenote. Het woord is nu aan de verdediging. Leid de beschuldigde binnen.

(figurant)Jan Hulsthout.

(Jan Hulsthout)Meester Krop.

(Krop)Kalm blijven. Niet reageren.

(Axel)Gaat u zitten.

(Krop)Meneer de voorzitter, dames en heren van de jury. Het is al te gemakkelijk om, zoals de openbare aanklager al deed, ons oordeel uitsluitend te baseren op wat wij weten over het verleden van de beschuldigde. Het feit...

(Axel)Waarom zit Mena in de jury?

(Matti)Weer problemen.

(Axel)Met Clement? Er moet iets gebeuren.

(Krop)...hoe zwak zijn zaak is. De beschuldigde heeft trouwens nooit ontkend dat hij met de vrouw van het slachtoffer een verhouding had. integendeel. Hij heeft ons verteld en dat heeft ons allemaal ontroerd,

wat die verhouding voor hen beiden betekende. Een kans op geluk,

een einde aan eenzaamheid en in het geval van Blanche een einde aan een vernedering door een echtgenoot die haar als vuilnis behandelde.

Die haar bedroog zonder enig respect voor haar vrouwelijke waardigheid.

Het verleden van mijn cliënt is niet vlekkeloos, dat geef ik grif toe.

Laten we zeggen dat hij geen volledig of bevredigend contact met vrouwen had. Hij was fysiek niet impotent maar hij kwam niet over z'n frustraties heen. Jan Hulsthout onderging een gedaanteverwisseling toen hij Blanche leerde kennen. Twee mensen die plotseling het geluk ontdekten. Geweld bleek voor hen de enige uitweg. Verkeerd, natuurlijk. Dat ontken ik niet, men wou Romain de Burghraeve laten boeten voor de ellende die hij zijn vrouw al die jaren had aangedaan. We hadden hier te maken met twee mensen

die zich de pas afgesneden zagen op weg naar het geluk. Ik vraag u om een mild oordeel. Hem vrij te spreken durf ik nauwelijks te vragen. Deze man is misschien wel tot een moord in staat geweest, maar een moordenaar? Nee dat is hij niet. Ik heb vertrouwen in u. Ik dank u.

(Axel)Heeft de beklaagde hier nog iets aan toe te voegen ? Dan verklaar ik de debatten voor gesloten. Heren van de jury, ik geef u de twee vragen waarop u antwoord moet geven. Is meneer Hulsthout schuldig...moet u naar eer en geweten beantwoorden.

(Matti)Ik had u niet zien binnenkomen.

(Patricia)'k was te laat. Het is gewoon uit interesse.

(Matti)Ja, dat begrijp ik.

(Patricia)Hij wordt stilaan ongeduldig.

(Matti)Wie?

(Patricia)M'n grootvader.
(Mattie)O, die.
(Patricia)Neemt u mij niet kwalijk.
(Axel)Wat fijn dat je er bent.
(Patricia)Gefeliciteerd. Het ziet er weer prachtig uit.
(Axel)Het is de honderd en twaalfde keer.
(Patricia)Ik ben nu wel helemaal overtuigd.
(Axel)Alleen kan ik je nog **niks** beloven.
(Patricia)Dan kan ik voorlopig ook niets tegen de onteigening ondernemen.
(Axel)Het woord is aan de voorzitter van de jury.
(Verkruis)Het antwoord van de jury op de eerste vraag is nee.
(Axel)Jan Hulsthout wordt onschuldig bevonden. Hij kan dus als een vrij man deze zaal verlaten.
(Pipo)Hoe was het vannacht?
(Axel)Zij was geweldig. Ik subliem.
(pipo)Wie was het?
(Axel)Je kent haar niet en ze is niet te beschrijven.
(Pipo)Probeer het toch maar.
(Axel)Ze kan in zeven talen neuken. **Tevreje?**
(Bellina)'t is bijna drie jaar geleden dat je hier nog was.
(Erika)Ik heb het erg druk, dat weet je toch. Vanavond heb ik nog een concert in Amsterdam. Ik heb niet zo veel tijd. Ben je alleen?
(Bellina)Axel is op zakenreis, zoals dat heet.
(Erika)Alweer?
(Bellina)Jij bent goed op de hoogte.
(Erika)Ga even zitten.
(Ansje)Wat zit erin, tante Erika?
(Erika)Een cadeautje voor je papa.
(Bellina)Hoe lang al?
(Erika)Drie jaar. Op een week na.
(Bellina)Bedankt voor het detail.
(Erika)Het spijt me.
(Bellina)Doe maar. Misschien is hij het wel.
(Erika)Ja, met Woestewey. Nee, mevrouw is er niet. Ik wil dat je met Axel praat.
(Bellina)Dat zullen we wel zien.
(Erika)En wat ga je dan nu doen?
(Bellina)Misschien dat ik stilaan ook eens onder de mensen kom.
(Pipo)En voor de hoofdattractie alstublieft twee ladingen extra.
Voor één explosie. Afstandsbediening natuurlijk. Daar zorgt een medewerker voor. Ik leg het hem wel uit. Ik had me voorgesteld dat jij hier op het podium zou staan.
(Axel)Voor de toespraak?
(Pipo)Voor de toespraak ja. Er moet wat afstand zijn. En het totaalbeeld is belangrijk. Het defilé van onze mogelijkheden moet overzichtelijk worden voorgesteld.
(Axel)het vuurwerk **nie'** vergeten.
(Pipo)De bestelling is gebeurd.
(Axel)Je denkt ook aan alles jij.
(Pipo)Ik heb onder meer een nummer uitgewerkt met Mira.
(Axel)Mira?
(Pipo)De olifant verschijnt helemaal opgetuigd op het gazon

terwijl jij iedereen vertelt hoe ver we kunnen gaan met onze therapie.
(Axel)ja maar, wat doen we op dat moment met onze oude koloniaal ? Als die een olifant ziet, dan wordt ie gek.
(Pipo)Die houden we uit de buurt. Ik vind er wel iets op.
(oude koloniaal)De volgende keer iedereen op tijd of ik zal een klacht indienen bij de districtiecommissaris. Iedereen moet de taak die hem toegebracht is, correct uitvoeren. Vandaag heb ik tien minuten staan wachten. Ik zal dit niet meer dulden.
(Adelbrecht)Ook dat nog. Ze gaan te ver, vind ik.
(Verkruis) Jij mag anders ook niet klagen.
(meneer Driebergen)Ja, dat weet ik ook. Voorzichtig. Niet zoveel lawaai. Hij moet hier in de buurt zijn.
(Muller)Zaterdag Madame Butterfly. Met Tosca ben ik nog niet klaar.
(Mevrouw Driebergen) Wil je nou even zwijgen, Grete ?
(oude koloniaal) Niet bewegen. M'n vierentachtigste exemplaar. prachtig schot, al zeg ik het zelf. Met de opbrengst van het ivoor ga ik naar de hoeren. Een maand lang. Kijk eens naar die poten. Weet je dat de druk van zo'n olifantenpoot zeshonderdvijvenzeventig kilo bedraagt ?
(Pipo)zevenhonderd en tien. Ik heb het berekend.
(Ton)Ze heeft het toch maar weer eens perfect gedaan.
(Pipo)Het koninginnetje van het bal wordt Mira met haar dikke poot. Er komt een grote knal en Onze-Lieve-Heer is dood.
(Ton) Voel jij je niet goed ?
(Pipo)Soms ben ik een dichter.
(Matti)Ik maak me ernstig zorgen over hem.
(Axel)Straks loopt het nog eens mis.
(Bellina)Ruikt beter dan een **kut**, of niet ?
(Axel)Wat zei je ?
(Bellina)Je hebt me best verstaan.
(Axel)Ze blijven maar komen, hé ? Zou ik nu misschien eindelijk eens mogen weten wie hiervan de milde schenker is ?
(Bellina)Dat gaat je niets aan.
(Axel)**Der** is toch zo veel aan jou, dat ik best kan delen. 'k wil je eigenlijk wel missen. Als jou dat gelukkig maakt, blijf dan dik. Maar zwijg.
(Bellina)Ik heb nog helemaal **niks** gezegd.
(Axel) Dat hoeft ook niet. Ik ken het liedje al vanbuiten. Zelfs onze ruzies worden slaapverwekkend. Alles heb ik er voor over gehad om jou in de meest comfortabele omstandigheden dik te laten worden. Voor jou heb ik zelfs m'n idealen bijgeknipt.
(Bellina)Ik zal nog dikker worden.
(Axel)Dan krijg je van mij een nog bredere spiegel cadeau. Je hebt gedronken.
(Bellina)Kijk naar jezelf. Je ziet eruit als iemand die al drie weken dood is en het niet durft toe te geven.
(Axel) je wordt niet dikker door een mankement aan je klieren, maar door je eigen egoïsme. En op die vleesgeworden berg van onwil zou ik m'n lusten moeten botvieren? Blijf maar lezen. 'k lig toch in de schaduw. God. Wanneer is 't gebeurd?
(Pipo) Hij was niet aan het ontbijt vanmorgen. We zijn onmiddellijk gaan zoeken.
(Axel)'t was te verwachten.
(Pipo)Ik heb alles voor hem gedaan. Niets hielp.
(Axel)Z'n vertrek is voorbereid. De heer Clement Vertriest heeft

besloten onze instelling te verlaten. Wij betreuren dit, maar wensen hem het allerbeste. Hij laat u allen groeten. Zijn plaats zal binnen de kortst mogelijke tijd worden ingenomen. En de eerste kandidaat

die statutair in aanmerking kan komen, is minister van staat, professor dokter Theo Haegeman. De heer Haegeman is achtentachtig en na 'n rijk gevulde politieke loopbaan liggen z'n aspiraties onder meer op het gebied van de dans.

(Matti)Zouden ze een autopsie doen?

(Axel)Hierover mag niets uitlekken. Hij was oud genoeg.

(mevrouw Driebergen)Je kent hem toch ? Hij deed mij altijd al aan Fred Astaire denken.

(Adelbrecht)Defensie, als ik me niet vergis.

(Krop)cultuur.

(Patricia)Hij lijkt wel herboren.

(Axel)De aanpak is belangrijk.

(pipo)Als je Axel wilt spreken, zal je nu wel even moeten wachten.

(iedereen)Bravo. Bravo.

(Patricia)Wat ben jij populair.

(Matti)Neem me niet kwalijk. Mevrouw Muller, 't wordt stilaan laat.

(oude koloniaal)Juffrouw Matti, dit is onuitstaanbaar. Niet alleen de muggen, maar nu ook dit nog.

(Matti)Rustig.

(oude koloniaal)Ik dien een klacht in.

(Matti)Het komt allemaal in orde.

(oude kolonel)'t is elke nacht hetzelfde. Ik ben dit gekrijs meer dan beu. Ik heb m'n buik vol van Puccini. Als het nu nog Wagner was, maar nee, Sur La Mer.

(Pipo)Dit gebeurt niet dikwijls meer. Het plan is uitgewerkt tot in de puntjes. Ik weet wat ik wil.

(Matti)U spreekt met het secretariaat van Axel Woestewey. De directeur laat weten dat hij u op het kasteel verwacht aanstaande zaterdag voor het jaarlijks feest. Helemaal niet. U bent van harte welkom.

(pipo) Jij bent zwaar genoeg. Het mechanisme werkt perfect. Alleen moet het gewicht heel precies op de juiste plaats neerkomen.

(Matti)Uw naam staat duidelijk op het lijstje. Erika, mevrouw Erika Benz. Wie? Mevrouw Woestewey? Die komt hier nooit. Graag gedaan.

(Pipo)In de toespraak valt het afgesproken woord en het orkest zet in.

Jij vertrekt dan op het ritme van de melodie. De weg is aangeduid en het systeem goed ingebouwd.

(Matti)Mevrouw Woestewey ?

(Pipo)Jouw gewicht alleen veroorzaakt dan de knal, waardoor Axel uit elkaar springt.

(meneer Driebergen)Een mooie avond.

(Matti)Prachtig, inderdaad.

(mevrouw Driebergen)Slaap lekker. Singapore, alstublieft. Drie zeven drie acht negen nul vier. Meneer Driebergen.

(meneer Driebergen)Hallo.

(mevrouw Driebergen)Henry.

(meneer Driebergen)Ik kan je niet zo best verstaan.

(mevrouw Driebergen)Henry.

(meneer Driebergen)De verbinding is weer slecht vanmorgen.

(mevrouw Driebergen)Ik mis je. Zaterdag? Ja, dat staat vast. Iedereen zal er zijn. 't is toch zeker dat je komt?

(meneer Driebergen)Vlucht nummer driehonderd en één. Aankomst acht uur dertig.

(mevrouw Driebergen)Nog twee keer slapen.

(Axel)'k begrijp er **niks** van. Maandenlang verneem je niets.

Geen vergadering, geen correspondentie, geen telefoons. Niets En dan dit. Had jij nog iets vernomen?

(Mattie)Helemaal niet. Ik? Nee.

(Axel)Semper Vivax, goeiemorgen. **Me'** wie spreek ik ? Ah Alexandra. Ik zat net aan jou te denken, ja. Wanneer? Morgen? Nee, dat is eigenlijk heel moeilijk. invitatie ? Wanneer? Dat zal dan wel zo zijn. Neeneenee, ik vind het best. Ja, dat zien we dan morgen wel. Zeg eens wat heb jij...

(Pipo)Ik ga de ontsteking voor het vuurwerk installeren.

(Axel)**Goeiemorgen** ja, **me'** wie spreek ik ? Daar spreekt u mee, ja.

Ik denk Sylvia. Ah, Isabelle. Nee, de stem. Alleen de stem. Een invitatie voor morgen ? Ja, **ma'**... Nee, je **komt** maar **af**. Er zal alleen heel veel volk zijn. Ja, dat spreken we dan morgen af. Zeg 's, ik kan dat toch niet...Hallo. Tot morgen dan ja. Nee, Chantal. Fijn dat je gebeld hebt. Morgen. Ik bedoel, ik kan niet volgen. Wie heb jij allemaal geïnviteerd ?

(Matti)een uniek feest dat had je toch gevraagd?

(Axel)Je weet best wat ik bedoelde.

(Matti)Ik heb een paar van je vriendinnen uitgenodigd.

(Axel)Ze hebben me bedankt voor de attentie ja.

(Matti)Ik verwacht een grote opkomst. Alexandra, Isabelle en Chantal komen zeker.

(Axel)Dat had ik al begrepen.

(Matti)En verder...Patricia, Sylvia, Suzanne, Tia, Nina, Christel, Miep, Veerle, Giselle, Ilse, Gert, Martine, Annemie, Dolores en Erika.

(Axel)Ik begrijp het **nie'**. **Ma'** waarom ?

(Matti)Je vrije grond oefening met Patricia Haegeman ging mij iets te ver. Of vind jij soms van niet ?

(Axel)Ik had jou niet gehoord.

(Matti)Dan kun je nu best even luisteren. Er is nog meer. Ik heb de laatste maanden af en toe correspondentie voor mezelf gehouden.

(Axel)correspondentie? Waarover ?

(Matti)over de onteigening.

(Axel)Maar ik begrijp het **nie'** meer. Of juist wel. Waarom ?

(Matti)Ik heb een ander soort gevoel voor humor, denk ik. Bovendien zal ik je zeggen waarom ik dit alles deed. Bezorgdheid, dat is het juiste woord. Liefde lijkt me wel wat overdreven. De waarheid is: jij kan dit zotte spel niet langer aan. Bij elk klein incident ga je steeds erger aan de fles. Ik heb je willen sparen. Ik zag je liever zonder zorgen dan dat je je de vernieling in zuipt. Zelfs mij wordt alles nu stilaan te veel. Ik kan het **nie'** helpen. Daarom. Dit betekent mijn ontslag, vermoed ik.

(Axel)Ik kan je niet missen.

(Matti)Je broeksriem kan je ook niet missen. Tot morgen.

(Axel)Die muggen altijd. Elke nacht hetzelfde.

(Bellina)Zoek geen uitvluchten.

(Axel)Wat zei je?

(Bellina)Je stinkt niet naar de goot vannacht. Dan moet iets ergs gebeurd zijn. Ik dacht eerst: Misschien heeft ie wel kanker. Maar ik weet wel wat er is intussen.

(Axel)Jij weet niks.

(Bellina)Ik lees ook kranten

(Axel)Ze hebben het slim gespeeld. Semper Vivax glijdt uit m'n handen.
Ik vrees het ergste.

(Bellina)Wat gaat Axel Woestewey nu doen ?

(Axel)Ik wou dat 'k 't wist. We hebben nog één kans. Morgen. Morgen moet er iets gebeuren.
'k ben bang. 'k ben nog nooit zo bang geweest.

(Bellina)Jij bent je speelgoed nog niet kwijt. Je weet de mensen altijd om te praten. Trouwens,
ik zal er ook zijn.

(Axel)Je bent gek.

(Bellina)Toch kom ik.

(Axel)Dat wil ik niet.

(Bellina)Een directeur komt met z'n vrouw. Terwijl jij de prominenten overtuigt kan ik me
met de dames bezighouden

(Axel)Bellina, Ik verbied het je.

(Bellina)Wie gaat mij dat beletten ?

(Axel) Doe me een plezier. Ik smeed je.

(Bellina)Ik wil je alles gunnen, maar dat niet. Morgen kom ik onder de mensen. Ik als
eredame, het home in jaren en gewicht. Ik heb een nieuwe jurk besteld. Geheel in lichtblauw
en lila. Wat trek jij aan morgen ?

Je ruitjespak misschien. Dat is mij onlangs terugbezorgd. Zet ik een hoedje op? Een hoed.

(Pipo)Je bent laat.

(Axel)Ik heb iets meegebracht.

(Pipo)Er is nog drank genoeg.

(Axel)Een kleine attractie.

(Pipo)Bellina.

(Bellina)Ik had het je beloofd.

(Pipo)Natuurlijk.

(Bellina)Zo, daar zijn we dan.

(Pipo)voorzichtig.

(Axel)'k ben blij dat je gekomen bent. Mag ik u voorstellen: dit is mijn echtgenote.

(Axel) En dit is de substituut. Je hebt hem in de rechtszaal gezien.

(mevrouw Dribergen) De schildklier, hoogstwaarschijnlijk.

(Muller) Ik moet er ook iets aan gaan doen, geloof 'k.

(Verkruis) Kijk niet onmiddellijk achterom.

(Axel) **Goejedag**, iedereen. Rustig maar, ik dacht dat jij niet dronk.

(Bellina)Je denkt te veel. Je laat je gasten wachten.

(Pipo)Ken jij die dames?

(Matti)Welke dames?

(Erika)Fijne snit. Nieuw, veronderstel ik?

(Alex)Ik ben zo blij dat je er bent.

(Erika)'k ben blijkbaar niet alleen.

(figurant)U ziet er nog altijd even jong uit.

(figurant)We horen **niks** dan lof. Echt waar.

(Muller)Is dat nu uw verloofde?

(Axel)De opkomst is bevredigend. Excuseer. Jou had ik eigenlijk
helemaal niet verwacht hier.

(Pipo)Ik heb je nog gebeld.

(Bellina)Wanneer ?

(Pipo)Ik heb nog geprobeerd je te bereiken.

(Bellina)Ik ben er. Wat had je dan gedacht ?

(Pipo)Ik had je willen zeggen dat je beter niet...

(Bellina)Hoezo? Je hebt me zelf uitgenodigd.

(Pipo)Laat maar.

(Bellina)Bedankt voor de bloemen.

(Pipo)Natuurlijk.

(Axel)Je ziet er schitterend uit.

(Pipo)Zullen we maar meteen beginnen ?

(Axel)Natuurlijk. Neem me niet kwalijk. Vertel maar.

(Pipo)Eerst spreekt Koekelkoorn, daarna jij. Je weet wanneer ik Mira loslaat?

(Axel)Ik heb het aangestreept ja. Is onze koloniaal uit de buurt?

(Pipo)Daar hebben wij het volgende op gevonden.

(Koekelkoorn)Ik meen al wat erin staat.

(Pipo)Daarom hebben we u gekozen. Mevrouwen, **mijne** heren, in naam van alle bewoners van Semper Vivax zal de heer Koekelkoorn, één van onze oudste vrienden, een woord van welkom uitspreken.

(Koekelkoorn)Meneer de minister. Beste vrienden, ik weet bij benadering niet...

(Krop)Hij wordt oud.

(Koekelkoorn)Ik weet bij benadering niet met hoeveel mensen wij hier aanwezig zijn. Dat heeft ook geen belang.

(Axel)Hou op, je bent nu al dronken.

(Bellina)Dat denk je maar. Kijk naar jezelf. Ik zuip je onder tafel, moeiteloos.

(Axel)Je gaat te ver. Je maakt hier geen schandaal.

(Koekelkoorn)...een welgemeend woord van dank aan het adres van degene...

(Axel)Hoeveel glazen heb je eigenlijk nu al op?

(Bellina)Die heb ik niet geteld. Ik ben iets anders aan het bijhouden.

(Koekelkoorn)de volksmond zegt: Dromen zijn... bedrog.

(Bellina)Met wie van hen ga je eigenlijk naar bed?

(Koekelkoorn)Hier werd het tegenovergestelde waargemaakt.

(Bellina) Met welke trutten hier aanwezig ga je wel eens neuken? Dat roze fretvel zal je ook wel uitgenodigd hebben. En met die hazenlip, daar heb je ook wat mee. En van die twee weet ik het zeker. Dat ze nat staan, zie ik zo. Sorry dametjes, ik had het niet over jullie.

(Koekelkoorn)...dit unieke project dag in en dag uit, uur na uur, van minuut tot minuut blijven waarmaken. Het is alleen te betreuren dat sommigen toch verkiezen weer de wijde wereld in te trekken...geen schaduw werpen op de feeststemming waar u allen deelachtig bent. En die ik iedereen van harte toewens. Dank u zeer.

(Bellina)Blijf ik hier?

(Axel)Dat zal 't beste zijn, ja.

(Bellina)geen sprake van

(Axel) Wat had je dan gedacht?

(Bellina)Ik ben je vrouw, dus ik kom naast je staan.

(Axel)In geen geval. Meneer de minister, meneer de gouverneur, meneer de burgemeester. Dames en heren, raadsleden, mevrouwen, **mijne** heren, beste vrienden.

(Pipo)Stop.

(Axel)Hoe zou men een dag als vandaag kunnen noemen?

(Bellina)Whisky, alstublieft.

(Axel)Er zou een speciale naam voor bedacht moeten worden, want feestdag is te banaal. Verjaardag niet helemaal correct en herdenkingsdag te plechtig.

(Bellina)Een dubbele graag.

(Axel)Het feest dat we vandaag opnieuw in ons home vieren, heeft iets van dit alles.

(pipo)Rustig, Mira.

(Axel)Dit is hier een werk van jaren.

(Bellina)Dag, muis.

(Erika)Ik had je niet eens gezien.

(Bellina)Dat begrijp ik best. Ik val ook helemaal niet op.

(Axel)Het is werk dat onder de leiding van bekwame mensen staat.

(Erika)Ik dacht dat jij niet buitenkwam.

(Bellina)Ik ben hier uitgenodigd, net als jij. Ik kom eens luisteren naar die schat van me. Het is toch prachtig zoals die praat. En dat **ga** ik hem vertellen ook. Nu onmiddellijk.

(Axel)De resultaten zijn dan ook... uniek.

(Erika)Laat me los.

(Axel)Dit alles wordt nu bedreigd door mensen. Mensen die gedreven worden door bezitsdrang en materialisme.

(Mevrouw Driebergen) Een zangnummer misschien?

(Muller)Aida en Amneris, tweede bedrijf, eerste scène.

(Axel)Een funest plan, dames en heren. Ik durf erop te hopen dat iedereen zich er met alle middelen die hij bezit zal tegen verzetten.

Wat ben je van plan?

(Bellina)Ik ben de gastvrouw hier heb je gezegd en je hebt me niet eens voorgesteld aan die hoerentroep van je, dat wil ik absoluut goedmaken.

(Adelbrecht)Overdracht van de macht.

(Bellina)Ik wil absoluut een liedje zingen. Dames en heren, geacht gezelschap...

(Pipo)Nog niet, Mira.

(Bellina) Dit schepsel hier kent u wellicht. die daar, Axel, is mijn man. Ik moet dus z'n wettige echtgenote voorstellen. Ik ben nog **nie'** klaar. Dit is **voorwaar** een heel mooi feest met heel veel voorname en nog veel meer mooie meiden. Ze zijn uitgenodigd door mijn man. Ze zijn de koninginnen van de nacht. De natte droom en het ideaal van Axel Woestewey.

(Haegeman)Wat een prachtige mise-en-scène.

(Axel)Doe dan toch iets.

(Bellina)Geachte prominenten en de hele **reutemeteut**, ik stel een toast voor op de man die nu verdwijnt. Hij was ons allen dierbaar. We zullen hem niet gauw vergeten. We heffen daarom nu allen samen het glas.

(Pipo)Nu niet. Mira, nee. Stop.

(Bellina)Ik kan alleen nog zeggen: Proost. *Cheers*.

(Pipo)Mira. Daar. Hier stoppen.

(Bellina)*Santé*.

(Axel)Ze is dood, ze gaat dood.

(agent)We zullen ze moeten afmaken.

(Axel)Ze gaat echt dood.

(journalist)Meneer de burgemeester, zou dit een aanslag kunnen zijn?

(burgemeester)Daar mag ik niets over zeggen. Ik bedoel, de expertise zal dat moeten uitwijzen.

(journalist)Zijn er aanwijzingen in die richting ?

(Koekelkoorn)'k ben m'n tekst kwijt, Ik ben m'n tekst kwijt.

(agent)Wilt u daar aangifte van doen ?

(Koekelkoorn)Ik kende '**m** uit het hoofd.

(agent) bedankt **mijne** heren, Ik hou u van het onderzoek op de hoogte en we zien elkaar morgen **terug**.

(Axel)M'n dochter. Weet zij het ?

(Pipo)Ze heeft een nieuwe moeder nodig.

(Ansje)Papa.
(Axel)Kom je ?

BIJLAGE 1.3 Transcriptie: *De leeuw van Vlaanderen*

(fig)Vreemd volk.

(fig)Waar?

(fig)Daar. Bij het kruisbos.

(fig)'t zijn Franse.

(fig)God sta ons bij.

(fig)**Laat ons voorttoen.**

(fig)Weet je waar het kasteel van Wijnendaele ligt?

(Willem)Ik denk, het is meer naar die kant denk ik heer, denk ik.

(fig)Zo jij denkt? Neem hem mee.

(fig)Ze hebben Willem meegenomen!

(Jan Breydel) Wie? Willem?

(fig)Ze **gaan** hem ophangen.

(Jan Breydel)Waren '**et** soldaten?

(fig)'t zijn ridders. Ze droegen een schild met gouden lelies op een blauw veld.

(Jan Breydel) Waarom zouden ze Willem vermoorden? **Wad 'eefd 'ij** gedaan?

(fig)'t zijn Fransen.

(fig)Hij moest ze naar het kasteel van Wijnendaele brengen.

(Jan Breydel) **Awel**, daar **gaan** ze '**em** toch **nie**' ophangen? **Stom kieken**

(fig)Oh nee?

(Jan Breydel) 'k zal wel eens gaan kijken en schei uit **me' blèiren**

(fig)Ze moeten nog in 't kruisbos zijn.

(fig)Pas op, Jan! Het zijn moordenaars die ridders. Allemaal.

(verteller) Het was in het jaar 1300. Zwijgend reed een schare ridders door de velden van Roeselare. Het gerammel van hun uitrusting en de zware tred van hun dravers deden herten uit het kreupelhout vluchten. Het gezelschap bestond uit telgen van de voornaamste geslachten van Frankrijk en kwam naar Vlaanderen om de opstandige oude graaf Gwijde van Dampierre te berispen. In dat gezelschap bevonden zich *monsieur* de Châtillon, een neef van de Franse koningin, *diens* broer de vervaarlijke krijger *monsieur* de Saint-Paul en als laatste, en niet als minste, de broer van de koning van Frankrijk zelf, graaf Charles de Valois.

(Jan Breydel) **Goejemiddag. Goejemiddag.** Goedemiddag. Goedemiddag, edele heren.

Welkom, edele heren, in het land van Vlaanderen. U bent een feest voor het oog en u heeft mooi weer meegebracht uit het verre zuiden. Oh Willem, laat jij onze mooie streek zien aan de edele heren Willem? Heren, u heeft zich vergist. Willem is de braafste jongen, maar de slechtste gids van heel Vlaanderen. Maak **da'** je wegkomt. **Maakt ta ge** wegkomt. Weg! Heren, mag ik u mijn diensten aanbieden? Ik ken de streek op m'n duimpje. Mag 'k u voorgaan heren? Kom. Onze oude graaf zal tevreden zijn. Hij houdt van bezoek, vooral van mensen van adel. Hij houdt ook van het gewone volk, ja ja zeker, onze graaf die houdt van het gewone volk als ze belasting betalen. Dat vindt onze graaf het lekkerst!

(Jacques de Chatillon) Is het uit met je stomme praatjes?

(Jan Breydel) Zo zo, een heer van rang en stand mijnheer de Châtillon die zich verwaardigt mij aan te raken. Wat een eer.

(Jacques de Chatillon) Monsieur de Vonnet, leer die vlegel een lesje.

(Jan Breydel) Met de groeten van Jan Breydel, de deken van de beenhouwers.

(Jacques de Chatillon) Grijp hem!

(Charles de Valois) Meneer de Châtillon, kom onmiddellijk terug. Meneer de Saint-Paul, kom terug. Meneer de Châtillon, u bent nog lang niet de leenheer van Vlaanderen. Dat ben ik. Nog altijd en ik beschik over het lot

van mijn vazallen, alleen ik.

(Jacques de Chatillon) Prins, u bent de eerste ridder van Frankrijk.

(Charles de Valois) Wij verliezen tijd. Straks wordt het donker.

(verteller) 's Avonds kwamen de Fransen in het kasteel van Weynendaele aan, waar de 80-jarige en opstandige graaf Gewijde hen opwachtte. Naast zijn stoel stond zijn zoon Robrecht de Béthune, die men de Leeuw van Vlaanderen noemde omdat hij wonderlijke wapendaden had bedreven in de oorlog van Sicilië. 'S anderendaags reden de Franse ridders door het domein van de graaf Gewijde als door hun eigen tuinen. Machteld, de dochter van Robrecht de Béthune zag dit met lede ogen aan.

(Machteld) Wat kijk je somber, vader.

(de leeuw) Omdat ik jou niet zag.

(Machteld) Oh wat ben je galant.

(de leeuw) Die Fransen... Ik krijg gal in mijn mond als ik ze zie.

(lied Johan Verminnen)

Ik vertrok naar barre streken
met de ridders van m'n land.

Ik bevocht de Saracenen,
oog om oog en tand om tand.
Een ijzeren gordel voor mijn lief,
de sleutel kreeg mijn vriend.

Daar was onze eeuwige liefde
het beste mee gediend.

Ik deed haar op slot, slot, slot,
ze zou wachten tot, tot, tot...

(Charles de Valois) Graaf Gwijde, mijn broer, de koning, is u niet zo ongunstig gezind als u wel denkt. Graaf Gwijde, ik ben persoonlijk hierheen gekomen om u te vragen: Volhardt u in uw koppige opzet om de Franse kroon trotseren?

(Gwijde van Vlaanderen) Onze schatkist is leeg.

(fig **Dad** is geen antwoord.

(Gwijde van Vlaanderen) De koning van Frankrijk is mij geld schuldig, mijn aandeel in de belastingen van de gemeenten die 'k afgehaald heb op zijn naam.

(De leeuw) De koning konkelt met de patriciërs van onze steden, konkelt tegen het wettelijk gezag van mijn vader.

(fig) Mijn heer, zijne majesteit, Filips de Schone konkelt niet.

(De leeuw) Nee, daar heeft hij zijn personeel voor.

(fig) Wie bedoelt u daarmee? Antwoord.

(De leeuw) Mijn heer, ik heb u geen antwoord te geven. U vergeet uw rang.

(Charles de Valois) Graaf Gwijde, na alle grieven die Frankrijk tegen u heeft, na alle opstandigheid, na al de kwade trouw, na al uw arrogantie, dat doet voorkomen alsof Vlaanderen een koninkrijk is, waarvan u de vorst bent, zou een klein beetje inkeer u geen kwaad doen.

(graaf Gwijde) Hoe kan Filips mij slecht gezind zijn? Ik ben zijn peter. Ik heb zijn vader, zijn grootvader gediend.

(De leeuw) Ons land is ingenomen en bezet. Jullie willen 'et voorgoed inlijven bij het Frankrijk van jullie dromen, het grootste koninkrijk van het christendom. Maar verdomd het gebeurt ten koste van eer en trouw en overeenkomsten. Mijn vader heeft nooit zijn heil gezocht in vervalsing, gekonkel en woordbreuk.

(Chatillon) Woordbreuk? Wie? De koning der Fransen? Ik eis dat u dit woord terugtrekt!

(de leeuw)Ik ben de koning trouw gebleven tot op het ogenblik dat hij zijn koningschap heeft ontwaard, precies als hij de Franse munt heeft ontwaard.

Als de koning van Frankrijk niet corrupt is, dan is hij laks. En laat hij zich leiden door...

(Chatillon)Door? Door? Durf het uit te spreken.

(de leeuw)Door een hofhouding van bloedzuigers.

(Charles de Valois)Béthune!

(de leeuw)Aangevoerd door zijn eigen vrouw, Johanna van Navarra.

(de Chatillon)Ik duld niet dat mijn koningin en mijn nicht, Johanna, belasterd wordt! Dit, meneer de Béthune, dit vraagt om bloed!

(de leeuw)Mijnheer de Châtillon... Ik ben uw man.

(verteller)Graaf de Béthune koos als wapenmakker voor de vierkamp de jonge Adolf van Nieuwland. Jacques de Châtillon koos zijn broer, de vervaarlijke monsieur de Saint-Paul.

(de leeuw)Hier, je hebt vast honger.

(adolf van Nieuwland)Dank u, heer.

(de leeuw)Sta op, meneer!

(graaf De Valois)M'n broer is vrijgevig, hij is altijd mild geweest tegenover Vlaanderen. Hij is edelmoedig. Hij is zo goed als een koning maar zijn kan. Maar hij vergeet uiteraard geen ogenblik dat ie de kroon draagt

van de heilige Lodewijk. Wie hem voor de voeten loopt, verplettert ie, als een kever.

(graaf Gwijde)Was hij maar nooit met die heks van Navarra getrouwd.

(graaf De Valois)Zij haat Vlaanderen... en ze haat mij. Ze denkt dat ik mijn broer bedreig.

(graaf Gwijde)Dat doe je toch.

(graaf De Valois)Natuurlijk. Johanna is op 't ogenblik in Navarra. Daarom moet je zo snel mogelijk naar Compiègne, terwijl ze er niet is.

(graaf Gwijde)Filips is zo onbetrouwbaar.

(graaf De Valois)Wees niet bang, oude vriend. Ik stel me persoonlijk garant voor u. U zal niets overkomen.

(verteller)Van koning Filips de Schone zei men dat hij leek op de mooiste der vogels, de sneeuwuil. Een vogel die de wereld aankijkt zonder verpinken, die met moeite kan zingen en dan nog zeer traag en die vrij nutteloos is.

(graaf Gwijde)Sire. Filips. Je bent sterker geworden, Filips, en mooier. Bedankt dat je ons ontvangen hebt. Wij zijn hier al twaalf dagen. Sire, Vlaanderen buigt het hoofd.

(de chatillon) Zijne Majesteit zou dit buigend hoofd kunnen opeisen!

(graaf Gwijde) Dat kan hij ten allen tijde.

(fig) De oorlog die u tegen Zijne Majesteit ontketend hebt, heeft zich tegen uzelf gekeerd. U heeft uw eigen land verbeurdverklaard, uzelf vogelvrij verklaard.

(graaf Gwijde) Er zijn misverstanden gerezen waar wij geen schuld aan hebben. Bij de eer van mijn huis van Dampierre zweer ik dat ik en mijn landgenoten vanaf de dag van vandaag trouw zullen blijven aan de Franse kroon

(fig) Dan zou die trouw uitgedrukt moeten worden in substantie, in goederen en sommen geld.

(graaf Gwijde) Vlaanderen is kaal, leeggeroofd.

(fig) De publieke schuld van de Vlaamse steden moet vereffend worden, en dit zonder verwijl en zonder uitstel.

(johanna) Verder mag ik u niet begeleiden, mijn liefste biechtvader. Mijn lieve, kleine koning. Heb je me gemist?

(Filips De Schone) Elk uur, lieveling. Elke dag, elke nacht.

(Johanna) 'k ben doodmoe. We hebben 20 uur gereden.

(Filips De Schone) Dan moet je rusten, lieveling.

(Johanna) Rusten? Filips? Terwijl ik in Navarra was, heb je de graaf van Vlaanderen ontvangen?

(Filips De Schone)Ja.

(Johanna)Hij logeert nog steeds in het paleis?

(Filips De Schone)Dat is zo.

(Johanna)En je hebt hem niet weggejaagd als de schurfftige hond die die is?

(Filips De Schone)Nee.

(Johanna)Volgens mijn biechtvader zou je zelfs overwegen om ‘**m clementie** te schenken. *Clementie!*

(Filips De Schone)Lieveling, bespaar me je Spaanse kuren!

(Johanna)Beteken ik dan helemaal niets voor je, dat je dit rebelse, schaamteloze ras van Vlamingen onder je dak **kun** dulden? Vlaanderen en Dampierre betwisten jouw gezag, het gezag van een gezalfde van God.

(fig)De heer Enguerrand de Marigny.

(Enguerrand)Majesteit.

(Filips De Schone) Enguerrand. Ik weet niet wat ze heeft in dat kleine hoof’je van ‘**r**, maar breng jij haar tot bedaren?

(Johanna) Enguerrand, vertel ‘**et ‘em** maar. Hoe we **der** voor staan. Kom op, man. Zeg ‘**et** aan je koning.

(Enguerrand)Wij zouden het tolgeld kunnen verhogen, de goederen van de opstandige Klauwaerts en van de aanhangers van graaf Gwijde aanslaan.

(Johanna)Er is nog een middel.

(Enguerrand)Wij kunnen van graaf Gwijde Van Dampierre, van zijn ridders in Compiégne een losgeld vragen, in evenredigheid tot hun rang en stand.

(Johanna) Voor jou gelden de wetten van het gepeupel en van de ridderschap niet. Jij bent Frankrijk. Frankrijk gebiedt! ‘*Gesta Dei per Francos*’. Het werk van God door de Franse’.

(fig)Buig, edelen, voor Zijne Majesteit, de koning van Frankrijk.

(Gwijde)Majesteit. Op de belangrijkste dag in de geschiedenis van het graafschap Vlaanderen, willen de vazallen, die u vereren...

(Filips De Schone)Hou op, ouwe man! Ga niet verder, lafbek!

(Gwijde)Majesteit, ik..ik...ik begrijp niet...

(Filips De Schone)Hou je mond, zeg ik. Vazal! Vlaanderen...In alle onpartijdigheid en vervuld van onze koninklijke genade, hebben wij jouw misdaden onderzocht. Tot op de dag van vandaag heb jij je getoond als een vals en bedrieglijk leenman. Ik heb geen zin in je gevlei en je gezeur. Gwijde van Dampierre, je leven is verbeurd verklaard. De dag van de executie zal later worden bepaald. Tot zolang word jij met alle Vlaamse weerspannige edelen in hechtenis genomen.

(graaf De Valois) Mijn heer... hoe kunt u zo de eer van uw broer in het gedrang brengen? Ik heb persoonlijk de graaf van Vlaanderen een vrijgeleide gegeven.

(Johanna) Meneer de Valois, het is niet aan u om een volkje te verdedigen dat Frankrijk heeft belaagd.

(graaf De Valois) Broeder, ik vraag u dringend...

(Johanna)De Valois! Men onderbreekt de koningin van Frankrijk niet! Wachten! De wil van de koning.

(fig)Graaf, in naam van de koning...

(Gwijde)Maar ik heb nog niet gesproken! Ik ben hierheen gekomen uit vrije wil! Ik eis gehoord te worden.

(Johanna)Breng hem weg!

(de leeuw)Raak mijn vader niet aan! Vlamingen, red u.

(de Chatillon)De Béthune, geef je over!

(fig)Soldaten!

(Gwijde)Robrecht, geef je over
(fig)anders gaan alle ridders eraan!
(graaf De Valois)Heren van Vlaanderen... Heren, u bent getuige van een koninklijk verraad waar ik geen deel aan wens te hebben.
(Johanna)De Valois! Uw eer gebiedt u deze woorden in te trekken! Nu terstond
(graaf De Valois)Dit is mijn eer!
(Johanna)Ontaarde broeder! Mislukte prins!
(Filips De Schone)Heren Vlamingen, wij hadden er de voorkeur aan gegeven u allen genade te verlenen. Maar tot onze droefheid kan dat niet.

Gesta Dei per Francos!

(verteller)Dit gezegd **zijnde**, kwam koning Filips de Schone naar Brugge, wat grote beroering verwekte. Onder andere bij de burgemeester van Brugge.
(burgemeester Brugge) Heren, dit vind ik echt onvoorstelbaar! Dit had ik nooit durven dromen. Ik **'ad** ten minste durven hopen dat de aannemer, tegen de tijd dat we afgesproken hadden, tegen deze heugelijke dag waarop wij de koning moeten ontvangen, dat dit op zijn minst klaar zou geweest zijn.
(fig)Ze hebben echt hun best gedaan.
(burgemeester Brugge)ja hun best gedaan, maar de aannemer had duidelijk met mij afgesproken dat het tegen vandaag klaar zou zijn! Maar goed, 't is altijd hetzelfde in Brugge! Het is godgeklaagd! Sire... Mevrouw...Dit is **voorwaar** de allerheuglijkste dag uit de reeds zo **blijde** geschiedenis van onze **stede**. De allerheuglijkste dag, zei ik...Sire... Majesteit...die ons zal heugen...in ons geheugen...Majesteit, sire, koningin...Van harte welkom...In onze harten...Zeer hartelijk...Van harte. Wij zullen Frankrijks kroon waardig zijn, als wij...
(Johanna)Wie is dat mens daar?
(fig)Wie bedoelt u, majesteit?
(Johanna)Die daar, op kop van die vrouwen. Die blonde.
(fig)Dat is Machteld, de dochter van Robrecht de Béthune, mevrouw
(Johanna)En die andere vrouwen?
(fig)Dat zijn de echtgenotes van de heren van Vlaanderen, mevrouw.
(Johanna)En waar zijn hun mannen?
(Filips De Schone)In onze gevangenis, lieveling.
(Johanna)Ik dacht dat ik hier de koningin zou zijn!
(burgemeester van Brugge) Besluitende heb ik de eer...u in naam van de magistraten van onze stad van ganser harte u de sleutels van onze stad Brugge aan te bieden. Leve de koning!
(verteller) Dat Zijne Majesteit publiekelijk gehoord werd, verheugde Pieter de Coninck, deken van de wevers en leider van de Vlaamse opstandigheid.
(Johanna)De Châtillon! Nog nooit werd de koningin van Frankrijk zo voor schut gezet! Die boerinnen waren rijkelijker gekleed dan ik! In Parijs hadden ze die **wijven** al lang van hun paard getrokken!
(De Chatillon)Maar je kan Vlaanderen niet vergelijken met de zuidelijke provincies.
(Johanna)En waarom niet?
(De Chatillon)Ze hebben gemeentelijke voorrechten. Ze hebben nu eenmaal een grotere zelfstandigheid.
(Johanna)Vlaanderen is een deel van Frankrijk, een provincie als een ander. Zat mijn haar goed?
(De Chatillon)Prachtig. Je moet maar zo denken:'Al dragen apen gouden ringen, het zijn en blijven lelijke dingen.'
(Johanna)Er moet in dit Vlaanderen iemand met sterke hand komen. Iemand

die zich niet laat beïnvloeden en die de rechtmatige eisen van ons koninkrijk boven alles stelt. Maar wie? Wie heeft tegelijkertijd tact en kracht...en tegelijkertijd...diplomatie en vastberadenheid?

(De Chatillon) Ja, wie?

(Pieter Deconinck) De wevers worden lastig. Dat is goed. De belastingen worden steeds zwaarder. Dat is goed.

(fig)Dat zijn alleen maar de wevers.

(Pieter Deconinck)De wevers en hun families zijn een vierde van de bevolking van Brugge. Ook de andere ambachten beginnen in te zien dat zij lastdieren zijn van de Franse kroon. Nu moeten de Vlaamse edelen die macht en geld hebben grondig bewerkt worden.

(Bekka) Er is maar één middel om de edelen uit 'un nest te lokken, dat is 'un nog meer geld en goed te beloven! Waar of niet?

(Pieter Deconinck)Da' 's waar, Bekka. Er is maar één man die dat kan, er is maar één man die ze zouden vertrouwen, Robrecht de Béthune.

(fig)Wij moeten een bijeenkomst voorstellen van de Vlaamse edelen met de Béthune.

(Pieter Deconinck) We kunnen de Vlaamse edelen moeilijk vragen om naar Chinon te rijden.

(verteller) Er werd iets op verzonnen. De Franse kasteelheer van Chinon, meneer de Houssy, liet in het geheim graaf de Béthune voor een maand naar Vlaanderen teruggaan, op voorwaarde dat iemand een maand lang zijn plaats innam. En wie nam zijn plaats in? Niemand minder dan zijn trouwe paladijn, Adolf van Nieuwland.

(De leeuw)Adolf. Nooit zal het huis van de Béthune deze edele daad vergeten.

(Adolf van Nieuwland)Tot uw dienst, heer graaf.

(Johanna)Het zou wenselijk zijn, mijn splinternieuwe landvoogd van Vlaanderen, dat de dochter van de Béthune...

(fig)Machteld.

(Johanna)O ja die Machteld... Dat die een tijdje op het Franse hof zou doorbrengen.

(fig)Dat zou haar opvoeding ten goede komen.

(Johanna)Ze zal worden opgevoed door de meest wellustige hofdames.

(Machteld)Wie bent u? Wie bent u? Gaat u onmiddellijk weg. Nee! Nee!

(verteller)In de ruïne van Nieuwenhove woonden twee eremieten: Diederik, die bij zijn geboorte geen stem gekregen had van onze lieve heer en Lodewijk, een zenuwlijder. Op een dag kregen zij het bezoek van een dolende ridder.

(Lodewijk) Hé, dolende ridder...Is het waar dat er een ziekte is in Italië waarbij de adem van de zieke je kan treffen als een dolk? Men spreekt van duizende doden.

(de leeuw)de pest.

(Lodewijk)Ja, ja, de pest. Ze zit in de huizen, zegt men. Daarom wil ik geen deuren. Geen muren. Ik wil leven in de lucht, in de adem van God. Ah, daar komt volk aan. Het wordt druk hier in Nieuwenhove. Maandenlang geen hond en nu lijkt het hier wel een herberg. Vijf man te paard. Eén paard is zwaarbeladen. Daar kijkt u van op, hé? Diederik hoort dat. Diederik hoort alles.

(de leeuw)Geen kik!

(Lodewijk)Je hoort wat de heer zegt. Diederik, geen kik.

(de leeuw)Jij blijft hier.

(Lodewijk)Natuurlijk, heer.

(de Saint-Paul)Crevel, maak haar los.

(de leeuw)Meneer de Saint-Paul, wat doet dit meisje hier? Wat is er met haar gebeurd?

(de Saint-Paul)Meneer, u schijnt mij te kennen. Maar ik ken u niet. Wie bent u dan wel?

(de leeuw)Een dolende ridder zonder naam. Machteld.

(de Saint-Paul)Ga bij het meisje weg. Ze behoort tot de kroon van Frankrijk.

(de leeuw)Zij? Machteld de Béthune?

(de Saint-Paul)Maar jij bent Robrecht de Béthune! Je hebt je ridderwoord gebroken. Je bent gevlucht uit Chinon!

(de leeuw)Ja. Want ik ben de gerechtigheid!

(de Saint-Paul)Clément, arresteer hem, in naam van de koning! Crevel, neem dat meisje mee.

(de leeuw)Machteld? Machteld. Hoor je me, liefste?

(Lodewijk)Raak haar niet aan. Ze heeft de pest, de vrouwenpest.

(verteller)In het geheim kwamen de Vlaamse edelen samen. Eindelijk. Jan van Renesse en z'n ruiters uit de moerassen van Zeeland, de onversaagde Jan van Namen, broer van de Béthune. En niet te vergeten de mooiste man van het westen, de priester-soldaat kanunnik Willem van Gullik en ze vergaderden, vergaderden, want ze wisten dat de Fransman op komst was. De Béthunes werk was gedaan, hij moest terug in gevangenschap want hij had zijn ridderwoord gegeven aan zijn cipier, graaf de Houssy. Hij nam afscheid van Pieter de Coninck. Pieter, zei hij, doe uw werk. Zorg voor Vlaanderen. Toen hij de dood van zijn broer vernam, ontstak Jacques de Châtillon, de nieuwe landvoogd van Vlaanderen, in grote toorn. Hij zei dat alle Klauwaerts Brugge moesten verlaten, zo niet zou hij de stad met de grond gelijkmaken zei hij. De Klauwaerts verlieten Brugge en trokken zich terug in de bossen van Damme. De sterkste van alle Klauwaerts, Jan Breydel, vertrok ook naar Damme.

(Jan Breydel)Dag, moeder.

(moeder Breydel)Dag, jongen.

(Jan Breydel)Het zal niet lang duren moeder.

(moeder Breydel)Maak je geen zorgen om ons, jongen.

(Jan Breydel)Gerard, jij bent nu de man in huis. Let op Katrien en op **uw** moeder. Beloofd?

(Gerard)Beloofd.

(Jan Breydel)Hier.

(Gerard)Broer Jan, waarom mag ik niet met je mee naar Damme?

(Jan Breydel)Jij bent hier nodig, vent. Begrepen?

(Gerard)Begrepen.

(Katrien)Kom je gauw terug? Alsjeblieft?

(Jan Breydel)Wees maar niet bang, Katrien.

(moeder Breydel)De nachten zullen koud zijn daar in de bossen bij Damme.

(Gerard)'k wil ook een bijl.

(Jan Breydel)Ga weg, snotneus.

(Gerard)'k moet toch op moeder en Katrien letten?

(Jan Breydel)Een bijl is veel te zwaar voor jou.

(Gerard)Nee, een bijl zoals jij.

(Jan Breydel)Goed. Dan maar een bijl.

(verteller)Jacques de Châtillon brak zijn ridderwoord en zaaide dood en verderf in de machteloze stad Brugge.

(fig)'k **'eb** niets misdaan!

(fig)Ha, een nes'je Vlamingen!

(Gerard)Laat me los.

(moeder Breydel en Katrien)Geert, kom hier! Blijf hier! Kom hier!

(Gerard)Ga weg! Blijf van ons af!

(moeder Breydel en Katrien)Nee! Nee. Geert.

(fig)Kijk eens naar **da'** leeuwenjong! Hij gaat je pijn doen.

(Gerard) Ik maak je kapot.
 (fig)Jongen, leg die bijl nou neer! Pak hem.
 (Gerard)Nooit! Ik ben Gerard Breydel, de broer van Jan Breydel!
 (moeder Breydel en Katrien)Geert! Nee, Gerard, nee!
 (fig)Vrouw, als u ons uw geld geeft, kan er u niets gebeuren.
 (Katrien)Moeder!
 (moeder Breydel)Hier is alles wat we hebben.
 (Katrien)Moeder!
 (moeder Breydel)Hier, Hier **iz** alles wat we hebben. Zijn dat geen mooie juwelen? Laat ons nu gerust.
 (Katrien)Moeder!
 (fig)Kom jij eens hier, jong geitje!
 (moeder Breydel) Laat haar met rust! Laat haar los! Laat haar gerust! Laat haar met rust, zeg ik! Nooit! Jullie zullen haar nooit levend krijgen! Kindje.
 (fig)Ze hebben de familie Breydel vermoord. Ze hebben de familie Breydel vermoord.
 (Jan Breydel)Het is mijn schuld. Alleen mijn schuld! Een lafbek ben ik geweest. Niets anders. Ik heb haar...Ik heb haar in de steek gelaten.
 (Pieter De Coninck)Niemand kon voorzien dat de Fransen alle eergevoelens overboord zouden gooien en ze geen ridderlijke beloftes zouden nakomen.Dat ze gijzelaars zouden afmaken, tegen elk christelijk gebod, tegen elke wet.
 (Jan Breydel)Maak je geen zorgen. Dat zei zij! Maak je vooral geen zorgen om ons, mijn jongen.'Dat... Dat zei ze. Dat zei ze.
 (Pieter De Coninck)Jan...We zullen geen geduld meer hebben, geen geduld meer dulden. We kunnen onze wraak niet langer uitstellen. De omstandigheden . We zullen zelf de omstandigheden bepalen. Nu! Nu. We gaan tot de aanval over, Jan.
 (Jan Breydel)Wat? Meen je dat? Echt waar? Nu?
 (Pieter De Coninck)Vannacht!
 (fig)Vannacht!
 (Pieter De Coninck)Oversten...Een boer wacht tot de morgen...als het kil is...En dan, als de rupsen **tezamen** in één nest slapen...hakt de boer het nest uit de boom...en vertrappt hij het ongedierte. Zo zullen wij zijn. In de kilte van de morgen. Het Franse ongedierte ligt nu te slapen, in de slaap van het kwaad. Voor morgen de zon opgaat, zullen wij dit ongedierte, dit rupsennest vertrappelen. Hoe fel het gevecht ook verloopt, **denkt** eraan, geen Vlaming mag gedood worden. We hebben alle Vlamingen nodig, ook zij die zich tegen ons gekeerd hebben.
 (fig)Pieter, **gij 'ebt** makkelijk praten. Als we eenmaal aan de slag zijn dan...Ja. 'oe weet **ge** dan of het een Fransman is of een Vlaming, in het donker, als **g'** eenmaal bezig **zijt**?
 (Pieter Deconinck)Als je '**em** niet aan zijn uiterlijk herkent of als je '**em** niet onmiddellijk kunt horen vraag hem dan het wachtwoord uit te spreken. 'Schild en vriend'.
 (fig)Schild en vriend?
 (Pieter Deconinck)Zegt hij 'Skilt en frient'
 (fig)'Skilt en frient'...dan, dan trek ik zijn tong uit!
 (verteller)Toen staken de Klauwaerts een groot vuur aan in het veld en dat vuur werd gezien van op de toren van Sint Blandijns. Bij het uurwerk.
 (fig)Het is zover.
 (Pieter De Coninck)Vlaanderen de leeuw, mijn goede vriend. Nu is het aan **u**, Jan. Laat maar eens horen!
 (Jan Breydel)Vlaanderen de leeuw!
 (volk) Vlaanderen de leeuw! Vlaanderen de leeuw!

(fig)Schild en vriend. Zeg het dan, schild en vriend.

(fig)Skilt en frient. Skilt en frient!

(Jan Breydel)Leroux... laat je zien Leroux!

(Leroux)Wat gebeurt er hier?

(Jan Breydel)Zo, ben jij de wurger, de beul?

(Leroux)Ja, Ik ben Emile Leroux, de wurger. En wie ben jij?

(Jan Breydel)Ik ben meester Jan Breydel, de deken van de **vleesschouwers**.

(Pieter De Coninck)Vrienden...Nu is de lucht in onze stad zuiver geworden. De adem van de vreemdeling besmet haar niet meer. Vrienden, wij Bruggelingen zijn geen slaven meer. Maar onze triomf mag ons niet verblinden. Onze vijand leeft nog. Onze vijand zal gewapende huurlegers naar onze streken sturen. Want bloed vraagt om bloed. Daarom, Bruggelingen, **blijft** waakzaam! Voor de komende felle, wrede strijd rekenen wij op u.

(het volk)Leve de Coninck! Leve Jan Breydel!

(Pieter De Coninck)**Denkt** eraan, stadsgenoten...vrijheid wordt niet geschonken aan de mens. Je moet ervoor vechten. Vrijheid...gaat in bloed gedrenkt. Vlaanderen de leeuw!

(het volk)Vlaanderen de leeuw!

(Jan Breydel)Mannen... Vrouwen...Wees blij!

(fig)Dat zijn we, Jan!

(Jan Breydel)Ga naar **'uis**... En drink! **Drinkt! Danst!**

(Filips De Schone)Jacques de Châtillon. Door voorspraak en intriges heeft u verkregen dat we u de hoogste waardigheid verleenden, die van gouverneur van onze rijkste provincie. Vlaanderen. Alle berichten tot nu toe wijzen erop dat u uw taak lichtzinnig, stompzinnig hebt opgevat. Waar een harde hand geboden was, liet u de teugels los en waar tact en voorzichtigheid nodig waren, ging u tekeer als een eigenmachtige tiran.

(Johanna)Filips, meneer de Chatillon had de omstandigheden tegen zich.

(Filips De Schone)Een bestuurder maakt zijn omstandigheden zelf.

(Johanna)Jacques is te mild, te ruitertlijk geweest tegenover heidenen en barbaren, die men nooit volgens christelijke principes moet behandelen.

(Filips De Schone)Heren, wij moeten ons bezinnen over de middelen om dat gebroed in het noorden te laten voelen wie hun koning is! Het leger, heren, dat zich naar Vlaanderen zal begeven om hen te straffen, zal het grootste zijn dat ooit in de christenheid werd samengebracht. Wij hebben daar een nach'je over geslapen en lange deliberaties gehad met onze raadgevers en uiteindelijk hebben wij besloten het opperbevel van dat leger toe te vertrouwen aan onze dierbare vriend, de overwinnaar van Veurne en Gascogne, de eerste krijger van Frankrijk, Robert d'Artois.

(de Chatillon)Majesteit!

(Johanna)heren, dood in Vlaanderen elke man... elke vrouw...en elk kind.

Ook de vrouwen en de kinderen, want daarin schuilt het zaad van het kwaad.

Die Vlaamse vrouwen, dat zijn zeugen, waarvan de uier afgesneden moet worden en die kinderen, biggen, die aan het spit geroosterd moeten worden!

(verteller)De voorposten van de Fransen droegen bezems op hun lansen, als om te zeggen dat zij Vlaanderen van de aarde zouden vegen. De Vlamingen wachtten hun ervvijand op bij de beek van Groeninge. De nacht viel. Pieter de Coninck was beducht.

(Jan Breydel)De mist trekt op.

(Pieter De Coninck)Ja. Het belooft een warme dag te worden.

(fig)Ja, een warme dag.

(Jan Breydel)Gaat het, jongens?

(fig)Zolang je ons bier brengt, kan het niet beter gaan.

(fig)Als je **beenhouwers** maar niet te **zat** zullen zijn voor de slag.

(Jan Breydel)Ze kunnen ertegen.

(fig)**Der** zijn er bij die voor de laatste keer **zat** zullen zijn!

(fig)Onze Heer Jezus Christus, die deze rechtvaardige oorlog zegent, gelieve onze lieve koning te beschermen.

(Gwijde van Namen)Edelen van Vlaanderen, welkom op het slagveld.

(Willem van Gullik)Edelen van Vlaanderen, **stijgt** af!

(Gwijde van Namen)Mannen, de vijand komt. Het monster dat ons nadert, is er één met veel koppen en alle zijn ze kwaadaardig. Daarom niet gearzeld. Weer je! Ieder van u weet wat **'em** te wachten staat. Sla, en sla dood, tot je geen adem meer hebt!

(Willem van Gullik)Maar vrienden, gedenk... Gedenk God, wiens tempels de Fransman heeft geschonden! Gedenk uw kinderen, die de Fransman de keel zal oversnijden als **g' 'em** dit toelaat. Gedenk uw benauwde vrouwen...en dan, bij Onze Lieve Heer, zal dat Franse beest dat van daar zal komen, doodbloeden aan onze voeten.

(Gwijde van Namen)Geen genade! Sla ridders en paarden dood!

(Willem van Gullik)Er mag geen buit gemaakt worden. Hij die zijn wapen laat vallen, raapt het weer op. Maar wie zich afwendt van het gevecht, grijp hem en sla 'em dood! Zijn bloed **kome** over mij!

(fig)Klaarmaken. Open! Schieten! Naar rechts! Klaarmaken! Open! Schieten! Klaarmaken! Open! Vooruit! Schieten! Schieten! Klaarmaken! Open! Schiet! Klaarmaken! Open! Vooruit! Schieten! Schieten! Dekking! Voorwaarts!

(fig)Zie je wel dat ik gelijk had? Ze trekken zich terug, ze vluchten.

(fig)We zijn nog niet begonnen of ze gaan al op de loop!

(fig)*Mon dieu*, wij ridders komen er niet aan te pas.

(fig)De boogschutters moeten terugkeren.

(fig)Boogschutters, terugkeren.

(fig)En ook het voetvolk moet weg! Wij zijn *nou* aan de beurt! Ridders, maak u klaar!

Edelen... Vooruit! Mouvé! Mouvé! Mouvé! Morel, lieve Morel. Nu kan je laten zien hoeveel jij van me houdt.

(Pieter De Coninck)Gwijde van Namen! Gwijde van Namen!

(Gwijde van Namen Breydel, wat betekent dit?)

(Jan Breydel)Vergeef mij, graaf. Deze man was van mij!

(d'Artois)Ik ben d'Artois. Ik geef me over. Neem me gevangen.

(fig)Heer, het is ons niet toegestaan gevangenen te nemen.

(d'Artois) Ik ben ridder, edelman... en *père* van Frankrijk.

(fig)*Ego te absolvo*.

(verteller)Honderden gouden sporen werden daar van het slagveld geraapt. Zo veel dat die slachting de naam kreeg...van de Slag van de Gulden Sporen.

(fig)Zie je wel dat het geen visioen was. De aartsengel Michael was bij ons!

(fig)Michael?

(fig)Nee, de heilige Joris was het. Geen engel, maar een heilige. Nietwaar, Pieter, dat het een bovenmenselijk wezen was?

(Pieter De Coninck)Natuurlijk. Welk menselijk wezen had kunnen doen wat hij deed?

(Machteld)Vader!

(de leeuw Mij lieve, lieve dochtertje!

(Machteld)Maar...Hoe? Ben je dan de hele tijd hier geweest? Op het slagveld?

(de leeuw)Ja. Alleen voor de slag.

(Machteld)**Ma'**... was jij de gouden ridder? Ze denken dat jij een engel was. En dat ben je, mijn allerliefste vader. Mij engel.

(verteller)En dan hebben we geknield en gezongen en onze gebeden

vol dank en trots gezonden naar de genadige hemel, waar de heiligen wonen,

waaronder onze gouden ridder. God *zegene* hem in de eeuwigheid.

BIJLAGE 1.4 transcriptie *Zaman*

- (John)Hier om de hoek. Paspoorten, politie. Paspoorten, alsjeblief'. Paspoort.
(Zaman)'**Eb de gij** geld van '**em**?
(John)Voor de rest iz allez in orde he.'**ij 'ee'** me verdomme **goe'** geraakt **jong**.
(Zaman)'**ij iz** al zeker drie keren over de grens gezet, maar '**ij 'eefd 'ier** een lief **zitten**.
(John)klassiek geval.
(moe)**Zo se**.
(John)Dank '**e**. he, Ik had geen vleeskroket gevraagd.
(moe)Hela, '**nie' reclameren** he. 'k trakteer.
(John)Dank je.
(moe)**Ge ga'** ze missen he, m'n kroketten.
(John)**Da' denk te !** Vanaf morgen eet 'k **alle** dagen biefstuk.
(Zaman)**Peirdebufstuk**.
(moe)**Hoord 'em...**
(John)Moe, tot ziens he.
(moe)Wanneer zien **w' u terug?**
(John)**Komt gij ma' 'ns na'** Borsbeek he.
(moe)ja, 'k zal me **spoeie**. **Allee**, dag mannen. **Salu he**.
(cois)Nieke, **geev** ons '**ier** nog **e's iet** en **geeft** die twee **flikken** daar ook **e's iet**.
(Zaman)Cois, '**eb de wad uitgespocht?**
(cois)Ba nee, '**k werk ekik** al twee **monden** serieus aan de stad, bij de **vuilkar**.
(Zaman)en **a' 'k da' nie'** geloof, maakt **e mie** iets anders wijs zeker.
(Nieke)'k kom direct. '**tzelfde**, manne'?
(John)Ja, dank u. '**oe?** 'k dacht **da' ge** er vanaf **waart**.
(Zaman)'k steek ze toch **nie'** aan.
(John)Zeg **e's**, '**oe** oud is '**em** nu eigenlijk **gewurre?**
(Zaman)**onzen** Bob? Dertien.
(John)En **gaad 'em da' nie'** erg gevonden '**ebben, da' ge** er **nie'** bij **waart?**
En waarom kom **de nie'** bij mij in dienst als adjunct-commissaris?
(Zaman)**Da''s** toch **niks** voor **mai**.
(John)Natuurlijk **nie'**. **Ge** zou **nie'** door **uw exoam geroake**.
(Zaman)zeg, dikke nek.
(Nieke)**voila**
(John)**Danke**.
(Zaman)Stadsbediende, **schol**.
(Zaman)**Schol!**
(Valerie)**Bluv** je in de stad **vanovond?**
(Zaman)Nee.
(Valerie)'t is al **biekans** drie **maand** geled'n.
(Zaman)'**k 'eb 'ier** gisteren nog geslapen.
(Valerie)**Ma' nie'** bij mij.
(Zaman)'k **moe'** toch iedereen **wa'** gunnen.
(Valerie)Neen. '**An** mij **peis** je alleen **a' j'** mij **kun** gebruiken. **A'** 'k **u tips** kan **gev'n**.
(Zaman)Zorg dan **da' ge** meer tips '**ebt**. Magda, '**oe** is '**t** gegaan?
(Magda)Laat me slapen.
(Zaman)**Ge** sliep **nie'**.
(Magda)**Wa' weet e gij dervan?**
(Zaman)**Ge zijt** nog **ma'** pas thuis. Waar **eb de gezete'?**

(Magda)Waar ik gezeten **'eb?** **Wil de** mij wel eerst vertellen waar **da' gij waart** op de verjaardag van **uwen** zoon? 'k wou dat **ge** z'n ontgoocheling **'ad** kunnen zien.

(Zaman)Waar **'eb de** gezeten?

(Magda)'K **'eb** al **'onderd** keer gezworen **da'** 'k **'ier nie'** eeuwig op **u** zou **zitten** blijven wachten. **Gij zijt** getrouwd **me' uw** werk.

(Zaman)**Da'** wist **e** toen **da' g'** ermee begon.

(Magda)en is **da'** werk dan belangrijker dan wij? **Uwen** zoon is al dertien. Of **wild e** soms dat **'em** dezelfde weg op gaat als **uw** dochter?

(radiostem)Een programma voor **doppers** en andere werkzoekenden...

(Zaman)**Tov,** é? Sorry voor gisteren, **Bobke.** Een onverwachte opdracht.

(Bob)**'Ebt g'** iemand kunnen pakken?

(Zaman)**Da'** **zuld e** morgen wel in de **gazetten** lezen. Goal. Kom. Weer goal. Ga **de** mee jage'?

(Bob)Nu direct?

(Zaman)Nu direct. Kijk **e's.** **'ier** moet **nen** uil gezeten **'ebben.** Als **ge da'** openpeutert...**Da'** zijn **braakballekes...** Als **ge dad** openpeutert, dan kunt **ge** zien **wa'da'**ze gegeten **'ebben.** Meestal veldmuisjes. **Zied e's.** **'ier se.** 'k heb gisteren mensen opgepakt die **nie'** in ons land mochten zijn. Ze kunnen **'ier nie'** aan werk geraken. Ze hebben geen geld om eten te kopen. Ze zijn dus wel verplicht om te **gaan** stelen. **Steld u e's** voor **da' kik** gisteren mijn werk **nie'** **'ad** gedaan en naar **uw** fees'je was gekomen. Dan **'adden** die kerels misschien vannacht ergens ingebroken. Misschien wel bij ons.

(Bob)Mama begrijpt **da' nie'.**

(Zaman)Mama begrijpt **da'** wel. Wel, **wa'** gebeurt er?

(Magda)'k ga **me'** Nadine **na' ne** modeshow.

(Zaman)Nadine?

(Magda)vriendin van de turnles.

(Zaman)Turnles? Ik wist **nie' da' ge** turnde? Waarom vertel **de da' nie'?**

(Magda)Waarom zou 'k **u da'** vertellen? **Omda' gij** mij alles vertelt zeker?

(Zaman)'k ben vanavond vrij.

(Magda)**Waar gaan** we **da' schrijven?**

(Zaman)**'oe** laat **zij' de** terug?

(Magda)**Nie'** te laat, denk ik.

(Franck)Meneer Zaman? Ik ben Frank Callens. Ik moet ploeg **me'** u vormen.

(Zaman)Gewoonlijk stelt de commissaris de nieuwelingen voor.

(Franck)**Dien** is er nog **nie'.**

(Zaman)Nee, **danke,** ik rook **nie'.** **Gaad e's nie'** op die dagorders zitten. **Ge** zou ze beter lezen.

(Franck)Mijn vroegere collega's van de mobiele die kennen u allemaal.

(Zaman)**'oe zij de gij** aan **uw** overplaatsing geraakt? **Ken de gij** soms iemand op 't stadhuis?

(Franck)nee, een paar keer **nen** ruitentikker op heterdaad betrapt en een paar geveltoeristen ook.

(Zaman)**'oeveel** jaar?

(Franck)Negen jaar.

(Zaman)Nege'...

(Franck)Waar **gaan** we mee beginnen?

(Zaman)We zullen wel **nen** dag kalm zijn **me'** 'et tikken van **dees** verslagen. **Ge kunt** toch tikken? Luister, voor elk uur **da' g'** **'ier** werkt, echt werkt, zit **e me'** zo **nen** berg formulieren. **'ebben ze da' nie'** gezegd?

(Franck)nee

(Zaman)**Begint** al maar **me' nen** lijst op te maken van **d'** inbraken

van de laatste drie maanden.

(Franck)oké en waar vind ik die?

(Zaman)Cartotheek. Callens...’t wordt nachtwerk vandaag he.

(Franck)We stonden in die studio en die **griet** die vroeg ons... en pas op he Zaman die **de** nog **geeneens** de moeite om iets **serieus** aan te trekken he. Drie vroeg of **da**’ we een borrel wilden drinken. Zo. Die was waarschijnlijk al meer betrapt. **Enfin**, van **dieje** ruitentikker was daar **niks** te zien en die kon **nie**’ weg zijn, **da**’ wist ‘k **goe**’ want z’n broek lag onder ‘t bed. We pinkten eens naar **mekaar mijne** maat en ik want die kon alleen maar buiten op ‘t terras staan. Buiten op ‘t terras op de vijfde verdieping in zijn ‘**emd me**’ zes graden onder nul. **dien** ‘**ad** er waarschijnlijk al **ne** ijspegel aan ‘**angen**.

(Zaman)Wacht e’s.

(opdienster)**Wa**’ zal ‘t **zin** meneer?

(Franck)**ne groten me**’ curry en **doed** er maar ineens genoeg op. **alle** kom, **da**’s ‘**ier** gedaan. **Polies**.

(Zaman)De Rooi Deur nog gezien?

(moe)’t schijnt **da**’ die tegenwoordig veel in de Samson zit.

(Zaman)‘**eeft** ‘m weer geld?

(moe)In ieder geval iets **da**’ de moeite **weird** is om te verspelen.

(Franck)Ik probeer tenminste m’n job te doen ja.

(Zaman)Franck, nu weet ‘eel de stad **da**’ **ge** van de politie **zijt**.

Wa’ wil **de da**’ ze ‘t **kot** van moe in brand steke’?

(Franck)Ik had frieten besteld.

(Zaman)Die zijn al lang koud.

(Frank)**Ma**’ Zaman, waarom ‘**eb de** die Rooi Deur nodig?

(Zaman)Ik ‘**ad u** toch gevraagd **van** de dagorders door te nemen.

(Frank)**Dad** ‘**eb** ‘k gedaan.

(Zaman)**Niks** gemerkt aan die inbraak van de zeventiende ‘s nachts, **niks** speciaals gemerkt?

(Frank)De zeventiende? Aja, **da**’ was bij een juwelierszaak

(Zaman)ja **da**’ kon iedereen in de **gazet** lezen. **Iz u** dan **niks** anders opgevallen?

(Frank)Nee.

(Zaman)**Nen** drol in de linkerhoek van de kamer.

(Frank)**Nen** drol?

(Zaman)De handtekening van de Rooi Deur. **Nen** drol. Van de opwinding.

Altijd in de linkerhoek van de kamer **nen** drol.

(Frans)Zaman.

(Zaman)Dag, Frans. Ergens aan verbrand?

(Frans)Nee, nee. Een **ongelukske** gehad. **Me**’ **ne otto**.

(Zaman)Daar ‘**e de** toch aangifte van gedaan?

(Frans)**Da**’ zal ik **e’s** doen **a**’ ‘k nog ‘s bij **ulle moe**’ **zin**. **Wad is da**’ **tare**? Nemen ze nu al ook **snotneuzen** aan ook bij **den** O.D. ?

(Zaman)Frans, **dad** ongeval gebeurde **da**’ toevallig in de buurt van ‘t station?

(Frans)Nee. Aan **nen** ‘**iel** andere kant. **Wuroem**?

(Zaman)**Omda**’ we **nie**’ ver van ‘t station **wa**’ bloed ‘**ebben** gevonden. Aan een ruit.

(Frans)Aan een ruit van **nen otto**?

(Zaman)de ruit boven de achterdeur van een juwelierszaak.

(Frans)Een juwelierszaak? **raait ta**’ tegenwoordig ook al rond? Kom, geef **ma**’.

(Zaman)Vertel mij **e’s** Frans waar **da’ge** de zeventiende gekakt ‘**ebt**.

(Frans)Die **flikken** zijn voor **niks** verlegen, zeg. **Ma wa**’ **vuil** woorden he. Kakken.

(Frans)Vraag **da**’ maar ‘s aan Julia. Daar ‘**eb** ‘k **nie**’ alleen gekakt.

(Zaman)Dus de zeventiende **waar de gij 'eel** de nacht bij Julia?

(Frans)Vraag **'et** aan **'eur**.

(Zaman)Waar kan **ekik u** morgen vinden?

(Frans)En **ge** moet nog 's terugkomen he. Want **ge** brengt geluk.

(Franck)Waarom **'eb de 'em** dan **nie'** ineens **gepakt**?

(Zaman)De Rooi Deur, **da''s ne** speciale. Pils.

(Franck)Twee. En ik **gaan 'ier** iets eten, want...**ne** croque-monsieur.

(Zaman)**Ge** weet toch **wa' da'** we **'ier** zitten te doen he, croque-monsieur?

(Franck)Nee.

(Zaman) Luister, Twee weken geleden ziet een patrouille van de mobiele **nen** man uit een bouwwerf komen om twaalf **uren** 's nachts. **'eeft nen** boekentas bij, zit **niks** speciaals in alleen een stadskrant **ene** van de **volgenden** dag.

(ober)De croque-monsieur komt **d'rect**.

(Franck)En dan?

(Zaman)**Ge** weet nu **da' ge** de dagorders aandachtiger moet lezen, dan zou **de** onthouden **'ebben da'** de mobiele gisteren bijna op **'eterdaad** een man betrapte **'ad** bij het stelen van koperen buizen op een bouwwerf. Die man kon vluchten. **Ma'** toen ze die bouwwerf doorzochten, vonden ze de **gazet** van vandaag.

(Franck)En daarom zitten we hier?

(Zaman)Gisteren de **gazet** van vandaag. **Dad** is **den enigen** verkoper waar **da' ge** van elf **uren** 's avonds de **gazet** van 's **anderendaags** kunt krijgen.

(Franck)en **gij** denkt **da'** die man...**Kun de 'em** dan **'erkennen**?

(Zaman)De persoonsbeschrijving **'eb de** ook al **nie'**... Godverdomme, **dad** is **'em!**

(Franck)nee ik kom direct.

(Zaman)Dus elke keer als **gij** een roes moet uitslapen, zoekt **e** een bouwwerf?

(Aimé)Als 'k **wa'** gedronken **'eb**, vind ik 'et te gevaarlijk langs de weg.

(Zaman)Vannacht zal 'k **u** die moeite bespare'. **Ge moogt** in **den bak gaan** slapen.

(Aimé)**Ma'** waarom meneer? Ik **'eb** toch **niks** gedaan. 'k **'eb** toch **nie'** ingebroken. **Der** stonden nog geen deuren in en ik **'eb niks** meegenomen.

(Zaman)**Brengt 'em** maar weg.

(Aimé)Mag ik dan nog 's naar **'uis** telefoneren alstublieft meneer? M'n vrouw zal ongerust **zin** en ik maak 's morgens altijd de kinderen wakker.

Allee,één **telefontje** om te zeggen **da'** ze **nie'** moet wachten. En als 'k **u ne** tip geef?

(Zaman)Laat maar **'oren**.

(Aimé)Mag 'k dan eerst telefoneren?

(Zaman)Eerst zegge'.

(Aimé)**Ge** weet toch dat er **fleje** week is ingebroken bij **ne** juwelier aan de **stase**. Ik weet wie **da' 't** gedaan **'ee'**.

(Zaman)Wie?

(Aimé)De Rooi Deur. Ja, **ma'**... **Da''s** lelijk. Waarom mag 'k m'n vrouw nu **nie'** verwittigen?

(Franck)**Gij zijt** ook de gevoeligste thuis zeker? Eén telefoontje **da'** kon nu toch **nie'** zo'n kwaad he. Dan weet z'n vrouw tenminste **da'** ze **nie'** moet wachten en kun **de gij da' gene** last mee krijgen **da' ge 'em** zomaar **achter draait**?

(Zaman)**Gij** tikt **da'** verslag. Tot morgen.

(Tom)Wie is **da'**?

(dochter Zaman)Mijn vader. Komt **g' 'ier** slape'?

(Tom)Waar moet 'k nu naar toe? Mijn vrouw die denkt dat ik tot morgenavond in Italië zit.

(dochter Zaman)Naar een hotel.

(Tom)Ga jij mee?

(dochter Zaman)Ja.

(Zaman)Kom, **gast**.

(Tom)Kalm, kalm, kalm.

(dochter Zaman)'k dacht **da' g' 'ier** zoveel **nie'** meer kwam. **Da'** was **mijne** vriend. Tom Kaplan, kent e die **nie'**? **'ij 'eefd** een paar boetieks en twee cafés.

(Zaman)Privé-clubs.

(dochter Zaman)We zouden willen gaan samenwonen.

(Zaman)Hoe oud is ie?

(dochter Zaman)Pa, ik zie **'em** graag en **'ij** mij.

(Zaman)**Wa' zegd uw** moeder **dervan'**?

(dochter Zaman)'k ga **nie'** terug naar **'uis**. **Gij** kon **'et** toch ook **nie'** uithouden bij **'aar**.

(Zaman)**Wa' zij de** dan van plan?

(dochter Zaman)Kan ik **'ier** geen tijdje blijven wonen, tot dat **w'** iets gevonden **'ebben'**? 'k mag in één van zijn boetieks werken.

(Zaman)'oe oud **zij de gij** nu? negentien?

(dochter Zaman)Ik zou **'t 'ier wa'** kunnen opruimen. Er **sta' nen** afwas van **ne** week en **der** is in maanden **nie'** gestofzuigd.

(Zaman)Wanneer kom **de uwen** bromfiets **'alen'**?

(dochter Zaman)Is hij gemaakt?

(Zaman)Al weken. Straks begint **mijne** zoon er nog mee te **rijje'**.

(dochter Zaman)'k **'eb 'em** nu zo dringend **nie'** nodig.

(De Vos)**Zoekt iet'**?

(Zaman)**Madam** De Vos?

(De Vos)Ja.

(Zaman)Maak e's open.

(De Vos)**Mijne** man **'e't** de sleutels.

(Zaman)**tjiens**, **'ij 'eeft me** verteld **da' gij z' 'ad**.

(Franck)**Da''z niks**, we trekken onze plan wel. **Zied e's**. Allemaal zo goed als nieuw.

(Zaman)en **da'** zou **'ier nie'** meer gelegen **'ebben** als 'k onze buizenpikker **me'** zijn **madam 'ad late' belle'**. *Compris?* Waar zijn de facturen?

(De Vos)Die weet 'k **nie'** liggen, **da'** moet e aan **mijne** man vragen.

(Zaman)**Da' gaan** 'k dan wel doen. Stop! Stop. Politie. Afzette'. **Awel'**?

(man bestelbusje)**Den** aannemer **'ee'd onz** gestuurd. **We** moeten **wij** buizen **'ebb'n en zo**.

(Zaman)'oeveel?

(man bestelbusje)paar **meterkes**.

(Zaman)Daar stuurt **'em** twee **man** voor?

(man bestelbusje)Er is weinig werk.

(Zaman)**Nieuw** buizen?

(man bestelbusje)Nieuw? Verkoopt Aimé **nieuw** buizen?

(Zaman)Zeg flauwe, waar **'eb de gij** toneelschool gevolgd?

(man bestelbusje)Toneelschool?

(Zaman)kom kom, **geeft** die **papierkes** maar **'ier**. Franck...

(Franck)Ja?

(Zaman)**Gij** verzegelt die poort.

(Franck)Oké.

(Zaman)En **gij blijfd 'ier** staan he.

(Aimé)Dank je.

(Zaman)**Zij de** zeker **da' ge** niemand van **uw** afnemers vergat te noemen? **'ier**. Teken.

(Aimé)Ik weet echt van geen **'out pailen** meer maken meneer.

(Franck)'k **'eb** vier kinderen. **'t** ging echt **nie'** meer zo.
(Aimé)**'ier**.
(figurant)Zeg Franck, **'oe** is **'t** nu bij **den** OD jongen?
(Franck)**Ge zie' g' 'et, hé? 't goa'**. **Gij** ligt er ook nooit van wakker zeker?
(Zaman)Wakker? Van **wa'**?
(Franck)**Dien** mens die moest voor vier kinderen zorgen.
(Zaman)En wij voor **'eel** de stad. Kom. We **gaan** de Rooi Deur **'alen**. Late **gij da'** door **den** officier tekenen?
(figurant)Oké. Die komt om vier uur.
(Zaman)Zeg, ga **de gij me' da'** spul **heel den** tijd **rondsleuren'**?
Da' ruiken ze van op **'onderd meters** afstand. Hij zal z'n **nummerke** willen opvoeren, houdt **u** rustig he.
(figurant)Frans, daar zijn ze.
(Frans)Oei, de **flikken**. **Wad** is **'t** jongens, zo laat? Verloren gelopen?
(Zaman)Frans, **g' 'ebt** tegenslag. Julia **zit** in Spanje.
(Frans)Waar **'e' de gij 'et** over?
(Zaman)**Da'** zal 'k wel uitleggen op **den** bureau. Kom.
(Frans)**Poten** van mijn lijf, vuile **flik!**
(Zaman)Kom Frans.
(Frans)Godverdoeme! **Wad** is **'t** kerel te veel gezopen?
(Franck)Blijven staan.
(Frans)**Wa' nou? 't** kleintje wil **me'** z'n spuit spelen. Geven ze die **snotneuzen** kogels mee?
(Zaman)Ja, Frans, echte.
(Frans)**Zin** ze dan zo lomp bij de **polies'** **Da'** speelgoed is veel te gevaarlijk, daar kunnen ze **hun eigen zeer** mee doen. **Dees** kost **u** wel **nen** dag typwerk, **da'** weet **e** toch?
(figurant)he mafketel, **rammel ge'ad** van **uw** moeder? Broekschijter!
(Zaman)Betweter, **nondedju**. Laat **uw** wapen in de kast. Kan er allemaal **nie'** gebeuren in zo'n kroeg. Als er gewonden waren gevallen was **'t uw** schuld geweest.
(Franck)Wist **kik** dat **'em** zo tekeer **ging** gaan? Had me dan tenminste verwittigd.
(Zaman)Ik **'ad u** verwittigd. Ik **'eb u** gezegd dat **'em** zijn **nummerke** zou opvoeren tegenover zijn publiek en **da'** speel **ekik** mee want anders krijg 'k **'em** daar **nie'** buiten.
(Franck)ja oké, 'k zal er in **'t** vervolg aan denken.
(Zaman)**Dad** is **u** geraden ook. In een team doe **de** nooit iets zonder eerst **uwe** collega in te lichten. Een team moet volledig op **mekaar** afgestemd zijn.
(Frans)**Poepke, kun d' 'ier** Radio **Central nie'** mee **pakken'**?
(Zaman)Vooruit Frans, **'t** is laat, gedaan **me'** de flauwekul.
(Frans)ja **ma'** ik **'eb** alles toch al **gezeid'**?
(Zaman)Zaman, opsporingsdienst.
(Magda)'k probeer **u** al **nen helen** middag te bereiken.
uw vrouw **'eef**t gebeld.
(Zaman)**Gij zijt** toch mijn vrouw?
(Magda)**Goe' da' ge** mij **der** even aan herinnert. **Uw** ex-vrouw dan.
Zeg Cathy is al een paar dagen **nie'** thuis geweest en **uw** ex is ongerust. Ze wou wel **na'** de politie bellen maar **da'** vond **z'** eigenlijk te **zot**. Voor een ander lost **'em** alles op, zei ze maar thuis laat **'em 'et** afweten.
(Zaman)**Dad 'oor de gij** natuurlijk graag zeggen.
(Magda)Kom **de** naar huis?
(Zaman)'t zal wel laat worden.
(Magda)**Bobke** wil nog iets zeggen.
(Bob)Hallo, papa.

(Zaman)Wacht **efkes Bobke**, 'k schakel door. Vertel 't maar **tegen 'em**.
Ge kent mekaar toch al.

(Frans)Zie **de da' nie'**? **Doe' 't** nog **zeer** ventje?

(Franck)Kom, geef maar **'ier**.

(Zaman)Hallo **gast**, vertel 't eens.

(Bob)Wanneer kom **ge** naar **'uis**?

(Zaman)Morgen, denk ik.

(Bob)'**ebt g'** iemand kunnen pakken vandaag?

(Zaman)Ja.

(Bob)Wie?

(Zaman)**nen** inbreker. 'k ben er nog mee bezig. Tot morgen **Bobke**.

(Franck)Onderbreek **te gij** daar een ondervraging voor?

(Zaman)**G' 'ebt 'et nie'**, jongen. **G' 'ebt 'et nie'**. Sluiten die boetieks zo laat?

(dochter Zaman)'k mag in één van zijn clubs werken. Daar verdient ik veel meer. kan ik veel vlugger ergens een eigen appartement **gaan** huren.

(Zaman)In de Echappatoire?

(dochter Zaman)nee, in **den** Jimmy's. 'k **'ad** negenduizend frank, alleen aan drinkgeld.

(Zaman)**Ge** blijft daar beter buiten.

(dochter Zaman)'**t** is maar tijdelijk.

(Zaman)Ik zeg **da' ge** daar beter buiten blijft.

(dochter Zaman)Zeg, pa... Ik ben negentien. 'k kan **goe'** genoeg op mezelf passen.

(Zaman)En **uw** studies?

(dochter Zaman)Mijn ziel uitsloven voor een diploma om daarna te moeten **gaan** stempelen?

(Zaman)**Uw** moeder **'eeft** gebeld.

(dochter Zaman)Ze **de'** toch **nie'** alsof **da' z'** ongerust was?

(Zaman)Nee. Ze wil **da' ge** terug naar **'uis** komt.

(dochter Zaman)Nooit van mijn leven.

(Zaman)Maar in die Jimmy's blijft **ge** ook **nie'**, nooit van mijn leven.

(dochter Zaman)**G' 'ebt mij nie'** te commanderen.

(Zaman)Als **ge** geen deftige job vindt, ga **de terug** naar **'uis**.

(dochter Zaman)Het is een deftige job.

(Zaman)Cathy, Ik weet **wad** ik zeg.

(dochter Zaman)Ik ook. Trouwens **gij 'ebt** geen recht van spreken. **Gij** kon **'et** bij moeder **nie'** volhouden **wel** ik ook niet.

(Zaman)Ik leen mijn **kot nie'** aan **ne** geilaard van **ne** Kaplan om met mijn dochter in de **nest** te laten kruipen. Mijn minderjarige dochter. Maar pas op. Ik kan **'em er** nog godverdomme **achter laten draaien**.

(dochter Zaman)Dat **zoud ge 's** moeten durven.

(Zaman)**Da' 's** maar een woord. Cathy! Cathy!

(Franck)En die vier nieuwe toiletputten die **'eb de gij** zagezegd ook gevonden?

(Aimé) Die stonden op 't Kiel voor de **vuilkar**. **Da' kun de** toch **nie'** laten staan zo.

(Zaman) **Zij diene janker** weer aan 't troosten?

(Franck)**G' 'ad 'em** tegen tien uur laten overkomen.

(Zaman)Vindt **'em da'** zo erg? **'ij 'eeft** toch tijd genoeg.

(commissaris)Zaman? **'oe** gaat **'t** met Franck?

(Zaman)**Dien 'eeft zijne** tijd nodig he.

(commissaris)ja, dan moet **g' 'em** ook die tijd gunnen.

(Zaman)**Da'** doe 'k.

(commissaris)Ik neem aan **da' ge** er even aan **moe'** wennen na al die jaren **me'** John. Jullie waren helemaal op **mekaar** ingesteld. Maar **da'** was ook **nie'** van **den eersten** dag. Maak 't die jongen dan toch **nie'** te moeilijk. Hij heeft er moeite mee.

(Zaman)**da''s nie'** waar.

(commissaris)Hij vindt van wel en zijn mening telt ook mee. Hij vroeg me om ploeg te vormen **me'** iemand anders.

(Zaman)**Da''s nie'** waar, hé?

(commissaris)Ik zei **da'** ik **dad** erg spijtig zou vinden en dat hij bij niemand anders de **stiel** beter kan leren dan bij **u**. Zaman, die jongen is '**ier** enthousiast binnengekomen. Zorg ervoor **dad** 'ij **dad** enthousiasme **nie'** verliest.

(Zaman)Daar moet de stad dan maar voor zorgen. Ze zou bijvoorbeeld kunnen beginnen **me'** onze weddes te verdubbelen. Laat **dien** buizenpikker maar wegbrengen, **mijne kop** staat er **nie'** naar.

(aimé)de kleintjes kunt **de** pakken he, maar van de grote blijf **d'** af. Is **da'** **rechtverdig?** dient **daor** de **polies** voor?

(Franck)Denkt **e gij der** soms wel eens aan **da' ge me'** mensen **te doen 'ebt?**

Da'zo'**ne** man ook **zo'n** gevoelens '**eef't?**

(Zaman)Frank...**da'** zeggen **z'** allemaal. Als **ge z'** '**oort**, zijn '**t** allemaal sukkelaars. Ze hebben **niks** gedaan of ze konden **der nie** aan doen. Of anderen mogen **wa' da'** zij **nie'** mogen. **Dad 'eb** 'k allemaal al duizend keer gehoord.

(Franck)**Ge** moet blijven luisteren. Al is er maar één op duizend die de waarheid zegt. **Ge** moet blijven luisteren. Of '**eef't 'em** gelijk? Durf **de** de grote vissen **nie'** pakken?

(Zaman)**Wad 'ad 'em** te vertellen?

(Franck)Hij schijnt iets af te weten van containerdiefstallen.

(Zaman)Oké, laat '**em** maar **terug'alen**.

(Aimé)**lustert** meneer. Ik **pik** af en toe een **buiske** nou oke. Ze vragen me nogal **gemakkelijk** in cafés en dancings om **herstellingswerkskes** uit te voeren. Bijna alle **nief** discobars zijn voorzien van gestolen stereo's.

Als **ge** de registratienummers **ga** controleren meneer, **ge** zou **duw** ogen nog al open trekken. **alle** bijvoorbeeld de dancings en de disco's van Kaplan.

Die zijn allemaal in '**t** zwart geïnstalleerd door Collas. Die **fameuzen** aannemer ja. Op die manier is natuurlijk Collas **in feite** de baas achter de schermen van die **duur** tenten. De stereo-installaties worden

gestolen uit containers in de haven. **Zie de** meneer, de zaak zit zo **ineen**.

Collas voert die geluidsinstallaties in uit Japan. Dan laat '**em**

z'n eigen materiaal stelen. Daarna strijkt '**em 'et** geld op van de verzekering. En vervolgens installeert '**em** alles nog eens in '**t** zwart.

Het gestolen materiaal wordt naar een geheime opslagplaats vervoerd door **ne** lichter, de Nathator. Gewoonlijk ligt **dien** in '**t** vierde of '**t** vijfde havendok.

(schipper) Zoekt u iets?

(Franck)Zaman, kom **e's**. Die kinderen '**ier**...

(Zaman)Politie. Waar is **diene** schipper?

(schipper)Als **gij 't** weet, dan weet ik '**et** ook. Een schandaal is '**t**. '**T** is al drie dagen, drie dagen meneer **da'** die kinderen daar alleen zitten. Wij horen ze **schreien 'ier** in de kajuit, we hebben al gedacht: we bellen de politie maar ja. Wie weet waar steekt **ge uwen** neus in.

(Franck)zeg schipper, '**eb de gij** die sleutel misschien van die kajuit?

(schipper)Nee, meneer, **da''s** mijn schip **nie'**.

(Zaman)**Wa'** vervoert **da'** schip normaal?

(schipper)**Da' wete kik nie'** meneer. 'k **'eb** geen contact met die mensen. **Da''s** al veertien dagen **da'** die **'ier** ligt zonder lading. Net zoals ik. Voor **'em** geen probleem, hij **'ee'd** een vast loon. Ik ben zelfstandig.

(Zaman)Ligt **dad 'ier** al veertien dagen?

(schipper)jaja **enfin enen** voormiddag is hij eens weggeweest.

(Franck)Waar is jullie moeder?

(meisje) Weet **nie'**.

(Zaman)'oe is **'t me'** die **kienekes**?

(Franck)**Da'** zie **de** toch?

(Zaman)Zeg tegen die **ouwers da' w' 'un** kinderen meenemen.

(Franck)De oudste zegt **da'** z'n grootmoeder in Hoboken woont.

(grootmoeder kinderen)**Wad is 't?** Ik lig **ik 'ier me'** veertig graden koorts in mijn bed!

(Franck)**Madam** Felsenthal zijn **dad 'ier** uw kleinkinderen?

(grootmoeder kinderen)Die ken **ekik nie'**!

(Franck)Die kinderen **'ebben** al drie dagen hun moeder **nie'** gezien.

(grootmoeder kinderen)Als zij **nie'** naar **'r jong omzie'**, waarom zou **kik 't** dan doen? **Z' 'ad ma' nie' me' dien** vent moeten trouwen.'K **'eb 'aar nog** verwittigd.

(Franck)En moeten die kinderen daar **den dup** van zijn?

(grootmoeder kinderen)Daar **'eb ekik niks** mee te maken. Moet ik de politie roepen?

(Zaman)**Pak** die kinderen binnen.

(grootmoeder kinderen)Ik ben ziek. **Ge** kunt mij **voor niks** verplichten. Doe ze naar een weeshuis. Daar kunnen ze er beter voor zorgen.

(Zaman)Godverdomme!

(Franck)De naam van de dochter en de grootmoeder is Felsenthal. Felsenthal. Met de F van Foxtrot. neenee, **'t** waladres van de dochter geeft **niks**. Wat wij willen weten is of die grootmoeder nog andere kinderen **'eeft**. Een zoon? En **'eeft** die een adres? Uitgeweken naar Duitsland? Goed. Dan zien we wel verder. Bedankt. Ik vind **'ier** geen andere familieleden.

(commissaris)Bel naar **'t OCMW**.

(Franck)Het OCMW?

(commissaris)ja, **Wij** kunnen die kinderen toch **nie'** in **den** amigo steken.

(Zaman)Godverdomme.

(Franck)Het OCMW! Die kinderen **'ebben** zeker nog **nie'** genoeg meegemaakt?

Zeg Zaman, Kunnen we ze **nie'** mee naar **'uis** nemen voor **'enen** avond.

Morgen vinden we misschien hun moeder of hun vader.

(Zaman)**Gij zijt** nogal **nen** agent **gij**.

(vrouw Franck)Ik zal papa **e's efkes** halen.

(Franck)Nu staat **'et** vol huizen.

(Vrouw Franck)**schatteke** kom **e's** even naar de schommel kijken, **der** is iets mee.

(Franck)Een prachtige streek **waz da'**. **Allee wa'** nu? Zo omhoog?

(dochter Franck)Nee, **dad 'ier, da'** moet zo scheef staan.

(Franck)Zo scheef. Denk je dat **'t** zo goed is? Wil **je** **gij** nu echt **niks** drinken?

(Zaman)Nee, **dank 'e**. Tof **vrouwke jong**.

(Franck)Ze was er **anders nie'** zo voor **dad** ik naar **den** Opsporingsdienst ging.

(Zaman)**D'** onregelmatige ure'? Waarom deed **de 't** dan?

(Franck)Eigenlijk wou **ekik** vroeger naar **d'** academie gaan en nu maak ik af en toe nog zo **'s** een **aquarelleke**.

(Zaman)**Da' 'z** een reden om bij de politie te gaan.

(Franck)Bij **den** opsporingsdienst **kunt g' uw** verbeelding toch ook kwijt he Zaman.

(Bob)Tania! Hier. Braaf **jong**.

(Zaman)Dag, **Bobke**.

(Bob)Dag papa.
(Zaman)mama is weg? **'eef**t ze gezegd **'oe** laat **da'** ze terug is?
(Bob)**Z'** **'eef**t gezegd dat **'t** zeker één uur zal worde'.
(Zaman)Vind **de da' nie'** erg om alleen te blijven?
(Bob)'**k 'eb 'et** telefoonnummer van **nonkel** Bernard.
(Zaman)**Wa' zij' de** aan **'t** maken?
(Bob)Nederlands.
(Zaman)**Ga'** het?
(Magda)Hallo. **G'****'ebt** toch **nie'** op mij zitten wachten, zeker?
Blijf **de gij** nog op? Ik ga slapen, **zonne**. 'k voel mij een klein beetje licht.
(Zaman)Waar **zij de** geweest?
(Magda)oh Overal. De Grote Markt en zo. **W'** **'ebben** ons geamuseerd.
(Zaman)Wie was erbij?
(Magda)**Nen 'elen** hoop vrienden.
(Zaman)Zoals?
(Magda)Zeg, **ge zijt 'ier nie'** op **uwen** bureau he ventje.
(Zaman)Is **da'** zo geheim?
(Magda)Ik wist **nie' da' 't** zo plezant was om een eigen leven te **leie**.
(Zaman)Magda... we **zouwen 's me' mekaar** moeten praten. Magda! Godverdomme.
(Valerie)Hallo? Ja, **da' klapt** je mee.
(Zaman)Verdomme, **g' 'ad** me wakker moeten maken.
(Valerie)**peid e da'** je misschien **nen** dag **congé 'ad**.
(Zaman)Zeg...Kaplan, ken **de** die? Kaplan van de Jimmy's. Een privé-club.
(Valerie)'k wete wie dat is.
(Zaman)**Ge** weet **nie' wa'** ie doet?
(Valerie)j' **ga** wel z'n handen **vul ein** zeker **me'** z'n boetieks en zijn privé-clubs.
(Zaman)Tracht **e's wad** op te vangen.
(Valerie)'**e' 'k daar uw** bezoek aan te danken?
(Zaman)Collas, ken **de** die?
(Valerie)'k zou willen **da' 't woar** was.
(Zaman)Waarom?
(Valerie)**zuk ne langen arme. Dien** mag doen **wad** dat **ie** wil.
(Zaman)'**oezo?**
(Valerie)**Iederjen** weet **da'** toch al die nachtclubs en zo toch **allemale** door **'em** geïnstalleerd.
Allemoale in 't zwart. Iemand anders **zoe 't ke' moet'n** proberen!
(Zaman)Wie vertelt **da'**?
(Valerie)**Iederjin**.
(Zaman)Zou ie die bars van Kaplan ook gedaan **'ebbe'**?
(Valerie)**Da'** zal wel. Wanneer zie 'k **u** nog **nen kji'**?
(Zaman)Bel mij op als **g'** iets weet.
(Valerie)Ze zeggen dat er **jin** van deze dagen **ne** razzia mag worden verwacht in onze wijk.
(Zaman)**Nie'** geloven, schatje.
(Franck)**Da' 's** altijd hetzelfde. **'oe** doe **de gij da'** toch? **alle kom**
Ga **terug** in de wagen zitten en hou **u** een beetje rustig en kijk...
Zeg **den** boel staat **'ier** op z'n kop he. **'oud julieke** in **'d** oog he. De commissaris is razend. Ik ben die kinderen **terug naar den** diertuin moeten gaan **'alen**. Ik heb **u** zelfs proberen te bereiken. Maar **uw** vrouw die **'eef**t zelfs **'t** adres van **uw** flat gegeven. Maar **ge waart** nergens te bereiken.
(Zaman)Chronologisch.
(Franck)Hun moeder **'eef**t klacht neergelegd: inbraak en ontvoering van de kinderen.

(Zaman)Ik regel **da'** wel. **'ebt e** tegen de commissaris gezegd **da'** die kinderen bij **u** logeren?
(Franck)jaja hij had zelfs naar **den** OCMW gebeld voor **da'** 'k op **den** bureau kwam en daar wisten ze natuurlijk van **niks**.

(Zaman)Wacht **'ier**. Dag, Jef. Veel volk in **uwen** winkel.

(Jef)Ja. Vannacht twee kilo heroïne gepakt.

(Zaman)**Nen** tip?

(Jef)Hoe anders? **'t** zitten een paar zielige figuren tussen.

(Zaman)**'t** schijnt **da'** de baas mij zoekt?

(Jef)En of. **Da'** ziet er serieus uit. **Z'** **'ebben** van **'t** stadhuis gebeld.

(figurant)Zeg **ga dad 'ier** nog lang duren?

(Jef)Komaan, ga op **uwen** stoel zitten.

(Zaman)Commissaris?

(commissaris)**voila**. De rest regelen we morgen wel.

(figurant)In orde.

(commissaris)Eindelijk. **Wad 'eb' de gij** allemaal uitgespookt man?

Klacht tegen onbekenden wegens inbraak en ontvoering.

(Zaman)tegen onbekenden? 'k **'eb** toch een **briefke** achtergelaten.

(commissaris)die vrouw **'eef** **niks** over een **briefke** gezegd.

(Zaman)Ze kan misschien **nie'** lezen.

(commissaris)**Ge** weet toch wie de eigenaar van **da'** schip is?

(Zaman)Collas.

(commissaris)Aah **ge** wist **'et**.

(Zaman)Nee. Maar **'t** ligt voor de hand. Ik zit aan z'n vel.

(commissaris)Collas?

(Zaman)**'ij** heeft waarschijnlijk iets te maken met die containerdiefstallen.

(commissaris)Collas?! Godver...

(Zaman)Te heet **vo'** ons?

(commissaris)Als hij erbij betrokken is, dan is **'et** zo. Maar dan moet **ge sito presto** keiharde bewijzen **'ebben**. Of anders moet **e** op **uw** sokken werken. **Ge** kent toch zijn relaties **me'** **'t** stadhuis en probeer nu eerst maar Frank te vinden, want ie steekt er ook tot zijn nek in.

Hij nam die kinderen mee naar **'uis** in plaats van ze naar **'t** OCMW te brengen.

(Zaman)Ze waren bij mij. 'k **'eb** ze vanmorgen naar **'em** gebracht.

Zijn vrouw is ermee naar **den** dierentuin geweest.

(commissaris)Bij **u**? Frank zei...

(Zaman)Bij mij.

(commissaris)Goed. Bij **u**. Breng nu die kinderen als de bliksem naar hun moeder en **probeer gedaan te krijgen da' z' 'aar** klacht intrekt.

(meisje)**Ge** moet de prentjes vertellen.

(jongen)Er zitten twee menen op de stoep.

(Franck)Weet **e da'** die kinderen **nie'** eens wisten **wa'** plezier maken was.

Die keken **me'** **zo'n** ogen **na'** mijn kinderen als die lachten. Onvoorstelbaar.

(jongen)En die zeggen: Daar zijn ze.

(Zaman)Franck, **gij** blijft bij die kinderen.

(Anke)Zijn ze **der'** **'eb de gij z' 'ier** misschien weggehaald? Inbraak **iz da'**. 'k **'eb** de **poliese** verwittigd. Die **schatkes** weghalen bij hun moeder!

Ik zal zorgen **da' ge** bij de **poliese kund** inpakken.

(Zaman)**'oe** weet **e gij da' kik** van de politie ben?

(Anke)Ik **riek ne flikgeur** boven de wind.

(Zaman)nee **gij** weet **da' kik** van de politie ben **omda' kik 'ier** een **briefke 'ad** achtergelaten.

(Anke) **Briefke?** 'k 'eb geen **briefke** gezien. Laat me gerust. 'k wil naar m'n kinderen. **Gij** weet **nie' wa' ge doe' gij**. **Weet e gij** van wie **da' ta'** schip is?

(Zaman) Ik denk **nie' da'** meneer Collas veel noten op z'n zang zal 'ebben. Wie 'eefd u gevraagd om klacht neer te leggen?

(Anke) **Dad 'ee'** niemand mij gevraagd.

(Zaman) **Bek** dicht, **zatten** dweil. 'oe laat **zij de gij** gisteren thuisgekomen?

(Anke) Twee uur.

(Zaman) Waar 'eb de **gezeten?**

(Anke) In **den** Tilbury.

(Zaman) Wie is er u daar komen zeggen **da' ge me' uwen zatten kop** terug naar 'uis moest komen? **Wad 'eb' de** in **dees** schip vervoerd?

(Anke) Moet e aan **mijnen** vent vragen

(Zaman) Waar vind ik die?

(Anke) Als ik **dad** eens wist he. De smeerlap.

(Zaman) Als **ge** maar weet **da' ge** in de knoei zit en dat er **genen** meneer Collas zal zijn om u te beschermen. Neem **da'** van mij aan.

En als **ge** nog **énen poot** naar die kinderen durft uitsteken, dan kom 'k u binnenkort nog eens opzoeken. Buiten m'n diensturen. Gesnapt? Franken ik komen één van de dagen nog eens langs oke? Dan brengen we **wa'** speelgoed mee.

(Anke) Kom bij mama. Kom, mijn zoetjes. **allee**. Kom, geef me eens een hand. Pas op.

(Franck) Hier. Tilbury. Zeg **da'** ziet er toch geen kroeg uit voor zo'n schippersvrouw. Een gewoon pintje moet voor 'aar 'ier toch veel te duur zijn.

(Zaman) nachtwerk jongen. We spreken 'ier af om acht uur.

(Franck) Moeten we ondertussen **niks** anders doen?

(Zaman) **Profiteert** ervan. Ga naar 'uis. Tot straks.

(Magda) Zeg, **ge** blijft toch eten?

(Zaman) Ja. 'k moet pas tegen acht **uren** terug zijn.

(Magda) 'oe kom **de gij** nu voor die paar **uurkes** naar 'uis?

(Zaman) **Ge** vroeg me toch om meer naar 'uis te kome'.

(Magda) ja maar toen maakte ik me daar nog druk over.

(Zaman) Voor 'em dan.

(Magda) Hallo. Ja. **Voilà**, ze missen u al.

(Zaman) Hallo? Ja. Nu direct? Oké. Sorry. **Z'** 'ebben mij dringend nodig.

(Magda) **Da''s** geen probleem, **da''s** gewoon een bord minder.

(Zaman) k 'eb **nooit geen** schorsing gehad, **nooit geen** blaam, **nooit geen** vermaning. En nu ineens een schorsing van drie dagen onmiddellijk van kracht. Daar zit toch iets achter.

(commissaris) Stel u in de plaats van de burgemeester. Een klacht wegens slagen en verwondingen, poging tot verkrachting. Dan **zijt ge** altijd de sigaar, altijd zelfs als er **niks** gebeurd is. **Da'** zou **de gij** toch moeten weten.

(Zaman) Niemand neemt de woorden van zo'n slet *au sérieux*. Niemand. Iedereen danst gewoon naar de pijpen van Collas. **dad** is 'et.

(commissaris) **Da' moogt ge** toch **nie'** zeggen.

(Zaman) **Da' moog de gij nie'** zeggen, **ma' ge** weet 't.

(commissaris) 'k 'eb u nog zo gezegd van die vrouw een beetje te sussen, ik 'eb 'et u gezegd maar nee **gij rammeld 'aar** af.

(Zaman) Ik 'eb 'aar een oorveeg gegeven. **Da'** weten ze op 't stadhuis voor **da' gij** het weet. Is **da'** normaal? Commissaris... **Dad** is **den** eerste keer **dad** iemand van 'ogerhand probeert mijn onderzoek te hinderen. **Da' gaa' nie'** door. **Da' gaa' nie'** door of heel de politie kan me gestolen worden!

Klein viskes vangen maar de grote laten zwemmen. Daar doe 'k **nie**' aan mee. Dan mogen ze van mij allemaal blijven zwemmen.

(Franck)'k begon al te denken **da' ge nie**' meer kwam.

(Zaman)'k moest nog **efkes** langs 't bureau.

(Franck)Problemen?

(Zaman)**Zij de gij den** eigenaar van **dees** tent?

(gerant)De gerant.

(Zaman)Wie **iz den** eigenaar?

(gerant)Waarom?

(Franck)**allee** kom, **zij' nie**' moeilijk, **da'** vissen we zo uit als we willen.

(gerant)Waarom vraagt **ge 't** dan aan mij?

(Zaman)**Waart de gij 'ier vorigen** nacht?

(gerant)Meestal wel.

(Franck)Meestal?

(gerant)'k '**eb** nog ander werk te doen. Soms een vat...

(Zaman)'**Eb de gij** die schippersvrouw '**ier** gisteren gezien, Anke Felsenthal?

(gerant)Kan zijn. Ik ken **nie**' iedereen. '**oe** ziet **z'** eruit?

(Zaman)**Zat**, slonzig, **zowa'** vijfendertig. 'K zou willen weten door wie ze terug naar '**aar** schip werd gestuurd?

(gerant)**Nie**' door mij.

(Zaman)Misschien schiet '**t u** wel te binnen in de loop van de nacht.

(gerant)Mijn geheugen is een zeef.

(Zaman)'k zal de gaten wel dichtten.

(Franck)Ook **ne** sandwich?

(Zaman)Dank je.

(Zaman)Desnoods blijven **w' 'ier** drie nachten controleren, maar uit hun pijp komen zullen ze.

(Franck)Daar. Eén van **ons** wagens.

(Zaman)Telefoon **g'had**?

(Jef)Via de radio.

(figurant)**Ge zijt** toch geschorst.

(Franck)Geschorst? **gij**?

(Zaman)Was '**t** de commissaris zelf?

(Jef)Ja.

(Franck)Zeg **ma'** waarom?

(Zaman)**Da''s** toch louche he jongens. '**oe** kan '**em da'** zo vlug weten?

Willen jullie '**ier nie**' blijven controleren? 'K zou die gerant aan de tafel willen krijgen.

(Jef)Wij zijn **me'** andere **zakes** bezig e Zaman. Een andere keer misschien. Oké?

(Franck)'**oe lang zij de gij** geschorst?

(Zaman)Drie dagen.

(Franck)**Wa'** moet **kik** dan doen?

(Zaman)Gewoon **uw uren kloppen**.

(Franck)En Collas?

(Zaman)Franck, ik ben geschorst.

(Franck)ja **ma'**, ik kan toch iets doen.

(Zaman)Rustig naar '**uis** gaan.

(Franck)En **gij** dan?

(Zaman)Ik moet nog een privé-zaak regelen.

(Franck)Kan ik helpen? **Iz dad uw** dochter?

(Zaman)Ken **d' 'em**?

(Franck)Collas? Kent hij ons?

(Zaman)Hij was **é**nen keer op **den** bureau geweest. Zogezegd bestolen door **z**ijne boekhouder. Twee **gin-tonic**.

(Franck)'**t** komt misschien nog allemaal **goe' jong**.

(Zaman)'**t** zal mij **nie'** meer overkomen. '**T** zal mij godverdomme **nie'** meer overkomen. '**oeveel** is '**t**?

(dochter Zaman)Duizend.

(Zaman)Duizend?

(dochter Zaman)**Wa'** kom **g'** '**ier** doen? Wilt **ge dad** ik '**ier** word buitengejaagd?

(Zaman)Buiten? **gij?** '**Me'** de knapste **tieten** van heel de stad. '**oeveel** kost '**et** om ermee te mogen spelen?

(dochter Zaman)Ik verdien '**ier** misschien drie, vier keer meer dan **gij**.

(Zaman) **Da''s nie'** moeilijk.

(Collas)Dat **grietje** schijnt goed te kunnen opschieten met die vent.

(ober)Wie? Cathy. ja '**tuurlijk Da''s 'aar** vader.

(Collas)Haar vader? Maar **enfin** idioot, **da''s** een **flik**.

(ober)'**oe flik?**

(Collas)**Gij** zoekt problemen.

(Zaman)Worden de klanten in die andere clubs van **uwen** Kaplan ook zo rondborstig bediend? Waar logeer **de?**

(dochter Zaman)'**ierboven**.

(dochter Zaman)**Gaat g'** '**ier** nog lang blijven?

(Zaman)Ik zal vertrekken als **ge** belooft **da' ge** morgen of overmorgen bij mij **e's** langskomt. In Brecht. 'k '**eb** een paar dagen vrijaf.

(dochter Zaman)Om mij **ne** preek te geven?

(Zaman)Als **ge** overmorgen **nie'** geweest **zijt**, kom ik **u** opnieuw opzoeken. Desnoods **me'** een paar collega's meer.

(Franck)Kom **de gij** bij mij nog een borreltje drinken?

(Zaman)Nee, dank **u**, Franck.

(Franck)'k zal morgen wel eens bellen.

(Zaman)Laat maar. 'k moet er eens **tussenuit**.

(Franck)Pak het er maar eens **goe'** van. Volgende week vliegen we er opnieuw in.

(Zaman)**Goe' jong**.

(moe)**Allee**, vertel '**et** eens tegen **ons** moe. **Ge zijt** weer zo laat aan '**t** werk. '**oe 'oudt de 't** vol zeg?

(Zaman)En **gij** dan?

(moe)**Ma' dees** brengt tenminste nog iets op want over een paar jaar lig **dees moe** gezellig op '**aar** kont aan de *mediterrane* **goe' gewete'**.

(Zaman)Collas, zegt die naam **u** iets?

(moe)**Den** aannemer? Wie kent die **nie'**?

(Zaman)Ken **de** een paar kroegen die '**em** geïnstalleerd '**eeft?**

(moe)Vooraf discobars.

(Zaman)Welke?

(moe)onder andere **den** Blacky, **den** Tartuffe, de Palace.

(Zaman)Bedankt.

(moe)**Zij d'** er al mee weg? '**ebt ge 't** weer zo druk?

(Zaman)Ik ben **me'** vakantie.

(ober)**Wa'** zoekt **u**?

(Zaman)Zet **da'** eens af. Doe **dad** eens open. Geef '**t** registratienummer **e's**.

(ober)**Kunt de da'** zelf **nie'** lezen **jong?**

(Zaman)**de** registratienummer! **Smoak 'et?** Hé, Valerie! Mijn schat.

(Valerie)**'ej gie** gedronken?

(Zaman)Ga **de me'** mij mee **na'** de Samson?

(Valerie)**Med u? Tesoamen?**

(Zaman)Waarom **nie'?** Voel **de u** door mijn gezelschap gecompromitteerd?

(Valerie)**Nen. Ma'...**

(Zaman)**Awel** dan. Kom.

(Valerie)Ik **zoe** nog maar weer een keer **gaan ipstappen.**

(Zaman)Nog eentje.

(Valerie)'k moet echt weg.

(Zaman)Dan **ga** ik nog **wa'** registratienummers van die stereo-installaties controlere'.

(Valerie)Kom **dje na' min** appartement?

(Zaman)**'oeveel** is 't?

(ober)**Da'** valt **nie'** mee he **pakkeman** als **ge** wilt doen **gelijk nen echten.**

Moet 'k soms een **taxieke** bellen?

(Zaman)**'oeveel** is 't?

(ober)**A propos, 'oe is 't zowa' me'** de Rooi Deur? 'k **'eb** die de **letste** paar dagen **nie'** meer gezien. honderdvijvenveertig.

(dj)**awel wa'** komt **g' 'ier** zoeken? en dan?

(Zaman)Valerie?

(Magda)Waar ga **de** naartoe?

(Bob)Mijn boekentas.

(Magda)Stil. Langs de gang.

(Zaman)Dag, Cathy.

(dochter Zaman)Ik ben mijn werk kwijt.

(Zaman)Werk?

(dochter Zaman)Werk. Ja, werk. Ik verdiende op een **'ele** avond meer dan **gij** op een hele week.

(Zaman)Schatje...Er is toch nog iets anders **als** geld verdienen.

(dochter Zaman)Moet ik doen zoals moeder? Met een sul trouwen en juist genoeg geld verdienen om rond te komen? Ik wil leven op mijn manier en dat kunt **ge** mij **nie'** kwalijk nemen, zeker **gij** niet. **G' 'ebt** mij in de steek gelaten toen ik vijf jaar was en nu dat ik op m'n eigen benen kan staan nu wilt **g' 'et** mij eens komen vertellen zeker. Nu heb ik **uwe raad nie'** meer nodig. Of denkt **ge** soms dat Kaplan niet weet dat **ge** met een **'oer** optrekt? **'ij** weet alles en die schorsing van drie dagen **dad** is nog maar een begin, agentje van **niks. G' 'ebt 'et** klaargespeeld **dad** ik daar buitengevlogen ben, dat wel. Maar ik zeg **u** dat ik naar Brussel trek en daar begin ik opnieuw. En deze keer niet alleen met blote **tiete'**, nee in Brussel krijgen ze mij helemaal. En ze zullen **dervoor** betalen en wie weet, over een paar maanden stuur ik **u** misschien een cheque, dan **kunt g' uw** eindelijk eens een deftige auto kopen. **Salu.**

(Magda)Ah Cathy.

(dochter Zaman)Waar **sta'** mijn bromfiets?

(Magda)Waar **dat 'em** altijd gestaan **'eeft.**

(John)Akkoord,'t is **'ier 'elemaal** anders **gelijk** in de stad. Maar **'ier** is 't ook **nie' gezeverd zuh jong. Allee** eergisteren **'ebben** ze mij nog uit mijn bed gebeld... Die is vroeger nog vrachtvoerder geweest **me' peirden.**

(Zaman)**Me'** die Brabanders?

(Frans)**Me'** die Brabanders **'eb** 'k mijn leven lang **gereje.** Van **a'** 'k **ne** jongen was van vijftien...veertien jaar moest 'k de baan op.

(Zaman)**'oeveel 'eb de er g'had?**

(Frans)Zeven.

(Zaman)Amai. **Da**'s 'n 'eel kapitoal.

(Frans)Ja, **da**' was 'n 'eel kapitoaltje toen in **dien** tijd zeker en vast.

(Zaman)'oeveel zou **da**' nou...?

(Frans)'k 'eb er enen dood g'had en die kostte me toen tweenvijfigduuzend frank. In dien tijd!

(John)In dien tijd.

(Zaman)**Da**'s 't een en 't ander.

(Frans)**Da**'s zeker 't een en 't ander. 'k trap 'et af, ik zin weg.

(john)Ja, Frans, tot ziens he. **Lustert wad** ik nou wou vertellen, als de Frans 'ier just kwam zitten... **Ge** zegt: 'ier is niks te doen. 'k ga u iet vertellen, ge ga 't nie' geloven. **Da**' was den tweeden of den derden dag **da**'k 'ier wa'. **enfin**, 't speelt genen rol. Ik weird opgebeld van uit 't kasteel, **der** is ingebroken. **enfin** ingebroken. Een kist van **zijne** beste witte **waain** weg en dan geef **kik u** te **raaje**...'k zeg, ge ga get nie' geloven. 'k geef u te raje wie 'et gedaan 'ee'. De pastoor. Die komt 's avonds voor **zijnen** avondmis te doen, die 'e't nog zo'n **klatske waain**. **Z**' 'adden bij 'em ook **binnengebroken**, al **zaaine waain** weg. Nu **eit dien** 's anderendaags **draai** missen. **Wa**' ga die 'em doen me' zo'n **klatske waain**. **Da**' kan nie' e **draai** missen. **Wa**' doet ie? Naar 't kasteel een kist weg.

Awel zeg nou e's wa' **da**' **kik** 'ier moe' doen als **commissair me**' **da**' geval? e wa' moet **ekik** doen? 'oe moet **ekik** dad oplossen? **Wa**' zou **de gij** doen?

(agent)commissaris, Ze hebben u dringend nodig.

(John)Dringend? Daar 'ebt ge 't. Misschien tot **seffens**.

(moe)**Awel**, kom **de gij** 'ier werken?

(Zaman)Ken **de gij** Valerie?

(moe)ja

(Zaman)'k ben 'aar iets schuldig.

(moe)Oké. Laat ze morgen maar beginnen.

(Zaman)Morgen zal 'aar gezicht nog te veel pijn doen. Volgende week misschien.

(moe)Mij **goe**'.

(Zaman)**Ge** **zijt ne** schat.

(Franck)Bedankt.

(Zaman)Ah Franck. **Wa**' **goe**' nieuws?

(Franck)'k 'eb misschien iets. **Da**' schip. De Nathator **da**'s weg. Ik 'eb gebeld en 'ij moet ergens op het Albertkanaal liggen voorbij 'et tweede sas. 't is in ieder geval nog **nie**' voorbij 'et derde gekomen.

(Zaman)Frankjongen, ik ben geschorst.

(Franck)**Allee** kom, morgen 'ebben ze misschien alle bewijzen kunnen laten verdwijne'.

(Zaman)Vraag versterking aan de commissaris.

(Franck)Dan schakelt ie weer **den BOB** in.

(Zaman)Dan zal **ie** daar wel z'n redenen voor 'ebben.

(Franck)Oké. Dan doe 'k 'et alleen.

(Zaman)Franck. **Nie**' doen.

(commissaris)Hallo?

(agent)commissaris, Zaman aan de lijn.

(commissaris)ja schakel maar door. Zaman? Hallo, Zaman?

(agent)commissaris, de verbinding is verbroken.

(Magda)Kan die jongen **dad** alleen aan denkt **te**?

(Zaman)Wie?

(Magda)Franck.

(Zaman)Nee.

(Magda)Waarom **ga de 'em** dan **nie' 'elpen**? Als **g'** iets doet, dan moet **g' 'et goe'** doen, vind ik. Daar **'eb** ik **u** altijd voor bewonderd.

(Franck)Ze hebben een deel in 't schip geladen.

(Zaman)W' **'ebben** ze.

(Franck)ik had mijn revolver **nie'** bij. Maar ja, **da' rieken** ze van op honderd meter.

(vrouw Franck)Hij slaapt. Ze hebben **'em** een spuitje gegeven.

(Zaman)W**a'** zeggen ze?

(vrouw Franck)Ga **'s efkes** zitten, schat. Z'n bekken... Ze zeggen dat hij altijd wat gebrekkig zal blijven. Hij weet het. geeft **'m** recht op een levenslange job achter een bureau, zei hij.

Maar ik weet wat het voor **'em** betekent. Hij droomde er al tien jaar van. Van die job bij **den** Opsporingsdienst.

(Franck)Hoe heet **e gij** eigenlijk **me' uwen** voornaam?

(Zaman)Hervé.

(Franck)Dan zal 'k **u** maar Zaman blijven noeme'.

(vrouw Franck)Als **ge nie'** weet waar met de kinderen naar toe, breng ze dan maar naar ons.

(commissaris)Ah Zaman, **'oe is 't me'** Frank?

(Zaman)Bestel maar **ne** rolstoel.

(commissaris)Is **'t** zo erg? Zaman!

(Zaman)Is Collas er?

(secretaresse)meneer Collas is in vergadering. Meneer.

BIJLAGE 1.5 Transcriptie: *Loft*

- (VS)ik 'eb 'ier niks mee te maken. 'k meen 'et. ge moet mij gelove.
(vrouwelijke agent)We zouden niks liever willen dan u te geloven, meneer Stevens. Maar uwen uitleg is op zijn minst nogal raar.
(VS)Luister, we zijn geflikt. Alles is in scène gezet.
(mannelijke agent)Dus ge zijt erin geluisd? Is 'et da' wa' ge wilt zeggen?
Da' ge zelf slachtoffer zijt?
(VS)alleen 'nie' in die betekenis... ma' 'nie' zoals...
(vrouwelijke agent) 'Nie' zoals wie, meneer Stevens? 'Nie' zoals zij? 'Nie' in die betekenis?
(VS)'eb de d' anderen al ondervraagd?
(vrouwelijke agent) Daar zijn we mee bezig. Maak u geen zorgen
(mannelijke agent)Dus allez is één groot complot,als ik het goed begrijp?
(mannelijke agent)Waarom maakt ge 't u 'nie' gemakkelijk en bekend ge?
(vrouwelijke agent)Kan u nog 's vertellen wat er vanmorgen gebeurd is?
(VS)Nog e's?
(vrouwelijke agent)Nog e's, meneer Stevens, van het begin als ge zo f
(mannelijke agent) Waar waart ge deze morgen, meneer Stevens?
(VS)Thuis. Mijn vrouw is met de kinderen op skivakantie.
(mannelijke agent) Nu 'nie' meer. Z' is onderweg 'ier naar toe en ik 'ad de indruk dat ze ook veel vragen 'ad.
(vrouwelijke agent)Ge werd dus vanmorgen wakker gebeld? Om 'oe laat was da'?'
(VS)Da' moe' rond half elf geweest zijn. Het was Luc. Hij was helemaal in paniek. Hij zei dat ik direct moest komen, dat er iets ergs was gebeurd.
(vrouwelijke agent)Luc Seynaeve?
(VS)Luc, ja, ja. Luc.
(mannelijke agent)Naar waar moest ge komen?
(VS)naar de loft. 'k moest direct naar de loft komen.
(mannelijke agent)En zei hij waarom 'ij in paniek was?
(VS)Nee.
(mannelijke agent)Wist ge waarom 'ij in paniek was?
(VS)Nee. Toen nog 'nie'. Luc? Luc? Wa' is er? *Jesus*. Wad is er 'ier gebeurd?
(LS)Ik weet het 'nie', Vincent. Ik weet het echt 'nie'.
(VS)'eb je gij 'ier iets mee te maken? **Tuurlijk nie'**. Ik kom 'ier binnen en ze lag daar. **Nie'** aanraken. Laat ons wachten op de politie.
(VS)'eb de gij politie gebeld?
(LS)Nog 'nie', maar da''s toch...
(VS)We bellen voorlopig geen politie. Okè? *Jesus*, man. Godverdomme. 'eb de gij de rest al gebeld?
(LS)Marnix en Chris zijn onderweg. de Filip die kon ik 'nie' bereiken.
(VS)**Blijfd 'em** bellen. Iedereen moet direct naar 'ier komen.
(LS)Wie iz da'? **Wete gij da'**? Vinc **Wete gij** wie daar ligt?
(VS)'tuurlijk nie'. **Langs waar zijn** ze ingebroken?
(LS)nergens. De deur was vast en 't alarm stond af.
(VS)Da' kan 'nie'.
(LS)Vinc **alstenblijft**. De deur was op slot en 't alarm stond af.
(VS)Da' kan 'nie'. Da' wil zeggen...
(LS)'k weet 'et. Er moet iemand met één van ons sleutels binnen geraakt zijn.
(VS)Godverdomme, Luc. **Wad iz er 'ier** gebeurd?
(vrouwelijke agent) Kent u het pand aan de Tavernierkaai meneer Seynaeve?

(LS)Nee.
(vrouwelijke agent) Het project van uw **goeie** vriend Vincent Stevens?.
(LS)Vincent heeft een groot bureau, heeft veel projecten.
(vrouwelijke agent) Er is een loft op de bovenste verdieping van het pand. Zegt u **niks**?
(LS)Nee.
(vrouwelijke agent)Nooit geweest?
(LS)Nee.
(vrouwelijke agent)**Tiens...** Volgens onze informatie deelt **ge** die loft met **uw** vrienden. In 't geheim. Zonder **dad uw** vrouwen '**et** weten.
(LS)**Da''s** belachelijk.
(vrouwelijke agent)Is dat zo? Neemt **ge** daar **nie'** af en toe gezelschap mee naartoe? Minnaressen, scharrels, de verse vis van de dag?
(LS)**Did** is gewoon...
(vrouwelijke agent) Vijf **goeie** vrienden die een beetje privacy willen als ze naast de pot **piesen**.Geen gedoe met hotelrekeningen of visa uittreksels die door uw vrouw gevonden kunnen worden.
(LS)**Da''s** echt belachelijk.
(mannelijke agent) **Houdt u niet van den domme**, jonge. Eén van uw **maten** heeft trouwens alles al bekend. **Da''s verschieten**, hè? Wilt **gij nie'** weten wie?
(LS)**Luistert**,Ik doe **da'** soort dingen **nie'**.
(vrouwelijke agent) **Ge** ziet **uw** vrouw graag?
(LS)Ja. Ik zie mijn vrouw graag, ja.
(vrouwelijke agent)**Wad** is er met uw oog gebeurd, meneer Seynaeve?
(LS)'k ben tegen een kast gelopen.
(vrouwelijke agent)'**ebt ge** gevochten?
(LS)nee. 'k ben tegen een kast gelopen.
(mannelijke agent)Waar **waart ge** deze morgge?
(LS)'k ben gaan ontbijten met Chris in 't stad. Ik '**eb** getuigen.
(mannelijke agent) Chris Van Outryve? Dokter Chris Van Outryve. De psychiater.
(vrouwelijke agent) Eén van uw loftvrienden.
(LS)Chris is getrouwd, '**eef**t kinderen. **Da'z nie'** direct het soort man **da'** zijn vrouw bedriegt.
(mannelijke agent)**allee vooruit** allemaal brave huisvaders.
(CV)waar ligt ze?
(VS)W' '**ebben** een serieus probleem, Chris.
(CV)Godverdomme. Filip...
(VS)**Wa' zeg de gij**, Chris? Filip? **Denkde gij dad uw** broer '**ier** iets mee te maken '**eef**t?
(CV)Ik weet **nie'** meer **wa'** ik moet denken, Vince.
(LS)Dit **gaat** op onze nek terechtkomen. Elsie en de kinderen...
(CV)We moeten de politie bellen.
(VS)Wacht 's **efkes**, Chris. **Ge** weet toch wat er gebeurt als we de politie bellen? Of wil **de da'** Ellen alles te weten komt?
(CV)Er ligt '**ier** wel een lijk. We hebben geen andere keuze.
(LS)Chris, als Vince gelijk heeft, als Filip '**ier** voor iets tussen zit, dan **gaan w' uw** broer moeten aangeven.
(VS)**Ge** denkt toch ook spontaan eerst aan '**em** he? **Nie'**? Weet **ge** nog vorige keer? Of **zijt ge** 't al vergeten misschien?
(CV)Nee **da'** ben 'k **nie'** vergeten.
(VS)We denken hetzelfde, hè, Chris? **Nie'**? We kunnen '**em** helpen. We zijn **maten**. Als hij ons uitlegt wat er gebeurd is, dan kunnen we misschien...
(CV)Dan kunnen we misschien **wa'**? Haar lichaam dumpen ergens? Of **wa'**? **Zot**.

(VS) Luister, ik **ga nie'** opdraaien voor zijn stommiteiten, okè?

(ML) Oh **dees** kan **nie'**. Oh, **kust** nu godverdomme **mijn kloten** zeg

(CV) We **zitten me'** een serieus probleem, Marnix

(ML) **allee** man...

(CV) Weet **gij** of Filip **'ier** geweest is vannacht

(ML) **Dees** kan toch **nie'**.

(VS) **Wa' gade gij** doen? **Wa' gade gij** doen?

(CV) Ik wil haar zien.

(ML) *Jezus*, man.

(VS) Blijf **taar** af. Blijf **taar** af, Chris.

(LS) Wie is **'t?** Wie is **'t?**

(CV) ik weet het **nie'**. Niemand van ons heeft hier iets mee te maken, juist? Hè? Juist?

(VS) We gaan uitzoeken wat er gebeurd is en dan zien we hoe we **'ier** samen uitgeraken. Dit mag niet uitkomen. We zijn maten. Oke?

(VS) Verdikke, ze laten **'ier** echt iedereen binnen.

(CV) Hey, Vince. Knap gedaan man.

(VS) Ellen, **da''s** weer veel te lang geleden. **Ge** ziet er fantastisch uit.

(Ellen) Dank u, Vincent. 't is inderdaad een knap ontwerp.echt. Proficiat.

(VS) Merci.

(Barbara) Hey.

(CV) Hey, Barbara.

(Barbara) Dag. Dag, Ellen.

(Ellen) Barbara.

(Barbara) Zeg. **Moede gij 'ier** geen appartementje kopen?

(CV) Oeh. Kunnen wij **nie'** betalen, vrees 'k.

(Barbara) **Da''s** waar. **Me' uw preeke. Gij zij' ne** sukkelaar **gij**.

(VS) Zeg, wij zien elkaar **sebiet** he. Okè?

(CV) Ja, **da''s** goed.

(Ellen) Schatje, één uur alstublieft, **nie'** langer en dan **zijn** we weg he.

(CV) Schat, we zijn **'ier** juist. **Begint nie'** he.

(ML) *Jezus*, **'eb de gij** gezien **wa'** voor **schoon** volk **dad** er **'ier** rondloopt? **Amai, m'n frak**, zeg. **Zie, Zie, da'** zwartje...

(LS) Ja.

(ML) **manneke 'ebdje da'** zwartje gezien?

(LS) ja.ja. Ik **'eb** ze gezien. Houdt **u** kalm man.

(ML) **Da' ziet er mij** godverdomme **een hete stoot** uit zeg. Daar wil ik wel 's achter lopen in de **brousse**. 'K wil ze zelfs nog 100 meter **veursprong** geven.

(LS) Marnix, rustig. Miriam staat te kijken.

(ML) Ja lap, **'k heb 't aan mijn pan**.

(Miriam) **Wad** is **'t? Zijt ge u** aan 't amuseren, dikke?

(ML) Rustig aan, scheid, op **'t gemakske**. We waren **just wa'** naar de mensen **aan 't zien**.

(Miriam) Mij **nie'** in **afronten** laten vallen he of 'k laat **u 'ier** alleen achter.

(ML) Mij **genen valsen** hoop geven he, scheid. **Med uw** beloven altijd.

(Miriam) Luc. Is Elsie **nie'** mee?

(LS) Ze voelde zich **wa'** draaierig. **Z'** is **efkes haren** suiker gaan meten.

(Miriam) **'oe** is 't nu **me' 'aar?** Hier zie, Elsie. Alles **goe'?**

(Elsie) Ja. Ik voelde mij **efkes** zo wat slecht worden, maar 't is okè nu.

(LS) Maar als 't **nie'** meer gaat, gaan we naar huis he, zoet.

(ML)'Zoet'...En ze heeft **just haren** suiker gemeten.

(Miriam) **Vinde gij da'** nu **vo'** te lachen, **dikke?** **Uwen** maat zit tenminste in **me'** zijn vrouw. 'K vraag mij af **wa' gij** zou doen **moest** ik **da' voorhebben**.

(ML)Maar **scheteken**, ik zou **u me'** plezier elke dag een spuit in **uw gat** geven.

(Ann)Mag ik u nu 's iets vragen? U bent toch psychiater, hè?

(CV)Ja klopt, Chris Van Outryve.

(Ann)Dokter Van Outryve, klopt ja. **Da'** was 't.

(CV)Kennen wij **mekaar?**

(Ann)Nee, u heeft mijn zus nog gekend. Zij heeft nog therapie bij u gevolgd. Sofie. Sofie Marai.

(CV)Het spijt me heel erg wat er met uw zus gebeurd is.

(Ann)Ach ja, sommige mensen worden nu eenmaal ongelukkig geboren, dokter. **Da'** zou u toch moeten weten.

(CV)Ja, ik begrijp 't **nie'**. We hadden die laatste weken nochtans veel vooruitgang geboekt.

(Ann)Maar die laatste sprong voorwaarts was **nie'** direct een succes he. Tien verdiepingen. Heeft u hier een appartement gekocht misschien?

(CV)Nee, de architect is een vriend van mij. U?

(Ann)Ik? Nee, nee, nee... Ik ben 'ier **me'** burgemeester Vannestbrouck. Ik werk voor hem. Ik ben zijn... persoonlijke assistente, zeg maar.

(CV) Ah ja. Interessant?

(Ann)**Nie'** echt, nee. Ik ben Ann. Ann Marai.

(CV) Het spijt me van uw zus.

(Ann)**Ge** moet **u da' nie'** aantrekken. **Ge 'ad 'aar** toch **nie'** kunnen redden. Het zit een beetje in de familie, vrees ik.

(CV) **Ge zijt** toch ook **nie'** van plan om iets stoms te doen?

(Ann)Ik doe **nie'** anders, dokter. 'k val namelijk altijd op de verkeerde mannen.

(FV) Alles in orde. Alles onder controle. Geen probleem. Dank u wel. Hè, *ça va?*

(VS)Filip? Filip?

(FV)Dank u wel. Hè, Vincenzo.

(VS)**Gij** komt precies al van een ander feestje **gij?**

(FV)Sorry **da'** m'n **vriendinneke** in de champagne gevlogen is. **Ma'** 'k zal **u** voorstellen. **Dad** is een collega van op **den** bureau. En **dad** is een collega van onder **den** bureau. Oei, oei, mijn broer komt me al **op m'n dak geven**.
Dag, Chris. Alles goed?

(CV) **Vriendinnekes** van Vicky? Of **zijt de** aan 't babysitten?

(FV)Ik mag toch nog **efkes** profiteren. 'k ben nog altijd vrijgezel. 't is **nie'** **da'** ik Vicky **nie'** graag zie. Ik zie Vicky heel graag. Maar 'k ben op 'n **ander** ook **nie'** kwaad he

(VS) 't is goed **da' g' 'ier zijt** want 'k zou **u** graag nog iets laten zien. Kom **e's** mee. Kom. Waar zijn Marnix en Luc?

(FV)Ik weet 'et **nie'**. Chris? Kom **e gij nie'** mee? **Voilà**. En mannen, **wa'** vind **de** 'r van?

(CV) *Chic*.

(ML)**Schoon, jong. Wa''z 'ier** de bedoeling van?

(VS)Nog inrichten he. Maar **da'z 'ier** een oase van rust midden in 't stad.

(FV)Er is **precies** nog veel werk aan **uw** oase.

(VS)Een **plekske** waar niemand **u** kan storen, waar **da' ge** naar toe kunt komen wanneer **da' ge** maar wilt **me'** wie **da' ge** maar wilt. Zou **da' nie'** **plezant** zijn? Zo'n plaats waar **da' ge...** Hoe zou 'k 'et zeggen? Tijd kunt stelen.

(LS)Tijd stelen?

(VS)**Wa'** denkt **e?** Moet 'k 't laten verkopen?

(CV)Zou **ge** 'et zelf willen houden of **wa'?**

(VS)Me' 'n paar vrienden, bijvoorbeeld.

(CV)Om wat te doen?

(ML)zeg, die *garçons* komen **nie'** tot '**ier**, zeker?

Ik ga al eens terug. Vince, geef me anders straks **uwen** sleutel. Dan kan ik **de** Filip zijn **grieten** '**ier** alle hoeken van de kamer laten zien.

(FV)Laureys, hier blijven. **Da'** zijn **serieuze maskes**. Hè. Weet **gij** wel **wa'** die kosten?

(CV)Waarom zouden we hier een loft huren Vincent?

(VS)Niemand **moe'** weten **wa' da' g' 'ier** komt doen he. **Ma' 'et** idee **da' ge** ergens naartoe kunt, in alle stilte. Doe **nie'** onnozel. **Ge** weet wat ik bedoel.

(CV)ja. Ik begrijp wel **wa' ge** bedoelt maar ik ben **nie'** zo. **Da'** weet **ge**. Trouwens, Luc ook **nie'**, denk ik.

(VC)Zijn we **nie'** allemaal een beetje zo? Of zouden we **nie'** allemaal graag een beetje zo willen zijn?

(CV)Ja, als **gij** het zegt...

(VS)**Ge** kunt ook **uw gazet** hier komen lezen, hè. **Wa''z da'** nu?

(LS)Ik moet hier weg. Ik kan '**et nie'**. Ik kan hier **nie'** blijven.

(ML)Luc, Waar **gade** **gij** naartoe? Luc?

(VL)**Ge moogt u nie'** laten gaan, Marnix. 't is niet **de** moment. We moeten '**ier** samen door. Zoals afgesproken.

(VS)Luc, luister, we mogen vooral **nie'** panikeren nu. We moeten ons **kopke 'rbij** houden.

(LS)'t is voorbij Vince. Besef **da'** dan toch. **Da' gaad 'ier** allemaal uitkomen.

(VS)**Da''z nie'** waar. We **gaan da' 'ier** oplossen. He komaan.

(FV)Filip. Laat 'n bericht achter. Ik bel zo snel mogelijk terug.

(VS)*Shit*, man. **Wa' gaan** wij doen als **die nie'** komt? Als **die gaan lopen** is?

(CV)Filip komt. Hij moet komen. **Da'** kan **nie'** anders.

(VS)En als '**t is gelijk** vorige keer? We **gaan 'em nie'** kunnen blijven beschermen.

(ML)**Mannekes! Allee** man, **wa''s dees** nu **weeral**?

(LS)**Wa'** wil **ta** zeggen? Chris, **wa'** wil **ta** zeggen?

(mannelijke agent)Kent **ge** Latijn, dokter?

(CV)Sorry?

(mannelijke agent)Of **da' ge** Latijn kent?

(CV)Ja. Ja, ik... Ik ken Latijn. Ja, sorry.

(mannelijke agent)Ah. Dan kunt **ge** ons misschien vertellen wat er allemaal op die muur geschreven staat.

(CV)*Fatum nos iungebit*.

(mannelijke agent)Ja... 'k kan ook wel lezen. Maar **wa'** betekent '**et**? Hè?

(CV)*Fatum nos iungebit*, het lot zal ons verbinden.

(mannelijke agent) Het lot. Of de dood. Zoals **ge** wilt. Met haar bloed geschreven. Nu blijkt uit onze vaststellingen **dad 'et** slachtoffer niet echt het type is dat Latijn kent. Dus '**et** is heel goed mogelijk dat iemand anders

het geschreven '**eeft**. Wel met haar vinger, hè. Zo. Iemand die wel Latijn kent, dokter.

(CV)*Fatum nos iungebit* is fout.

(mannelijke agent) '**oe** bedoelt **ge**, fout?

(CV)De onvoltooid toekomstige tijd van het werkwoord verbinden, *iungere*, is niet *iungebit*, maar *iunget*. Er zou dus eigenlijk moeten staan *fatum nos iunget*. Diegene die **ge** zoekt, heeft een klassieke fout tegen het Latijn gemaakt. Maar **da'** wist u waarschijnlijk zelf ook al?

(mannelijke agent) Kent **gij** de uitdrukking *fuck you*? geen Latijn, maar verstaat **ge** ook wel, zeker? Nee?

(vrouwelijke agent)Waar is uw broer, dokter? Iedereen is hier, behalve hij.

We krijgen 'm maar niet te pakken.

(CV)Ik weet echt niet waar hij is. Ik weet het zelf ook **nie'**. Het spijt me.

(vrouwelijke agent)Hij is eigenlijk uw halfbroer, nee?

(CV)ja.

(vrouwelijke agent)Zelfde moeder, een andere vader. Heeft in een aantal jeugdinstanties gezeten samen met zijn zus.

(CV)ja ze zijn geplaatst na het overlijden van **ons** moeder en...Filip heeft minder geluk gehad **me'** zijn vader.

(vrouwelijke agent)Blijkbaar. Een zware **alcoholieker**. Sloeg zijn kinderen. Veel contact had **ge nie' me' uw** broer en nu **zijt ge** de beste vrienden.

(CV)Ja. We hebben... heel wat in te halen.

(VS)**Wad iz da'?** Het lot zal ons verbinden. **Iz da'** voor ons? Chris? **Iz da'** voor ons? Waar blijft Filip, godverdomme? Iedereen is '**ier, behalven 'ij.**

(CV)'oe zou **kik** moeten weten waar Filip **zit**?

(ML)*What the fuck iz dad 'ier?*

(LS)**Da's** van '**ier. Da's** 'n mes van '**ier.**

(ML)mannen, **da' ga' 'ier op onze kop terechtkomen.besef te da'?**

(VS)Waar **zit de** Filip? Godverdomme, hè.

(FV)Waar denkt **te**? Kan iemand mij vertellen **wad 'ier** gebeurd is?

(LS)**Gij se, klootzak. Sadist.**

(FV)**Wad** is 't vriend? Hè. **Wad** is 't?

(CV)**Stopt** ermee man. 't is **nie'** 't moment nu.

(FV)Raak mij nog **ene** keer aan en **ge** kunt ernaast gaan liggen, **janet.**

(VS)Filip, '**eb de gij 'ier** iets mee te maken?

(FV)Waarom zou 'k '**ier** iets mee te maken '**ebben?**

(VS)**Ge** weet **da' ge** op ons kunt rekenen als **ge** 'n goeie advocaat nodig '**ebt,** zullen...

(FV)'k heb **genen** advocaat nodig.

(CV)Rustig, Filip.

(VC)**Zijde gij 'ier** geweest vannacht?

(FV)Nee ik ben '**ier nie'** geweest vannacht. Ik ben vannacht blijven slapen bij m'n schoonouders en als **ge** 't wil *checken*, **belt** naar Vicky.

(VC)'Oe komt dan dat zo lang geduurd '**eeft, voor da' ge 'ier waart?**

(FV)**Omda'k vandemorgen** op een bouwwerf stond **me'** mijn schoonvader en ik kon daar **nie'** zomaar weg. Ok? **Plezant zuh** als **ter** ondertussen zo'n **blètsmoel** op **uwe voicemail** staat. **Der** ligt 'n lijk in de loft.'

(VC)'k snap 't **nie'**.

(FV)Waar '**eb de gij** gezeten? Voor **da' ge** iedereen beschuldigt. Waar **zatte gij?**

(VC)Ik **zat** thuis gisteren.

(FV)Ja? Getuigen?

(VC)Geloofde mij **nie'** misschien? Nee, geen getuigen. Barbara **zit** in Les Arcs met de kinderen.

(CV) **mannekes**, als iemand van ons '**ier** iets mee te maken '**eeft, dat ie 't** dan nu zegt. 't is nu **de** moment. Nu.

(Vicky) Dank u, **schoon.**

(ML)**Jallee de** Filip '**eeft 'et** ook aan **zijn rekker**. Daar drink ik op.

(LS)Wie is **ter** nu de schoonvader eigenlijk?

(VS)**Awel** Hij daar. Ludwig Tyberghein, papa Beton. Bouwprojecten van '**ier** tot in Tokio. Zo rijk als de zee diep is en z' is z'n enige dochter.

(ML) Dus Filip is **zo binnen als een 'uis lijk** ze **in den bouw** zeggen eigenlijk?

(CV)Ja... Hij ziet er **'eel** gelukkig uit.

(LS)Kom, Chris, **Da'** ziet er toch een **goe' meiske** uit? **Ge** zie **da'** toch.

(VC)**'ier**. **'ij** is er ook, **zunne**. Twee handen op **ènen** buik. Sinds **da'** Vannestbrouck burgemeester is, is Tyberghein heel **'t** stad aan **'t** volbouwen.

(LS)Vannestbrouck? die was toch op **uw** opening **een paar maand geleje**.

(VC)Om zijn chique smoel te laten zien ja maar als 't is om de vetpotten te verdelen werken ze liever **me'** **'un** eigen architecten.

(ML)Och, dus **ge moogt nie' meesjotten** met de grote jongens? **Da''s** lelijk, hè. **Da'** zouden ze eigenlijk **nie'** mogen doen. **Gelijk da' gij huizekes** kunt tekenen toch. **allee** mijn **schoon** kostuum.

(VC)**Schoon**, hè? **Vinde gij da' nie'?** Zo'n chic trouwfeest? Geld maakt **nie'** gelukkig zeggen ze. Maar **da''s 'tgeen wa'** ze arme mensen willen wijsmaken natuurlijk. **Da'** is toch zo?

(Vicky)Ja...jongens, **ge zijt 'em** kwijt nu **zuh**. Hij is van mij nu.

(LS)Proficiat, Vicky. **G' 'ebt** er wel een speciale uitgekozen. **Da'** weet e toch?

(Vicky)jaja **Da'** weet 'k. **Ma'** ja 'k zal **'em** wel temmen. He **schatteke?**

(FV)'tuurlijk schat

(Vicky)**vogelke** zit nu in 'n **kooike** en ik **'eb 't sleutelke** he

(ML)Maar wel een gouden **kooike**, hè, makker.

(Vicky)Mag 'k **'t** zeggen?

(FV) **tuurlijk**. Doe maar.

(Vicky) Volgende maand mag Filip beginnen bij mijn pa.

(ML)Gedaan met tot twee uur in **uwen nest** liggen stinken he makker
Mee **huizekes** gaan verkopen met de papa.

(FV)Pas op of ik laat **u 'ier** buitenzetten. Ik heb *security* voor crapuul **gelijk gij**.

(Vicky)Kom, we **gaan nog wa' envelopkes** gaan opentrekken.

(FV)Nee schat, ik **blijf 'ier efkes** bij de vrienden.

(Vicky) Ja. Okè. *Ciao*.

(FV)**Efkes** genoeg **kakvolk** gezien.

(VS)Filip...**Mijnen** cadeau.

(FV)**Ge** meent **'et?**

(VS)**Draagt** er zorg voor.**Der** zijn maar vijf exemplaren. **'et** aanvaarden van de sleutel, is **'et** aanvaarden van de regels van de loft he **mannekes**.

(ML) **Ons** vrouwen zijn **'ier**. **Zijde gij zot?**

(VS)De loft is af. **Gaad e's zien he**. Een **cadeauke** van mij voor **ulle** allemaal. **Ma' gij zij' nie'** zo hè? Kijk als **'t** niet voor nu is, is **'t** misschien voor later. **'oe gaat da'** in **'et** leven? **Lucske?** Hè?

(CV)Zie **ma' da' 't nie'** in **ulle** gezicht ontploft.

(ML)**allee man, Onzen** eigen loft.

(FV)Alleen nog iemand vinden die wil meegaan he Marnix.

(ML)**Der** loopt **'ier** anders keuze genoeg rond. **Ge** kunt zeggen **wa' ge wilt ma' da'** rijk volk **da' poept schoon**, he man. **Zie, da'** jong ding. **Zie, zie**. Met **da'** zwarte haar en **da' groen** kleedje. Die wil ik wel eens tegen **mijnen gilet** trekken **zuh**.

(LH)Die is misschien zeventien.

(FV)Nee, die **iz** achttien en daar **ga de** afblijven of 't ga **uwen besten** dag **nie'** zijn.

(ML)**'Oe da'?** **Gij** weer of **wa'?**

(FV)**Da''s** Sharon.

(ML)**Iz da'** Sharon? **Iz da'** Sharon Vel-over-been-Sharon?

(FV)Ja, ja, **dad** is Sharon.

(VS)Is **da' uw** klein **zuske?** Amai, **Da''z 'n schoon** kind geworden, man.

(ML)Nog een paar zomers en **ge** kunt **gaan** plukken. Alhoewel, volgens mij **iz** die nu al serieus rijp.

(VS) Marnix, 't is **goe**'.

(ML) **Wa**'?

(VS)'t is **goe**'. 't Is **goe**'.

(ML) En daarbij 't zaad van een maat kan geen kwaad, hè. Ik 'eb dorst. **Gaan** we nog iets drinken of 'oe zit **da**' 'ier eigenlijk?

(VS)ik **ga** iets halen.

(LS)Pintje?

(ML)Pintje.

(FV)Zo spreekt **ge nie**'over mijn zus, okè?

(ML)Ja.

(FV)Ik meen 't. Steek er ooit **ene** vinger naar uit en **ge zijt** 't zaad van **uwe** maat kwijt. **Eb de** mij begrepen?

(ML)Ja, Filip. **Da**' was **vo** te lachen, hè, man. **Zot**.

(Ann)Dag Chris.

(CV)Dag

(Ann)Ik weet **nie**' of **ge** 't **u** nog herinnert maar we hebben elkaar al **e**'s ontmoet op een opening van een galerij.

(CV)Ja, dat weet ik nog. Ann Marai.

(Ann)Dus **ge** kent mij nog? **Da**'z leuk.

(CV)Ik zie dat **ge** nu ook in de weekends werkt. De burgemeester mag blij zijn.

(Ann)De burgemeester **kan de pot op**.

(CV)**Ge zijt** wel iets meer dan zijn assistente denk 'k he?

(Ann)En **wa**' bedoelt **ge** daarmee, meneer de psychiater? 'ebt **gij** iets anders gezien misschien?

(CV)**Ge** ziet er **nie**' echt gelukkig uit.

(Ann)Ah *bon*?

(CV)Ik kan mij voorstellen **da**' 't **nie**' **plezant** is om altijd op zo'n feest als dit alleen rond te lopen. Straks als **ge** alleen met hem **zijt**, dan **zijt ge** natuurlijk weer diegene die op de eerste plaats komt. Maar **ge** beseft **stillekesaan** meer en meer **da**' **ge** waarschijnlijk voor eeuwig altijd zijn *mâtresse* zult zijn.

(Ann) Hij zegt dat hij zijn vrouw **gaat** verlaten voor mij.

(CV)Zegt ie dat? Hoe lang al?

(Ann)'k 'eb 't **u** toch gezegd. Ik val altijd op de verkeerde mannen. Zal ik 's iets vertellen? Een **geheimke**. Iets **da**' tussen ons blijft. Weet **ge** waar hij op *kickt*, **onzen braven** burgemeester? Hij vindt 't geweldig om op gelegenheden als deze bijvoorbeeld mijn slip bij te houden in zijn broekzak. **Da**' windt hem op. **Alz** hij mij dan ziet, tussen al die mensen, wetende dat ik **niks** aanheb onder mijn kleed.

(CV)*Jezus*. Ik snap **nie**' **da**' **ge u** zo laat doen.

(Ann) Wie zegt **da**' 'k mij laat doen? Misschien windt het mij ook wel op. Misschien vind ik het wel opwindend **da**' 'k 'et nu aan **u** vertel.

(CV)Zie **ma**' **da**' **ge genen** kou pakt.

(Ann)Chris, sorry. Ja, ik weet **nie**' waarom... Ik weet **nie**' waarom **da**' ik **da**' zei. Misschien wou ik **u** testen of zo.

(CV)Ik hoef **nie**' getest te worden.

(Ann) Zou ik 's **me**' **u** kunnen praten? Bij **nen** koffie of zo. Ergens ongestoord. Alsjeblieft?

(CV)Vincent, die sleutel, ik zou hem toch 's willen gebruiken. **Nie**' **vo**' **wa**' **da**' **ge** denkt. Ik breng hem zo snel mogelijk terug.

(VS)Chriske, 't is nooit **vo' wa'** ik denk. *Have fun*. Wacht, mannen, kom... 'eef't iedereen **zijn** sleutel nog?

(FV)Natuurlijk heeft iedereen z'n sleutel nog.

(VS)Serieus. Laat ons eens logisch nadenken. Er zijn vijf sleutels gemaakt. Als we er 'n zesde zouden willen bijmaken, '**ebben** we een code nodig. Die code ligt bij mij in de kluis. Bijmaken kan **nie'**. Er is **nie'** ingebroken, dus om zeker te zijn, '**eef't** iedereen **zijn** sleutel nog?

(FV)Ge denkt dat w' onze sleutels uitdelen of **wa'**? **Dad** is toch tegen de regels. **uw** regels Vince.

(VS)Kan iedereen zijn sleutel laten zien?

(CV)**Wa'** denkt **ge** daarmee te bereiken?

(VS)Misschien is iemand '**em** verloren he Chris. Komaan. Dan kunnen we dat toch al uitsluiten. **Voila 'ier iz de mijne**. Kom. Waar is **uwe** sleutel, Chris?

(VS)Ge **zijt** daarjuist **nie'** binnengekomen **me' uw** sleutel.

(CV)Ik '**eb mijne** sleutel **nie'** bij, Goed?

(FV)Waar is '**em, Chriske**?

(CV)Ik heb '**em nie'** bij. Okè? 't is **nie'** dat ik '**em** alle dagen nodig '**eb**.

(VS)Maar **g' 'ebt 'em** toch nog?

(CV)Vince of 'k **mijne** sleutel nu bij '**eb of nie'** bij '**eb. Dad** is op dit moment **nie'** belangrijk dacht 'k.

(VS)We hebben er maar vier. Waar is de vijfde? Godverdomme Chris. Er moet toch iemand binnengekomen zijn **me' ne** sleutel?

(CV)Ja? Hoe verklaart **ge** dan dat 't alarm afstond? **Wa'** wil **da'** zeggen? Dat diegene die '**ier** binnen geraakt is, los van de sleutel ook de code van '**et** alarm kent.

(VS)Tenzij... Zij '**eef't 'em** binnengelaten.

(CV)Ja. en '**oe** is zij '**ier** binnen geraakt dan?

(VS)**ziet ge, 'oe da' ge da'** ook draait of keert, **ge** komt altijd terug bij ons terecht. Ik zou nu **stillekesaan** eens willen weten wie van ons hier blijft zwijgen.

(Miriam)En '**oe** heet **da'**, zegt **ge**?

(Elsie)Polyamorie. Dus **da' ge** verschillende relaties '**ebt, me'** verschillende personen.

(Miriam)En **uwe** baas die doe **ta'**?

(Elsie)Die heeft en een vrouw en ook een vriendin en die twee weten dat ook nog eens van **mekaar**. Hij zegt: ja, 'k zie mijn vrouw graag, 'k zie m'n vriendin ook heel graag. Waarom zou **kik** nu moeten kiezen.

(Miriam)En die vrouw die gaat daarmee akkoord?

(Elsie)Ja.

(Miriam) **Wa' vo' 'n dwaze kalle is me da' zeg?**

(ML)**Da'** zou godverdomme nog iets voor ons zijn, *boys*. Polyamorie

(Miriam)'**ier zuh, den dikken**. Kan één vrouw nog **nie'** de baas. **Wa'** zou **ge** dan doen met twee?

(CV) Schat **ge** kunt toch wel een beetje enthousiasme tonen?

(Ellen)'t is **uw** feestje en trouwens ik moet koken.

(CV)Komaan. Doe **nie'** zo.

(Ellen) **Chriske**, als **gij persé uw** vriendjes **wild** uitnodigen, zorg dan tenminste **da' ge** op tijd thuis **zijt**.

(CV) Het '**eef't** allemaal een beetje langer geduurd op 't werk. **Ge** weet toch hoe **da' ta'** gaat?

(Ellen)En **wa' moe'** ik doen om een beetje aandacht te krijgen? Me laten opnemen in **uw** kliniek?

(CV)'t is toch **nie' da'** ze '**ier** iedere dag de deur platlopen. **Komt** er nu toch gewoon gezellig bij zitten. Doe het dan voor mij.

(Ellen) en ik hoop dat **diene** dikke **'ier nie'** heel de living onderkotst. Die zuipt whisky **gelijk** water. Ziet die vrouw **da'** dan **nie'**?

(Elsie) *Enfin*, polyamorie, **da''z** allemaal goed en wel he, maar zijn vrouw **'eeft 'm** uiteindelijk gewoon laten betrappen en **'em me'** heel zijn boeltje buitengezet.

(ML)**Wad** een kalf, **iz da' zeg diene** baas van u. **'ij 'ad** zijn **muil moet'n houwen. Ge moe' da'** organiseren, hè, Vince?

(LS)**'oe iz da'** dan afgelopen?

(Elsie)**Awel** Nu woont **'em** ergens op een klein appartementje met de vrouw van z'n leven. Ze is 22, blond en valse borsten.

(Miriam) Zo typisch, **da'** mannen **da' schoon** vinden, valse borsten.

(ML)**Wijven**, hè, **da''z** toch altijd hetzelfde met **da'** gedoe over valse **tetten**, valse **tetten...Alz da' goe'** gedaan is, dan **iz da'** toch **goe'** gedaan, **wa' 'z da'** nu? **Allee ons** ma he die **'eeft valse tand'n. Gaan** we daar ook tegen beginnen zeggen, als **da'** mens **ne** keer lacht van: Oei, oei, oh, zo vals. Nee, de mensen **gaan** zeggen: **Da''z goe'** gedaan. **Ge** ziet **der** beter uit als **dervoor. Da''z** een verbetering. **Da''z** toch altijd **'tzelfde** die **wijven**, altijd zo jaloers als **iet** he.

(Miriam Marnix...

(ML) **da''z** toch **'t schoonste dad** er is 'n **schoon wijf**.

(Ellen)Sorry, het niveau is iets te hoog voor mij. Voor zoveel diepzinnige filosofie is mijn verstand een beetje te klein.

(ML)**Awel** misschien **moete gij da' wa'** laten vergroten en laat ondertussen **uw** mondhoeken **wad** optrekken. Dat er 'n keer 'n **glimlachske** af kan.

(Miriam)Marnix.

(Ellen)**Awel** Miriam, 'k moet **u** echt bewonderen. **Ge** hebt er **den** beste van **den** hoop uitgekozen.

(ML)**Wete wa' 't is? Diene** vent **'ad zich** beter **wa'** beter **georganiseerd. Da'** zou eigenlijk beter zijn. **Ge** moet **uw organiseren**. Hè, *boys*

(Elsie)**Allee ja, okè, goe'.****'oe ga de gij u dan organiseren?**

(ML) Ja, **ge moet zien da' ge** een plek vindt **waar da' ze u nie'** kunnen betrappen. **Dad iz** de sleutel... **Dad** is *the key of... of time. Of stealing time*

(VL)zeg Marnix, **da'z precies** of **ge** daar al over **'ebt** nagedacht. Straks krijgen we **'ier** nog rare gedachten.

(ML)Hey, Vince... *Vincy boy...* **Nie' zeveren**, hè, makker. Hey. Krik krak. sleuteltje in de zak. Het sleuteltje van de...

(Miriam)Marnix.

(CV)Kom, we gaan **efkes** een luchtje scheppen. **Da'** zal **u** goeddoen.

(ML)Sorry. Sorry. Sorry, *boys*.

(VS)Trek **'t u nie'** aan, Miriam. **Ge** weet dat **'em** alleen maar zo is als **'em** gezopen **'eeft**.

(Miriam) Waarom **'ebbe kik genen vent gelijk gij ?**

(LS)Oei... Sorry.

(FV)Geen probleem. 'k **waz** een beetje ongemakkelijk van **'et** voorgerecht. **Da'** thais...

(LS)ja **Da''s** pikant, hè. **Da'** kan zo door **uwe** neus snijden.

(FV)Ja, inderdaad, ja. Doe maar.

(LS)We moeten nieuwe insuline **'alen**. Deze is bijna op.

(Elsie)Luc, **iz** er iets **da' gij** me moet vertellen?

(LS)**Wa'** zou **kik u** moeten vertellen?

(Elsie)**'eb de gij** geheimen voor mij?

(LS)Natuurlijk **nie'**.

(Elsie)**Iz** er iemand anders die **gij** graag ziet, Luc? **Ge** kunt **mij da'** zeggen.

(LS) Waarom **beginde gij** nu zo van die rare vragen te stellen? Nee ik bedrieg **u nie'**

(Elsie)**Ma' da'** vroeg 'k **nie'** hè Luc. Ik vroeg of **dat** er iemand anders was die **da' ge** graag... Au...

(LS)Elsie, ik ben misschien **nie'** zo spannend en zo opwindend als de rest maar ik **ga** er wel altijd zijn voor **u**. Altijd. Voor **u** en voor de kinderen.

(Elsie)Ik zou **nie'** weten **wa' da'** 'k zonder **u** zou moeten doen, Luc. Ik zou veel verdragen.

(LS)**Wa' zijde** aan 't doen? **Wa' zijde** aan 't doen?

(VS)Ze moet '**ier** weg.

(LS)**Da'** gaat **nie'**. Vince, **Z'** '**angt** vast. **Ziede da' nie'**? godverdomme.

(VS)**Ziede gulle da' nie' wa' da' ter 'ier** aan de hand is? Iemand probeert er ons in te luizen. **Da' zie de** toch?

(CV)Wie zou er ons nu willen in luizen?

(VS)**Denkt** nu 's twee minuten na. Een lijk vastgemaakt **me'** 'n handboei, die spreuk, **da'** mes. Allemaal in onze loft. Wie weet er nog van **ons afspraakskes?** '**eeft** iemand zich ooit verraden? **Gij**, Marnix?

(ML)**Wa'?** Waarom ik?

(VS)'K weet **nie'**, **me' uw zatte kloten** of zo?

(ML)**Zij de zot?** 'k '**eb** me altijd aan de regels **gehouwe**.

(VS)Ook aan niemand de code van 't alarm verteld? Of de code ingetikt terwijl iemand stond te kijken?

(ML)Nee. Waarom **zitte gij** godverdomme naar mij te kijken?

(CV)**Wa'** wilt **ge** nu eigenlijk zeggen?

(VS)Misschien wil **ter** iemand wraak nemen. Misschien wil **ter** iemand dat **dees** allemaal uit komt.

(FV)Wie zou **der** wraak willen nemen?

(VS)Ik weet '**et nie'** Filip. Iemand **hare vent**, een jaloers vriendje, 'n afgewezen minnares zo iets. Zit er iemand van ons in de problemen?

(Ann)'k vind **u** lief.

(CV)Oh, **da'** klinkt een beetje zielig, hè.

(Ann)Nee. **Gij zijt** één van de **goei**.

(CV)Een beetje raar om te zegge gezien de omstandigheden.

(Ann)'k weet **nie'**. Van wie is deze loft eigenlijk?

(CV)Van een vriend. Hij **zit** in 't buitenland.

(Ann)Hij **zit precies** al lang in 't buitenland.

(CV)Ik zie **u** graag, Ann.

(Ann)Tegen mij moet **ge da'** soort dingen **nie'** zeggen, Chris.

(CV)'k meen het wel.

(Ann)Ja... En waarom? **Omda' ge** 't gevoel '**ebt da' ge da'** moet zeggen?

(CV)Ik heb m'n vrouw nog nooit bedrogen. Ik word **nie'** zomaar verliefd.

(Ann)Ik wil **nie'** dat **ge** verliefd **zijt** op mij. Trouwens we zien elkaar ook alleen maar op spannende momenten en **did** is '**et leven nie'**.

(CV) Ik zou het een kans willen geven, Ann.

(Ann)Als **ge** nu **nie'** ga zwijgen, dan ga ik gemene dingen zeggen.

(CV)Ik heb genoeg van al die leugens. Echt waar, al **da'** stiekem gedoe. Ik wil Ellen alles vertellen en...en ik ga weg bij haar.

(Ann)**Ge** kunt alleen maar gekwetst worden door mensen die **ge** graag ziet.

(CV)Ik zal **u** nooit kwetsen, Ann

(Ann)Maar ik '**eb 'et** dan ook **nie'** over **u**. **Ge** kent mij **nie'**.

(CV)Geef me dan tenminste de kans om **u** te leren kennen.

(Ann)Ik ben een hoer, Chris. Okè? Ik ga **me'** mannen naar bed voor geld. **Da'** is **wa' da'** k ben. Een hoer.

(CV)**Wa' zeg de gij** nu?

(Ann)Maar maak **u** zich geen zorgen zuh dokter, Ik zal **u** zeker geen factuur sturen voor de afgelopen maanden.

(CV)Maar **wa' zeg de gij** nu?

(Ann)Laat '**et. Ge** weet **den** helpt nog **nie'**.

(vrouwelijke agent)Bedriegt **uw** vriend Chris zijn vrouw?

(ML)**Da'** denk ik **nie'** mevrouw. Chris is 'n toegewijde echtgenoot...

(mannelijke agent) En een voorbeeldige huisvader, **gelijk** al **uw** vrienden? **Ge** zou godverdomme samen een **winkelke** moeten beginnen.

(vrouwelijke agent)Maar **gij 'ebt** toch '**t een en 't ander** mispeuterd, hè, vriend? Waarom wil **uw** vrouw scheiden **van u**?

(ML)Scheiden is veel gezegd. We zijn gewoon een tijdje uit elkaar.

(vrouwelijke agent)Waarom?

(ML)Mijn vrouw is iets te weten gekomen...**waarom da'** ze. Waar ze kwaad om is.

(vrouwelijke agent)**G' 'ebt 'aar** bedrogen?

(ML)Als **ge 't** dan toch zo technisch wilt stellen... Ja.

(vrouwelijke agent)En hoe is ze dat te weten gekomen?

(ML)**Diegene waarmee da' 'k 'aar**

(vrouwelijke agent)**waarmee ge** haar bedrogen '**ebt.**

(ML) **Just**, ja. Die '**ad** blijkbaar meer verwacht na dat **één** incident.want die stond ineens voor **ons** deur en die stomme...Die dame in kwestie is van alles beginnen vertellen. Ik hoop **da'** mijn vrouw mij die vergissing snel vergeeft, want ik zie '**aar** graag.

(vrouwelijke agent)Bedriegen is allemaal **niks**, '**t** is **dad** uitkomen, hè.

(mannelijke agent) **Zijt ge** met die vrouw naar de loft geweest?

(ML) Nee, **da''s** in Düsseldorf gebeurd.

(mannelijke agent) In Düsseldorf?

(vrouwelijke agent)Waarom **waart ge** daar?

(ML) Daar was ergens een bouwsalon en Vince '**ad** ergens nog een paar vipkaarten en er waren er twee over. Een paar nachten in een *chic* hotel, **ne** keer weg van huis.

(mannelijke agent) En **gij waart** één van de gelukkigen?

(ML) Ja... 'k was één van de gelukkigen...**Ge** durft **nie'**. 100 euro. 200 euro.

Allee man, die **zitt'n 'eel de tijd naar u te zien** man. **Nodigt** ze uit aan **den** bar. **Gij moogt 'aar 'ebben** en ik pak **den** overschot wel.

(VS)*In your dreams.* Die **meiskes** interesseren mij **nie'** Marnix.

(ML)**Ge** kunt die **binnendraaien**, als **ge da'** wilt. **Da' gij** zo'n kans laat liggen

(VS)Veel te gemakkelijk.

(ML)**allee** he Vince

(VS)Nee. Ik val meer voor vrouwen die de moeite waard zijn. De speciale. Ik zoek graag de onbekende eilanden.

(ML)**allee zie**, daar. **Ne volledigen** eilandengroep **op zijn eigen. Ne** atol.

(LS)Vince, weet Barbara **da' gij** af en toe 'n **ontdekkingsreisje** doet?

(VS)Waarom zou ik haar daarmee willen kwetsen, Luc?

(ML)Seynaeve, rustig, hè, man. **Gij 'ebt** ook **ne** sleutel van de loft.

Wa' doede gij daar misschien? **Just** afwassen of **wa'?**

(Anja) Hier zeg, nog Belgen in '**t** hotel, hoor 'k. Ik **noem** Anja. Ik **zin an** 't wachten op **ne** collega van ons op **den** bureau.'**t** is '**ier** wel duur, hè zeg

(VS) **Wilde gij** misschien iets van ons drinken?

(Anja) **awelja da''z 'eel** sympathiek. Mag **da'** wel **iet** anders **zin** dan 'n pintje? **allee wa' zijde gij an** 't drinken? **Iz da'** champagne?

(VS)ja

(ML)Vince, straks jaagt ze alle **schoon wijven** weg he man.

(VS)Een glas champagne. *Bitte*. **Ge** weet toch **dad** elk lelijk **meiske** een **schoon** vriendin **'eeft**.

(ML)Ja, en als zij nu de **schoonste** is?

(LS)**Zie, zie, zie, zie...**

(VS) **'t** is **nie'** waar. Papa Beton is **'ier** ook. En **'ij** is **'ier precies nie' me'** mama Beton, he.

(Anja)Alle **venten zin 'tzelfde**, hè.

(ML) Zoveel wijsheid, daar drink ik op.

(Anja)**Gij zijt ne raren kwiet gij zonne**.

(vader Vicky)Jullie waren toch op **den** trouw van **ons** Vicky? Vrienden van Filip. **Gij zijt den** architect.

(VS)Vincent Stevens. Ik **'eb...**

(vader Vicky)Ik weet **'t** wel. Misschien moeten wij **'s** iets afspreken. Ik kan altijd een architect gebruiken.

(VS)**Da'** zou ik geweldig vinden, Meneer Tyberghein.

(vader Vicky)Wij hebben een groot project lopen in Antwerpen. Op Linkeroever.

Appartementsblokken. Van die luxeappartementen. Heel trendy en al die **zever**. Het zou misschien iets voor u kunnen zijn. Maar voorlopig is **'et** nog allemaal heel erg geheim. Dus ik hoop dat u... discreet kunt zijn.

(VS)Het zou voor mij een hele uitdaging zijn...

(vader Vicky)Discretie, meneer Stevens. Daar sta ik op. *Dictum sapienti sat est*. Een **goeie** verstaander heeft maar een half woord nodig. Bent u een **goeie** verstaander?

(VS)Absoluut, absoluut.

(ML)Ik **zit in de software** en ik kan ook heel discreet zijn.

(vader Vicky)Heren, prettige voortzetting.

(VS)Dank u.

(vader Vicky)Juffrouw...

(VS)Wie denkt die **klootzak** wel dat **'em** is? *Dictum sapienti*, mijn **kloten** ja.

(VS)**'ier, 'ier. Der** is er nog **énen** op ontdekkingsreis. **Da'** is nu de hoer van **den** burgemeester, Marnix.

(Ann)Hallo, dit is Ann Marai. Boodschappen na de biep.

(Ellen)**Na'** wie **zijde gij** zo laat nog aan **'t** bellen?

(CV)**Niks**. Niemand. Gewoon *voicemail* aan **'t** beluisteren. Waarom?

(Ellen) **Uw voicemail** aan **'t** beluisteren? En **wa'** zei **uw voicemail?** **'Ge zijt ne** slechte leugenaar, Chris Van Outryve?

(CV)Waarom vraag **de gij da'**? Is er iets?

(Ellen) 'k weet **'et nie'**. Misschien moet 'k **da'** aan **u** vragen.

(CV)Ellen...

(Ellen)Ik ga slapen. **Doede gij** de lichten uit?

(CV)Ellen.

(Anja)**Venten** denken alleen maar **me' da'** spel tussen hun benen. Echt waar.

(ML)Ah ja? En **wa'** staat er dan in al die **vrouwenboekskes**?

Twee dingen Tanja. **Wa'** voor een varkens venten zijn en hoe **da' ge ze moe'** verleiden.

(Anja) **Ma'** waarom **zoude gij** een **'eel** varken in **'uis** nemen **a ge** toch maar een **'eel klein stukske** nodig **'ebt?**

(Sarah)Ik kan **u** ook geen vijf minuten alleen laten he.

(Anja)Vijf minuten? Sarah, **schatteke**, ik sta **'ier** potverdikke al 'n uur **op u** te wachten. **Da''z** nog 'n geluk **da' kik 'ier** gesponsord word.

(Sarah)Zou **ge** mij eens **nie'** voorstellen aan **uw nieuw** vrienden? Hè?

(vrouwelijke agent) Was 't **den** eerste keer **da'** ge 'aar ontmoet 'ebt'?

(VS) Ja, **da' waz den** eerste keer. Ja.

(vrouwelijke agent) Sarah Delporte.

(VS) Sarah, ja.

(mannelijke agent) **Wa' iz** er nog allemaal gebeurd in Düsseldorf?

(VS) **Wa' wild u** weten?

(mannelijke agent) Alles.

(LS) Als ze ons betrappen, vliegen we 'ier buiten.

(VS) Sarah...

(Sarah) **Ge** had me maar **nie'** moeten uitdagen. Ah, **voilà**, 't zwembad.

(LS) Vince, gaan we terug? Straks gebeurt er iets waar **da'** we spijt van krijgen.

(Sarah) Komaan, Luc. 't is hier toch heel spannend?

(LS) Iets te spannend voor mij.

(Sarah) Komaan, Vincent. Uitkleden. Ja... Ja, **gij** wou naakt zwemmen. W' 'ebben' gewed, dus nu wil ik **mijnen** prijs.

(Anja) Ik voel mijn gamba's terugkomen.

(ML) 'oe'? En **g'** 'ebt' nog **niks** gezien. **Gij meen ta of wa'?** Anja? Anja?

(VS) **Voilà**.

(Sarah) **Wa', voilà?**

(VS) Nog?

(Sarah) Ja, nog. Ja, **dad** is 'elemaal **nie'** slecht eigenlijk voor zo **nen ouden** vent.

(VS) **Gij** speelt graag **spellekes**.

(Sarah) Wie speelt er 'ier graag **spellekes**? Mij uitdagen om tot 'ier te geraken **zoda'** ge 't voorstel zelf **nie'** zou moeten doen.

(VS) Precies alsof 'k **da'** allemaal... Komaan. Nu **gij**. Kom.

(Sarah) Luc, is 'et nog altijd te spannend voor **u** of **voelt ge u al wa'** meer op **uw** gemak?

(VS) Lekker, hè.

(Sarah) Zalig. Luc, kom **de nie'** mee?

(LS) Nee, 'k zit **goe'**.

(Sarah) Ja, ma' Luc, 'k heb **u** eigenlijk... nodig, want nu is het moment **da'** Vincent mij **ga** proberen binnen te doen en als **gij der bij zijt**, dan durft 'ij misschien **nie'**.

(VS) **Gij zijt** echt een **frank nest** **gij**

(Sarah) Is 't **nie'** waar of **wa'**? Hè? Al heel **den** avond complimentjes en dan die **stouten** blik. **Doet 'em** nog eens, **uwen** blik. **Dad** oogcontact **da'** juist iets te lang duurt... Echt waar. Vincent, **ge zijt 'eel goe'**.

(VS) **Da'** vind ik ook.

(Sarah) Dacht **ge** nu echt **da'** 't licht op groen stond of **wa'?** Sorry Vincent, maar nu stelt **ge** me wel een beetje teleur.

(VS) **Gij** speelt echt graag **spellekes** he.

(Sarah) Weet **ge wa'?** Ik ben er beter in dan **gij**. Voelt **ge** mij?

(VS) Ja.

(LS) Marnix? **Zitte** **gij 'ier?** Marnix? Ik zou de sleutel van **ons** kamer willen **jong**. Marnix.

(ML) **Lucske**, laat ons **efkes** doen, jonge.

(Sarah) **Gij zijt** bang. **Gij** vlucht voor **wa' ge** voelt. Is 't **nie'**? Hè? Ik wil geen afscheid.

(VS) Het spijt me dat 't zo moet aflopen, Sarah.

(Sarah) **Kunde** **gij dad** eigenlijk wel? Iemand graag zien?

(VS) Het spijt me.

(LS) Waarom gooi **de** die weg?

(VS) **Omda'** ze leeg is.

(LS)Gij waart 'ier gisteren, hè, kerel? Als ge 'ier gisteren waart, waarom zeg de da' tan nie'? Wij zijn uw vrienden he man.

(VS)Ze was 'ier nog toen da' 'k wegging. Ze leefde nog. Er moet iemand na mij zijn gekomen.

(LS)Zeg da' tan. Ge maakt de situatie alleen maar erger nu.

(CV)We zouden beter naar de politie gaan. We kunnen da' zelf nie' oplossen.

(VS)zijde gij zot! Wa' gaan we tegen die mannen zeggen? En tegen ons vrouwe?

(LS)Vince moet iets vertellen, geloov 'k.

(CV)Ah? Wa' wilt ge ons vertellen, Vincent?

(FV)Komaan, pakt op.

(CV)Hallo.

(FV)Wie 's 't? Het is iemand van een immobiliënkantoor. Ze wil de loft zien. Iemand heeft de loft te koop gezet.

(FV)Wa'?

(CV)Zie de nu da' 'k gelijk 'eb. Godverdomme.

(ML)Chris, 'oe kan da'?

(CV)Ze heeft een afspraak met een zekere Delporte. Sarah Delporte

(ML)Wie is Sarah Delporte?

(FV)Gasten, wie 'iz da'? En wie 'eeft da' 'ier te koop gezet?

(ML)Zij? Of wa'?

(VS)Ge kent ze, Marnix.

(ML)Wa'?' Wa' zeg de gij nu?

(VS)Da' ge ze kent en Luc ook. Sarah Delporte ligt daar.

(ML)Marnix, ik zweer 't, Ik 'eb da' mens nog nooit gezien.

(VS)Ge liegt Marnix, ge kent ze wel.

(ML)allee, waarom zeg de gij da' nu?

(VS)We zijn ze tegengekomen in Düsseldorf. Die paar maanden geleden, dien laatsten avond in den bar. Het was de vriendin van die Anja.

(ML)'k was strontzat. Ik weet daar niks meer van.

(VS)Da' weet ik, Marnix. Maar gij nie' hè, Luc?

(LS)Is zij da' of wa'?

(VS)Doe nie' onnozél Luc. G''ebt ermee gesproken.

(LS)'oe kan ik nu weten da' zij dad is? Ik weet nie' wie daar ligt. Gulle 'ebt ze omgedraaid. Gulle 'ebt ze gezien. Ik nie'.

(VS)Kent ge ze Luc of kent ge ze nie' komaan.

(LS)Chris, als daar een lijk ligt, ga ge nie' denken aan een meisje da' ge ergens zijt tegengekomen in een bar van een hotel 's avonds. Hij is de feiten aan 't verdraaien. Dad 's 'em a'n 't doen. Snapte da' nie'?

(CV)Mevrouw? Ge vergist u. Wij kennen geen Sarah Delporte.

(ML)Kom, Filip. Ken de gij die?

(FV)Ik kan 't nie' zien, verdomme.

(ML)Wie iz da', jong? Wie iz da'?

(CV)Da' was 't, Vincent? Wa' ge ons nog moest vertellen?

(VS)We 'ebben iets samen gehad, okè? Ik heb ze 'ier 'n paar keer mee naartoe gebracht.

Ma'ik zweer 'et op de ogen van mijn kinderen, ik heb 'ier niks mee te maken.

(CV)Op de ogen van uw kinderen? Jezus, man. Waart ge 'ier gisterenavond med 'aar? Zijt gij diegene geweest die haar 'eeft binnengebracht?

(Sarah) Ik wil geen afscheid.

(VS)'k 'eb 'et gisterenavond gedaan gemaakt. Ja.

(CV)Vincent, toch...

(VS)Ik zweer **'et u** Chris, 'k **'eb 'aar 'ier** levend achtergelaten en zelfs dan nog, **da'** verklaart nog altijd **nie'** waarom iemand **'ier** onze loft te koop zet.

(Ann)Zoekt meneer iets speciaals of kijkt hij gewoon maar **wa'** rond?

(CV)Waarom belt **gij** mij **nie'** terug? Als **gij** me dumpst, **'eb** dan tenminste het lef om **'et** te zeggen.

(Ann)Chris, **'oe** kan ik **u** nu dumpen? Wij hebben **niks** samen.

(CV)Ah, was **'et** dat? **Niks?** Oké.

(Ann)Laat **'et** ons nu **nie'** moeilijk maken. **Ge** weet nu **wa'**ik ben.

(CV)Het maakt niet uit wie of **wa' da' ge zijt**. Echt waar **nie'** Ann.

(Ann)Hoeveel vrouwen **'ebt** **gij** eigenlijk al meegenomen naar die loft van **u** ? Die loft die **ge** deelt met **uw** vriendjes. Houd **uw** **gezeik** dus maar voor de volgende die **ge** daar mee naar toe neemt.

(CV)Wacht. Ann, **Ge** weet dat 'k zo **nie'** ben. **Da'** weet **ge**.

(Ann)'k heb er al beter zien liegen dan **gij**.

(CV)Wacht.Hier. Die heb ik alleen nodig als we er samen naartoe gaan. **Houd'em** bij. En als **ge** mij wilt zien, dan hoor ik **'et** wel.

(Elsie)Chris? **Wa' doede** **gij 'ier?** **Zijt ge** aan 't shoppen voor Ellen?

(Cv)Dag, Elsie. Nee, ik was hier met een collega van mij.

(vrouwelijke agent)Weet **uw** vrouw **da' ge** een loft deelt **me' uw** vrienden?

(LS) Nogmaals, ik deel geen loft **me'** mijn vrienden. Nee. Ik ben daar misschien één keer geweest, en **da' waz** bij de opening van **'et** gebouw.

(mannelijke agent) **'Oe ge zijt** er toch geweest? Daarjuist zei **de da' ge nie'** wist waar **'et** was.

(LS)Ik heb daar nooit iemand mee naartoe genomen. Ik dacht dat **ge da'** bedoelde.

(mannelijke agent)Ken **de u da'** meisje?

(LS)Ik **'eb 'aar** ontmoet in Düsseldorf.

(vrouwelijke agent)Weet **ge da'** meneer Stevens er toen een relatie mee begonnen is?

(LS)**Da'** zou mij verwonderen.

(vrouwelijke agent)**Zijt ge** soms jaloers als **uw** **goeie** vriend Vincent die **schoon** vrouwen **binnendoet?**

(LS)'k ben getrouwd. Die vrouwen interesseren mij **nie'**. Nee. 'K ben **nie'** jaloers op **'em**.

(vrouwelijke agent)Nee, nee, ik bedoel **nie'** op hem, meneer Seynaeve. Ik bedoel jaloers op die vrouwen.

(LS)**Wa' zit** **gij 'ier** te zeggen? Waar **zij de** **gij** mee bezig? Waar haal **de** **gij** 'et lef vandaan om **da'** soort dingen **'ier** te insinueren?

(vrouwelijke agent)Waarom zo hevig meneer Seynaeve?

(LS)Vincent is mijn beste vriend. **Dad** is altijd al zo geweest.

(mannelijke agent)**Uwen besten** vriend is wel de hele bende aan **'et** verraden.

(LS)Vincent zou zijn vrienden nooit verraden. **Gij zit ma' wa'** te zeggen jong, **klootzak**.

(VS)**'oe noem de** **gij mij?**

(FV) **Ge 'ebt** mij **goe'** gehoord. **Klootzak**. Mij eerst **'ier wa'** beschuldigen terwijl **ge** zelf **vanalles zit** te verbergen.

(VS)**luister**. Ik **'eb 'aar 'ier** gisterennacht verteld dat onze relatie over was en toen ben 'k weggegaan en **dad** is 't. man.

(FV)**Dad** is 't?

(VS)Ja.

(FV)**G' 'ebt** er **precies** een serieus punt achter gezet en wanneer **dacht ge** ons daar iets van te vertellen, Vince? Hè?

(VS) Doe **da'** mes weg, Filip. Doe **nie'** onnozel.

(CV)Filip.

(VS)Ik weet **nie'** wat er daarna gebeurd is. Ik zweer **'et**. Ik **'eb 'ier niks** mee te maken. Misschien was ik **nie' den enigen** he, misschien is er nog iemand **me'** wie **da'** ze een relatie **'eef**t. Iemand die alles in **ons** schoenen wil schuiven.

(FV) In **uw** schoenen zeker paljas.'t ziet ernaar uit dat 't nu **uw** probleem wordt, Vincent.

(VS) Zie **de gij nie'** wat er **'ier** gebeurt? Waarom zou zij een afspraak maken met **ne** makelaar voor **ne** loft die **nie'** van **'aar** is. Op **den dag da'** ze er dood in wordt teruggevonden. Wel **'eel** toevallig, hè. Waarom zou ze zoiets doen?

(ML)Mannen, we kunnen **'ier nie'** mee doorgaan. Alles is aan 't uitkomen.

(VS)**Wa' ga ge** anders doen, Marnix? **Ga de** mij er alleen mee laten zitten?

(ML)Vincent? **Zij de gij** daar? Vince, **doed** open, *please*.

(VS)**Zij de gij zot?** 'k ben **'ier me'** iemand.

(ML) Miriam is weg.

(VS)'oe Miriam is weg?

(ML)Ja. **Z' 'eef**t me laten zitten. Ze weet 't van die **ene** uit Düsseldorf. Die dikke **'z** alles gaan vertellen. Vince, **ge moe'** me helpen man.

(VS)Weet Miriam van de loft?

(ML)**Wa'?** Nee, natuurlijk **nie'**. 't is allemaal in Düsseldorf gebeurd. **Ge waart** erbij, aan 't zwembad. Vince, Miriam is weg. **Wa' moe' kik** nu doen? Ik kan **nie'** zonder **'aar** hè, Vince.

(VS)**G'ebt** toch nog **niks** bekend? Regel één nooit bekennen. **Ge** kwetst ze daarmee. Ze **verstaan da' nie'**.

(ML)Vince, **kun de gij nie' efkes me' 'aar gaan klappen?** **Kun de gij nie'** zeggen... **da'** 'k **'aar** graag zie en **da' tie** Anja liegt? **u ga** ze geloven, Vince.

(VS)Ik zal **da'** proberen, okè? 't komt **goe'**.

(ML)'k zie **'aar** graag, Vince.

(VS)Ik zal ervoor zorgen **da' 't** allemaal in orde komt. Maar ik hoop godverdomme **da'** ze **nie'** meer weet dan **dad é**

(CV)**Ziet ge** nu in **wa' vo'** situatie **da' ge** ons gebracht **'ebt**.

(VS)sorry, Ik heb **da'** toch nooit zo bedoeld.

(CV)**Wa' nu?**

(VS)Ze **moed 'ier** weg en we **moet'n** alles **'ier** opkuisen en alle sporen uitwissen.

(CV)We kunnen haar niet toch **nie'** zomaar laten verdwijnen.

(VS)**Dad** is de enige manier om er samen uit te geraken Chris.

(FV)**Ge** moet **uw eigen** eens bezig horen. **G' ebt** 'n relatie gehad met **da' meiske** nu is 't alleen nog maar 'n **stukske** bewijsmateriaal **dad uw schoon** leven zou kunnen verpesten. **Wa'** voor iemand **zij de gij** eigenlijk?

(VS)'k **'eb** geen lessen van **u** te krijgen. Akkoord?

(CV)'oe **ga de ze** van 't bed halen? Hand afzagen of **wa'?** Of **'eb de** misschien toch de sleutels van de boeien

(VS)Nee, ik **'eb** geen sleutels van handboeien. Ik dacht **da'** handboeien meer **uwen rayon** waren.

(FV)**Wa' bedoel de** daarmee?

(VS)**Ge** weet heel **goe' wa' 'k da'mee** bedoel.

(FV)Die slet denkt **da'z' me' m'n kloten kan spelen**.

(VC)Filip, geef me de sleutel.

(FV)Die **teef** wou naar de **flikken** gaan

(VC)De sleutel.

(VC)De sleutel? **'ier iz** de sleutel. **'ier iz** de sleutel.

(VC)**Zij de gij** nu zot geworden? **Zij de gij op uwen kop gevallen of wa'?**

(FV)'t is een hoer, Chris. En weet **ge wa' da' is me'** hoeren? Die kunt **ge nie'** verkrachten **Da'** is toch zo. Hè? Verdomme.

(VC)Zo behandel **de** geen vrouw, **klootzak**. Geen enkele.

(VS)**Wa' iz da' med u?**

(FV)Raak me **nie'** aan.

(VS)**gij** mij zeker **nie'** zuh maat. **Ge** moet **uzelf** eens bezig zien, godverdomme. **ge** staat stijf van de coke, **ge** slaat vrouwen in **mekaar**. Beseft **ge nie' da' ge** ons allemaal in gevaar brengt? **Besef te da'?**

(CV)**manneke**, als **ge uwen smoel nie'** ga houden, dan sla 'k **'em** toe he. **Ge zijt** verdomme geen haar beter dan **uwen ouwe, gij**

(FV)Oh, **Chriske**. Ja, ja... Chriske **'ad** meer **chance** hè, **me'** zijn papa. Hè? **Gij** die altijd **'eel** de wereld **wild 'elpen**, iedereen redden... Hè? Waar **zat te?** Waar **zat te** toen wij **afgeslagen** werden? Hè? En terwijl **ons** moeder **dee'** alsof ze **niks** hoorde. Veilig op **uw kot** in Leuven. Daar **zat te**. **Gij 'ebt...** **Gij 'ebt u** nooit iets van ons aangetrokken. Nooit. Ik moest mijn zus beschermen. Wij betekenden **niks** voor **u**. Wij betekenden **niks** voor **u**. **niks!**

(CV)Ik wist daar **niks** van Filip. Als ik **da'** allemaal geweten **'ad...**

(FV)Wat dan?

(CV)Dan **'ad** ik jullie daar weggehaald, verdomme. Vincent, geef me alles **wa' ge 'ebt**.

(FV)Zie **de 't. dad** is **wa'** ze wou. *Money*.

(CV)**manneke**, Ik ga echt een ongeluk doen als **ge uw smoel nie'** houdt. **Gij 'ebt** me vandaag iets laten doen **da'** 'k **u** nooit **ga** vergeven. Nooit.

(FV) Ik betaal **da'** horloge wel terug. **Wa'** is **'t** probleem?

(ML)Godverdomme. Waarom weten wij daar **niks** van? Wanneer **iz da'** gebeurd?

(VS)Twee weken terug Marnix. **W' 'adden** afgesproken **van 't** onder ons te houden. Is **'t nie'**, Filip? Want **zo'n** vrienden zijn we.

(FV)'k heb van **u niks** te leren. Vuile leugenaar en zeker **nie'** over vriendschap.

(VC)**da'** **'z** nochtans de reden waarom **da'** 'k gezwegen **'eb**, omdat 'k dacht **da' ge** er iets mee te maken **'ad. Da' ge 'ier in 't laat** nog **waart** binnengekomen. Zat, stoned, opgefokt.

(FV)Kus m'n **kloten**.

(ML)Filip, Zou **gij nie'** beter stoppen **me'** al **dien coke** door **uwen** neus te jagen?

(FV)Zou **gij nie'** beter stoppen **me'** zuipen, **alcoholieker** ?

(CV)**mannekes**, genoeg, **ge** zou **uzelf** eens moeten bezighoren.

(VS)**ziet ge, da'z 'tgene wa'** ze willen, Ons tegen elkaar opzetten. Iemand **wild** ons kapotmaken.

(LS)**Mannekes**, ik ben bang **da' kik** ook nog iets moet zeggen. Maar wilt er eerst iemand Filip **tegenhouwe?**

(FV)**Da' 'ad de** nog te **goe'**, jongen.

(VS)Luc, **wa' zeg de gij** nu allemaal?

(FV)**G' 'ad** toch gevraagd om eerlijk te zijn? Alles op tafel. Wel, ik ben eerlijk. Alles op tafel.

(CV)En waar zijn die dan, Luc? En waar **'ebt ge da'** gedaan? Waar **'ebt ge da'** gedaan?

(VS)Zegt **da' 't nie'** waar is, hè. Godverdomme.

(ML)godverdomme, Luc.

(VS)Dus **gij** neemt alles op wat er **'ier** gebeurt? Elke vrouw die wij **'ier** mee naar toe nemen?

(LS)**Nie'** altijd. Soms.

(CV)En wanneer soms? Als **'t** programma **u** aanstaat of **wa'** ?

(LS)Ik bedrieg mijn vrouw tenminste **nie'**.

(CV)Nee, **gij** kijkt alleen.

(FV)**Gij zij' nen zieken** mens **gij**.

(LS)nee **gij zij' nen zieken** mens. **Gij 'ebt** een prostituee verkracht. **Ikke nie'**. ik **'eb 't schoon** in beeld. **Gij zij'** ziek.

(CV)Filip, we zitten **'ier** samen in. Denk aan **'tgeen wa'** we gezegd **'ebben**.

(LS)Zeg en waar zijn die opnames, Luc? Liggen die **'ier'**

(CV) Straks wil ik **da' ge** al het materiaal, alle dvd's, heel **den bazar** vernietigt samen **me'** ons. Of anders, en **da'** zweer 'k **u** man, kan **'et** mij geen **kloten nie'** meer schelen of **da'** dit **'ier** allemaal uitkomt of **nie'**. echt **nie'**

(VS)dus **g''ebt** ook opnames van gisterenavond? **Ge** weet wat er **'ier** gebeurd is vannacht?

(LS) Nee, **G''ebt nie'** verwittigd gisterenavond. **Da''s** tegen **uw** eigen regels. Zoals **ge** wel meer doet he tegen **uw** eigen regels. Nu **'eb de** schrik hè. Schrik dat 'k al die beelden **'eb** van **u** van alles **wa' ge 'ier** uitgestoken **'ebt**. **Ge moet u nie'** ongerust maken Vince. 'k ben **uwen** vriend. **Uwen besten** vriend. Ik zwijg. Ik zwijg altijd in alle talen.

(FV)Ik wist allang **wa'** voor iemand **da' gij waart**. **Vetzak**.

(LS)Och, jongen.

(FV)**Gij 'ebt 'ier** gewoon liggen geilen op **uw** eigen vrienden.

(LS)Gij weet **niks** van mij. **Niks**. Nul.

(VS)**'eb de gij** iets gezien? Iets **dad** ons kan helpen? **Wete gij wa'** r gebeurd is?

(LS)Vince Als mensen die bedrogen worden, die gekwetst worden als die **mekaar** vinden **wa'** denkt **te** dan dat er gebeurt

(VS)**Wa' bedoel de'**

(LS)**Wa'** denkt **ge** zelf?

(VS)Wat is **ter**, muis?

(Barbara) geen zin om te vertrekken morgen.

(VS)**'Oe** geen **goesting** om te **gaan** skiën?

(Barbara)'k heb geen **goesting** om alleen te gaan.

(VS)**ge** gaat toch **nie'** alleen, de kinderen gaan toch mee.

(Barbara)Ja...**ge** weet **wa'** 'k bedoel. Hè? **Kun de nie'** toch meegaan, schatje?

(VS) Ik zie **u** graag en al de rest is bijzaak.

(Barbara)**'oe**, al de rest is bijzaak?

(VS)Alles muis, Alles **wa' nie'** belangrijk is. Ik bel **u** **elken** dag. 'k beloof **'t u**.

(CV)'k weet het. Een uur. **Nie'** langer.

(Ellen)**Ge doe' wa' ge** wilt. **Ge moe' na'** mij **nie' zien**. 'k geniet gewoon van elk moment **da'** wij nog samen zijn. **Heb de gij** er al ooit **e's** aan gedacht **wa' ge** eigenlijk zou verliezen als **ge** kiest voor iets **da' ge nie'** kent?

(FV)Och God, voor **'t goeie** doel mag mama Beton meekomen. **'eb de** trouwens nog iets gehoord van **da'** project op Linkeroever? 'K **'eb** gehoord **da'** de bouwaanvraag is **goe'** gekeurd.

(VS)Ze bellen **nie'** terug. 'k ben **nie'** belangrijk genoeg voor de grote jongens, hè. Maar dan kennen ze mij nog **nie'**. Dames...

(burgemeester)**Da''s** Vincent Stevens, architect van onder andere dat gebouw aan de Tavernierkaai.

(vrouw burgemeester)Ah, Oke u bent dat? Maar dat is een fantastisch ontwerp. Prachtig.Echt waar.. Gefeliciteerd.

(moeder Vicky)Proficiat.

(VS) Dank u. Ik had het er nog over **me'** uw man in Düsseldorf. Spijtig dat u er niet bij was in Dusseldorf. U hebt mij toen iets verteld over een project op Linkeroever meneer Tyberghein en u ging mij **daar** nog **over** bellen.

(vader Vicky)Daar zijn we mee bezig. We hebben een bouwaanvraag ingediend en ja...We wachten af. We hopen. Zoals iedereen.

(VS)Fantastisch. Bent u een gokker, meneer de burgemeester?
(vader Vicky)En u meneer Stevens, neemt u graag risico's?
(VS)Och **da'** hangt van **den** inzet af. En **wa' d'** anderen te verliezen hebben.
Hoe zei u **'et** weer? Dictum sapienti sat est? **Zoietske'** Dames, mag 'k u heel veel succes wensen in **'t** spel, want in de liefde hebt u het absoluut **nie'** meer nodig, hè. Heren...

(Miriam)**Zie da' ge** nog iets overhoudt voor de alimentatie, he dikke, **da' ge nie'** alles kwijtspeelt

(ML)Miriam, **wa' doe de gij 'ier'**

(Miriam)Och **nen** keer weggaan he Marnix. Ik **moe'** me thuis toch **nie'** opsluiten?

(ML)**Alst**ublieft, ik zou heel graag willen terugkomen. Ik **'eb** een stommititeit begaan. Ik weet **'t. Ma'** 'k was **zat**. Oké schat? **Dad 'ad** allemaal **niks** te betekenen.

(Miriam)**Da'** is nu **wa' kik nie'** begrijp aan venten. Als **'t** allemaal **niks** te betekenen **'eeft**, waarom doe **ge 't** dan? **Da' moe' vo'** de **meiskes** toch ook **nie' plezant** zijn.

(ML) Ik zweer **'t**, ik ga veranderen.

(Miriam)veranderen in **wa'?** In **ne** kikker? Of in de mossel **da' ge al zij'?**
'oe zoud gij u voelen als ik zeg dat ik vanavond eens **goesting 'eb** om vreemd te gaan?
Misschien **'eb 'k 't** wel al gedaan. **Me'** één van **uw** vriendjes. Om wraak te nemen. **Me'** Chris, bijvoorbeeld. Of nee... **Me'** Vincent. **Da' ge** op me afgestuurd **'ebt om ne keer me'** mij te babbelen.'Oh, Miriam. Hij ziet er zo van af. **Allee** vooruit, **uw** geluk kan **nie'** op. **G' 'ebt** gewonnen. Maar **den** helpt is **'ier** wel van mij he.

(FV)**'Eb de gij** Sharon kaarten gegeven voor vanavond?

(Vicky)jongen, **Ge doe'** me **zeer**.

(FV)ze zit tegen mij te **zagen vo'** kaarten. Ik zeg nee en **gij** geeft ze achter **mijne** rug.

(Vicky)En dan? **Zij de gij** haar vader of **wa'?**

(FV)**'eb de** gezien **'oe** ze erbij loopt, **'t is precies 'n** hoer

(Vicky)Ik dacht **da' gij** daar op geilde, op hoeren.

(FV)**Wa'?**

(Vicky)Laat **'aar** gerust, Filip. Laat **ze** doen. **Z'** amuseert **'aar** en als **ge** me wilt excuseren, ik ga **'etzelfde** doen. Ik ben **'ier** aan **'t** winnen.

(FV)**Ge** zult **'t** nodig hebben he. **Me'** alles **wa' da' ge** door **uwen** neus jaagt...

(Vicky)Hier. De pot verwijt de ketel. **Zorg de gij** zelf maar **da' ge** genoeg spaart. **Ge** zult **'t** misschoen nog rapper nodig hebben dan ik, weet **e da'**.

(FV)Weet **ge wa' ge doe'?** **Vraagt** de scheiding aan, **kutwijn**.

(Vicky)Scheiden, Filip? **Awel** en dan? **Zolang da'** we geen **kinders** hebben, dan **Krijgde gij niks. Gij dikken** onnozelaar. **'ier. Probeert** anders 'n keer op de roulette. Misschien kun **de** zo rijk worden.

(CV)Ann? Ann?

(burgemeester)We zouden eens moeten praten, dokter.

(CV)Ja, waarover dan?

(burgemeester)Uw vriend, **den** architect... Hij is 'n heel gevaarlijk **spelleke** aan **'t** spelen. **'ij** moet daar geweldig mee opletten. Zou u **'em** willen zeggen dat **'ij** daar heel voorzichtig moet **mee** zijn?

(CV)Ik dacht dat **'t 'ier** over Ann zou gaan. Ik zou willen **da' g' 'aar nie'** meer ziet.

(burgemeester)En waarom zou ik dat doen?

(CV)Ik zie haar graag.

(burgemeester)Dan **zijt ge nie' den enigen**.

(CV)**gij** betaalt voor haar. Ik wil dat **g'** haar laat gaan.

(burgemeester)**Ge** beseft toch dat zij die keuze maakt. Wij zijn gewoon twee sukkelaars, die blij mogen zijn met **'tgeen wa'** zij ons geeft.

(CV)Ik heb nooit betaald voor haar.
(burgemeester)**Da**'s waar **wa**' ge zegt. **Gij** 'ebt nooit betaald voor haar. **Gij** toch **nie**'.
(Ann)Alex, **zwijgt**.
(burgemeester)Vergeet **ge nie**' de boodschap door te geven aan **uwe** vriend, dokter?
(CV)Ann, **Wa**' bedoelt ie daarmee, **gij** toch **nie**'?
(Ann)Ik wil **u nie**' graag zien, Chris.
(CV)**Wa**' bedoelt ie? Als ie zegt dat ik **nie**' betaald 'eb voor **u**?
(Ann)**Gij** **zijt den enigen** die mij kan kwetsen. Ja?
(CV)Ann, zeg dat **ta**' **nie**' waar is. **Komaan**. Hey?
(Ann)**Den** eerste keer was betaald. Alleen **den** eerste keer was ik de hoer.
Al die andere keren was **ekik** het.
(CV)Betaald, door wie dan?
(FV)Excuseer. Sharon, meekomen, nu.
(Sharon)Filip, ik kan **mijnen** plan wel redden.
(FV)Ik wil **da**' ge nu meekomt.
(Sharon)Filip, Laat mij **gerust**.
(vriend Sharon) Hè, gast. **Zij de gij** doof?
(FV)**nie**' moeien **gij**. Sharon, kom.
(vriend Sharon) ey, Ze wil **nie**' **pipo**.
(FV)**Pipo**? Staat **da**' op **mijnen kop** of **wa**'? Hè? 't staat er **nie**' op, hè. 't staat er **nie**' op.
Fuck.
(vader Vicky)**Wa**' gebeurt er?
(FV)Okè, 't is goed. Los, los.
(vader Vicky)Wat gebeurt er? Breng hem weg. Weg ermee. Nu. Ik wil **u** nooit meer zien he.
Hebt ge da' **goe**' gehoord, vriend? Nooit meer. Paljas.
(Sarah)Wie **iz da**' meisje?
(VS)Sarah, 't is **nie**'... **wa**' **da**' ge denkt zuh.
(Sarah)**Wa**' denk ik dan?
(VS)**Da**' is de zus van een vriend van mij. Ze is 'ier **juist** aangevallen, er was een gevecht.
(Sarah)Zijn er nog?
(VS)Doe **nie**' onnozel. **Da**'z de zus van één van m'n beste vrienden. **Da**'z nog een kind.
Voor wie **hou de ge** mij?
(Sarah)'k weet het **efkes nie**' meer.
(VS)Luister, ik kan 'ier **nie**' lang blijven staan want mijn vrouw is 'ier ook.
(Sarah)**Zie de gij** mij graag.
(VS)**Ge** weet **da**'k **u** graag zie op mijn manier.
(Sarah)Op **uw** manier. En als **ge** moest kiezen?
(VS)Sarah, **da**'z allemaal **nie**' zo simpel. Laat ons morgen op de loft afsprekenBarbara is een week weg. En dan kunnen we rustig verder praten. Okè?
(Sarah)Zal ik 't **u** gemakkelijker maken om te kiezen?
(VS)'oe **da**' ?
(Sarah)**Ineens** de korte pijn.
(VS)**Wa**' **ga de gij** doen? Sarah. Sarah. Sarah.
(LS)Excuseer me. 'eb 'k **u** pijn gedaan? **Nie**' doen, hè. **Ge** gaat er spijt van krijgen.
(VS)*Jezus*. Ze weten 'et. 't zijn **ons** vrouwen. **Ons** vrouwen hebben er ons in geluisd.
(CV)Waarom, Vincent?
(VS) **Omda**' ze achter de loft zijn gekomen. **Omda**' ze erachter zijn gekomen. **Omda**' **allez iz** uitgekomen.
(CV)Waarom 'ebt **ge** 't gedaan?
(VS)Waarom **wa**'? Ik zeg 'et **u** toch.

(CV)Wij zijn **uw** vrienden. Wij zijn **uw** vrienden.
 (VS)Het zijn **ons** vrouwen. Ze zijn erachter gekomen.
 (LS)Nee Vince, 't zijn **nie'** de vrouwen, 't zijn **uw** vrienden. **Uw** vrienden zijn **derachter** gekomen. **Uw** vrienden zijn **derachter** gekomen.
 (VS)**Wa'** gebeurt er, mannen?
 (CV)**Ge** snapt '**et** nog altijd **nie'**, hè?
 (FV)Komaan, doe zijn kleren uit.
 (VS)**Wa'** doen **gulle me'** mij?
 (LS)Moest **gij ze** nu zo achterlaten? **Gij suh zot**
 (FV)**Gij moe'** zwijgen, 'k '**eb** gewoon gedaan **wa'** wij '**adden** afgesproken.
 (LS)Aja? Toch **nie'** zo **me'** al dat bloed.
 (ML)**Da'** was toch **nie'** de afspraak he Filip en **da'** Latijn op de muren. **Iz da'** er **nie'** **wa'** over man? **Gaan** de **flikken da'** nog geloven?
 (FL)Had het dan zelf gedaan.
 (CV)Mannen, hou op. Straks.
 (VS)**Wa'** gebeurt er?
 (FV)**gij moe'** zwijgen **gij**.
 (VS)**gulle 'ebt 'aar** vermoord.
 (LS)Wij hebben '**aar nie'** vermoord. Wij hebben '**aar** alleen gevonden.
 (VS)**Wa'?**
 (LS)We zijn '**ier** al 's geweest vandaag Vince. Vanmorgen. Zonder **u**.
 (ML)*Jezus, man.*
 (LS)'k dacht eerst **da'** ze aan 't slapen was.
 (CV)En Vincent kent haar?
 (LS)Ze '**eef**t **nen** afscheidsbrief achtergelaten voor '**em**.
 (ML)We **gaan** de politie moeten bellen he mannen.
 (FL)**Wa'?**
 (ML)Bij zelfmoord moet '**t** parket komen. **Da''z klote** he mannen. **Da' ga'** allemaal uitkomen.
 (CV)*See you in your next life.*
 (FV)hey **gasten**, Kunnen we **nie'** te weten komen waar ze woont en haar daar achterlaten? Hè? Komaan, we moeten Vincent helpen, hè. **Da''z** onze maat, komaan.
 (ML)Waar **zit** ie eigenlijk? **Da''z** wel zijn *fucking* probleem he.
 (LS)'k '**eb 'em nie'** gebeld.
 (CV)'**Oe g''ebt nie'** gebeld? Waarom **nie'**, Luc?
 (LS)**Mannekes**, ik moet **u** iets laten zien.
 (FV)**G''ebt** ons zitten filmen of **wa'?** **Zij de gij** nu helemaal zot geworden of **wa'?**
 (LS)**Ge moogt** me straks in **mekaar** slaan als **ge** wilt. Nu '**ebben** we **genen** tijd. 'k moet **u** iets tonen waardoor **ge** de toestand '**ierboven** anders **ga** bekijken.
 (CV)'**oe** bedoelt **ge**?
 (LS)**Da'** wij **nie'** moeten opdraaien voor de situatie waar **dat de** Vincent ons '**eef**t in gebracht. Vincent is **nie'** altijd **nen** even **goeien** vriend geweest.
 (ML)Hè? **Wa''z da'?** **Wa''z da'?**
 (LS) Ze zijn '**ier** laat toegekomen. **Den** avond dat '**em med 'aar** is gaan babbelen. Ze was **zat**, Marnix. '**ij 'eef**t **taar** misbruik van gemaakt.
 (ML) **Da'** meen **de nie'**. **Da'** meen **de nie'**. **Kun de gij nie'** **efkes** met '**aar** gaan **klappen**?
 (Miriam)Misschien '**eb** ik 't al gedaan om wraak te nemen. **Me'** Vincent. Die **ge** op mij afgestuurd '**ebt** om **ne** keer met mij te babbelen.
 (VS)'t komt allemaal **goe'**.
 (FV)Nee, nee...

(VS) **Iz da' uw klein zuske?** Amai **da''z 'n schoon** kind geworde, man.

(FV) 'oe lang al?

(LS) Filip, **Da'** doet...

(FV) 'oe lang al?

(LS) 't is begonnen vlak na **uwen trouw**. Ze zagen **mekaar 'ier** geregeld. Hij was **den eersten** voor 'aar. '**ij 'eeft 'aar** ontmaagd.

(VS) **Schoon, hè?**

(Ann) **Ge** kent mij **nie'**.

(VS) Maar **gij zij' nie'** zo, hè?

(Ann) **Den** eerste keer was betaald.

(CV) Betaald? Betaald door wie dan?

(LS) '**ij 'eeft 'aar** betaald om **u** mee naar '**ier** te krijgen, Chris.

(Ann) **Ge** kunt alleen maar gekwetst worden door de mensen die **ge** graag ziet.

(LS) '**ij 'eeft** haar gebruikt. Zoals '**em** iedereen gebruikt '**eeft**.

(FV) Ik maak '**em** kapot. Ik meen '**et**. Nee, ik meen '**et**.

(ML) ey, Rustig blijven, hè, makker. **Alz** we ons allemaal aan de afspraak houden, maken we misschien een kans.

(LS) Hij mag **nie'** weten **wa' da'** we **gaan** doen als '**ij 'ier** straks **toekomst**. We moeten aan één **zeel** trekken.

(ML) veel keuze '**ebben we nie'**.

(CV) We **gaan** ondervraagd worden door de politie.

(LS) juist daarom mogen we nooit bekennen dat we samen die loft '**ebben**. Ze **gaan** ons proberen uitspelen tegenover **mekaar** en **da'** mogen we nooit nooit toegeven.

(ML) *Jezus* man, **gij** klinkt **precies gelijk de** Vincent **gij**.

(LS) Marnix, als **dad 'ier** uitkomt, is ons leven ook **naar de kloten**.

(ML) Chris?

(CV) Okè, ik doe mee. Op één voorwaarde. 'k wil zeker zijn. zeker weten dat '**em** gisterennacht '**ier** is geweest. 'k wil '**t 'em** zelf horen zeggen. Ik zal een teken geven. 'k zal iets breken. Een vaas of een glas of zoiets. Maar... **Der** gebeurt **niks** voor **da'** we honderd procent zeker zijn. Goed?

(ML) Dus? Ja, **wa'** doen we nu?

(LS) Nu hebben wij nog twee uur om voor alibi's te zorgen en alles in scène te zetten.

(FV) Ik zal **da'** wel doen. Nee, ik doe '**t**. Echt. Ik **trek mijnen plan** wel. Ga maar. Zorgt **da' ge** gezien wordt.

(LS) Waar ligt **dienen** afscheidsbrief?

(CV) Die heb ik.

(FV) **Gij** wist ervan, hè. Heel **den** tijd. **Den helen** tijd '**ebt** **gij** gekeken en gezwegen he. *Voyeur*. Nee **ma' 't** is toch zo? **Ge zij'** geen '**aar** beter als '**ij**. **Vetzak**.

(LS) Wees blij **da' ge 't** weet nu.

(FV) Nee, **Lucske**, ik ben **nie'** blij **da' 'k 't** weet.

(VS) **Wa'** is **ter 'ier** godverdomme gebeurd? **Wa'** is '**ier** godverdomme gebeurd?

Iz da' u' klein zuske? Amai **da' 'z 'n schoon** kind geworden, man.

(FV) 'oe lang al?

(LS) Filip **Da'** doet er nu niet...

(ML) **Moes te** **gij ze** nu zo achterlaten? **Gij suh Zot**.

(FV) **Gij moe'** zwijgen, 'k '**eb** gewoon gedaan **wa'** wij '**adden** afgesproken.

(LS) Aja? Toch niet zo, **me'** al dat bloed.

(ML) **Da'** was **nie'** de afspraak he Filip. En **da'** Latijn op de muren. **Iz da'** er **nie'** **wa'** over man? **Gaan de flikken da'** nog geloven?

(VS) **Gulle 'ebt** alles in scène gezet. Al **heel den** tijd. Allemaal opgezet spel.

Gulle ‘**ebt** me erin geluisd. Vuile **klootzakken**. Mijn eigen maten. Mijn eigen maten.
 (CV) Waarom ‘**ebt ge da**’ toch allemaal gedaan, Vincent?
 (VS) Vuile hypocrieten. **gulle zjzt** allemaal zelf leugenaars en bedriegers.
 (CV) Waarom? In godsnaam, waarom, Vincent?
 (VS) **Omda** ‘**t** kon, Chris. **Omda** ‘**t** nooit iets te betekenen heeft. **Omda**’ ik daarboven sta. Ik sta daarboven. **Ga** ‘**k** dood gaan ?
 (CV) Nee, Vincent. **Ge** ga **nie**’ doodgaan. Zij ‘**eeft u**’ zagezegd naar ‘**ier**’ gelokt en verdoofd. Dan heeft ze zelfmoord gepleegd **med u** naast ‘**aar**. Maar **gij** gaat het overleven. Want wij zijn maten. Hè?
 (VS) **Ma**’ ze ‘**ebben** ons **derin** geluisd. Mij en Sarah. Alles is in scène gezet.
 (mannelijke agent) **da**’**z** toch ‘n raar verhaal.
 (VS) Toch is ‘**t** zo.
 (mannelijke agent) Ik zou **u** zo graag willen geloven, Meneer Stevens, maar wat wij nodig hebben, dat zijn feiten. Vaststellingen, bewijzen, feiten.
 (vrouwelijke agent) Feit is **da**’ we in de loft alleen **uw** vingerafdrukken hebben gevonden. En die van Sarah Delporte.
 (VS) **Ma**’ **z** ‘**ebben** alle sporen uitgewist, ik zeg ‘**et** toch.
 (vrouwelijke agent) Feit is **da**’ we sporen van slaappillen en alcohol hebben gevonden, zowel bij **u** en als bij haar en dan zijn er nog de dvd’s **me**’ **uw** bedprestaties. Indrukwekkende collectie meneer Stevens.
 (VS) Luc heeft die opnames gemaakt. Ik wist daar **niks** van. Niemand wist er iets van trouwens.
 (mannelijke agent) Jammer genoeg zijn ‘**t** wel alleen maar opnames van **u**. **Nie**’ van **uw** vrienden. **Nie**’ van de vrouw van Marnix, **nie**’ van de zus van Filip. Van niemand.
 (ML) ‘**oe**’ geraken we ‘**ier**’ nog mee weg?
 (LS) Filip jongen, waarom ‘**ebt de** die nu **nie**’ gewoon vastgemaakt aan **da**’ bed, **wa**’**z da**’ nu zo moeilijk.
 (FV) Ze was toch al dood.
 (LS) **da**’**z** toch geen reden om **ze** zo te verminken?
 (FV) Ze ‘**eeft** zelfmoord gepleegd, ja? ‘**k**’ **eb** ‘**et** gewoon dramatischer gemaakt. **Da**’**z** al.
 (ML) ‘**t** is te hopen **dad uw** kleine improvisatie ons **nie**’ in de problemen brengt he Filip.
 (FV) **Wad** ‘**ij**’ ook zegt tegen de **flikken**, wij zwijgen. Wij weten van **niks**.
 (CV) Luc ‘**eeft** gelijk. **Da**’ was **nie**’ nodig Filip. Ik hoop **da**’ **w** ‘**ier**’ geen spijt van krijgen.
 (VS) Ondervraag ze. **Ge zjzt** ze aan ‘**t** ondervragen, **awel** zet ze onder druk. Marnix die **ga** zeker bekennen. Luc misschien ook.
 (mannelijke agent) We ‘**ebben** ze ondervraagd en tot ‘**ier**’ toe is er geen enkele reden om aan te nemen dat ze zouden liegen.
 (vrouwelijke agent) En ze hebben één ding **da**’ **gij nie**’ ‘**ebt**. Ze ‘**ebben** een alibi.
 (SV) Toch **nie**’ van deze **morgen**?
 (mannelijke agent) Toch wel. Luc Seynaeve en Chris Van Outryve zijn gezien in een café en Marnix Laureys die **zat** op zijn werk.
 (SV) Maar **da**’ kan **nie**’. Er is minstens één uur **da**’ we allemaal samen waren. En Filip, waar **iz** die?
 (vrouwelijke agent) Filip is zich zojuist komen aanmelden **me**’ zijn schoonvader.
 (VS) **Wa**’ **doe**’ **dienen** ‘**ier**?
 (vrouwelijke agent) Hij heeft verklaart dat zijn schoonzoon de hele dag bij hem is geweest.
 (VS) **Da**’**z nie**’ waar want Filip is pas later op de loft **toegekomen**.
 (vrouwelijke agent) Het is een sluitend alibi meneer Stevens
 (VS) Natuurlijk verklaart Tyberghein **da**’. Ik ‘**eb** ‘**em**’ gezien in Dusseldorf **me**’ ‘n andere vrouw. Filip wist **da**’ en die wist ook **da**’ **kik** Tyberghein

onder druk **'ad** gezet **omda' kik...**

(vrouwelijke agent)Oh, nu chanteerde **u** ook nog Ludwig Tyberghein?

(mannelijke agent)**alle** allemaal bedriegers? allemaal slechteriken? Wanneer **ga je gij** stoppen met **dienen** zever? En zeggen **wa'** er echt is gebeurd. Wat wij trouwens al heel lang weten. **Gij 'ebt** Sarah Delporte vermoord.

(VS) Vermoord? Maar **da''z nie'** waar! Ik heb **'aar nie'** vermoord. **Zij de gij zot?** Ik heb **'aar nie'** vermoord.

(vrouwelijke agent)meneer Van Outryve, u mag gaan. Bedankt voor de medewerking. U begrijpt dat we het verhaal van uw vriend moesten checken.

(CV)Ja, **'tuurlijk.**

(vrouwelijke agent)Er is nog één ding dat me dwarszit, dokter. Waarom blijft Vincent z'n vrienden beschuldigen?

(CV)Ja, ik heb geen idee. Ik begrijp **dad** ook **nie'**.

(vrouwelijke agent)Zou **'et** kunnen dat ie iets anders probeert te verbergen?

(CV) Hoe bedoelt **ge?**

(vrouwelijke agent)Dat hij haar vermoord heeft?

(CV)Maar uw collega zei dat het om zelfmoord ging.

(vrouwelijke agent)Zo zag het ernaar uit ja. Maar volgens de autopsie is ze niet gestorven aan die slaappillen. Haar pols is overgesneden, maar ze heeft het niet zelf gedaan. Er zijn geen *hesitation cuts* gevonden, dokter. Sneden op de arm, eerste poging van iemand die z'n pols wil oversnijden. Ze zijn er niet bij haar.

(CV)Vincent zou zoiets nooit doen.

(vrouwelijke agent)Zijn vingerafdrukken staan op het mes en er is geen afscheidsbrief gevonden. Is er iets, meneer Van Outryve?

(LS) **Ge doe'** me **verschieten.** Dag, Chris. Is **'t** wel verstandig om hier af te spreken?

(CV)Wel, ik denk **da'** we een probleem hebben, **Lucske.** Ik denk **da'** we **ons** sporen iets te goed **'ebben** willen uitwissen.

(LS)'**Oe bedoel de?**

(CV)Waar is **diene** afscheidsbrief van Sarah?

(LS)**Gij 'ad** die toch in **uwen** zak gestoken?

(CV) Dacht ik ook. Maar hij zit er **nie'** meer in. Wanneer **'ebt ge** die uit **mijnen** jas gepikt? Daarstraks, toen **z' 'ier** aanbelden? Zo ineens **da'** bezoek van **da'** immobiliënkantoor.

(LS)Chris, 'k ben **nie'** mee. Ik vind **'t** spijtig **da' ge uwe** brief kwijt **zijt**, maar 'k **'eb** er **niks** mee te maken.

(CV)Ik heb **da'** kantoor **ne** keer gebeld met de vraag wie onze loft te koop heeft gezet. Ze konden mij alleen dit nummer geven.

(LS)Ja, 'k heb gebeld, ja. Ik vond **da'** we misschien op die manier...

(CV)Zeg godverdomme **da' 't nie'** waar is, Luc.

(LS)**G''ebt nie'** gebeld. Chris, **'t** is gedaan. **'t** is voorbij. **'t** is ons gelukt. We moeten toch **nie'** ongerust zijn.

(CV)Waarom **'ebt ge diene** brief uit **mijne** zak gehaald? Het enige echte bewijs van haar zelfmoord. Is **'t** misschien **omda'** ze **diene** brief **nie'** zelf geschreven heeft? Zou het kunnen **da' ta u** handschrift is Luc?

(LS)Vincent **'eefd** ons allemaal stuk voor stuk bedrogen. Chris, **g''ebt** die beelden toch ook gezien.

(CV)Ja, ik heb die beelden gezien. Die beelden die ons allemaal zo kwaad **'ebben** gemaakt dat we **me' ons** twee voeten in **dad** onnozel plan van **u** zijn gestapt. Waar **zij de gij** mee

bezig, Luc Waar **zij de** mee bezig? **Wad** is '**ier** gisterenavond gebeurd? **Wat'ebt ge me' da'** **meiske** gedaan? Is '**t omda'** ze tussen **u** en Vincent stond? Stond ze **u** in de weg?

Zij stond **nie'** in de weg, nee. Zij **nie'**. Vincent stond in de weg.

(Elsie)Is er iemand anders die **gij** graag ziet, Luc?

(LS)Sarah, wacht **efkes**. Sarah. Vergeet '**em**. Vergeet **de** Vincent. Hij is veel beter in die **spellekes** dan **gij**. Hij kwetst **u**. **zie de gij da' tan nie'** en hij gebruikt **u**.

(Sarah)En **gij moe'** mij **da'** komen zeggen of **wa'?** Waarom?

(LS)Ik zeg **u da'**... Ik zou **u** nooit kwetsen. Als **ge** me de kans zou geven.

(Sarah)**Wa'** zeg **de gij** nu?

(LS)'k zou **u** nooit kwetsen. Nooit.

(Sarah)Nee, Luc, 'k weet **da' gij** mij nooit zou kwetsen. En weet **e** waarom? Omdat ik ook nooit iets voor **u** zou kunnen voelen. **Versta de da'?** Nooit.

Misschien in een volgend leven, **ma' nie' in dees**.

(CV)Dus **ge waart** echt '**ier** vannacht?

(LS)'k wist dat Vincent haar zou zien. Barbara **zat** in Frankrijk.

(VS)Het spijt me **da' 't** zo moet aflopen, Sarah.

(LS)'k '**eb** gewacht tot '**ij** wegging. Ze **verschoot** toen **da'** ze mij zag staan. Ze was aan '**et** wenen. Ze zei **da'** ik gelijk '**ad van** Vincent. Troosten, daar ben 'k **goe'** voor.

(CV)**gij 'ebt 'aar** die pillen gegeven.

(LS)Die pillen waren een afleiding.

(Sarah)Luc, er is iets... **Wa'** is er aan de hand? Lucht. Ik voel me **nie'** zo goed. Luc...

(LS)'k '**eb 'aar** een overdosis insuline gegeven. **Da'** werkt direct en **da'**

laat geen sporen na.

(CV)*Jezus*, Luc.

(LS)Uit liefde, hè, Chris. 'k heb het uit liefde gedaan. '**t dee'** pijn om '**aar** graag te zien.

(CV)En **da'** Vincent hiervoor **gaad** opdraaien, daar '**ebt ge** geen problemen mee?

(LS)Vincent... Vincent is **ne** klootzak. **Dien 'eeft** ons gebruikt. '**t** werd tijd dat '**ij** ook '**s** gebruikt werd.

(CV)Vincent **gaad** opdraaien voor moord. Sarah was **nie'** dood toen we Filip **me'** haar achterlieten.

(LS)**Da'** kan **nie'**.

(CV)Jawel.

(LS)**Ge** liegt, Chris.

(CV)Nee.

(LS)Ik wist **da'** ik Filip **nie'** alleen bij '**aar** kon achterlaten. **Dad** is ziek wat **uw** broer daar gedaan '**eeft**. Klootzak. Sadist. Ziek.

(CV)**gij zij'** ziek, Luc.

(LS)Dus als ik '**et goe'** begrijp, **heefd uw** broer '**aar** vermoord? Ga maar naar huis, Chris. **Lucske** zal **den boel** wel opruimen. **Gelijk** altijd.

(CV)**Ge** moet **niks nie'** meer opruimen, Luc. '**t** is voorbij. '**t** is allemaal voorbij.

(LS)**Zout ge** het raam eens willen opendoen, Chris? Kom, Chris, kom. Haast **u**

(CV)Komaan, Luc.

(LS)Zwijg. Naar benede.

(CV)**Wa'** gaat **ge** nu doen?

(LS)**Houd uwen** mond.

(CV)**Ga de** mij ook **afmaken** of **wa'?** **Wa' wilt ge da'** ik doe, Luc? **Wilt ge da'** ik spring? **Stopt** ermee, Luc. *Jezus*.

(LS)Ik wil **u genen** pijn doen Chris. Ik zweer '**t**.

(CV) Die '**eb** ik gebeld **voorda'** 'k naar binnen kwam, Luc. Die zijn op weg naar '**ier**. 'k '**eb** alles verteld.

(LS)Ge liegt **Chriske**. **Ge zijt** aan 't bluffen **jong**. Ik ken **u**.
(CV)Ik dacht **da'** 'k **u** ook kende, Luc. En **diene** brief van Sarah? Moet **diene** mee **me'** mij naar beneden? Hè?
(LS)**Geeft diene** brief '**ier**. **Geeft diene** brief '**ier**, Chris. Ik vraag 't **nie'** nog 's.
(CV)'t is voorbij, Luc. Kom, 't is voorbij. Alles is voorbij. Kom, Luc.
(LS)Chris, zeg tegen Elsie en de kinderen **da'** 'k ze heel graag gezien '**eb**. Zou je **da'** willen doen?
(CV)**Nie'** doen, Luc.
(LS)Doe 't voor Elsie. **Alstubleift**.
(CV)Nee, Luc. **Nie'** doen. **Nie'** doen. Luc. Luc.
(Miriam)Nee, die '**ebben mekaar** nog **nooit nie'** gezien. **Allee da'** zie **ge** toch zo.
(ML)Ze zijn samen.
(Miriam)**Allee. zie 'oe 'ij** naar '**aar zit** te kijken.
(ML)Ze zijn getrouwd.
(Miriam)Maar **da''z nie'** waar. *no way*, **da'** zijn **aanhouders**. **Da' zie de** toch zo?
(ML)'**oe kun de da'** nu zien?
(Miriam)**Allee, 'oe dat ie em** zich zit uit te sloven en '**oe da'** zij '**aar kopke** in **hare** nek legt. **Zie da'** zijn toch **aanhouders**.
(ML)Ah **ge** weet **wa'** ze zeggen he, de aanhouder wint.
(Miriam)'**ier** se, meneer **den** aanhouder. **Blètend 'eb** ik '**em terug** in huis **gepakt**.
(ML)ja **da''z waar da'** **scheefpoepen iz** allemaal **niks, 't iz da'** uitkomen he.
(Miriam)**Begint nie' he**, dikke.
(ML)'**ier, 't is de schoon die 't** zegt.
(CV)**allee 'k ga eens zien**
(Miriam)**ge** jaagt de mensen weg **med uw gezever, zie nu**
(CV)Ik moet echt vertrekken. 'k '**eb** de kinderen dit weekend. Ik moet nog **vanalles** plannen.
(ML)**allee ge ga** mij toch **nie'** alleen laten **me'** mijn vrouw? **Drinkt** er toch nog **enen**
(CV)We **gaan** er nog veel drinken he Marnix.
(Ann)Chris?
(CV)Dag, Ann
(Ann)Lang geleden.
(CV)Ja.
(Ann)'k '**eb** nog altijd **ne sleutel** die 'k **u moe'** teruggeven.
(CV)'k denk **nie' da'** die nog past. Vincent woont daar nu. **Da''z 't enige da'** ie mocht houden van zijn vrouw.
(Ann)En '**oe is 't me' uw** broer?
(CV)De zaak komt volgende maand voor. We zullen wel zien, hè.
(Ann)En **gij?** Alles **goe' me' u?**
(CV)Ja. Meestal wel.
(Ann)Meestal wel...Ja... 'k heb '**t u** moeilijk gemaakt. En **da'** spijt me. Echt.
(CV)**Ge** kunt alleen maar gekwetst worden door diegenen die **ge** graag ziet. '**eb** 'k van **u** geleerd.
(Ann)Ik weet **nie'** of ik daar nog in geloof. **Ge geraakt** er veel door kwijt. 'k ben veranderd.
(CV)**Ge zijt** zelfs van job veranderd, heb ik gehoord.
(Ann)Dus **ge** volgt me nog een beetje?
(CV)Een beetje, ja.
(Ann)Een beetje... '**ebt ge** misschien zin om mij een beetje te volgen voor een **kop** koffie of zo?
(CV)Ik ben ook veranderd, Ann.

(Ann)Oké.

(CV)Maar...koffie drink ik nog altijd.

BIJLAGE 1.6 Transcriptie: *Windkracht 10*

(figurant)Symons, 't is aan u.
(Alex)Sierra One, *this is* Sierra Six.
(figurant)Sierra One luistert.
(Alex)*Two targets* in **uwe** sector.
(figurant)**Da'** zou ik **nie'** doen **maat**.
(figurant)uitnodiging bij vriend?
(figurant)*Fack, Fack*
(Jacques)De nacht is nog jong.
(figurant)**Z'** **'ebben** nog een uur.
(Alex)Sierra Four?
(figurant)Sierra Four luistert.
(Alex)'t is voor **u** deze keer. Twee **man** op Delta *nine*.
(figurant)Roger.
(Alex)Shit. Sierra *One*,**kunt ge** voor mij op die twee kerels een *strip search* doen? Dan **'eb** ik vandaag toch nog een **schoon** kontje gezien.
(figurant)Roger. **Me'** veel plezier.
(Alex)'t is **t'** **'open** dat er geen **'aar** op **sta'**.
(Rick)Valsspellers **snijjen** wij een oor af, scheidsrechter.
(minister)Gaat u mij een nieuwe deur betalen soldaat? 't is geen Leopardtank he.
(figurant)Excuseer meneer de minister.
(Jacques)**Ge** zei toch **da'** de minister **nie'** kwam?
(figurant)'t is een politicus he Jacques. Die veranderen altijd van **gedacht**.
(Rick)Tijd **vo'** **diene** *strip search*, Sierra Six. Vind ik **niks**...dan **'eb** ik vandaag toch een **schoon** kontje gezien en **'t is t'** **'open** dat er geen **'aar** op **sta'**.
(minister)Zo heren, wie wint er?
(Jacques)Winnen, meneer de minister?
(minister)'k ben op de hoogte van uw kleine weddenschap. Zo generaal, wat is de opdracht van uw para's?
(Jacques)Met alle respect, meneer de minister, maar de vijand luistert mee. Als een kleine antiterrorisme-oefening.
(minister)Mijn collega van Begroting zal u bellen. Hij kan nog iets leren.
(Rick)**Dad** oor **zal 'k u** laten, Sierra Six. Maar ik vertrek nooit zonder souvenir.
(figurant)Ik vrees dat **'et** een verloren zaak is. Nog 30 seconden en einde oefening. Nog tien seconden. Negen, acht, zeven...zes, vijf, vier...drie, twee, een...
(minister)Een antiterrorisme-oefening, hè?
(majoor)Wie heeft er gesproken over auto's opblazen? Die van de marine tot daar aan toe maar toch **nie' tie** van de minister.
(Rick)'k sta hier **me'** lege handen, majoor. Ben zelfs **nie'** over **diene** muur geraakt.
(majoor)**zevert** niet! Al mijn andere teams zijn opgepakt, alleen **u 'eef**t niemand gezien. Waar is **da' vlagje**? De staf is als de dood dat die hele zaak in de pers komt. Hier, **uw** mutatie. Ga de luchtmacht **ma' wa'** koeioneren.
(Rick)Majoor, **nie' t** feertigste.
(Patrick)Rick Symons? Instappe. Komaan, Bertje. **Onzen** stand-by begint. 'k ben blij **da' ge** er **zijt** Symons. We zitten al een maand zonder duiker, **da's** een maand zonder *scrambles*.
(Bert)daar! **bompa** Bob.
(Patrick)'eef't **'ij** ons gezien?
(Bert)Ja.

(Patrick)Bob **'eef**t al de meeste *scrambles* gevlogen dit jaar en nu komt ie ons een beetje uitlachen. Maar wij zijn **der** klaar voor, hè Bertje?

(Bert)Ja ja ja, hij is daar. **Ma'** wacht he. Wachten. Nu.

(Marleen)C.O. wordt voor Wing Ops gevraagd. C.O. Voor Wing Ops

(Patrick)Zeg, Bob **'ad** toch **gene** *scramble*?

(Mark)Parachutist in een boom. Hij **heef**d ons zelf opgebeld **me'** z'n gsm.

(Serge)Kon die nu geen vijf minuten blijven **'angen**? Dan **'adden** wij **'em** kunnen vliegen.

(Mark)De wereld zit soms verkeerd in **mekaar**.

(Patrick)Ah **'ier**, Rick Symons, extra *cargo*. Mark Van Houte, boordcommandant. Serge Helsen, *P two*.

(Bob)Aah de *crew* van spek-en-bonen.

(Serge)Wij vliegen wel **terug** *scrambles*.

(Bob)**Heef**d iemand die mannen gemist?

(Serge)**Die**je mens begint **fameus op mijn systeem te werken**.

(Jean-Louis)Ah Sergeant Symons? Jean-Louis De Jonghe, C.O. Ja wij zijn natuurlijk heel blij dat u zo snel kon inspringen.

(Marleen)C.O., 'k **'eb** nog een *scramble*.

(Jean-Louis)ja?

(Marleen)Een oproep van de *Superfast*. **Iz** die nog voor Bob?

(Jean-Louis)Eigenlijk wel he

(Patrick)C.O., mogen wij **nie'**?

(Bert)ja Bob is echt **nie' meer te doen**.

(Serge)En dan kunnen we direct zien wat zijn opleiding waard is.

(Jean-Louis)ja. **allee**. Komaan, vlug. Welkom bij **'t** feertigste.

(Patrick)Marleentje, geef ons nog een half minuutje.

(Bob)**'t** is toch **gene** *scramble*?

(Mark)Nee. Oefenvluchtje voor de **nieuwen** duiker.

(Bob)Vlak voor de briefing?

(Patrick)Ja, weer zo'n idee van de C.O.

(Serge)'k **'eb** zelfs nog **gene** koffie gehad.

(Bob)Godver. Godver. Smeerlappen. **Da''z** de mijne.

(Rick)Bert.

(Bert)Ja?

(Rick)*medic*?

(Bert)komt nog.

(Marleen)9-3 voor Koksijde *Rescue* Laatste positie *Superfast*, 5-1-2-3 *north*, 0-0-2-5-9 *east*. Varend richting Zeebrugge.

(Alex)Stelt er niemand mij voor aan onze **nieuwen** badmeester?

(Marc)Rick Symons, duiker. Alex Breynaert, *medic*.

(Serge)Verslijt meer duikers dan *flightsuits*

(Alex)Serge, Praten en vliegen tegelijk, **uw brain** kan **da' nie'** aan.

(Serge)Oeh, **'ier** zuh, **'t verpleegsterke**

(Alex)Kennen wij **mekaar**?

(Patrick)Marc, Zeg **da'** ze **met deez 'aar** gemak houdt he, of we staan weer voor weken aan de grond.

(Marc)Op het dakdek, Patrick?

(Patrick)Dakdek is oké.

(Rick)Alex, pak **zijne** leiband.

(Alex)Oké, **'ij 'eef**t nog pols.

(Rick)Hij heet Gordon. Alex.

(Alex)Ja. Bètablokker.

(Alex)Hij moet nu weg. **Wa'** doet ie nu? *Shit!* **Ge** moet **dienen 'ond** loslaten.

(Patrick)Mark, er zit een **'ond** op de *stretcher*

(Alex)Hij moet **dienen 'ond** loslaten.

(Serge)Hond?

(Patrick)Wat is die **gast** van plan zeg?

(Alex)Kan **ter** iemand overnemen?

(Rick)Nelson.

(Serge)**alle** goed **da' ge dienen** nog gered **'ebt**. Tenminste **enen dat 'et** overleefd **'eef**.

(Marc)**Zal 't gaan**, Serge?

(Marleen)De C.O. verwacht **u**.

(Rick)Marleen...

(Alex)Waar is **diejen** duiker?

(Bert)Wie?

(Alex)Symons.

(Bert)Bij de C.O.

(Jean-Louis)Hoogste scores bij de duikopleiding. Drie jaar duiker-ontmijner bij de marine. Missies naar het buitenland. **Enfin** Niets dan lof en dan ineens elfde genie, vierde genie *Special Forces*. Allemaal **op** achttien **maand** tijd en waar iedereen u eigenlijk liever zag gaan dan komen. **Schitterend** duiker, onhandelbaar karakter.

(Alex)**Me' u** wil ik **nie'** meer vliegen, oké?

(Jean-Louis)Sergeant, geef haar kleren eens terug.

(Alex)C.O. Met alle respect he, maar **did** is **genen** duiker, **did** is **ne** cowboy.

(Jean-Louis)Wij **gaan** iets afspreken, sergeant. Ik vergeet wat ik hier allemaal heb gelezen...maar als uw houding de *crew* ook maar zoveel in gevaar brengt...dan schop ik u buiten en is Koksijde in alle opzichten uw eindstation. **Iz da'** duidelijk?

(Rick)Duidelijk, C.O.

(Jean-Louis)Goed. Ja, kijk eens, ik heb m'n woord gehouden. Niemand hier bij 'et feertigste heeft weet van uw bloot kontje op Koningsdag. Mag ik uw woord dat we dat zo houden sergeant?

(Rick)Ik heb geen idee waar u het over hebt C.O. .

(Jean-Louis)Dank u wel. En van u kant vraag ik dat u de duiker een kans geeft. Ik kan ze **nie'** blijven aanvoeren he.

(Alex)**Iz dad** een bevel, C.O.?

(Jean-Louis)Noem **da'** maar gerust chantage en ik stel voor dat u nu iets **droog** aantrekt want u maakt een plasje in mijn kantoor.

(Alex)0-1, duiker. Maar de match begint pas.

(Rick)Nee nee nee. Kom, **jong**. Weg. Weg. Weg.

(Rick)**'oe** is **'t me' 'em'**?

(Marleen)Hij praat heel dikwijls over **u**

(Rick)Ik wou eerder komen, Marleen maar...

(Marleen)Maar het was waarschijnlijk heel druk de voorbije achttien maanden. Mag ik **'em** zeggen **da' gij 'ier zijt'**? Of was **'t** niet echt de bedoeling om bij ons langs te komen?

(Rick)toch wel.

(Marleen)**Neemt uwen** tijd. Koen zal **nie'** weglopen.

(Marc)Waaraan denkt **ge'**?

(Alex)**Niks**.

(Marc)**Niks'**?

(Koen)Godverdomme. **Klotemateriaal**.

(Rick)Koen...

(Koen)**Geeft** me twee minuten.

(Rick)'t is echt...een **fantastischen** boot. Bank overvalle?

(Koen)Nee, **zielenkas**. Een 'ond'?

(Rick)Die is **nie**' van mij.

(Koen)ie **doe**' nochtans 'eel **goe**' alsof. Hé, jongen. Kom **des 'ier**.

(Rick)Doe **ta' nie**'.

(Koen) **Wa'**? **Uwen 'ond** toch **nie**'? **Da''s** lekker, hè?

(Marleen)'**ebt ge 't** gemakkelijk gevonden Rick? Of de weg moeten vragen?

(Koen)**alleen plaagt** die jongen **nie**' zo.

(Marleen)Oh, **g' 'ebt** de reling gemonteerd.

(Koen)Ja. '**elemaal** alleen, **gelijk ne** grote jongen.

(Marleen)Ah **da''s** flink. Van wie is **dienen 'ond**?

(Koen)Van **de** Rick, '**ij 'eeft** al vriendjes **gemakt**.

(Marleen)Met '**t veertigsten** ook.

(Koen)Alex, zeker?

(Marleen)'k ga mij omkleden. Zeg **diene** brave jongen, blijft **dienen** eten?

(Koen)Natuurlijk.

(Marleen)En Rick ook?

(Patrick)Waar lag '**et**? Heeft Mark het gevonden tussen de lakens?

(Marc)Rick, We doen eerst een precisie-*winching*... en daarna nog een procedure boven zee.

(Rick)Oké.

(Bert)Ah Ik heb een **goeie** plek voor een precisie-*winching*.

(Patrick)Ik drop **u** boven op de laatste.

(Alex)Patrick, tien euro als **u da'** lukt

(Patrick)Zeg wilt **ge** me soms beledigen?

(Alex)En 20 euro als **u da' nie'** lukt. Patrick, hij stinkt.

(Patrick)20 euro, **dad** is zonder voorwas.

(Alex)1-1.

(Marc)We hebben nog tijd voor een tweede *winch*-oefening.

(Serge)Waarom geen **dubbel** lift? Duiker en *medic* samen.

(Marc)**Dad** is een '**eel goe**' idee, kapitein.

(Alex)Marc, hij is **keismerig**.

(Serge)Oei. Adjudant Breynaert weigert een bevel uit te voeren. 'k zal dat toch moeten noteren he.

(Marc)Ja ik ben benieuwd wat de C.O. daarvan vindt.

(figurant)Welkom op de Primula.

(Thys)Symons.

(Patrick)Thys

(Thys)**G''ebt** exact drie seconden om van m'n schip te gaan. Of **langst uwen** kabel of **langst daar**.

(figurant)Thys. Thys, loslaten en stoppe.

(Thys)**Gij** komt **goe**' weg deze keer, maar **da'** gebeurt geen twee keer he vriend. **Bol 'et af!**

(Alex)Hé Symons, waar ging **dad** over?

(Rick)Meegaan of '**ier** blijven?

(Alex)Overall even populair **precies**. Hé **Wa' iz** de bedoeling?

(Rick)Eerst afkoelen, **da''z** toch **wa' ge** wou?

(Alex)**durft nie' he maat**. Patrick, **nie' toen**. **Nie' toen!**

(Marleen)Misschien was '**t nie' me'** opzet.

(Alex)**Zeg 'eb de gij** bij de marine **ne zekeren** Thys gekend? Ook **ne** duiker.

(Marleen)Waarom?

(Alex)We stonden nog **gene** seconde op de Primula **of dien** Thys vliegt op Symons begint **'em** daar uit te schelden.

(Marleen)**Zeg 'eb de gij** aan Marc nu al iets gezegd?

(Alex)Nee. Ik vind **'t goe'** zoals **'et** is.

(Marleen)Alstublieft, Alex. **Meen de gij da'** nu? **Dien gaat** toch nooit **van** zijn vrouw weggaan.

(Alex)**Weet gij** eigenlijk **'oe da'** mijn eerste maanden **'ier** waren? Als vrouwelijke *medic*. De macho's **zaten** gewoon te wachten tot **da' kik 'et** zou opgeven en **den enigen** die mij een beetje gesteund **'eeft, da' waz** Marc. Trouwens **'adden** we **'et nie'** over Symons?

(Marleen) **Wad** is er **me'** Symons?

(Alex)**'ij** werkt mij op mijn zenuwen.

(Marleen)Alle duikers werken op **uw** zenuwen. Maar deze keer **ga de 't nie'** halen, denk ik. **Mannekes**, 'k **ga** slapen. Op tijd voor de briefing sergeant Symons?

(Rick)ja.

(Marleen)Ja, wie?

(Rick)Ja, kapitein.

(Koen)Ik zweer **'et u**: Erger dan de C.O.

(Marleen)Heeft Rick **den** naam van **den** boot al gezien?

(Koen)'k wou **'em** verrassen. Wij twee. De **groten** oversteek. **Weet e** nog? Miami, de Caraïben. We zien wel waar **da' w'** uitkomen.

(Rick)Waren we toen **nie'** een beetje **zat**?

(Koen)Is **uw** verlof al aangevraagd?

(Rick)**allee** Koen, 'k ben **'ier** juist.

(Koen)**Den** boot is er klaar voor. Ik ben er klaar voor. **Dees** verandert er **niks** aan. **Wa'** denkt **e'** Trans Mare?

(Rick)Trans Mare.

(Marc)**Zwaren** dag gehad? Zal ik Serge nog eens aanpakken?

(Alex)Nee. **Allee**. Tot zo.

(Koen)Zakken. Oké. **ne** meter. **Ne** halve meter. Rustig.

(Marleen)Wanneer **ga de 't 'em** zeggen? **Da' ge nie'** meegaat

(Koen)Voorzichtig.

(Marleen)Koen overleeft **dien** tocht **nie'** Rick.

(Koen)Nu zakken. zakken. Ja, nog **ne** meter.

(Marleen)**Gij** moet **'em da'** zeggen, want naar mij luistert hij **nie'** meer. **Alstublieft**

(Koen)Magnifiek toch he? Prachtig, **ziet 'em** daar liggen. Wacht, ik mankeer iets. Momentje.

(Rick)'k kan **'em da' nie'** afpakken.

(Marleen)**alstublieft** Rick, **W'** **'ebben 'em** alles al afgepakt. Alleen ik ben wel bij **'em** gebleven. **Gij zij' gaan lopen**.

(Koen)'k **'ad** nog een kratje dat op moest voor **da'** we vertrekken. **'ier, pakt** de glazen **e's**. Want aan boord, Symons, **genen** druppel alcohol he. **Allee** pas op en hopla!

(Marc)Goedemorgen.

(figurant)Goedemorgen, luitenant.

(Marc)Vluchtprogramma voor vandaag. De RS01 heeft... Goeiemorgen.

(Alex)Goeiemorgen. Autopech.

(Marc)...een trainingsvlucht om negen uur dertig en een paradrop om dertien uur. De RS05, **me'** commandant Govaerts en crew *on stand-by*. Met nog altijd de C.O. als tweede piloot.

(Jean-Louis)'k kan ze **nie'** bijmaken, hè piloten? Waarom neem ik anders gepensioneerden uit reserve.

(Bob)Om die kleuters te leren vliegen C.O.

(Patrick)**Dimmen**, prostaatpiloot, **dimmen**

(Serge)'k zal me laten klonen C.O.

(Jean-Louis)Koksijde houdt nu al vrouwen en dochters binnen. Twee van uw soort en ze leggen een schutskring rond **den** basis. Goed. Het Bal van **d'** Officieren **gaat** dit jaar **door** in Ter Duinen. *Servicedress* en aanwezigheid absoluut verplicht.

(Patrick)Joepie

(Jean-Louis)En ik wil dit jaar geen problemen. **Nie'** met de marine, **nie'** met de luchtmacht en liefst ook niet met het keukenpersoneel. **Iz da'** begrepen?

(Marleen)C.O., Defensie voor u.

(Jean-Louis)De Jonghe. Ja. 10 uur? Ja, moet kunnen. Verandering van **'t** programma commandant. Defensie vraagt een Sea King in Melsbroek. De Minister moet naar Florennes en **'t** is blijkbaar helemaal dicht gesneeuwd ginder. Ja?

(Serge)Waarom moeten wij **dad** altijd doen? 'K bedoel, de landmacht **'eeft** toch ook **'elicopters**.

(Patrick)Ja, maar die mogen **nie'** vuil worden.

(Alex)Shit, mijn propere ligt nog thuis. Marc, **'eb ekik** nog tijd om **over en 'tweer** te gaan want **dees** is vuil.

(Marc)Nee.

(Bert)**Ge** kunt **uw** uniform toch aandoen?

(Alex)Nee.

(Jean-Louis)Commandant, voor deze vlucht niets minder dan de perfectie hè

(Marc)Zoals gewoonlijk he C.O.

(Serge)Kolonel?

(Jean-Louis)ja?

(Serge)Zou **'t nie'** opportuun zijn een klein defectje te simuleren met de minister aan boord? Misschien krijgen we **ons nieuw 'elicopters** dan **wa'** rapper.

(Jean-Louis)**Iz da'** al **'s** onderzocht? Het verband tussen paringsdrift en hersenbeschadiging?

(Alex)Het testmateriaal is te beperkt, C.O.

(Jean-Louis)Eh, adjudant...

(Alex)C.O. Ik heb **niks** anders.

(Bert)Alleen **'aar** uniform.

(Alex)Zeg, Kan ik **nie'** **'ier** blijven? Als *medic* **'eb** 'k toch niets te doen op zo'n *VIP*-vlucht.

(Jean-Louis)ja

(Rick)C.O. Als **nieuwkomer** mag ik mij misschien **nie'** moeien, maar ik heb vanaf dag één ervaren dat een *crew* zonder adjudant maar een halve crew is.

(Serge)Dat is wel zo. **Dad** is zo.

(Patrick)We zeggen **da' nie'** genoeg.

(Serge)Misschien toch **efkes** voor Alex jongens.

(Jean-Louis)U onderschat uw populariteit. Ga maar mee.

(Alex)Toch **nie'** zo.

(Jean-Louis)Nee.

(Serge)Zeg, **'ebt ge** gehoord wat de minister zei toen **'ij** aan boord kwam?

(Marc)Nee, wat?

(Serge)Die stewardess **'eeft skoon** benen.

(Rick)Mark, **gaad e's** terug.

(Marc)Waarom?

(Rick)Daarbeneden liep **ne kleinen**.

(Serge)Ja, en?

(Rick)Midden in een veld, helemaal alleen.

(Patrick)Zeg Mark, we hebben wel een passagier.

(minister)Wat gebeurt er?

(Patrick)Deur is open. Rick wil naar beneden.
(figurant)commandant, we hebben hier geen tijd voor hoor.
(Marc)Twee minuten.
(Rick)Marc, 't is een auto-crash. Ik zit op 3 o'clock.
(Serge)Jaja, *visual*.
(Patrick)Alex wil ook naar beneden.
(Serge)Waar?
(Marc)Op de weg. Kan **da'** Patrick?
(Patrick)**Da''z nie'** gemakkelijk.
(minister)meer naar rechts. Naar rechts. Goed zo. Meer naar links. Naar beneden.
(Alex)Rick.
(Rick)De moeder zit vast.
(Alex)Franstalig of **nie'**?
(Rick)Franstalig.
(Alex)Oké **kutuniform**. Ik kom eraan. Is ze al de **helen** tijd buiten bewustzijn?
(Rick)Ja.
(Alex)**Z'** is er nog. Als **gij da'** jongetje **nie'** 'ad gezien, dan 'ad zij 'et nooit overleefd.
(Rick)Als **gij waart** thuis gebleven ook **nie'**.
(Alex)**Da''s** waar. Dan 'ebben wij allebei **ne goejen** dag gehad
(Rick)Elk een punt?
(Alex)twee-twee
(Patrick)**Yvonneneke** zet de tv aan. We komen op tv.
(Marc)Iedereen een pintje?
(Serge)Absoluut. Zeg en vandaag drinken we op onze twee helden.
(Patrick)Niemand vergeten he?
(Bert)Dag Yvonne.
(Yvonne)**Goejenavond**, Bartje.
(Bert)Nee, 't is... Bert.
(Serge)**'ier 'ier 'ier**
(minister)We zagen dus de kleine Benoît in de weide lopen, helemaal alleen en ik begreep direct: Hier klopt iets niet en inderdaad: zijn mama had een **lelijk** auto-ongeluk gehad. Ik heb de piloot geïnstrueerd de dokter aan boord...
(Serge)Dokter, Alex? **Ge gaad** opslag krijgen.
(minister)de *winching* was zeker niet eenvoudig, maar...
(Patrick)**ey, 'ebt ge da'** gehoord?
(minister)Maar wij hebben de piloten geassisteerd zo goed wij konden.
(Patrick)Wij? Wij hebben de piloten geassisteerd? Verdomme, zeg.
(Serge)'k dacht al: 't ging zo vlot vandaag he Patrick.
(Patrick)Sorry, **da'** was **nie' me'** opzet.
(Thys)Oh, Symons. 'K had **u** iets beloofd he vriend.
(Yvonne)**Stopt** ermee zeg ik. 't is godverdomme altijd '**zelfde**. **Na'** buiten. Mark, **neemd uw** bende mee naar buiten.
(Bert)Ja **ma'** zij zijn begonnen.
(Bert)Bartje, het was hier rustig **totda'** jullie binnenkwamen. **Na'** buiten.
(Marc)Zeg **wad 'eeft diene** Thys eigenlijk tegen **u**?
(Rick)Laat maar. Tot morgen.
(Bert)Nog eentje in de Apostrophe **mannekes**?
(Marc)Kom we zijn weg. **Ga de gij nie'** mee.
(Alex)Ik zie **u** straks wel. Thys. Thys.
(Thys)**Wa'**?

(Alex) **Wa'** is **da'** tussen **u** en Symons?

(Thys) Vliegt **ge me' 'em'**? Dan zou ik **ma'** rap **nen anderen** duiker zoeken als ik **van** u was, *medic*, want **den** dag **da' 't** gevaarlijk wordt daar buiten, laat Symons **u** stikken. Ik spreek uit ervaring.

(Alex) **Iz da' tan** gebeurd? Is **da'** gebeurd, vraag 'k.

(Thys) Ik moest **nie'** duiken **diene** nacht. Symons moest duiken. **Ikke nie'** 'k was **nied** eens *stand-by*, maar de smeerlap **'eeft** afgebeld... en ons laten stikken. **'ij 'ad 'em** kunnen redden, **ikke nie'**. 'K was **ne beginner**. 'K **'eb 'em** nooit kunnen helpen.

(Alex) Wie **nie'** kunnen helpen?

(Thys) Koen. Vraag maar eens aan Symons waar dat **'ij zat**, de nacht **da'** Koen is verongelukt.

(Alex) Waarom **'ebt gij** mij nooit verteld **da' ge** Rick kent?

(Marleen) **G' 'ebt** mij **da'** toch nooit gevraagd.

(Alex) Koen en Rick hebben blijkbaar nog samen gedoken.

(Marleen) Koen en Rick hebben altijd samen gedoken.

(Alex) Niet toen Koen is verongelukt, want Thys zegt **da'** Rick **'eeft** afgebeld...

(Marleen) Thys zegt zoveel.

(Alex) Marleen, Ik wil gewoon weten of **da'** ik **diene** kerel kan vertrouwen... of **gaat 'ij** mij ook in de steek laten als **'t** gevaarlijk wordt?

(Marleen) Rick heeft Koen nooit in de steek gelaten.

(Alex) Waar was hij dan **diene** avond? Symons is een gevaar voor heel de crew en **gij** zegt mij **niks**. **Wa'** is **da'** toch **me'** jullie?

(Marleen) nee, **Wa'** is **da' me' u'** **Stopt e's me uzelf vanalles** wijs te maken zeg.

(Marleen) Rick is **ne goejen** duiker, **da'** weet **gij**. Punt. **G''ebt** een heel ander probleem, Alex. **Gij ga da'** zelf mogen oplossen.

(Alex) Ik weet **nie' waar da' ge 't over 'ebt**.

(Alex) Kan Symons **nie'** switchen met de crew van Bob?

(Marc) Waarom? Ik dacht dat het juist goed begon te lopen.

(Alex) Ik voel me **nie'** veilig als 'k **me'** hem naar beneden moet

(Marc) Ik vrees **da' ge** bij de C.O. toch met iets anders zult moeten **afkomen**.

(Alex) Ja.

(Marc) Of is er iets anders **da' gij** me **moe'** vertellen Alex?

(Serge) Twee keer rode wijn, alsjeblieft...en geeft de stewardess **me' 'r schoon** benen ook **iet** e. Godverdomme, Alex.

(Alex) Pas op, de C.O. Ah Thys, Symons is **'ier** he. Waar wacht **g'** op? Trouwens, **did 'ebben** wij verdiend. **Gij omda' ge** zo **goe'** kunt liegen en ik **omda'** 'k **'t** geloofd **'eb**.

(Thys) Ik **'eb nie'** gelogen.

(Alex) Nee? **Gij 'ebt** Koen **nie'** kunnen helpen en **da'** is Rick zijn schuld. **Ge zijt precies** wel **den enigen** die **da'** gelooft he. **'ier**.

(Bert) Verdomme. Zout **ge u nie'** excuseren?

(Thys) Laat **e gij** mij **'s me'** rust **jong**.

(Bert) Ik zei: **Zout ge u nie'** excuseren? Nog iemand? Anders **kom de** maar **af** he.

bootjanetten

(Koen) **'t** begint vroeg dit jaar. **Goesting** om mee te spelen?

(Rick) **Nie'** vandaag.

(Koen) **Diene medic zit in uwe kop**.

(Rick) **'oe kom de** daarbij?

(Koen) **'oe kom** 'k daarbij? Ik zag **u** kijken **jong**

(Rick) en dan?

(Koen) Ik ken **dieje** blik.

(Rick) Doe **nie'** belachelijk.

(Koen)Ik ken **dieje** blik.

(Rick)Koen, **diene groten** oversteek...

(Koen)ge ga **nie'** mee.

(Rick)**Da'** zeg ik toch **nie'**.

(Koen)Dan **gaan** ik alleen.

(Rick)Nee, gewoon iets minder ambitieus. Engeland of zo.

(Koen)Ik **pis** tot in Engeland. Alles of **niks, dad 'adden** we afgesproken.

(Rick)**allee** komaan Koen. **Da''z** toch complete waanzin.

(Koen)Marleen '**eef**t 'aar werk **goe'** gedaan he.

(Rick)Marleen maakt zich zorgen. En ik ook.

(Koen)Daar is '**t** een klein beetje te laat voor **nie'**?

(Rick)Zeg '**et** dan. Zeg '**et** dan Koen. '**t** is mijn schuld **da' ge** daar zit. Zeg '**et** dan.

(Koen)**Dad 'ebbe kik** nooit gezegd. Nooit. Ik '**eb da'** zelfs nooit gedacht. **Nie' uw** schuld.

Nie' die van Marleen, **nie'** die van Thys. En **wa' diene** oversteek betreft, **da'** zien we later wel. Ik '**eb** morgen of overmorgen **ne** duiker nodig voor een **jobke**. *Easy money*. **Wa'** denkt e?

(Rick)Oké.

(Koen)Marleen weet '**ier niks** van en ik wil **da'** zo **houwe** ja? Anders maakt ze zich weer zorgen. Nelson, **wa'** denkt e? **Bazeke 'eef**t een boon voor **diene medic** he. Jajaja ik denk **dad** ook. Een dikke boon.

(Marleen)

Wilt **ge** echt weten waarom Rick '**eef**t afgebeld die nacht? Hij was bij mij. Koen en ik wij hadden weer eens ruzie en ik was '**t** echt beu, ik wou weg. Rick was **onzen besten** vriend en Koen '**eef**t Rick naar mij gestuurd...om mij te overtuigen toch te blijven. Rick was eigenlijk *stand-by* die nacht, samen **me'** Koen. Maar hij is naar mij gekomen en '**ij 'eef**t op mij ingepreparaat en '**ij 'eef**t naar mij geluisterd. Ik had al veel gedronken en samen '**ebben** we dan nog meer gedronken. Op **da'** moment krijgt Rick **nen** oproep. Maar hij blijft bij mij en laat zich vervangen.

(Koen)Thys?

(Marleen)En dan gebeurt **dad accident**. '**t** schiet een kabel omhoog. Koen zijn luchttoevoer wordt afgesneden en Thys '**ad** nog **nie'** veel ervaring. Hij panikeert. Koen is veel te snel naar boven gegaan. '**et** is niet Thys z'n schuld. Of Rick z'n schuld. '**t** is niemand zijn schuld.

Gewoon pech. brute pech. **Iederen** dag denk ik eraan, Alex. **Iederen** dag.

(Jean-Louis)**Ge** verdient allemaal de kogel en ik zal Brussel vragen...**dat** ik zelf de trekker mag overhalen. Ik had **u** verwittigd: **Ge** houdt **uw** gemak. Ik wil geen problemen. Ik had m'n tong nog **nie'** verbrand aan die eerste amuse...of m'n squadron stond de marine al op z'n **smoel** te timmeren. En zelfs de gepensioneerden lieten zich **nie'** onbetuigd, **nie'** waar commandant? Ik ben zeker dat woorden als 'voorbeeldfunctie'... en 'responsabiliteit' voortdurend door **uw** hoofd flitsten...terwijl **ge** iedereen in '**et** wilde weg stond **af** te **troeven**. Wat is dat, adjudant? Wat is dat? Verzwikt bij het steken van een baxter? of verstuikt toen **ge** dacht **da' ge** de vijand **van** in de rug moest aanvallen? Ik had nooit gedacht dit te kunnen zeggen. Nooit. Maar sergeant Symons was een voorbeeld voor alle *anciens* hier. Zijn enige bekommernis was een invalide persoon in een rolstoel evacueren. En we zullen maar **nie'** vragen hoe het allemaal is kunnen beginnen he, sergeant Gorissen. Want ik heb het zelf gezien. Ik stond erbij en ik keek ernaar. De manier waarop **u** de marine ten dans vroeg. De **bootjanetten**.

(Bert)Sorry, C.O. '**t** zal **nie'** meer gebeuren.

(Jean-Louis)Sergeant?

(Bert)Excuus C.O. Het zal **nie'** meer gebeuren, C.O.

(Jean-Louis)Dat geloof ik zeker, sergeant. Heel zeker.

(Bert)Zeg, bedankt he **gasten**.

(Marc)**da'z** graag gedaan, Bertje. Binnen de lijntjes blijven alstublieft.

(Alex)'k kan echt **nie'** vliegen **me' u**.

(Rick)Ik ook **nie' me' u**. **Ge** moet geen *deals* **afsluiten me' uzelf**.

(Alex)Doe ik **nie'**.

(Rick)En Mark?

(Patrick)**Wa'** komen die **'ier** doen?

(Marc)Die komen een Sea King lenen voor vannacht, één of andere drugsactie in de haven.

(Serge)Aja, en wij mogen dan weer vliegen, zeker.

(Marc)Nee, Bob vliegt.

(Rick)Ja? Toch **nie'** nu? Ja oké, **ca va**, en waar? Nee, **da'** vind ik wel. Ja, oké. 'k moet weg.

(Alex)Symons...Tot morgen.

(Koen)Rick. **Ge** vraagt **nie' wa' da'** we **gaan** doen?

(Rick)Een boot zonder lichten, zonder nummer, midden in de nacht. Zeker **da' t** legaal is.

(Koen)De Trans Mare pakken ze mij **nie'** meer af, Rick. Ik **'eb gene rotten cent nie'** meer.

(Rick)Laat mij **u** helpen.

(Koen)Ja, **me' uw pree** als duiker zeker.

(Rick)We vinden er wel iets op Koen.

(Koen)Alle banken **heb** ik afgelopen. **Dad 'ier** is de simpelste oplossing. Ik haal die rommel op, ze betalen mij en gedaan. **Enen** keer en gedaan. **Ma' wa'** zal **'t** zijn. Ga **de** deze keer wel mee?

(Rick)**Iz 'em da'?**

(Koen)Ja. Onder aan de kiel zou **ne** koker moeten **'angen**. **Dienen 'eb** 'k nodig. Succes. **'t** duurt te lang. Shit.

(Rick)Koen? Koen? **'ier**. En nu?

(Koen)Straks pikt **ne typ** die koker op, **dieje** betaalt mij en dan is **'t** voorbij.

(Rick)**Denkt e dad** echt Koen?

(Koen)Ja dat **'eb 'k u** toch gezegd? **Enen** keer en dan nooit meer. Kunnen we **'t** dan vergeten alstublieft.

(Rick)De **flikken zitten** op **u** te wachten.

(Koen)'k geloof **u nie'**.

(Rick)Ze waren op de basis.

(Koen)**ge** liegt.

(Rick)**Wa'** kwam **dieje** Sea King **'ier** doen, **denkt e?**

(Koen)Kom jongen, **stapt** af. Ik moet **gaan zien**.

(Rick)Nee.

(Koen)**Wa'**, nee?

(Rick)Als de **flikken** ons oppakken gaan we samen **den bak** in.

(Koen)**Doed e's nie'** belachelijk zeg.

(Rick)Samen, Koen. Deze keer doen we **'et** samen.

(Koen) **Laat mij gerust**. Ik doe **dees** alleen he. **Klootzak**. Godverdomme. Ik wil **dad** alleen doen. Ik doe **dees** alleen. Godverdomme. Godverdomme. **G' 'ebt** alles van mij afgepakt. Alles.

(Alex)Symons.

(Bert)De nachtvlucht is *gecanceled*.

(Alex)Door de storm?

(Bert)Nee, w' **'ebben** geen duiker zegt Marc. **Ge** staat **nie'** op **'t** bord.

(Alex)Marc. Waarom **sta'** Rick **nie'** meer op **'t** bord?

(Marc)Dat **'ebt ge** toch zelf gevraagd. 'k voel me **nie'** veilig als 'k **me' 'em** naar beneden moet. Sorry man, haar woorden, ik heb geen probleem **me' u**.

(Alex)Als **'t** zo zit, dan zet **ge** mij ook maar uit de *crew*.

(Marc)Goed. Dan zoek ik **u nen nieuwen** boordcommandant. Zal ik alvast de papieren invullen of **gaat ge** die plaats verdienen zoals bij mij, op **uw** rug.

(Rick)Hé Mark, Fier zeker? **Da' ge** zo **goe'** kunt liegen? **Wad** is 't probleem?

(Marleen)Rick, Koen is uitgevaren met de Trans Mare.

(Marc)Rick, noord of west

(Rick)**Den groten** oversteek. West.

(Marc)Bert, geef mij een koers.

(Bert)Met deze wind en stroming...probeer *heading 2-8-0*.

(Serge)'t is een naald in **nen 'ooiberg** he Marc

(Bert)Wacht.

(Marc)Bert?

(Bert)Neenee, 't is weg.

(Marc)Wat **iz** weg?

(Bert)Ik 'ad iets op *eleven o' clock and ten miles*.

(Patrick)Niemand geraakt zo ver in dit weer.

(Rick)Koen wel.

(Bert)Ja, het is er weer. Maar **af en aan**, Marc, **da'** kan van alles zijn.

(Marc)Oké, we gaan **derop** af.

(Bert)Ja, er is iets ja! Het staat stil op m'n scherm nu. Er drijft zeker iets rond.

(Alex)Ik zie Koen **nie'**. Waar is Koen?

(Patrick)Misschien in de cabine.

(Alex)Daar. **Zie**, daar.

(Bert)Shit. Hij hangt vast.

(Rick)Ik ga naar **beneje**.

(Patrick)Marc, Rick wil naar beneden.

(Serge)'t **iz nie'** te doen Marc, 't is veel te gevaarlijk met die mast.

(Patrick)De boot kapseist. Hij hangt nog vast.

(Marleen)Ik heb aan de C.O. gevraagd of ik terug naar de marine mag. Ik wil opnieuw gaan varen, Rick en Koen ergens anders missen. Weet **ge wa' da'** hij 't ergste vond? **Nie'** meer kunnen lopen, **da'** was lastig. Heel lastig. Maar 'et idee dat 'ij nooit meer samen **me' u** zou kunnen duiken **da'** vond 'ij verschrikkelijk. Echt. 't was zijn keuze. 't was zijn keuze. 't was zijn eigen keuze. Wij hadden 'em nooit kunnen tegenhouden. Ik **nie'**, **gij nie'**.

(Rick)Reddingsduiker...

(Alex)**Wa'** kan 'k zeggen? Dat 't nooit meer zal gebeuren? **Tuurlijk** wel. Het verleden **kunt ge nie'** veranderen, spijtig genoeg. **Gij nie'**, ik **nie'**, niemand **nie'**. Maar weet **ge**: morgen **ne zielen** kleine op **ne** ferry, of **ne** visser **die** een hartinfarct **doe**.

(Rick)'t punt is Alex: 't doet er **nie' me'** toe.

(Alex)Voor hen zijn wij wel van levensbelang. Voor hen zijn wij het verschil tussen thuis komen of **nie'** meer thuis komen

(Rick)Alex. Het doet er **nie'** meer toe. Al haal ik er nog duizend boven, het doet er **nie'** meer toe.

(Alex)Dan is er **niks da' u** nog 'ier houdt. **Wa'** is de vlucht?

(Marc)Medevac naar Gent.

(Jean-Louis)Ja, Marleen?

(Marleen)C.O. Ik krijg berichten over een brandende cargo in de buurt van de Oostdijkboei. Oostende probeert de bemanning te contacteren, maar hun radio is *out*.

(Jean-Louis)**Wad** is de status?

(Marleen)Het schip **sta'** in brand. het maakt water. 't ziet er **nie'** goed uit.

(Jean-Louis)Waar **zit** Mark?

(Marleen)Nog in Gent. Orgaantransport.

(Jean-Louis)Bel dan Bob en de reserve.

(Marleen)C.O. Eer **da'** die de lucht **in** zijn, **da'** duurt zeker drie kwartier. Het schip is aan 't zinken.

(Jean-Louis)Roep **z'** allemaal op. Verwittig de marine ...

(Rick)Hey, Ik '**eb nen** lift nodig.

(figurant)Sorry, wij hebben al een klant. Ik denk trouwens **da'** de minister hier onmiddellijk zal zijn.

(figurant)**Wad** is er zo dringend?

(Rick)**Da'** schip **dad** in brand **sta'**.

(figurant)**Da'** 's voor de Sea King.

(Rick)Nee, de *stand-by* **zit** in Gent. **Allee** komaan.

(figurant)Oké, stap in. Hoe krijgen we **u** aan boord?

(Rick)We verzinnen wel iets.

(figurant)Weet **ge** zeker **da' ge** naar beneden wilt? Oké. klant is koning. Lager kan **nie'**.

(Rick)**Da'** lukt wel.

(figurant)Oké, Rick. We kunnen **nie'** wachten. *Fuel*.

(Rick)Ik vraag wel **ne** lift aan de Sea King. Bedankt. Oké.

(Bob)Marc, die Augusta, wie **iz da'**?

(figurant)'**t** is wel een klein beetje de hel daarachter, maar die gast van jullie...die heeft ballen ter grootte van 't Atomium. Of is hij gewoon geschift?

(Marc)Welke gast van bij ons? Wij zijn toch **d'** eerste?

(figurant)Nee, wij hebben juist een duiker gedropt. Rick. Kan dat?

(Marc)Is die aan boord?

(figurant)**Yep**, ga die maar rap halen.

(Rick)Alex. Snijwonde aan '**t** hoofd en **den anderen nen** gebroken arm denk 'k. De kapitein is beneden, maar nog altijd buiten bewustzijn.

(Alex) Marc, Ik heb '**ier** twee lichtgewonden. Laat Bob die oppikken. 'k ga **kik me'** Rick mee naar beneden oke? .

(Marc)Begrepen Alex

(Rick)Alex, We moeten '**ier** weg. Nu.

(Alex)Marc, heeft Bob een vrouw en een kind opgepikt?

(Marc)Negatief. vijf van de crew, **da''z** alles.

(Serge)Marc, ze moeten daar weg.

(Marc)Alex, Rick moet daar weg. Verdomme Alex, Rick moet daar weg. Nu.

(Alex)Rick, komaan! Rick! We moeten '**ier** nu weg. Rick. Nu. **Da' gaad u** nooit lukken. Komaan! Alsjeblieft.

(Marc)Het moet nu Patrick of we halen de kust **nie'** meer.

(Patrick)Daar zijn ze... en op '**et** dek.

(Marc)Komaan, komaan, komaan

(Alex)Rick, meer konden we **nie'** doen.

(Serge)Marc, we moeten nu weg.

(Patrick)Hij is naar binnen. Hij is **terug** naar binnen.

(Serge)Marc.

(Marc)Ik moet terug of we verliezen **d' 'elikopter**. 'k moet terug. Sorry, mannen.

(Alex)En die andere heeft een lichte hoofdwonde.

(Bob)De 01 is bijgetankt. De 01 is bijgetankt. Vlug.

(Marc)Alex. Komaan.

(Alex)Start maar op!

(Marleen)*Rescue 9-1*.

(Marc)Ja, Marleen?

(Marleen)De kustwacht en marine zijn ter plaatse. Ze hebben een reddingsloep gevonden met vrouw en kind. Rick heeft hen eruit gehaald.

(Serge)Godverdomme se, moedige schoft.

(Marc)Marleen laat Rick maar weten **da'** we **'em** persoonlijk komen oppikken.

(Marleen)9-1, Rick was er **nie'** bij. Hij heeft de slachtoffers van boord geholpen en de Tigris is gezonken. We weten **nie'** waar Rick is. Marine en kustwacht hebben al hun schepen uit. Ze blijve zoeken.

(Marleen)Alex, Alex, Alex. Ze hebben hem. Ze hebben hem gevonden. Alex. De marine heeft **'em** gevonden, Alex. Ze brengen **'em** naar **'ier**.

(figurant)'k heb iets opgevist van **u** denk ik.

(Marleen)*Belgian Air Force 9-3, from Koksijde Rescue.*

(Marc)9-3, ja, Marleen?

(Marleen)9-3, we hebben een *scramble*.

(Patrick)O nee, **nie'** vanavond.

(Alex) **Allee** juist uit **'t** ziekenhuis en **'t is al van da'**.

(Marleen)Op radartoren Oostdijk is een **technieker** van de trap gevallen en die heeft zijn heup gebroken.

(Rick)Daar **gaad onzen eersten** kerstavond samen.

(Patrick)Ik wil nog voor zeventien uur aan de grond staan, ik moet nog langs de traiteur.

(Serge)Maar Marleen, Kunnen de Fransen **da' nie'** doen? Die zitten toch even ver.

(Marleen)*Gris Nez* heeft al z'n heli's uit.

(Serge)En de Engelsen dan?

(Marleen)*ARCC Kinloss* houdt in Zuid-Engeland alles aan de grond vanwege de mist. Sorry.

(Marc)ja, wij nemen **'t** wel.

(Patrick)Ik geloof **niks** van die **foef**. Al hun helikopters bezet.

(Marleen)C.O.

(Jean-Louis)Marleen.

(Marleen)Tot ziens.

(Jean-Louis)**Goeje** vaart.

(Marleen)Dank u.

(Marc)Duiker?

(Rick)Mark?

(Marc)Nee, **'t** is de kerstman. Veel plezier en zalig kerstfeest allebei en bel maar als **ge** iets nodig **'ebt**.

BIJLAGE 1.7 transcriptie: *Man zkt vrouw*

(B) Ik had het zelf nooit durven dromen dat ik ooit hier nog eens zou staan als uw opvolger. Directeur Vossius, sedert vele jaren bent u hier de onbetwistbare kapitein van het schip geweest en vandaag neem ik van u het roer over. Er is één ding dat ik toch betreur en ik weet zeker vele collega's met mij. Dat is dat Suzanne, uw lieve vrouw en onze betreurde collega, dit niet meer kan meemaken maar vandaag begint een nieuw hoofdstuk in uw leven en ik wens u namens iedereen hier een lang en welverdiend pensioen toe. Francine? Het beste.

(J) En? 'oe was 't gistere?

(L)'morgen, Julien.

(J)'oe was 't?

(L)Goed. goed, goed.

(J)Goed.

(J)Awel wad is 't? Ge zit in 't tonker.

(L)'t is kapot.

(J) Kapot? weeral? en verteld e's. Wad 'eb de gekregen?

(L) Een setje om lino's te snijden.

(J) Lino's? dad is ne schonen cadeau. Ik heb niks gekregen van Sabena. Niks. Failliet en de straat op. Smerige Zwitsers. Aha. Voilà. En 'ier. Hup, licht.

(L) dank u, Julien.

(J) Allee. ja dan gaan wij nu wa' meer tijd 'ebben samen, zeker? Wij... God, daar iz da' mens weer. Wij kunnen nooit eens rustig praten nooit. Allee, 'k zie u straks he.

(A) Goedemorgen, meneer Leopold.

(L) 'morgen, Ada.

(A) Is Maarten naar het feest gekomen?

(L) 't was geen feest. 't was gewoon een bijeenkomst, een toespraak, een glas...Meer niet.

(A) Maar hij is niet gekomen?

(L) Ik heb 'em niet gevraagd. Mijn zoon heeft niet zo'n beste herinneringen aan die school.

(A) Hij heeft erg afgezien op die school.

(L) Dat heeft ie dan allemaal maar aan zichzelf te wijten . Ik verlangde van 'em precies hetzelfde als van m'n andere leerlingen. Niet meer, niet minder.

(A) Maarten had andere talenten. Meneer Leopold, kunnen wij even spreken?

(L) Dat doen wij toch al?

(A) Ik ben grootmoeder geworden.

(L) Is 'et... heeft... eu...Kr...eu

(A) Kristina.

(L) Ja. Een baby?

(A) Een zoon. En een flinke. 5 kilo 20

(L) Mooi.

(A) Nu ga 'k terug.

(L)Proficiat

(L) 'tuurlijk.

(A) Terug naar Roemenië. Voor altijd. Ik wil bij m'n kleinkind zijn.

(L) En ik dan? Wie gaat er voor mij zorgen?

(A) U heeft nu toch zelf tijd? Ik begin nu met de kamers.

(L) Ga zitten.

(J) Julien, ik heb een vrouw nodig.

(J) Geen probleem. Ge krijgt die van mij. Serieus?

(L) Ik...Ik wil niet meer alleen zijn.

(J) Maar Leopold, **ge** **zijn** toch **nie'** alleen? **G''** **ebt** mij toch? En **g''****ebt** die **gendarme** die **'ier** al **'t** werk doet.

(L) Ada keert terug naar huis.

(J) Voor altijd? **Da'** valt tegen, zeg. een nieuwe vrouw **iz da' nie' wa'** radicaal? pas op. Geen kwaad woord over Suzanne, 'k **'eb 'aar** nooit kwalijk genomen **da'** ze mij **nie'** kon uitstaan. Maar om nu van **'t ene moment in 't andere uiterste te gaan.**

(L) Julien, ik wil daar niet over discussiëren. Het is beslist.

(J) Ha, *bon.* En... hoe denkt **gij** aan een vrouw te geraken?

(L) De krant?

(J) Een advertentie?

(L) Misschien.

(J) **Ge** moet **med uwen** tijd meegaan. *Properité de Swissair... Voila.* De site van de ware liefde. Hier zie. Doe de test van de ware liefde en vind hier uw levensgeluk.

(L) Ja **ma'** Julien **da'** weet 'k toch **nie' zonne**

(J) Ik schrijf **u** in.

(J) **uw** codenummer is JL69-69. **Da''z** al een goed begin. Gezocht: Vrouw?

(L) Ja, natuurlijk.

(J) Leeftijd?

(L) **Nie'** jonger dan 40.

(J) Minimum 40. Maximum?

(L) 60

(J) 55. ah, de test. Wat zijn voor u de twee belangrijkste redenen om een relatie te beginnen? voor **u 'eb 'k** gezet: hulp in 'et huishouden en regelmatige seks.

(L) **enfin** Julien.

(J) Geen regelmatige seks?

(L) schrijf dan huiselijkheid en intimiteit.

(J) Intimiteit...**ge kunt** ook invullen, ik heb een kinderwens.

(L) Nee, geen kinderen.

(J) In welke van de twee afbeeldingen **kunt** u zich het best verplaatsen?

(L) A.

(J) B. Absoluut B.

(L) A.

(J) B is toch meer vrouwelijkheid en...

(L) A.

(J) B

(L) Ben ik het die een vrouw zoekt of **gij'?**

(J) A. Welke uitdrukking past het best bij u? A: Liefde is blind.B: Trouwen is **houwen.** C: Ieder diertje z'n pleziertje...

(L) H. Liefde overwint alles.

(J) Ja? Proficiat, JL69-69, uw gegevens zijn opgenomen in ons bestand.

(L) Er zijn 25 leden die meer dan 50 matchpunten met u hebben.

(J) 25 vrouwen die **me' u** matchen. **Med u? Dad 'ad 'k** nooit gedacht. **Ma' da'** is, **da''z** een ongelooflijk succes. **Ge zijn bijna van 't straat.** Leopold... fantastisch.

(A) Ik ben klaar.

(L) Ik kom.

(A) Dat was het dan.

(L) voor **u.** Voor alles wat **ge** voor mij...voor ons gedaan hebt.

(A) Ja. En dan is dit voor u

(L) Dank **u**

(A) Oh nee nu zou ik nog vergeten... Ik heb iemand om voor u te zorgen.
(L) Ik denk niet dat dat nog nodig is.
(A) Mijn nicht Alina. Ze wil hier graag komen werken. Z' is niet duur. Minder dan ik en ze komt met de trein. Volgende week al. 'k heb alles op een briefje geschreven.
(L) Misschien voor even dan.
(A) Maarten.
(M) Ada.
(A) Suikerbonen.
(M) Van Kristina?
(A) Tudor, een zoon. 5,020 kilo.
(L) Ada gaat terug naar Roemenië. voorgoed.
(A) Ik zal **u** schrijven.
(M) Een foto van **uw** kleinkind. 'k **ga u** missen.
(A) Het gaat **u** goed, Leopold
(M) **Zijt ge klaar?**
(L) Klaar?
(M) Mama's sterfdag. 't kerkhof.
(L) Maarten? Maarten, geef me vijf minuten.
(J) Alina Bugel... Bugeliu. **Iz da'** wel een **goe' gedacht**, Leopold? Weer zo'n vreemde in '**uis? negen op de tien keer** is ze nog baziger en nog lelijker dan **uw Ada** en trouwens, binnenkort '**ebt gij** toch een nieuwe vrouw, want...Want meneertje er is post. mmm post. E-mails... Massa's, massa's, massa's. **Me'** foto's. Veel, he?
(L)Ja.
(J) Leopold, we **gaan dad 'ier** systematisch aanpakken. Ik lees... Nee, **gij** leest. Ah natuurlijk **gij** leest en ik kijk.
(L) Dag, heer Vossius.
(J) Ziet er al **nie'** slecht uit he van ver. Pardon. En? En?
(L) Ik moet nog beginnen he, Julien.
(J) Lees, lees, lees, lees...
(L)Ik moet zeggen dat uw profiel op de website Ware Liefde...
(J) ware liefde dot com...
(L)...mij erg heeft bevallen.
(J) Prachtig.
(L) U lijkt mij een man in evenwicht. Een man die '**et** leven onder controle heeft en zich niet gauw uit zijn lood laat slaan.
(J) Elf ja's, acht misschien en de rest allemaal nee's. **Da''z** al **nie'** slecht. **Wa'** nu?
(L) Die nee's laten we weten dat het niet doorgaat. Die misschien die lees ik vanavond nog **e's** door.
(J) En de ja's?
(L) Daar spreek ik mee af.
(J) **Goe'** plan. Wie eerst? Wacht. Sophia, Monique, Erna, Eveline... Zeg '**et** maar e. Ingrid...
(L) Ik zou **da'** moeten kunnen overzien. Aanschouwen...iets overzichtelijks
Een systeem.
(J) **Da' ge 't kunt...**
(L)Een klasement, misschien. iets.
(J) Ja, ja. **ma'** ik '**eb** iets. Ik '**eb** iets. Hier **uw** ja's, hier **uw** misschien en als **ge** klaar **zijt me'** kijken...Kastje dicht. '**t is ne** soort portfolio. **ne** portfolio. **ge kunt** er ook mee op café gaan bijvoorbeeld...'k geef maar een voorbeeld, op café. hup Koffietjen alstublieft

(L) Spreek ik met Sophia Deleu? U spreekt met Leopold Vossius van ware liefde dot com. U heeft mij een e-mail gestuurd en die mij bijzonder heeft getroffen en nu wou ik u graag...Precies. Wanneer het u past. Dan ben ik vrij, ja. Kent u Bloch in de Veldstraat? Vossius. Leopold Vossius. Aangenaam.

(J) **Houd uw** muil. **Braav** e. Wie zijn huis verkoopt, versiert **zijne** gevel. **Ons** Jeanine heeft een bordje meegegeven voor **u**. Lekker.

(L) **Ik** krijg **kik** nu **niks** binnen **zuh**

(J) Eet.

(L)Nee.

(J) ja **ma' ge** moet eten. **G'' ebt nie'** meer fatsoenlijk **g'eten** sinds die Ada is vertrokken. Eet.

(L) **Welken dag zijn wij vandaag?**

(J) Sophia-dag.

(L)Die nicht. **Iz** dat niet...**Dad** is vandaag. **Dad** is nu.

(J) Denk aan **uw** Sophia, vergeet die Russische

(L) Roemeense.

(J) Davina?

(L)*Mademoiselle...* Alina?

(AL) Alina. Leopold Vicious?

(L) Vossius.

(AL)Vossius.

(AL) Dank u wel. Dank u wel. Ik spreek Nederlands. Cursus... cadeau van tante Ada.

(L) Waar logeert u? Dan kan ik u brengen. Adres. **Dad** is mijn adres. Ik vroeg waar u logeert. Slaapt.

(AL) Tante Ada zegt: ik slaap *met* u.

(L) Dat kan niet. Tante Ada sliep ook **nie'** met mij... bij mij. Tante Ada, eigen huis. Heeft u hier vrienden, kennissen?

(AL) Alleen u.

(L) ja dan zoeken we wel een hotel in de buurt van het station. hier zijn er genoeg.

(AL) Nee, ik heb *heen held* en *tantie* Ada zei: ik slaap bij u.

(L) Dan krijgt u een kamer bij mij. Voorlopig. Kort. Aan het eind van de maand dan betaal ik u en dan zoekt u kamer in stad. **Verstaan?**

(AL)*Verstaan.*

(L) Wacht hier. Hier binnen. **kunt g'** iets drinken misschien. Ik kom terug.

(L) Sophia Deleu?

(S) Leo.

(L)Leopold. Leopold Vossius. Ik werd opgehouden door '**et** verkeer.

(S)Ja **da'** verkeer tegenwoordig is me wat he

(ober) Voor meneer?

(L) koffie.

(S) en voor mij nog een rode porto.

(ober)Een koffie voor meneer en een rode porto voor **madam**

(L)alsjeblijft, voor **u**.

(S)Voor mij.

(L)ja. klein aandenken.

(S) Dat had u **nie'** moeten doen. Een tekening.

(L) ja

(S)Ah, **nen** boom. Ja, 't is **schoon**. Een ets?

(L) Een lino.

(S) Ach ja **mijnen** man was kenner van kunst. Hij hield van schilderijen. Ik hield vooral van juwelen. Hij noemde mij daarom Bijou. Ja **ma' t** is **schoon**. L.V.? Bent u dat? Ja? **Gij 'ebt t** gemaakt? Maar u hebt mij niet gezegd dat u kunstenaar bent.

(L) Het is een hobby.

(S) Oh ja? **Schoon** in ieder geval. Zeg, **mijnen** man he die is gestorven aan kanker.

Van wad is uw vrouw doodgegaan?

(AL) tot ziens, dank u wel

(ober) en welkom in ons land

(AL) dank u. dank u

(L) **zijt gij 'ier** nog?

(J) Direct succes he **med u'** Sophia,?

(L) **Dad** is Sophia **nie'**, **dad** is de werkvrouw.

(J) Die Russische?

(L) Roemeense.

(J) **Ma'** die slaapt **'ier** toch **nie'**?

(L) Ze kende **niemand nie** hier en **z' 'ad** geen geld.

(J) Leopold, Leopold, Leopold...

(L) **t** is maar tot **'t eind** van de maand **'eb** ik haar gezegd

(J) **Enen** nacht is genoeg om **u** en heel **uw** huis **'ier** leeg te halen

ge hoort **van nie'** anders **me'** die verhalen van oostblokkers

(L) **enfin**, **'t** is familie van **tant'** Ada.

(J) Zeg, en **uw Sofieke?** **'oe** was ze? **Verteld e's**, **'eb de ze** gezien?

(L) Ja.

(J) En?

(L) Goed.

(J) Goed?

(L) Goed.

(J) Leek ze op de foto?

(L) Nogal

(J) En de conversatie?

(L) **Nie'** slecht. Nogal vlot. **Goejen** babbel. Maar ze wist wel weg met de porto.

(J) Da' z niks. Da' **zijn de zenuwen**.

(L) En 'aren **man** dienen 'ad **een bakkerij in Zomergem en na z'n dood, heeft ze die overgelaten**.

(J) Wanneer ziet **g'** **'aar** terug?

(L) **Dad 'ebben we nie'** afgesproken.

(J) ze wou **nie'**?

(L) Zij wel.

(J) **Der** ontgaat mij **'ier** iets. Ze ziet er geweldig uit. Ze zwemt in **'t** geld, **z' 'eef** **nen vlotten, gezelligen** babbel. maar **gij wild 'aar nie'** terugzien.

(J) **dad 'eb 'k nie'** gezegd. **Ma'** **'oe** kan ik nu weten **da'** zij de meest geschikte is?

Misschien zit er tussen die andere dames wel iemand die ja...die beter is, **enfin** beter, die beter bij mij past.

(J) Ik snap **'t** volledig. **Gij** wilt die Sophia eigenlijk gewoon eens naast al die andere leggen. Een soort van vergelijkende warentest. **G' 'ebt** gelijk. **G' 'ebt** gelijk Leopold. **Wad 'eb de 'aar** gezegd?

(L) **Awel da'** 'k naar Australië ben voor twee weken bij familie en **da'** 'k haar daarna zou terugbellen.

(J) Australië? Wie is **uwen** nummer twee?

(L) **Da'** weet ik **nie'**. **Ma' da' gaan** we nu uitzoeken. Kom.

(J) Ik mocht nooit verder komen van Suzanne.
(L) Nu wel. De balk.
(J) Heeft die Russische al iets gegeten, Leopold?
(L) In **den** trein.
(J) **'t** is van **'ier da' ge uwen** boom afte kent.
(L) Ja.
(J) **Da'** wist ik **nie'**. *Bon, wad* is **uwe** volgende match?
(L) Ja... Anne-Marie Goffin, bijvoorbeeld?
(J) Goed.
(L) 76 matchpunten. Ze zingt in een koor, ze doet aan sociaal werk en ze houdt van kunst.
(J) Potje op **uw** deksel. Belle'.
(L) Nu nog?
(J) **'tuurlijk** nu nog. Ze zit tussen al **'aar** kunst en **'aar** sociaal werk op **uwen** telefoon te wachten he. bellen.
(L) Twee, vier, tien... Twee, vijf.
(J) O ja, 'k zou beter... ik moet weg. Als Jeanine wakker wordt voor **'aren** tv en ik ben er **nie'**, dan denkt ze **da' kik...** 'k moet weg. 'k ben toch benieuwd wie **uw** nieuwe **madam** wordt want ik moet er toch ook mee leven.
(L) Mevrouw Anne-Marie Goffin? ja u spreekt **me'** Leopold Vossius. Van uw ware liefde dot com. Ja. U heeft mij een e-mail gestuurd die mij bijzonder getroffen heeft... En nu...
(AL) Gaat u zitten.
(L) Dank u.
(AL) Ontbijt eitjes soldaatjes, ja?
(L) Graag.
(AL) Eitjes soldaatjes. Eitjes soldaatjes. *Tantie* Ada zegt eitje drie minuten.
(L) Ja, drie.
(AL) Koffie? Nu?
(L) Graag. Oh **der** is...
(AL) Vol?
(L) Ja, graag. **Der** is iets met die...
(AL) Koude kraan. Snel. Nerveus... door reis en trein en bus.
(J) Ja natuurlijk, **dad** is zeer ver he Rusland
(L) Roemenië.
(J) Ja. Trek **'et u** niet aan. Niet aantrekken. *Keine problemen*. **'et** is allemaal niet erg. Misschien kan ik **med 'aar** eens **'t** huis rond gaan en alles uitleggen en zeggen **wa'** wij van **'aar** verwachten.
(L) **Doed** of **ge** thuis **zijt**.
(J) *Kom. Kommen Sie. Kom. Kommen Sie, bitte*. Leopold? **uw** Anne-Marie, wanneer?
(L) Vanmiddag.
(J) Zeer goed. ja Leopold **'eef**t liefst dat u **'t** bureau 's morgens doet en daarna dan de kamers.
(AL) Ik weet **'t**. *tantie* Ada zegt mij alles.
(J) Ha, tante Ada. Lieve vrouw. Een goede vrouw.
(AM) Dat is prachtig. Zo levensecht. En ik weet, de linotechniek is niet gemakkelijk. Dat vraagt precisie. Een zekere hand. Maar Leopold, waarom... waarom tekent u een dode boom?
(L) Hij staat in mijn tuin.
(AM) Toon... Toon uw handen. Alle twee. Die handen, Leopold, uw handen, zijn niet gemaakt om dode objecten te tekenen. Geen *nature morte*. Zij moeten **'et** leven tekenen. Grijpen, voelen, strelen. Dat is levensecht.
(L) Een porto? Ze komt uit Brussel, maar **'aren** man was rechter hier in Gent.

(J) *yes*. Bingo.

(L) Zij werkt nog altijd voor de stad ... iets...half *time*.

(J) **Da'** 's praktisch. **Dad** is praktisch

(L) **Z'** 'eef*t* iets met kunst en **z'** is mooi.

(J) Och. Ze heeft alles mee. En 76 matchpunten. Maar? 'k foel een maar.

(L) Ik 'eb haar gezegd...

(J) **Da' ge** voor twee weken bij **uw** familie in Australië **zijn**.

(L) En **da'** 'k daarna zou bellen.

(J) **Dad 'ad** 'k al begrepen he, Leopold.

(AL) Sorry.

(J) 't is kapot.

(V3) en dan zie ik de villa in De *Cocq da'* immense huis in Latem, dat park, En dan denk ik...Waarom? Waarom daar allemaal alleen van profiteren?

(J) en hoe groot was haar park in Latem?

(L) Twee, drie hectare. Misschien wel vier.

(J) En? Nee? Wie nog?

(L) Monique Lejeune.

(AL) Wat? Mijn *fiancé*. Ex-*fiancé*. Werken niet, wodka drinken...En vrouwen. Alles rokken, borsten. **Niks** goed. *Je* zeggen klootzak. Hij klootzak. Vrouwen, vrouwen, altijd vrouwen. Dat slechte mannen.

(J) Die spreekt al **goe'** Vlaams.

(L) zoveel zout.

(J) Peper. peper.

(L) Jezus. Ik vraag mij af of er iets is **da'** ze wel kan.

(J) Strijken.

(L) Misschien

(J) **Geev 'aar** nog een beetje tijd.

(L) Tot aan 't **eind** van de maand heb ik **me'** 'aar afgesproken. Geen dag langer.

(J) Goed Gevoel? Alles mee? Leopold? *Bonne chance*. Succes. Ja, jongens. We zijn 'ier nog **nie'** aan de nieuwe patatjes.

(v4) jaa. kom schatje. Kom **ne** keer 'ier. 'n beetje op je buikje krab. ja. **Da''s** lekker, hè, schatje ? **Dad 'eb de** graag, **Da' toe'** deugd he.

(v5) Ik ben Colette. En ja **wa'** zoek 'k? **allew wad 'oop** 'k te vinden? Gewoon, **ne** man. 'k moet eerlijk bekennen: 't is **nie'** **den** eerste keer **da''k 'ier** contact 'eb **me'** iemand. 'k 'eb al **e's** iemand thuis gehad bij mij. **Ma' da''s** als **ge** zo in de badkamer zo van die bijeen gefrommelde natte washandjes vindt...Of sokken **da''z'** onder 't bed gooien, **vuil** sokken. Daar kan 'k ook **nie'** tegen en dan de laatste keer dat ik 'ier een afspraak 'eb gehad **da'** was op **ne** woensdag. **Da'** was 'eel erg want **ge** kon aan die mens zijn tanden zien wat **tat** ie in 't weekend ervoor 'ad gegeten. Dat is **nie'** hygiënisch. Ik vind **da' nie'** prettig.

(v6) Ik ben Ingrid. ja ik werk in 't GB, aan de vis. Feitelijk is mijn bedoeling om **allew** zo **wa'** meer uit te kunnen gaan. **Ma' da'** wil **nie'** zeggen natuurlijk **da' kik nen** keer **nie'** **allew wa'** meer zou willen...**van den anderen** kant, zo alleen maar. Zo **gelijk da'** wij zeggen...**van bil gaan**

(v7) Mag ik **dad** opendoen ? **Da'** 's wel serieus, hè? Is **dad een** boom die u kent? **dad** is wel altijd wel 'eel vervelend zo zuh. **Da'** 'k **nie'** echt namen kan onthouden. **Da'** vind ik wel 'eel vervelend. **Da'** 'k zo **niks** kan **onthouwe**. 'k bedoel van namen alleen want 'et schijnt **ge slaagt da'** ergens op. Snap **te, da'** is zo 'elemaal vol, dus ik **doen da' nie'** meer.

(v8) **Mijn** man en ik, **den** Eddy, wij 'adden een massagesalon **me'** sauna's. Ken **ta'**? Ken **de da' nie'**? **Da'** was soms wel heel **heavy** soms, **da'** was...'k werd daar een beetje verwend, want 'k moest er goed uitzien van **den** Eddy en dan **zijn** 'k op Louis gevallen. **Ma'** ja **da'**

was dan weer 't andere uiterste. Zo **nen serieuzen vent**, altijd **ma'** lezen...Doe **de gij wa'** moeite om er **wa'**... sportief te blijven uitzien?

(v9) Eerlijk gezegd, ik heb **nen** hele lieve man gehad. **Da'** kwam allemaal op mij. die deed dus **niks**. **Wa' da'** 'k bijvoorbeeld nog wel kan en **da'**'k heel graag doe he, **da'** 's bijvoorbeeld in de kerk zo boeketten, bloemstukken maken. **Ma'** onlangs ik pakte zo **ne** bloempot **me'** geraniums op en lap, in mijn heup.

(v10) Ik ben al heel lang op zoek. Echt al heel lang op zoek. 'k 'eb natuurlijk **nen** niersteen **Dad** is iets waar **ge** mee moet leven.

(v11) Sommige mensen zeggen dan lachend tegen mij. **Da' kik** een **bedrijfke op mijn eigen 'eb**. Ik tuinier graag. Mensen zeggen eigenlijk **da' kik** zou kunnen meedoen aan programma's op **den** televisie. 'k kan 't een en 't ander klaarmaken 'oor. ja 'k 'eb een vriendin en die heeft schapen en die geeft me dan de wol en die spin ik dat dan en dan brei ik **der** van alles mee. **Gelijk als da'** jasje. **da''s** toch **schoon**, hè?

(v12) Toen **da' gij 'ier** binnenkwam, dacht van...**da'** klikt, **da'** klikt. 'k 'eb precies een diploma. En dat kan **ekik**, koken. Fondue. Vleesfondue of kaasfondue. **Da'** 's dan raclette, ik zeg 't is fondue. **allee**. **Ete gij** graag fondue?

(v13) En op **den** overweg is 'et gebeurd, het **accident**. Zijn **camionette** is meegesleurd door **den exprestrein** naar Kortrijk. Nu ligt 'em daar, **gelijk ne** zak. Ik zal 't maar eerlijk zeggen. Ik **kom tekort**. Ik wil op ontdekkingsreis naar de g-plek. En 'k denk **da' gij mijnen** gids zou kunnen zijn. Ik 'eb Spaans bloed, ik waarschuw **u**. Zeg, **ma' gij** zegt zo weinig

(J) **Wa'** wilt **ge** nu **da' kik** zeg? **W'** 'ebben de ja's afgewerkt. We 'ebben de misschien afgewerkt. We hebben zelfs twee nee's **terug** opgevist. En nog altijd geen vlinders in **uw** broek?

(L) Nee.

(J) Dan zit **ge** wel met een probleem he vriend.

(L) Dat weet 'k.

(J) Want die eerste, **uw** Sophia, die denkt **da' gij** vandaag terugkomt uit Australië. Wat een stipte, Sophia.

(L) Is **da'** nu al twee weken gelede?

(J) Leopold, officieel **zijt ge** met een Qantas QF31 en een tussenstop in Londen Heathrow gisterenvoormiddag geland op Zaventem. Ja? En morgen denkt Anne-Marie dat **ge** terugkomt maar **dad** is via Frankfurt en overmorgen Monique, Singapore Airlines en dan Colette, Simone, Mathilde...

(L) Ja, 'k 'eb 'et begrepen, 'k 'eb 'et begrepen. **Wa'** moet ik zeggen?

(J) **Niks**. Laten bellen.

(L) **Steld u** voor dat 't belangrijk is.

(J) Laat bellen.

(AL) Telefoon.

(L) 'k weet 'et. Laat maar bellen. 't is niet belangrijk. Wacht. uw...uw loon.

(AL) *Multumesc*. Dank je wel.

(J) *Multumesc* terug. Als 't **nie'** genoeg is, zeg 't 'em maar, hè.

(AL) Mag ik vragen *jets*?

(J) Iets vragen.

(AL) Mag iets vragen? Ik *kopen* kleren. Waar?

(J) Ik zal 'et u uitleggen en Leopold zal meegaan.

(AM) Leopold? Leopold, wat bezielt u?

(L) Anne-Marie?

(AM) Ja.

(L) Ik had u herkend ja. Ik 'ad misschien beter geklopt.

(AM) Misschien wel, ja. Ik meende dat u nog in Australië zat.

(L) Qantas QF13. 'k ben geland, tussenlanding in Londen Heathrow. Gisteren?
Tussenlanding. Geland.

(AM) En hoe was Australië?

(L) Warm.

(AM) Ja en wat wou u mij zeggen, Leopold dat 'et niet kon wachten?

(L) Dat ik u wil terugzien.

(AM) Graag, Leopold. Heel graag.

(L) een kennis van mij.

(AL) 't is klootzak. Liviu. In de paskamer...Zij vrouw 'ja' of zij vrouw 'misschien'?

(L) U heeft in mijn portfolio gekeken.

(AL) Portfolio.

(L) Die portfolio bewijst dat ik 't ernstig doe. Dat ik erover nadenk. Dat ik afweeg. Uit respect voor die vrouwen.

(AL) Respect. Mijn *fiancé* ook respect **me'** vrouwen. Hij *doen* met heel veel vrouwen respect.

(L) Ik sta niet toe dat u mij vergelijkt met uw verloofde.

(AL) Wat doen?

(L) U weet toch alles beter?

(AL) En uw zoon?

(L) Mijn zoon?

(AL) Hij *lijken* op u?

(L) Nee, helemaal niet.Hij lijkt in alles op zijn moeder. Hij leidt een eigen leve.
Hij rijdt rond met een schoolbus. Maar waar die eigenlijk voor leeft, is Scrabble.

(AL) Scrabble?

(L) Scrabble. Hij zit in een club. Een Scrabbleclub. Daar speelt ie Scrabble. Hij is verslaafd aan dat spel.Hij doet **niks** anders. Hij wil **niks** anders doen, in een bus rondrijden een schoolbus en Scrabble spelen. Voor iemand met zo'n talent.

(AL) Talent?

(L) Talent. Iets waar je goed in bent, waar je in uitmunt.

(AL) Talent.

(L) Ja.

(AL) Ik talent telefoonseks. Ik spreek seks in telefoon. Ouders niet akkoord ook. Vriendin porno *doen*. Meer verdienen dan ik. Zij elke week...

(L) ja 'k wil 'et **nie'** weten.

(AL) *Held* niet alles. Kinderen. Kinderen echte rijkdom. Hij weet dat u vrouwen *zoeken*?

(L) Wie?

(AL) Uw zoon.

(L) Ja, natuurlijk. 'tuurlijk.

(AL) Natuurlijk?

(L)ja.Wat doet u?

(AL) Nieuwe kamer. Ik heb *held* voor studio.

(L) Misschien is dat niet nodig. Het gaat ook best zoals het nu is, u op de kamer van Maarten. Of wil' u liever apart wonen?

(AL) Nee.

(L) Kom.

(AL) Dank u. *Voor* meekomen en voor kamer.

(J) Hallo, welkom aan boord van het automatische antwoordapparaat van Leopold Vossius. Ik ben er even niet, maar u kan uw boodschap inspreken na het noodsignaal. Dank u. antwoordapparaat. Uit **ne** Swissair gevallen. Dan **moet gij nie'** altijd opnemen als **uw** vrouwen bellen.

(L) Ik heb gekozen. Ik heb een vrouw gekozen, Julien.

(J) Zo opeens?
(L) **Nie'** zo opeens. Ik heb rustig het voor en tegen van iedereen afgewogen.
(J) **Dad 'adden** wij nu toch eens samen kunnen doen. In overleg. **Ma'** goed goed, wie is 't?
(L) Anne-Marie. Ik heb met haar hier afgesproken om nader met haar kennis te maken.
(J) **Allee** dan.
(L) Laat maar staan, Julien. Laat maar staan. Laat maar staan.
(J) **Ge gaat** die anderen toch afbellen, hè?
(L) Ja. Natuurlijk.
(L) Hallo... Welkom aan boord van het automatische antwoordapparaat van Leopold Vossius.
(ober) Excuseer, meneer, maar vanavond is 't wel privé hoor.
(L) Ik ben hier maar heel even voor Maarten Vossius.
(ober) Onze kampioen. ja dan is 't goed. Hij zit daar.
(M) Afsnor.
(L) he?
(M)Afsnor.
(L) Afsnor?
(spellleider scrabble) Opschrijven.
(M)32 punten
(L)Ik heb uw kamer opgerommeld en...opgeruimd en...Ik heb allerlei bekers gevonden nog en medailles. En uw allereerste speldoos Scrabble. 'eb ik ook gevonden.
(spellleider scrabble) Afsnor. 32 punten op G-12.
(M) ja **da'** was **nen** binnenkopper. Mijn gerief **sta'** in de weg of **wa'**?
(L) **Da'** zeg ik toch **nie'**? Ik...
(spellleider scrabble) Veertiende beurt. Quebec, Venezuela, Frankrijk,China, Egypte, Egypte, Noorwegen.
(L)Als **ge** nu tijd 'ebt om...
(M) Papa, alstublieft. Ik ben aan 't spelen. Geilneef.
(spellleider scrabble) Opschrijven.
(L) **Da'** woord **da'** bestaat **nie'** zuh. **Da'** woord **da'** bestaat niet. Echt **nie'**.
(spellleider scrabble) Een vraagteken voor geilneef. Geilneef: Wellustig man met een hevige prikkel tot paring' We hebben een solo. 45 punten voor Maarten.
(L) Als **ge** 'n kans **zie'**, kom dan nog **e's** langs. Ik moet **u** iets vertellen.
(spellleider scrabble) Vijftiende beurt. China, Italië, Egypte, Xantippe...
(v12) Hallo, Leopold. 't is 'ier Erna he. Zeg 'eb de **gij** geen **goesting** om een **stukske** fondue te komen eten? **gij zijt** toch al terug uit Australië, hè? **gij suh**, *Crocodile Dundee*. 'eb de **gij** geen **stukske** kangoeroe meegebracht? Daar kan **ekik** zeker **nen lekkeren** fondue van maken. Of 'eb de toch liever **ne** raclette? struisvogel daar kan **ekik** wel **aageraken**. zeg, Leopold, Leopold, **bel de gij** mij terug als **ge** goesting 'ebt?
(L) Julien.
(v12) In fondue, bedoel ik, in fondue. Hallo?- Leopold?
(L) Julien! Julien!
(J) Leopold?
(L)Julien, dat antwoordapparaat **da'** moet daar weg. **Steld u** voor dat Anne-Marie die berichten hoort.
(J) 'ebt **gij** die anderen nog **nie'** afgebeld?
(L) Nee.
(J) **Wa'** nee?
(L) 'k 'eb nog geen tijd gehad. Maar breng 'et naar de zolder.
(J) Wacht wacht, kijk eerst. Wacht. Wacht. Klaar?
(AL) *Da*.

(J) **Wa'** vind **ge dervan**? Uw **Anne-Marieke** zal onder **den** indruk zijn en dit **'eeft** Alina zelf gebakken. Pol en...

(AL) Poale-n brau.

(J) Polenbrouw. Bijna. Een soort **après-midi iz dad** eigenlijk he. **Da'** ziet er wel lekker uit, hè?

(AM) **Ge** woont **'ier schoon**, Leopold en groot.

(L) Dank u. Misschien kan ik u straks het hele huis laten zien.

(AM) Met alle plezier. **Ge** hebt ook een bediende.

(L) Ja, Alina. Ze komt uit Roemenië.

(AM) Dank u.

(AL) Dank u.

(AM) Dat is genereus van u. Haar aan te nemen in haar toestand. Hoe ver is ze al?

(L) Zij is hier pas twee weke.

(AM) Nee, nee, ik bedoel...Hoeveel maanden zwanger?

(L) Zwanger? Wie?

(AM)Alina. Volgens mij rond al de vier, vijf maanden. Ik vind dat mooi. Nieuw leven dat **gaat** komen. Mag ik?

(L) **'tuurlijk**. Dit is mijn studeerkamer.

(AM) Mag ik? Het atelier van de artiest. Maar nog altijd een *nature morte*, Leopold. En nog een boom. U hebt ook een hovenier.

(L) **Dad** is Julien. **Dad** is de...

(AM) De badkamer

(L) De badkamer. **Dad** is mijn slaapkamer.

(AM) **Ge** zult echt wel iemand anders nodig hebben. Kom.

(AL) Goejemorgen.

(L) **'morgen**.

(AL) Eitjes soldaatjes.

(L) Dank u.

(AL) Anna-Maria *slapen* nog?

(L) Nee, die is weg. Gisteren **'ebben** wij lang...laat zitten praten en **z'** is vertrokken.

(AL) Meneer Leopold, ik *vragen* deze avond vrij.

(L) Ja?

(AM) Ik *out*

(L) Ik ook *out*. Met Anne-Marie. Ze heeft mij uitgenodigd.

(AM) Koffie? Dus u en Anne-Marie serieus? *Sa o iubesti*. Hou van haar. Of was het alleen seks? Alleen respect?

(L)**Da'** zijn **uw** zaken niet. Net zo min **dat** **'et** mijn zaken zijn **'oe gij da'** kindje **gaat** grootbrengen. alleen. Sorry, ik had dat niet mogen zeggen. **Da'** was gemeen. Het spijt me.

(AL) Nee, mijn schuld. Ik veel *praten*.

(L) nee. Helemaal niet, ik...Alina, ik hou ervan om met u te praten.

(J) En, **'oe** was **'t**?

(AL) Zo.

(J) Dus Anne-Marie wordt de nieuwe **madam** Vossius?

(L) Rustig, rustig. Kalm.

(AL) Ik kamer *doen*.

(L) Ja.

(J) *Da. Da.* Zal ik **u e's** iets zeggen? **G'** **'ebt** een **goeie** zaak gedaan met die Russische. **Ma'** echt waar he.

(L) ja, vooral **omda' gij** fan **waart** van het eerste uur.

(J) Leopold? Mag ik **e's** iets vragen?

(L) Ja.

(J) Mag ik alstublieft **uwen** boom gebruiken?

(L) Wat?

(J) **uwen** boom. Sinds Jeanine ‘aar *caniche* in ‘uis ‘eefte gehaald, durven zij **nie**’ meer komen. **Da**’ geblaf **da**’ schrikt af en ‘k zou ze toch willen laten weten **da**’ ’k ‘ier nog ben, **verstaat ge**?

(L) Ja, ‘**tuurlijk**, maar...Niet te geweldig, hè.

(J)nee, nee. Iets discreet. **Ge** kent me. Een klein teken.

(AM) Sorry. Ik wil absoluut met Leopold naar de nieuwe Don Giovanni **gaan zien** in Parijs. Met de Thalys of zo, hè, Leopold? Twee of drie dagen.

(vriendin AM) En nachten.

(L) Excuseer, ik ben zo terug.

(AL)Meneer Leopold? Ik *denken* u slapen, maar u nat. Kom. Kom, kom. En uw avond met mevrouw Anne-Maria? Waar geweest?

(L) Een *T-dansant*.

(AL) Dansen goed?

(L) Nee.

(AL) O, thee.

(L) Alina? De baby. Hoe ver bent u?

(AL) Vier maanden en twee weken.

(L) Is het van uw *ex-fiancé*?

(AL) Is mijn kind. Liviu *bedriegen* mij. Ik weg, zo ver mogelijk. Tante Ada zegt plaats hier bij u. Direct koffer gepakt.

(L) Waarom ben je niet naar je ouders gegaan?

(AL) Mijn ouders. Ze zeggen Liviu geen man voor Alina. En zij gelijk. U ook *denken* zij gelijk.

(L) Nee.

(AL) Meneer Leopold, zij gelijk. U gelijk. Ik *betalen* prijs.

(L) Hoe was uw avond?

(AL) Goed. Bier gedronken. Belgisch bier.

(L) Alleen?

(AL) nee. Kennis van tante Ada. Roemeen ook. Zij *zeggen* ik hem trouwen. Hij Europese Commissie in Brussel.

(L) Dat brengt goed op.

(AL) Hij niet meer jong. 35. Hij *willen* mij terugzien.

(L) En u ook?

(AL) Weet niet. Ik *denken* nee, maar ik zin in man. In seks. In respect. Hormonen. Ik *dromen* elke nacht. Mijn lichaam *vragen, vragen, vragen* en geen antwoord. Goed praten met u. Als met mijn *bunic*. *Bunic*. Grootvader.

(J) Goed?

(AL) Waarom in boom?

(L) ja, Julien die is er heilig van overtuigd dat ‘**em** een onbestemd aantal kere ontvoerd is **geweest** door ufo's.

(AL) Ufo's?

(L) ja. Ufo's. Maar sinds **da**’ zijn vrouw die hond ‘eefte gekocht, blijven de **visitaties** uit. en nu –denk ‘k- probeert ‘**em** de aandacht te trekken, ik denk dat ie met die wezens wilt spreken of... ‘k weet **nie**’. Hij heeft mijn boom geleend in een poging om...**enfin** Ik begrijp **niks** van die machinaties.

(AL)Lief van u.

(L)Vind **ge da’ nie**’ een bijzonder **zot** verhaal?

(AL) Nee. Waarom?

(L) Ik vind **da'**...

(J) **Wa' 's dad 'ier?**

(L) Ik ben aan 't afdrogen.

(J) **Da'** zie ik. **alleen** Laat mij doen. Laat mij doen. Telefoon. Laat mij doen. Laat me doen.

Watch out

(v5) hey , hallo, 't is Colette. Dag Leopold. zeg **gij** zou toch bellen na **uw** reis, hè?
want ik heb nog twee **geïnteresseerders**, maar ik wil u eerste keuze...

(L) Laat mij toch gerust! Allemaal!

(v5) Vanavond. Of **da' ge** mij **zout** kunnen bellen.

(J) 't zal rap gedaan zijn 'ier.

(AL) Wat zij gedaan met u?

(J) Wie?

(AL) Ufo.

(J) Medische experimenten. Ze hebben een naald in mijn zij gestoken. Hier. En daarna hebben ze, ja, excuseer voor het woord, hebben ze sperma, *little fish*, afgetapt.

(AL) Sperma? Waarom?

(J) 'k 'eb mij **da'** lang afgevraagd. Totdat ik deze foto hier zag. Deze foto. Hier. Kijk. *Look*. Valt er **u niks** op?

(AL) Ze lijken op u.

(J) Ja, twee druppels water. Echt, zo gelijkend. ja **ma' 't** is zo geniaal. 't is zo slim. Als ze mannen ontvoeren, dan ontvoeren zij ook vrouwen.

(L) Ze bellen.

(J) En wat doen ze dan met dat sperma **da'** ze afgetapt hebben? **Da'** planten ze dan in bij die vrouwen. Maar toen ik dat doorhad... Kijk, 53 heb ik er al geteld. Zijn allemaal mijn zonen en mijn dochters. Allemaal. nu heb ik **niks** tegen kinderen, maar 53. Het mag stoppen nu. Dus ik geef een teken, *signal*, een signaal *to stop*. *It 's enough*. He?

(AL) Nee, niet van u.

(J) Leopold.

(O) Woont Leopold 'ier nie'?

(J) Toch wel ja. **Waarvoor** is 't?

(O) Is Leopold zelf **nie'** thuis?

(J) Leopold? Nee nee. Ik ben **zijne** secretaris. Leopold is op reis.

(O) Nog altijd? Hij zei dat 't voor twee weken was. En 'ij 'ad ook beloofd mij te bellen.

(J) Ah? Mij ook. Ik zal zeggen, als hij terugkomt, dat u bent langs geweest, goed?

(O) Ja. Olivia, zeg maar.

(J) Olivia? Genoteerd. Dag, Olivia. Leopold? Leopold? Leopold? **Uw** Russische is zwanger.

(L) Vier maanden en twee weken.

(J) En Olivia stond voor de deur. Olivia? **De welke** is **da'?**

(L) **Dad** is die met **haren** man in coma, denk ik.

(J) **Ge** zou die toch allemaal afbellen?

(L) ja 'k weet 't. Ik was 't ook van plan **ma'**...Ik wilde eerst weten hoe 't zou aflopen **me'** Anne-Marie en...excuseer.

(J) Nee, mij maakt 'et **niks** uit. En? 'oe is 't afgelopen met die Anne-Marie?

(L) Ik 'eb 'aar **zonder boe of ba** laten staan in **den** opera.

(J) Maar waarom?

(L) Ik zag... Ik begon te twijfelen.

(J) Leopold, Leopold, Leopold...**Ge gaad** echt moeten kiezen, he.

(L) Ik weet **nie'** wat ik moet doen.

(J) Ik wel. Ga op reis. Ga **ne** keer op reis.

(L) **Ge** moet mij **nie'** uitlezen he, Julien.

(J) Maar nee **nie'** naar Australië, maar gewoon...Dichtbij. Noord-Frankrijk.. Hier. Gewonnen **me' nen** wedstrijd op 't internet. Drie dagen. Een dinertje, een wandeling, *un peu de vin* en...alles is terug **koekenbak** met **madam** Vossius. Alstublieft.

(L) Maar Julien, waarom gaat **gij nie'** zelf op reis met **uw** Jeanine?

(J) Ten eerste: Jeanine op reis is tien keer erger dan Jeanine thuis en ten tweede: Ik kan nu **nie'** weg. **Mijnen** boom.

(AL) Was Liviu. Ik ben opgelucht. Helemaal opgelucht. Liviu echt voorbij. Kan ik volgend weekend vrij?

(L) Ja, '**tuurlijk**.

(AL) Ik klaar voor Roemeense relatie in *Brussels*.

(L) Nee... Eu, weekend. Weekend... Volgend weekend...Dit weekend kan niet. Wij gaan naar Frankrijk. Tenminste, ik ga naar Frankrijk. En **gij** moet mee.

(AL) Frankrijk?

(L) 'k '**eb** al gereserveerd. Ik ga vaak naar Noord-Frankrijk. Om te schilderen. Heeft **tant'** Ada dat nooit verteld? Veel schilders doen dat. Die gaan om...deden dat ook. Monet, bijvoorbeeld. Mon... Monet

(AL) en ik mee?

(L) **Voor** de praktische dingen te zorgen. Ik moet me daar kunnen concentreren op mijn werk. Alles betaald. En **uw** loon loopt door.

(AL) Marea Neagra, mijn zee.

(L) Noordzee, mijn zee. Ik laat **u** mijn zee zien.

(AL) Goed.

(L) O ja. Als **ge**...Niets zeggen alsjeblieft tegen Julien. Hij is nogal jaloers. Hij mag nooit op reis van Jeanine. Alina? Alina?

(AL)Boze **madam** voor u.

(AM) Wat heb ik **u** misdaan, Leopold? Is het een wreed spel dat ik niet begrijp? Mij eerst *inviteren* hier op de koffie. Mij volstoppen met buitenlandse desserts. Met mij...**Ge** weet wel. En mij dan *humiliëren* voor al mijn vriendinnen.

(L) Het spijt me, Anne-Marie. Maar ik zal eerlijk zijn met u. Die...Die muziek, die liederen, die...Dat waren de lievelingsliederen van mijn overleden echtgenote Suzanne. En... Ik kon niet...In het oog van uw vriendinnen kon ik niet...Een man heeft ook zijn fierheid.

(AM) Dat wist ik niet, Leopold.

(L) Dat kon je niet weten.

(AM) Toch, toch. Het spijt me.

(L) Het spijt mij ook.

(AM) Ik wist '**et** wel, van de eerste keer. **Ge zijt** een **schone** man vanbinnen. Dit weekend *inviteer* ik u bij mij. Wij twee. Alleen.

(L) Ik ga op reis.

(AM) **weeral**?

(L) Nee. Ja. Niet echt, maar wel weg. Ik ga naar Frankrijk. Naar een plek waar ik vaak kwam met Suzanne.

(AM) Een soort afscheid. Ik vind dat **schoon**. Om daarna een nieuw leven te kunnen beginnen, Leopold?

(M) Papa, ik kom die spullen halen van mijn kamer.

(L) **Da's** lief. **Ge** weet de weg.

(M) **Ge** gaat toch **nie'** op reis?

(L) Ja, eu...Even de grens over. Naar Frankrijk.

(M) Amai. **Gij** die nooit op reis gaat. Met collega's van 't school?

(AL) Dag. U zoon van Leopold.

(L) Alina, Maarten. Maarten, Alina.
(M) **Ga**’ zij **me**’ **u** mee?
(L) Ja, voor de praktische dingen.
(M) ‘**oe** **ebt g**’ **’aar** gevonden? Via internet? **Z**’ **’ebben u liggen g’ad jong, z**’ is zwanger. of is die **kleinen** van **u** misschien? Is **’et da’ wa’ ge** mij wou vertellen?
(L) Maarten, alsjeblieft. Zij is verre familie van **tant**’ Ada.
(M) ‘K ben benieuwd **wa**’ mama **’ier** van zou vinden
(L) Wat heeft **uw** moeder hiermee te maken?
(M) ‘k **’eb** mij altijd afgevraagd me af of **gij** ooit wel iets **’ebt** gevoeld toen ze is gestorven.
(L) Maarten natuurlijk heb ik iets gevoeld. Ik loop daar **nie**’ mee te koop.
(M) Nee, nee. Zwijgen. Weet **ge wa**’ mama altijd zei: **Uw** vader is een deur die op slot is, een gesloten kamer. Daar komt niemand in. Zelfs ik **nie**’. Ze verdiende beter.
(L)Ja maar **wad** **’ad** ik dan moeten doen toen ze stierf? Had ik ook moeten doodgaan? Had ik in haar kist moeten gaan liggen? Heb ik dan geen recht op een tweede kans?
(M) Misschien wel, papa. Misschien wel. Dat is dan meer dan ik ooit van **u** **’eb g’ad**.
(J) Anne-Marie, *bon voyage*. Alina? ja Casanova was **ne** amateur.
(AL) Zee. zee, zee, zee. zee, zee, zee, zee.
(L) Boten. Schipper, mag ik overvaren, ja of nee?
(AL) Kom.
(L) Nee.
(AL) Kom, kom, kom, kom. Zee.
(L) Zee, ja. **Da**’ is Engeland.
(AL)Engeland?
(L) Hier. *The white cliffs of Dover*.
(AL) *The white cliffs of Dover*. Engeland! Hé, Monet.
(L) Jeanine heeft nooit kinderen kunnen krijgen en Julien heeft daar heel erg onder geleden. Vandaar dat hij begonnen is met die...die fantasie van kinderen over heel de wereld. Het is een beetje...
(AL) triest en mooi.
(L) Ja, misschien.
(AL) En u? Waarom niet meer kinderen? Mevrouw Suzanne nog kinderen *willen*?
(L) Ja.
(AL) Maar u *vinden* kinderen last.
(L) Veertig jaar school en directeur...
(AL) Niet *’tzelfde*. Kinderen leven en jij bang van leven. Ach, voel. voel voel. Gevoeld?
(L)Ja.
(AL) Kijk.
(L) Julien.
(AL) Leopold?
(L) Ja?
(AL)Dank u voor uw zee. En voor een mooie dag.
(L) Morgen wordt het nog veel mooier.
(AL) Slaapwel. Je boom.
(L) Alina? Alina? Alina.
(AL) Tekenen Frankrijk, hè? Monet, hè? U *liegen*. Liegen Anne-Marie. Liegen vrouwen. Liegen Julien. En nu liegen mij. Tekenen *niks*. U *denken*: Meisje Roemenië, ik *pakken* in mooi hotel. En nu *willen* met mij respect.
(L) **Dad** is niet waar.
(AL) Nee? Waarom ik mee?
(L) Om te zien of **ge kunt** wennen aan een oude man zoals ik.

(AL) Maar ik toch al aan u wennen. Eitjes soldaatjes. Morgen kuisen bureau, 's middags...

(L) Ruïneert **ge** mijn hemden. Bakt **ge** van die *polenbrouws* die niet te **vreten** zijn, vermoordt **ge** m'n stofzuiger. **Ge zijt** echt een gevaar in de keuken, Alina. Echt een groot gevaar En als huishoudster hebt **ge** niet 't minste talent. Geen enkel.

(AL) U mij *ontslaan*?

(L) Ik **u trouwen**. Ik wil met **u** trouwen. Ik wil voor **u** zorgen voor **u** en voor de baby .

(AL) Beloven vandaag, vergeten morgen. Voor seks man beloven alles, nee? als Liviu. U en Liviu, gelijk.

(L) Misschien. Alleen dacht ik dat het nog niet te laat was om te veranderen. **Wad 'ad ge** nu gedacht?

(AL) Uw stofzuiger oud roest...Mijn *poale-n brau* wel lekker. Leopold, u en ik, *zero* matchpunten.

(L) Ik ga de papieren regelen. Kom.

(AL) Hebben tijd. Niet vandaag trouwen.

(L) Morgen.

(L) Goejemiddag. Ik ga trouwen.

(oud-leerlinge) Proficiat, meneer de directeur. Ik heb nog bij u op school gezeten. Zes jaar geleden zuh, maar...

(AM) Leopold?

(oud-leerlinge) meneer Vossius gaat trouwen.

(AM) Ik wist het wel...**gij...gij** verschrompelde **ouwe klootzak**. Dikke egoïst. Schaam **u**.

(L) Anne-Marie...

(AM) Schaam **u**.

(J) Leopold?

(L) O, Julien.

(J) Ik ben '**ier** en ik ben gewapend.

(L)**Wa'** gebeurt er?

(J) Daar. '**aren** ex. **hij** is '**ier**. **Een echten** maffia. **Ma'** pas op, ik sta klaar he. Eén verdachte beweging van Vladimir Krapulovich en 'k '**eb 'em**.

(L)Hij heet Liviu, niet Vladimir.

(J)'**t** is **ne** Rus.'**t** is **ne** Rus. Hij zit in de keuken. Maar **ge moet genen bang zijn**. Alina en **gij, zijt** voor **mekaar** gemaakt. **Diene** Rus is geen enkele concurrentie voor **u**, geen enkele. Zo **ne** lelijke **kop 'eb** ik nog nooit gezien. **ma'** echt Leopold, **ne** lelijke **kop**. Een veel **ten dikken**, Russische **kop**.

(L) Julien, **blijft** zitten. Dit doe ik. Gaat het?

(AM) Het *haat*, liefste. Leopold, Liviu.

(AL) Hij *zeggen* leven beteren. Hij wil mij terug. Maar ik blijf bij u, Leopold. Hij *zeggen* veel. Ik blijf. Hij wil een tweede kans. Maar één keer bedriegen, altijd bedriegen, nee?

(L) Alina... Hij heeft spijt. Hij ziet **u** graag en '**t** is de vader van **uw** kind.

(AL) Ik blijf bij u. Ik blijf bij u.

(AL) Ik *noemen* kind Leopold.

(L) Leopold? Weet je dan dat het een jongen is?

(AL) Weet niet. Maar het kan mij niet schelen.

(L) De groeten aan tant' Ada.

(AL) Liviu. Liviu.

(L) Oké. *Sa o iubesti*.

(L) Julien? Julien? Julien? Jules? **Julienke**?

(J)**da' gj** die Russische '**ebt** laten gaan he. Zo'n goeje vrouw...**Awel da'** begrijp **ekik nie'** zuh.

- (L) Julien, nu dacht ik echt **da**'k...**da**'k u ook kwijt was.
- (J) Hè?
- (L) Ik dacht **da**'...**enfin** Laat maar.
- (J) En nu? En nu? **Wa**' **gaan** we nu doen? **Wa**' **gaan** we doen?
- (L) Wacht.
- (J) Ik speel eigenlijk **nie**' zo graag *Schrabbel* en **gij**, Leopold?
- (L) Julien, Ik moet oefenen, oefenen, oefenen want Maarten **dad** is **ne** kampioen.
- (J) Oefenen. **Voilà**, hup. Oefenen. *voilà Caniche*. **Da**' kan al tellen.
- Vijf, zes, vier en één, is achttien punten. Dank u wel.
- (L) Ik denk **nie**' **da**' **ta** in Van Dale **sta**'.
- (J) In van wie?
- (L) In de Van..
- (J) Van Dale, in **den** woordenboek. Ja. **Da**' 's poedel in 't Frans. Telt 'et of telt 'et **nie**'?
- (L) Het telt.
- (J) Franse woorden mogen
- (L) dus *Caniches*. Driemaal woordwaarde. 60 punten.

BIJLAGE 2: LIJST MET ONOMASIOLOGISCHE ALTERNATIEVEN EN LEXICALE AFWIJKINGEN

Hieronder volgt een alfabetisch gerangschikte lijst van lexicale afwijkingen. Deze woorden werden opgezocht in twee woordenboeken: het Prisma online handwoordenboek Nederlands (de onlineversie is jonger dan de boekuitgave uit 2009) en Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal (14e editie, augustus 2005, op cd-rom). We beweren niet dat alle onderstaande woorden behoren tot dé tussentaal. Het gaat hier om woorden die in het woordenboek het label ‘vulgair’, ‘informeel’, ‘spreektaal’, ‘volkstaal’ of ‘Belgisch-Nederlands’ kregen. ‘Spreektaal’ en ‘volkstaal’ verwijzen niet noodzakelijk naar tussentaal. Het label ‘volkstaal’ wordt vooral gebruikt om te verwijzen naar lokale taal in Nederland. ‘Spreektaal’ is gewoon een register: het woord komt vooral in de gesproken taal voor (meer dan in de geschreven taal). Tussentaal wordt vooral gesproken in informele situaties. Het is dan ook niet verwonderlijk dat veel woorden uit de onderstaande lijst het label ‘informeel’ kregen. Het label ‘tussentaal’ wordt in deze twee woordenboeken dus niet gebruikt en we mogen ook niet verwachten dat de woordenboeken in de toekomst het label ‘tussentaal’ zullen gebruiken om woorden die (onder andere) in de tussentaal gebruikt worden, aan te duiden. Het is immers niet eenvoudig om te bepalen of een woord tot de tussentaal behoort.

Als we de labels die de woordenboeken geven aan de onderstaande woorden, met elkaar vergelijken, kunnen we vaststellen dat deze labels over het algemeen identiek of evenwaardig zijn. Af en toe geven de woordenboeken een ander label bij een bepaald woord. Het lemma *kot* is bijvoorbeeld standaardtaal volgens Van Dale 2005 op cd-rom, maar het woord wordt in het Prisma online handwoordenboek gelabeld met ‘Belgisch-Nederlandse spreektaal’. Een ander voorbeeld is het woord ‘ziekenkas’ dat volgens Van Dale verouderd is. Volgens het Prisma woordenboek mag het echter onder de categorie ‘Belgisch-Nederlandse spreektaal’ geplaatst worden. Een laatste voorbeeld is het woord *bek* dat in de Van Dale het label ‘informeel’ en in het Prisma woordenboek het label ‘vulgair’ krijgt. Daarnaast zijn sommige woorden wel opgenomen in Van Dale, maar niet in het Prismawoordenboek (bijvoorbeeld *verschieten*). Ook het omgekeerde komt voor (bijvoorbeeld *uren kloppen*). We hadden de indruk dat de kwaliteit van het Prisma online handwoordenboek op het vlak van labels over het algemeen beter (juister) is dan Van Dale 2005 op cd-rom.

Met iets anders moeten afkomen (**Van Dale**) **Belgisch-Nederlands niet algemeen. Betekenis: met iets komen aanzetten, met iets aankomen** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: (van personen) op bezoek komen, overkomen (voor een bepaalde gelegenheid)* Bij: (*Windkracht 10*, Marc) en (*Springen*, Alex)

Aftroeven (**Van Dale**) **Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: afranselen.** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: afranselen, een pak slaag geven* Bij: (*Windkracht 10*, Jean-Louis)

Alstenblijft bij: (*Loft*, Luc)

Den bak (**Van Dale**) **informeel. Betekenis: gevangenis, nor** (*Prisma*) *spreektaal. Betekenis: gevangenis.* Bij: (*Windkracht 10*, Rick) en (*Zaman*, Zaman)

Blèiren (huilen) Bij: (*De leeuw van Vlaanderen*, Breydel)

Bek (**Van Dale**) **informeel. Betekenis: mond van een mens.** (*Prisma*) *vulgair. Betekenis mond van een mens.* Bij: (*Zaman*, Zaman)

Bootjanetten (scheldwoord voor de leden van de marine) (**Van Dale**): **‘janet’ is Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: homoseksueel** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands, spreektaal, beledigend. Betekenis: (verwijfde) homoseksueel* Bij: (*Windkracht 10*, Jean-Louis)

Dikke nek (**Van Dale**) **Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: met iets komen aanzetten, met iets aankomen, naast zijn schoenen lopen** (*Prisma*): *Belgisch-Nederlands. Betekenis: een dikke nek hebben, verwaand zijn, het hoog in de bol hebben* Bij: (*Zaman*, Zaman)

Doorgaan (**Van Dale**) **Belgisch-Nederlands, niet algemeen. Betekenis: plaatshebben.** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: plaatshebben, plaatsvinden; gehouden, gevierd worden* Bij: (*Windkracht 10*, Jean-Louis)

Flikken (**Van Dale**) **Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: politieagent, smeris** (*Prisma*) *idem* Bij: (*Windkracht 10*, Rick)

Flikker (**Van Dale**) **informeel.** (*Prisma*) *AN. betekenis: mannelijke homoseksueel oorspronkelijk als scheldwoord gebruikt.* Bij: (*Wildschut*, Deleye)

We zijn geflikt (**Van Dale**) **gewestelijk. Betekenis: bedriegen.** (*Prisma*) *informeel. Betekenis: iets vervelends uithalen met iemand, een streek leveren* Bij: (*Loft*, Vincent)

Een frank (nest) (**Van Dale**) **Belgisch-Nederlands. Betekenis: vrijpostig, brutaal** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands (vaak ongunstig) betekenis: brutaal, onbeschoft, vrijpostig* Bij: (*Loft*, Vincent)

Gast (**Van Dale**) **AN. Betekenis: persoon m.n. man** (*Prisma*) *informeel. Betekenis: kerel, vent* Bij: (*Windkracht 10*, Marc) en (*Zaman*, Zaman)

Gazet (**Van Dale**) **Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: krant** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands. Betekenis: krant* Bij: (*Loft*, Vincent)

Een relatie gedaan maken (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: aan iets een einde maken.* Bij: (*Loft, Vincent*) en (*Zaman, Zaman*).

Een gedacht (**Van Dale**) **Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: mening, gedachte.** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: gedachte, mening, idee, opvatting; bedoeling; zin* Bij: (*Man zkt vrouw, Julien*)

Geeneens (**Van Dale**) **spreektaal. betekenis: niet eens, zelfs niet, helemaal niet.** (*Prisma*) *informeel. betekenis: niet eens* Bij: (*Zaman, Franck*)

Gendarme (**Van Dale**) **Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: rijkswachter** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: <hist> marechaussee* Bij: (*Man zkt vrouw, Julien*)

Griet (**Van Dale**) **volkstaal. Betekenis: meisje.** (*Prisma*) *informeel. Betekenis: meisje* Bij: (*Zaman, Franck*)

Kieken (**Van Dale**) **Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: dom (of in een ander opzicht onuitstaanbaar) persoon** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: dom persoon, uilskuiken* Bij: (*De leeuw van Vlaanderen, Breydel*)

Kop (**Van Dale**) **gewestelijk of informeel. Betekenis: hoofd van een mens** (*Prisma*) *spreektaal. Betekenis: hoofd van mensen* Bij: (*Loft, Vincent*), (*Man zkt vrouw, Julien*), (*Springen, Alex*) en (*Zaman, Zaman*)

Klootzak (**Van Dale**) **vulgair. Betekenis: rotzak, rotvent.** (*Prisma*) *scheldwoord. Betekenis: heel akelige kerel* Bij: (*Wildschut, Deleye*), (*Loft, Luc*) en (*Windkracht 10, Koen*)

naar de kloten zijn (**Van Dale**) **vulgair. Betekenis: dood, verloren, kapot zijn** (*Prisma*) *plat. Betekenis: kapotgaan, in verval raken* Bij: (*Loft, Luc*)

mijn kloten ja (geen sprake van) Bij (*Loft, Vincent*)

Het kan mij geen kloten nie' meer schelen (**Van Dale**):**vulgair Betekenis: geen bal, niets meer schelen** (*Prisma*) *plat* Bij (*Loft, Chris*)

Met uw zatte kloten (in een dronken bui) Bij (*Loft, Vincent*)

Kot (**Van Dale**) **AN** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands, spreektaal betekenis: huis, gedeelte van een huis; schuurtje, bijgebouw, loods, berging* (*Zaman, Zaman*)

Maken dat (**Van Dale**) **spreektaal. Betekenis: veroorzaken** (*De leeuw van Vlaanderen, Breydel*)

Madam (**Van Dale**) **Belgisch-Nederlands, spreektaal. betekenis: gehuwde dame.** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands, spreektaal, ook schertsend. Betekenis: mevrouw; echtgenote* Bij: (*Man zkt vrouw, Julien*) en (*Zaman, Zaman*)

Mekkaar (Van Dale) informeel, betekenis: elkaar. (*Prisma*) spreektaalvorm voor elkaar Bij: (*Loft*, Chris), (*Loft*, Luc), (*Windkracht 10*, Marc), (*Man zkt vrouw*, Julien), (*Zaman*, Franck) en (*Zaman*, Zaman)

Nest (Van Dale) informeel. betekenis: bed (*Prisma*) idem Bij (*Wildschut*, Deleye) en (*Zaman*, Zaman)

Neuken (Van Dale) AN (*Prisma*) spreektaal. Betekenis: *geslachtsgemeenschap hebben (met), coïteren (met)* Bij: (*Springen*, Alex)

Niks (Van Dale) spreektaal, volkstaal als bijwoord. (*Prisma*) gewone spreektaalvorm voor 'niets' Bij: (*Wildschut*, Deleye), (*Wildschut*, sheriff), (*Loft*, Vincent), (*Windkracht 10*, Marc), (*Windkracht 10*, Koen), (*Windkracht 10*, Rick), (*Windkracht 10*, Alex), (*Man zkt vrouw*, Julien), (*Zaman*, Franck) en (*Zaman*, Zaman)

Oprottten (Van Dale) informeel, vulgair. Betekenis: ophoepelen. (*Prisma*) informeel. Betekenis: *weggaan, oprassen* Bij: (*Wildschut*, Deleye)

Opsodemieren (Van Dale) informeel, volkstaal. Betekenis: opdonderen. (*Prisma*) informeel. Betekenis: *opkrassen, ervandoor gaan* (*Wildschut*, Deleye)

Uwen **ouwe (Van Dale) informeel, spreektaal. Betekenis: vader.** (*Prisma*) spreektaal. Betekenis: *oudeheer, vader, pa* Bij: (*Loft*, Chris)

patatjes: (*Prisma*) Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: *aardappel* Bij: (*Man zkt vrouw*, Julien)

Plezant (Van Dale) Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: plezierig. (*Prisma*): Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: *plezierig aangenaam* (*Loft*, Vincent) en (*Loft*, Chris)

Polies (politie) bij: (*Zaman*, Franck)

Poot (Van Dale) informeel, vulgair. Betekenis: hand. (*Prisma*) spreektaal. betekenis: *voet of been van een mens* Bij: (*Wildschut*, Deleye) en (*Zaman*, Zaman)

Precies (Van Dale) Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: naar men mag of moet aannemen. (*Prisma*) Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: *blijkbaar, kennelijk, als 't ware* (*Loft*, Vincent) (*Windkracht 10*, Alex)

Pree (Van Dale) Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: werkloon (*Prisma*) Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: *loon, salaris* Bij: (*Windkracht 10*, Koen)

Uwen **rayon** (jouw interessegebied) Bij: (*Loft*, Vincent)

Rieken (Van Dale) spreektaal. Betekenis: ruiken. Bij: (*Zaman*, Franck)

Salu (Van Dale) informeel. Betekenis: afscheidsgroet. Bij: (*Zaman*, Katie)

Schol (Van Dale) Belgisch-Nederlands, informeel. Betekenis: proost (Prisma) Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: proost (Zaman, Zaman)

schoon (Van Dale) archaisch, Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: wat door vorm, kleur, verhouding enz. behaaglijk is voor oog of oor, wat ons esthetisch gevoel aangenaam aandoet. (Prisma) Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: mooi Bij: (Loft, Luc), (Loft, Vincent), (Windkracht 10, Rick), (Windkracht 10, Alex) en (Man zkt vrouw, Julien)

Smoel (Van Dale) vulgair. Betekenis: mond, bek, muil (Prisma) informeel betekenis: mond, bek Bij: (Loft, Chris) en (Windkracht 10, Jean-Louis)

Terug (Van Dale) Belgisch-Nederlands. Betekenis: weer, wederom, opnieuw (Prisma) Belgisch-Nederlands. Betekenis: opnieuw, weer Bij: (Zaman, Franck) en (Zaman, Zaman)

Tieten (Van Dale) informeel. Betekenis: de gehele vrouwenborst (Prisma) informeel. Betekenis: vrouwenborst Bij (Zaman, Katie) en (Zaman, Zaman)

toekomen (Van Dale) Belgisch-Nederlands, niet algemeen. Betekenis: aankomen, arriveren van personen Bij: (Loft, Luc) en (Loft, Vincent)

de trouw (Van Dale) verouderd. Betekenis: keer of gelegenheid dat er getrouwd wordt, huwelijksluiting (Prisma): Belgisch-Nederlands. Betekenis: bruiloft Bij: (Loft, Luc)

'Tuurlijk (Van Dale) informeel bij: (Loft, Vincent), (Windkracht 10, Alex) en (Man zkt vrouw, Julien)

iets uitsteken (Van Dale) Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: een streek uithalen. (Prisma) Belgisch-Nederlands. Betekenis iets slechts, ongunstigs uithalen Bij: (Loft, Luc)

Uren kloppen (Prisma) Belgisch-Nederlands, spreektaal Betekenis: (een aantal, veel) uren kloppen: werken, in dienst zijn, dienst doen.

Van 't straat zijn (Prisma) Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: van straat raken: getrouwd raken Bij: (Man zkt vrouw, Julien)

verschieten (Van Dale) Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: schrikken Bij: (Loft, Luc)

Verstaan (Van Dale) AN. Betekenis: de zin of bedoeling van iets vatten. Belgisch-Nederlands. Betekenis: begrijpen, snappen Bij: (Loft, Vincent) en (Man zkt vrouw, Julien)

Vleeschouwer (slager) - (De leeuw van Vlaanderen, Breydel)

Weeral (Van Dale) Belgisch-Nederlands, niet algemeen. Betekenis: alweer. (Prisma) Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: weer, alweer, opnieuw Bij: (Man zkt vrouw, Julien)

zat (Van Dale) informeel. Betekenis: dronken, bezopen, lazarus (Prisma) informeel. Betekenis: dronken Bij: (Loft, Luc), (Windkracht 10, Rick) en (Zaman, Zaman)

aan één zeel trekken (**Van Dale**): **gewestelijk. Betekenis: één lijn trekken** (*Prisma*)
Belgisch-Nederlands. Betekenis: één lijn trekken Bij: (*Loft, Luc*)

Ziekenkas (**Van Dale**) **verouderd. Betekenis: ziekenfonds.** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands, spreektaal. Betekenis: ziekenfonds* Bij: (*Windkracht 10, Koen*)

Zot (**Van Dale**) **AN. Betekenis: (dwaas, gek)** (*Prisma*) *Belgisch-Nederlands, spreektaal.*
Betekenis: gek, iemand die geen blijk geeft van gezond verstand. Bij: (*Loft, Chris*)

BIJLAGE 3: HET VOORKOMEN VAN TUSSENTAALKENMERKEN IN DALENDE
VOLGORDE

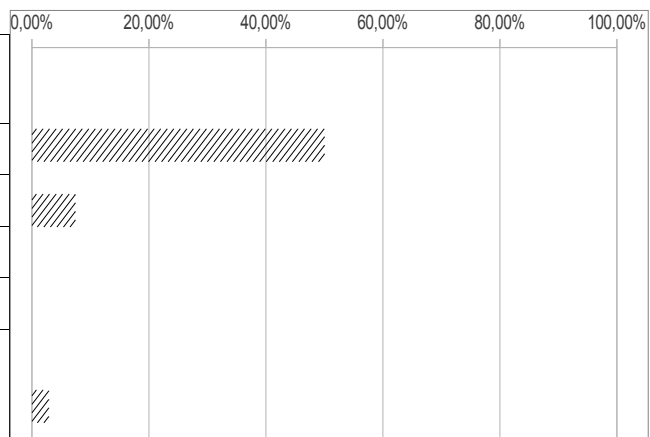
BIJLAGE 4: SCHUIFKNOPPENMODEL

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutiefvormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

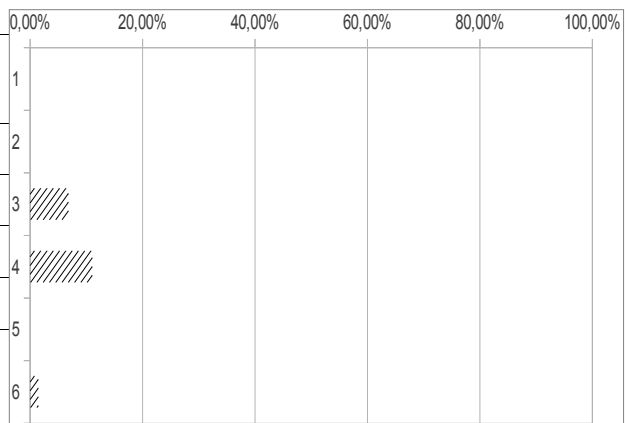
Schuifknoppenmodel Deleye (*Wildschut*)

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutiefvormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

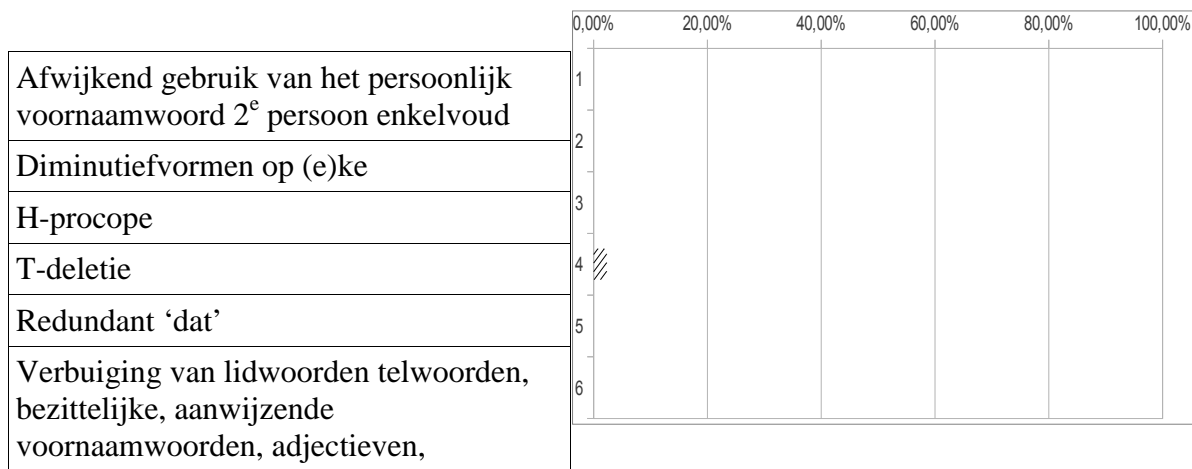

Schuifknoppenmodel Dalsum (*Wildschut*)

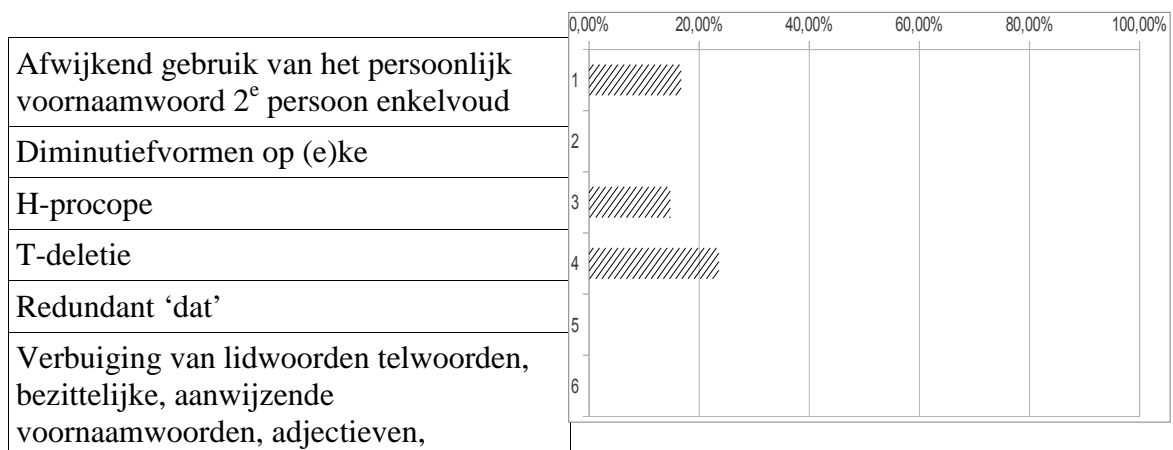
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutiefvormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

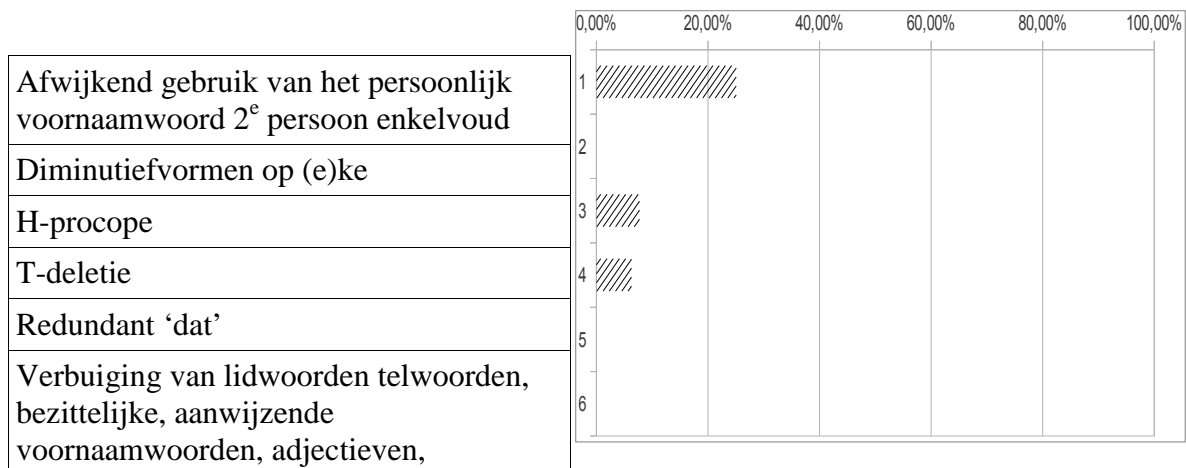
Schuifknoppenmodel Axel (*Springen*)

Schuifknoppenmodel Pipo (*Springen*)

Schuifknoppenmodel Jan Breydel (*De leeuw van Vlaanderen*)

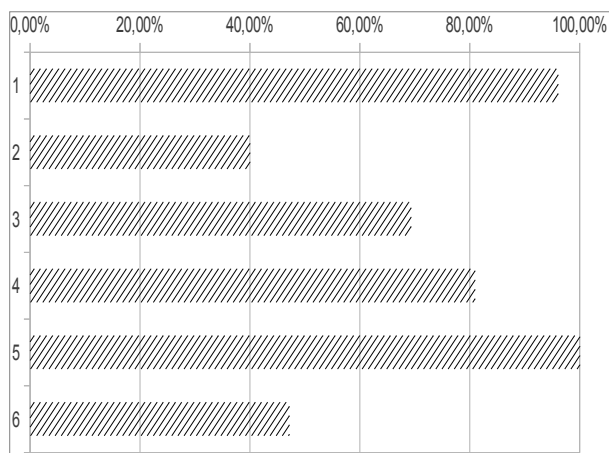
Schuifknoppenmodel Pieter De Coninck (*De leeuw van Vlaanderen*)

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutievormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

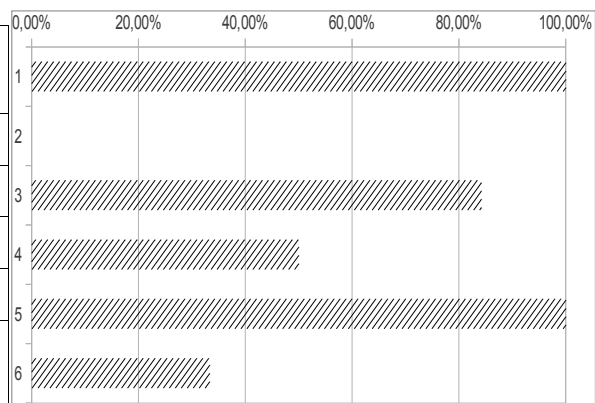
Schuifknoppenmodel Zaman (Zaman)

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutievormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

Schuifknoppenmodel Frank(Zaman)

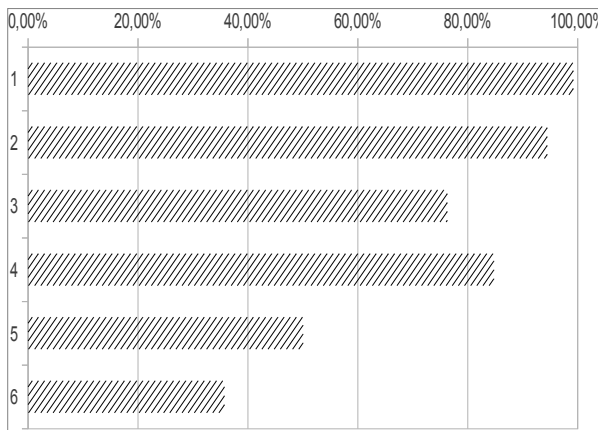
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutievormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

Schuifknoppenmodel Katie (Zaman)

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutievormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

Schuifknoppenmodel Vincent (Loft)

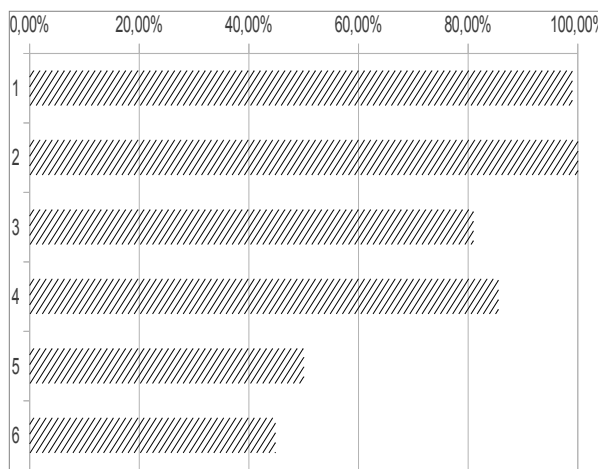
Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutievormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

Schuifknoppenmodel Chris (Loft)

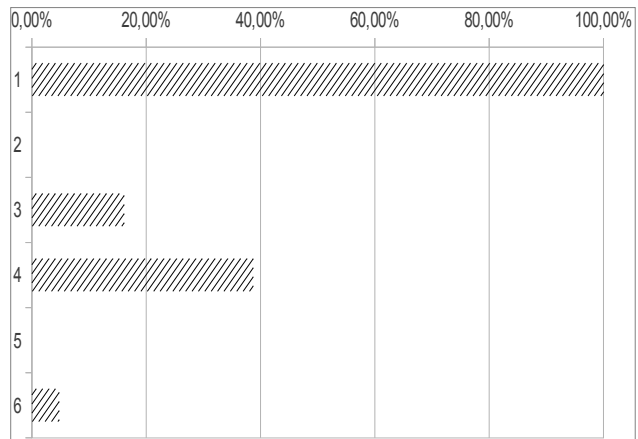

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutievormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

Schuifknoppenmodel Luc (Loft)

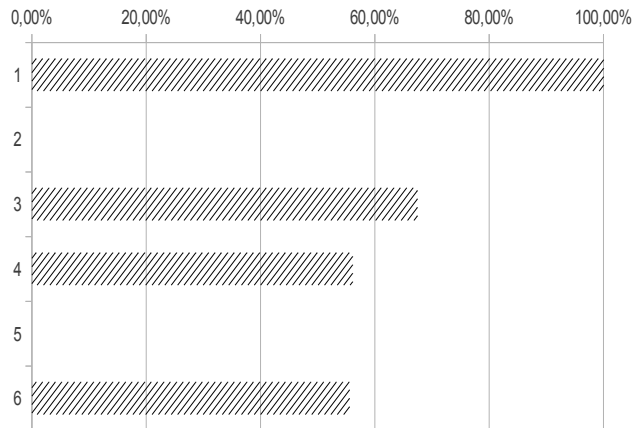

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutievormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

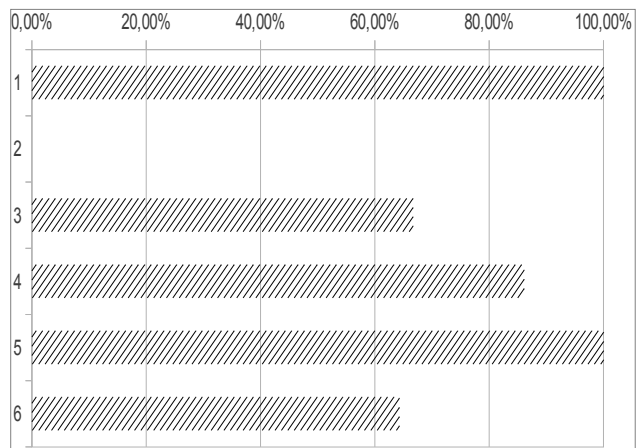
Schuifknoppenmodel Jean-Louis (Windkracht 10)

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutievormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
Verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

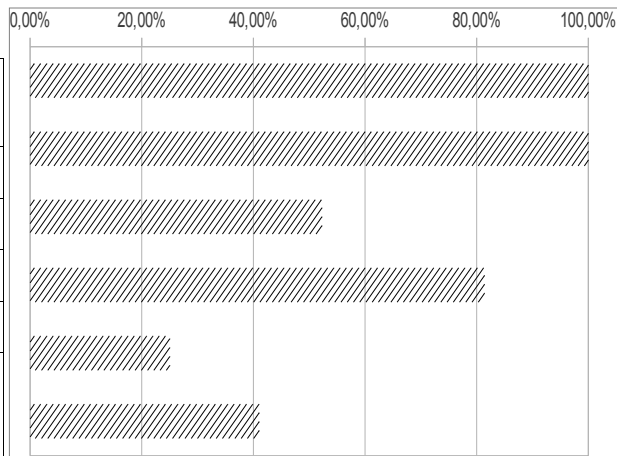
Schuifknoppenmodel Rick (Windkracht 10)

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutievormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

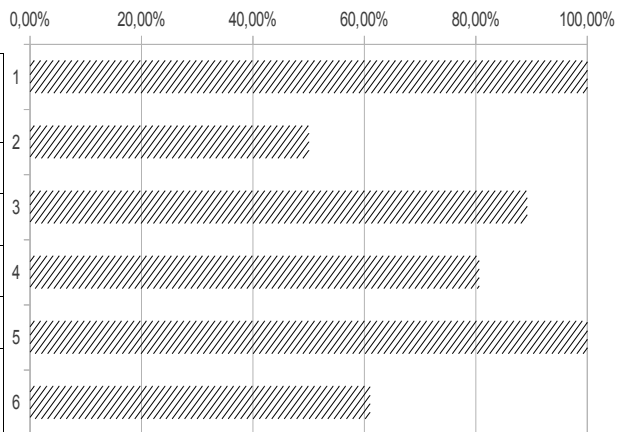
Schuifknoppenmodel Alex (Windkracht 10)

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutievormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

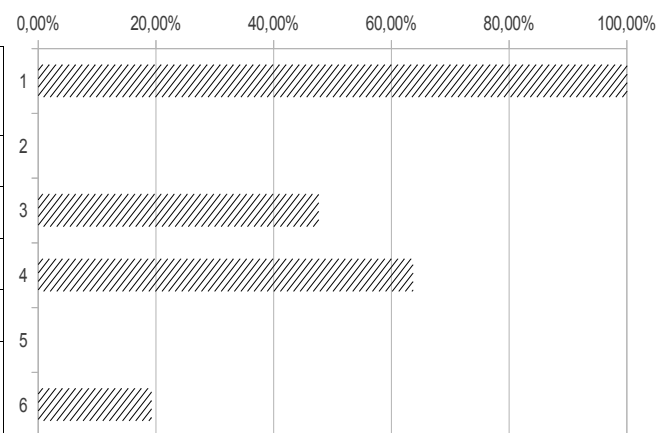
Schuifknoppenmodel Marleen (Windkracht 10)

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutievormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

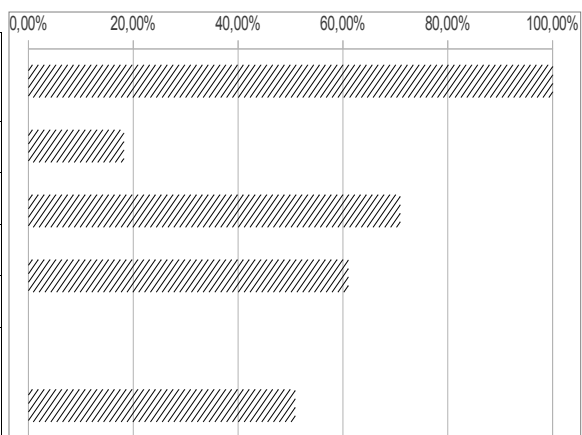
Schuifknoppenmodel Koen (Windkracht 10)

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutievormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

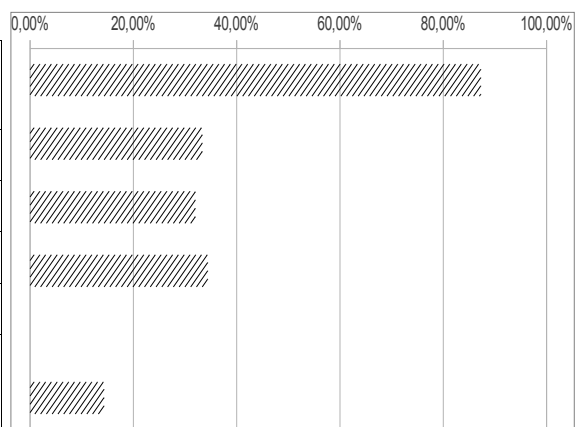
Schuifknoppenmodel Marc (Windkracht 10)

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutiefvormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

Schuifknoppenmodel Julien (*Man zkt vrouw*)

Afwijkend gebruik van het persoonlijk voornaamwoord 2 ^e persoon enkelvoud
Diminutiefvormen op (e)ke
H-procope
T-deletie
Redundant 'dat'
verbuiging van lidwoorden telwoorden, bezittelijke, aanwijzende voornaamwoorden, adjectieven,

Schuifknoppenmodel Leopold (*Man zkt vrouw*)

